71
1
E
10

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
71 1 E 10

Digitized by Google

Alexandri Achillini Bononienſis Diſtinctiones.

✠

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Enedictus:qui venit in nomine dñi.
b de eodem aut diuerſo determinādo
q̄ttuo: faciā. Primo de trāſcēdenti⸗
bus ſex. Scðo de modis eiuſdem aut diuerſi
xij. apud Ariſtotelem aut Auerroim inuentis.
Tertio de octo diſtinctionibus apud Scotum
cōmuniter poſitis diſputabitur. Quarto queſti
unculas octo annectam.

Caput primū de entis ſignificatiōibus. Car.2.
Caput ſcðm de vno. Car.6.
Non dicit vnum indiuiſionem in ſe:neqꝫ diui ſionem a quocunqꝫ alio. car.6.
Vnū enti nō ſinonimū eſt. car 6.
Ratio vnius nō eſt priuatiua:ſꝫ poſitiua. car.6.
Unum non eſt paſſio entis:ſꝫ modus. car.7.
Utrū v.nū quidditatiue p̄dicet de rebus. car.7.
Utrum vnum ⁊ multa opponātur. car.7.
Caput tertium de vero. car.8.
Veritas non dicit reſpectum obiecti ad poten⸗ tiam. car.8.
Abſtracta relationem comprehendunt. car.8.
Veritas poſt vnitatem eſt. car.9.
Veritas non eſt intelligibilitas. car.9.
In ſenſu aliquādo veritas eſt. car.9.
Adequatio principijs intrinſecis et extrinſecis veritas eſt. cap.9.
Caput quartum de bono. car.10.
An bonum ꝯuertatur cum ente. car.10.
An bonū ⁊ ens ſint ſinonima. car.10.
Bonitas non eſt appetibilitas. car.10.
Verū poſt bonum nō eſt;neqꝫ econtra. car.10.
An bonitas ſit vnitate poſterior. car.11.
Caput quintum de quo. car.11.
Caput ſextum de Re. car.11.
Caput ſeptimum de eodem ſubiecto. car.12.
Caput octauum de eodem ſm formam. car.14.
Caput nonum de eodem ſm materiā. car.15.
Caput decimum de eodem ſcðm modū. car.15.
Caput vndecimum de eodem ſm eſſe. car.16.
Utrum diſtinctio ſm modum differat a diſtin⸗ ctione ſecundum eſſe. car.17.
Utrū diſtinctio ſm eſſe ſaluet ꝯdictoria. car.17.
Caput duodecimum de eodē diffōne. car.17.
Utrū eē q̄dditatiue ⁊ diffōne idē ſit idē. car.18.
Utrum eſſe diffinitione ⁊ ſecundum eſſe idem ſit idem. car.18.
Caput.13.de eodem habilitate car.19.
Caput.14.de eodem re demoſtrata car.19.
Caput.15.de eodem ſm poſitionem. car.19.
Caput.16.de eodem eſſentialiter. cap.19.
Utrum eſſentialiter dictuꝫ ſit vniuerſaliter di ctum ⁊ ſemper. car.20.
Caput.17.de eodem in actu. car.20.
Caput.18.de eodē ſecundum diſpōnem. car.21.
Que eſt maxima identitas. car.21.
Caput.19.de diſtinctione rationis. car.21.
An dentur relationes rationis. car.22.
Incōplexe intelligēdo pōt eſſe collatio. car.22.
Genus ſpēs ⁊c. ab intellectu agente fiūt. car.22.
Sed ꝯceptus ficti non:niſi mediate. car.22.
Secluſo intellectu res nō ratione dr̄nt. car.22.
Cōceptus a rebus rōne diſtinguunt car.22.
Nō oia rōne diſtincta in idē redeunt. car.23.
Cap̄.20.de diſtinctione ex natura rei. car.23.
Diſtinctioneꝫ ex nā rei non poſuit Aples. 23.
Non differunt diffinitio ⁊ diffinitum ex natu⸗ ra rei. car.24.
Utruꝫ intellectus agens ⁊ poſſibilis ex natura rei differant. car.24.
An cōicabile ⁊ predicabile differant. car.24.
Caput.21.de diſtinctione modali. car.24.
Caput.22.de diſtinctione formali. car.25.
Cōcretū ⁊ abſtractū nō formaliter dr̄nt. car.27.
Humanitas eſt animalitas. car.28.
Caput.23.de diſtinctione reali car.28.
Caput.24.de diſtinctione eſſentiali. car.29.
Caput.25 de diſtinctione ſe totis ſubiectiue.29.
An tria ſuppoſita ſint ſe totis ſubiectiue di⸗ ſtincta. car.30.
Caput.26.de diſtinctiōe ſe totis obiectiue. 30.
Nō.1. Inter has diſtinctiōes nō eſt ordo. c.31.
Nō.2. Ois diſtinctio eſt realis aut rōnis. c.32.
Nō.3. Omnis diſtinctio eſt de genere rela⸗ tionis. car.33.
Nō.4. Nō realiter differūt p̄dicamēta. car.33.
Nō.5. Relatio non realiter differt a funda⸗ mento. car.34.
Nō.6. Propria paſſio non realiter differt a ſubiecto. car.34.
Nō.7. Veritas non realiter differt a propoſi⸗ tione vera. car.35.
Nō.8. Res ab eterno habuerunt eſſe cogni⸗ tum. car.37.

Finis.

¶ Alexandri Achillini Bononienſis de diſtinctionibus.

¶ Caput primum de entis ſignificationibus.

Ens tres habet ſignificationes ordinatas. Prima eſt qua exiſtentia ſignificantur. Hic aduerte Scoti fundamẽtum. Quattuor ſigna ordinẽ habẽt. Primuʒ eſt rei quidditas. ut ſortes eſt hõ: aial: rõnale. licet. n. aial ſit abſolute prius ꝙ hõ. q2 ab aiali nõ cõuertitur cẽndi ꝯſequẽtia. Sorti tñ immediatior eſt homo ꝙ animal. q2 inter genus et indiuiduũ mediat ſpecies. ꝛ mediuʒ eſt extremo propinquius ꝙ aliud extremum. Scõm ſignum eſt rei ꝓprietas. ut ſortes eſt riſibilis: diſciplinabilis. Tertiũ eſt modus eſſendi: ut ſortes exiſtit. Quartũ eſt accidens abſolutum vel reſpectiuum. ut ſortes eſt quãtus: qualis: ad aliquid ꝛc. ad minus malum intellectum deducit hic modus loquẽdi. Hoc eſt hoc ſignũ ꝙ hoc eſt i tali ſigno: ſed nũc nõ curo. Ex hoc ordine aperte intelligitur opinio Auicẽne ponẽtis ꝙ ens eſt cõſequẽs ſubſtãtiam rerum. q2 inter ſubſtãtiam rei: ꝛ eẽ eiuſdẽ mediãt proprietates: que ſunt poſt ſubiectum ſuum. ꝛ ſic eſſe nedum poſterius eſt qdditate: ſed etiã mediatũ eſt ab eadem. Contra hãc opinionẽ dixit Auerrois dſtructiõe deſtructionũ diſputatione ſeptima dubio primo erronea eſt. rõnem ſubiũxit deſtructione deſtructionũ diſputatione octaua dubio primo. q2 tũc eſſe nõ eſſet prima queſtio; imo ſequeretur queſtionẽ quid eſt. Quod eſt ꝯtra philoſophum. 2° poſterioꝝ textu cõmẽti primi anteponẽtẽ queſtionem an eſt: queſtioni quid eſt. Et Auerrois 4° phyſicoꝝ cõmẽto. 50. anteponit qõnem quid nominis: ſecũdo queſtionem an ſit: tertio queſtionẽ quid ſit. Aliaʒ addo rõnẽ. ſi quãtitas eſt ꝓpria paſſio materie. impoſſibile eſt quãtitatem mere per accidens cõuenire alicui materiam eſſentialiter includenti. q2 cui per ſe primo modo cõuenit ſubiectum; ei per ſe ſecundo modo cõuenire debet ꝓpria paſſio illius ſubiecti. ꝛ ſic de ſorte nõ poterit quãtitas mere per accidẽs predicari. quum de ſorte quidditatiue dicatur materia. in obliquo tamẽ. ut ſortes eſt ex prima materia: ꝛ etiam ex ſecunda: ut ex carnibus ꝛ oſſib9 ꝛc. tu aũt cõſequẽter cõſidera quõ qualitates prĩe ſunt elemẽtis ſubſtãtiales. et quõ mixtis eẽntialiter elemẽta icludẽtibus elemẽtoꝝ qlitates attribuãtur. aduerte etiã ꝙ nõ oĩs modus eſt poſt paſſiones in ſubiecto patebit infra. Voluit igitur Auerrois ꝙ eſſe eſt genus ſubſtantie. analogũ tñ. habet. n. pro incõuenienti Ariſto. 7° phyſi. tex. cõmẽ. 29. oĩa eẽ unũ. vt prĩo phyſi. ꝓbatũ eſt. ubi dicit Auerrois uniuoca in predicato ꝓpõnis illius. ꝛ dicit ibi beatus Thomas illã fuiſſe Platonis opinionem. Scotus igitur tenẽs entis uniuocationẽ ſequitur Auicẽnã relinquẽtẽ Ariſtot. ut Platonem imitteť. ꝛ ſummiť ens in deſcriptione ſubſtãtie eo modo quo genera in deffinitionibus poniũť. Correlariũ primũ. exñã qdditatiue dr̃ de hijs que ſunt. ut primo de elemẽtis declaraui qõne. 23. Dixit. n. Auerrois prĩo phyſi. cõmẽ. 27. Dicere. n. aliquid eẽ nõ eſt p̄dicatio ꝑ accidẽs. Correlariũ ſcõm; ſum: ꝛ exiſto: ſunt duo vba ſubſtãtiua ſinonime idẽ ſignificãtia. Correlariũ tertium prĩe due qõnes. q. 2° poſterioꝝ. tex. cõmen. primi ſimplices appellãtur: aut biarie ab Auerroe. 2° perihermenias capite prĩo: q2 de ſcdo adiacẽte ſunt. ad quidditatẽ ꝑtinẽt. prĩa. ſ. ſi ẽ: ad uniuerſalẽ rei quidditatẽ. ꝛ dr̃ prĩa. q2 vniuerſalia ſũt nobis notiora; et ꝑticularis cognitio vniuerſalẽ p̄ſupponit. cũ ſciẽtifica fuerit; aut diſtincta ex primo phyſi. textu cõmẽti quarti. ꝛ ideo ꝑticularis cognitio ſecũda dr̃. Scda vo qõ. ſ. qõ quid eſt ad ꝑticularẽ rei cognitionẽ ꝑtinet. iõ ꝑ ꝓprium rei genus ꝛ ꝑ propriã differẽtiã huic ſatiſfit. vt dixit Auerrois. 7° metha. cõmẽ. 43. ꝛ Ariſto. 6°. topicoꝝ. capite primo illis duabus viis docet diffinitiõi opponere. Ex hoc intelliges Auerroim. 5°. metha. cõmen. 14. ponenteʒ expoſitoꝝ diuerſitatẽ in queſito ſimplici. ſ. vtꝝ aliqd eſt. an. ſ. collocetur hec queſtio i qõnibus accidẽtis. ꝛ eſt opinio Auicẽ. quã ſeqıť Scotus. aut in qõnibus generis. ꝛ eſt opinio Ariſtotelis; quã ſeqıť Auerrois. q2 ĩtelligũt Ariſto. et Auerrois ꝑ ens quid cõmune. x. p̄dicamentis. Intellige analogice. Deus. n. non eſt in genere uniuoco. ſed bene eſt i genere analogo. ut dixit Auerrois in deſtructione deſtructionũ diſputa

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

tione ſeptima dubio p̄io/ Cōtra Auerrois.3°.
metha.cōmē.10. Impoſſibile eſt vt aliquid pre
dicetur predicatione generis de rebus habenti
bus formas diuerſas: que non cōmunicant in
vna forma nu.mero:ergo neq; ens:neq; corpus
quidditatiue dr̄ de quattuor elementis.niſi cō
ueniāt ī vna forma Exēpli grā corpeitatis. Sz
hoc ꝯſequens eſt impoſſibile: vt ſcḋo libro de
elemētis declarani.ergo ens non quidditatiue
dr̄ de eis/ Secundo ſequitur philoſophū natu
ralem demonſtrātē de primo motore ꝙ eſt ab
ſtractū.q: demōſtrat ꝙ abſtractum eſt.ꝙ mate
ria eſt:ꝙ forma eſt:ꝯſiderare iſta inquātum en
tia ſunt. pz ꝯña q: predicatum eſt ratio ſub q̄
ſubiectū cōſideratur.ꝯñs eſt falſum.q: ens in
quātum ens eſt ſubiectū metaphyſice.4°.me
taphyſice.textu cō.primi.ergo oīs artifex conſi
derans ens inquantū eſt ens eſt metaphyſicus.
aliter idem ſub eadez ratione formali acceptuz
ad duas ſcientias pertineret.qḋ eſt ſciarum di
ſtinctiones cōfundere/ Tertio ſequitur natura
lē philoſophū ſubſtantias abſtractas quiddita
tiue ꝯſiderare.pz ꝯña q: cōſiderat de eis ꝙ ſūt
qḋ eſt predicatum quidditatiuuz ꝑ tc.ꝯñs aūt
falſuz eſt.vt ex Auerroe patet in multis locis.
/ Rñdeo ad primum loquitur ibi de Ariſto. ge
nere vniuoco dicente formā vnā numero:ſaltez
in eſſe intētionali.licet illa nō ſit vna numero ī
multis ſingularibus eius in eſſe eius naturali.
ꝛ ſic elementa vniuocantur.ſed nō ſub nomine
entis.Et cū hijs ſtat genus eſſe analogum qd
ditatiue dictū:ꝛ nō dicere vnā formā.etiā apud
eiam;niſi forte ſimilitudinem vocis aut termi
ni ſcripti/ Ad ſcḋz qdditates propriaſ abſtracto
rum ſimpliciter ꝯſiderare habet methaphyſi
cus:ꝛ non naturalis.ſed aliquod predicatū ana
logum cōmuniſſimum poteſt naturalis philoſo
phus inuenire.ꝛ cū dr̄ ens inquantuz ens eſt ſub
iectum methaphyſici.ergo oīs artifex ꝛc.cōce
do ſi verſatur circa ens tanꝗ ſubiectuz:ꝛ illi
us ſubiecti ratio formalis ꝯſiderandi ſit ens.nō
aūt ſi ens ſit predicatum inuentum de ſubiecto.
/ Ad tertiū negatur ꝯña.q: ſenſus eſt naturalez
philoſophum proprias quidditates abſtractorꝫ
ſimpliciter ꝯſiderare.qḋ non eſt verū. Si tñ in
telligas ꝙ de motore primo predicatum aliqḋ
inuenit de illo qdditatiue dictū: cōceditur ꝯña.
q: iſtius ꝓpōnis abſtractū eſt:predicatū qddi
tatiue dr̄ de ſubiecto:ꝛ ꝯcluditur cōcluſio illa
a naturali.ꝛ predicatū ꝛ ſubiectū de primo mo
tore verificant/ Correlariū quartū exiſtētia nō
eſt modus intrinſecus rei ex natura rei diffe
rens a re.imo eſt ipſa met res:ꝛ nō realiter tā
tū:imo formaliter.ſic ꝙ qdditatiue predicatur
de re illa:cuius eſt exiſtētia. Quodcūq; igitur
fuerit:illud nōie entis imponatur:ſiue mate
ria:ſiue forma:ſiue cōpoſitum:ſiue ſubſtātia:ſi
ue accidēs ſit quēadmodū ꝛ nomine exiſtentie.
Ex hijs clare intelliges Auerroim p̄io de aīa.
cōmento.77.Anima eſt per quaz illud ens eſt
qḋ eſt.Et itelliges Auerroim.2°.phyſi.cōmē.
71.dicentē metaphyſicam eſſe de exiſtentibus
ſm ꝙ exiſtūt.q: nō differt clauſula Auerrois a
clauſula Ariſtotelis.4°.methaphy.tex. com.
primi.Eſt aūt ſcientia que ſpeculatur ens īquā
tū ens:niſi nomīe:ꝛ ītelliges Auerroim.3°.de
aīa.cōmē.23.di.Quod.n.accidit alicui p acciñs
neceſſe eſt vt nō ſit ei ſm ꝙ eſt.uolēs ꝙ ſm na
turam ꝓpriam rei nō attribuūtur ea que p ac
cidens rei attribuūtur.qm̄ per nām propriā at
tributa ſunt per ſe rebus attributa.Hinc aper
te videbis errorē Scoti volētē ſciam preſcinde
re ab exiſtentia rerum.neceſſaria.n.ab exiſten
tia in actu cadere nō poſſunt:cōtingētia vero
ab exiſtētia in actu vel in potētia.ꝛ neutrū co
rum a predicato primo dicto in primo modo di
cēdi p ſe preſcindi pōt.Et licet aliquod contin
gens puta ceſar ab actuali vel potētiali exiſten
tia fugiat:ipſum nō eſt proprie ſcibile:ſed vni
uerſale ad ipſum ſcibile eſt.ꝛ ab vniuerſali ad
ipſum nō fugit exiſtētia in actu vel in potentia.
cōceditur tñ aliquid eſſe ſcibile:ꝛ illud nō actu
exiſtit:q: aliqua ſpēs rerū ſm nullum eius in
diuiduū exiſtit in a.tēpore.exiſtet tamē aliqñ
apud philoſophum loquor.q: theologus ſpēs
cōcedit multas apud deum cōceptas: quarum
nullum indiuiduū aliquādo exiſtet: neq; fuit:
aut eſt.Et tamē ſi non preſentetur aliquod idi
uiduum eius ſenſui:nequaꝗ itellectus noſter
de illo vniuerſali ſciētiam habebit:vt teſtatur
philoſophus.2°.de anima.textu cōmēti.60.Et
Auerrois ibi clare exponit dicens. Et cā in eſſe
iſtius diſpoſitionis ī nobis ī ſciētia ſenſibiliū ē
eadē cā in eſſe iſtorū in ipis ſenſibilibus.i.cau
ſa faciēs requiri preſentia ſenſibilia ad hoc vt
ſentiant.facit reqri ſenſibilia ſenſibus pñtia

vt ſciant: q2 nāles ſenſibilium ſimilitudines: quas oportet eſſe i itellectu: vt intellectus ſenſibilia cognoſcat: nō aliunde haberi poſſunt q̄ȝ via ſenſus. ꝛ hoc voluit Ariſto. primo poſteriorū capite. 17. deficiēte ſenſu neceſſe eſt nobis ſciētiā illius ſenſus deficere. ꝛ Auerrois ibi cōmēto. 33. ꝛ ſimiliter ſcđo poſterioꝝ textu com. vltimi ꝛ ꝓhemio metaphyſice. Et dixit Ariſ. in libro de ſenſu ꝛ ſenſato. nō. n. itelligit intellectus que exterius nō cū ſenſu. in hoc. n. differūt non ꝑ ſe itelligibilia a ꝑ ſe intelligibilibus. qa nō ꝑ ſe itelligibilia ꝑ ſpēm alterius intelliguntur: ſed ꝑ ſe itelligibilia nō per ſpēm alterius itelligūtur. ideo cecus a natiuitate: q2 deficiunt ei nāles rerum viſibilium ſimilitudines: de coloribus ſciam habere non pōt: neqȝ ſimilitudines terminoꝝ ad placitū colores ſignificātium: per auditū ad intellectū peruenientes ecce ſufficiunt pro ſciā coloꝝ. ſed de hoc ſatis. Nō etiam rōnabile eſt ꝙ eſſe ſit qdditatiue dictū de deo ꝛ nō de entibus alijs. quēadmodum neqȝ rōnabile eſt: ꝙ eſſe ſit extra quidditatē depēdētiū: ꝛ nō extra quidditatē dei. q2 nō magis intimū eſt: aut extraneū ipſum eſſe vni q̄ȝ alteri: quāuis ꝑ depēdens ꝛ independēs differāt: ꝛ ſatis eſt independētia eſſe ipſius: vt qui eſt: ſit nomē dei conuenientiſſimū. Hinc etiā apparet opinionē Albertī magni ꝛ ſancti Thome realiter diſtinguētem eſſe ab eſſentia: eſſe a veritate diſtātiorē q̄ȝ ſit opinio Scoti in hoc tenens oppoſitū. Patet etiā harū ꝓpoſitionum inuicē repugnātia: quas qdam Scotiſte concedunt. prima ens ſignificat ſolū ea de quibus quidditatiue dr̄. Scđa ens habet paſſiones ſibi realiter idētificatas: de quibus dr̄ non quidditatiue. q2 capio paſſionē: quā dicunt entis: exēpli gratia veritatē aut ipſa eſt ens: aut nō non eſt euadere a contradictione. Si veritas eſt ens: falſa eſt ꝓpoſitio prima. q2 nō verificatur terminus de re quā nō ſignificat. licet terminus ſignificare poſſit aliquid de quo nō verificatur. vt viuens animā apud Auerroim. 2° de anima cōmē. 8. Si nō eſt veritas ens: falſa eſt ꝓpoſitio ſecunda. q2 ſequit̄ ꝙ paſſio nō eſt eadem res ꝙ ſubiectum. Diſtinguit igit̄ entis ſignificationes ꝛc̄. Huic aūt prime ſignificationi entis nō ſubſunt negationes aut priuationes: ſed circunſtare intelliguntur: ꝛ reduci ad illam. dixit enim Auerrois quarto methaphyſice. commento. 16. nō ens enim nō intelligitur: niſi ſm̄ comparationē ad ens. nō enim cecus eſt oculus: q2 cecitas ſit aliquid in oculo. ſed q2 oculus caret forma: ꝑ quā oculus videre pōt. ꝛ ſic cecus eſt nomē denominatiuū: nō acceptū a preſentia rei que ſit priuatio. ſed priuatiuū eſt. ꝛ accipitur a forme abſentia: que viſus eſt. ꝛ in hac ſignificatione prima negaui in libro de elemētis. queſtione ſcđa. ſortem eſſe ens. poſtq̄ȝ mortuus eſt. dixit eni Auerrois quarto methaphyſice com. 15. qđ nō eſt in actu: nō eſt ens. ſubſtare aūt entis ſignificationi ſubſtātia intelligit̄: ꝛ accidentia: que ſubſtātie attribuūtur: ſiue abſoluta fuerint: ſiue reſpectiua. Siue primo intelligibilia fuerint: ſiue ſecūdo itelligibilia. vt logicalia genus ſpēs ꝛc̄. attribuebāt aūt Ariſt. ꝛ Auerrois. 4° methaphyſice textu commenti. 2. hec enti. ſ. ſubſtantie.

Scđa entis ſignificatio ē. q̄ nō exña ſignificat. poſſibilia tñ exiſtere: q2 igr̄ hec ñ exiſtūt: nō ſūt entia: ſed q2 poſſibilia ſunt exiſtere: appellantur poſſibilia. ſortes igitur anteq̄ȝ naſcatur: eſt ens in potētia. dixit. n. Auerrois. 9. metaphyſice cōmēto. 6 manifeſtum eſt ꝙ potētia eſt aliud ab actu: ꝛ eſt ante actum: ꝛ cū exiſtit: eſt ens i actu. cū vero eſt mortuus: nō eſt ens in actu: neqȝ in potētia. q2 materia nō amplius eſt in potentia ad formā ſort. s. cogitatiuā intellige. neqȝ agēs naturale pōt amplius facere ſortem. ſed ipſe inter poſſibilia nominat̄. quum ſibi non repugnet ꝙ ſit: īmo aliquādo ipſe fuit. Iſtum tamen modū loquēdi de rigore ſermonis verum non ſaluat trāſlator Auerrois primo celi cōmēto. 112. ſed dixit cum aliquid fuerit cōpletum in generatione: impoſſibile eſt generari. oportet igitur intelligi. impoſſibile. i. nō poteſt. dixit eni Auerrois primo celi cōmento. 138 potentia enim nō itelligitur: niſi in reſpectu futuri. ꝛ commento 139. nihil poteſt in reſpectu preteriti. quoniam actio: que fuit in preterito: iam preterijt: ꝛ eſt propoſitio Ariſtotelis ſexto ethicoꝝ capite tertio. ſolo enim ipſo et deus priuatur ingenita facere quecūqȝ ſunt facta. Et eſt ſenſus de tribus temporibus potentia diuina reſpicit preſens ꝛ futurum: non autem preteritum. Et tūc Ariſtotelem intelliges ꝛ Auerroim quīto methaphyſice textu ꝛ cōmēto. 14. diuidentes ens in potentia contra ens: quod eſt extra animam.

Et nono methaphysice commento septimo. Hoc nomen non dr̃ simpliciter apud vulgus de eo: quod est in potẽtia: ⁊ si sit in aia in actu. Et hec est potẽtia: quã solent aliqui obiectiuã appellare. q2 quod est in potẽtia: est obiectũ ꝓducibile ab agente. Sed dicẽdum ꝙ sortes nõ habet hanc potẽtiã i se: sed sortes anteꝗ̃ nascatur: est i potẽtia: q2 datur mã: ex qua sortes fieri potest. ⁊ sic eadem est potẽtia materie: que respectu materie subiectiua dici potest. q2 per eam materia est potẽs transmutari: sed respectu sortis obiectiua dici põt. q2 per eã sortes est potẽs existere. ⁊ per eam potest agens naturale facere ꝙ sortes sit. Hic tñ theologus aduertat: propter creationem: que mãm nõ requirit sibi subiectã. ⁊ sic dat theologus potẽtiã obiectiuã: q̃ nõ ẽ subiectiua. ⁊ i hoc discordat theolog⁹ a pho.

¶ Sed q2 cõcessum est. quũ sortes nõ est. ꝙ ipse nõ est ens: quãuis ipse esset ens possibile vel i potẽtia. Cõtra hec ordine naturali se sequunt̃. qd: cognoscibile: cognitũ: ergo vltimũ presupponit scõm: ⁊ scõm presupponit primum. sed cum sortes non est: sed potest esse: ipse cognitus est: vt possibile est: ergo cognoscibilis est: ergo ipse est habẽs esse quidditatiuum. Secũdo hic est ordo nature. qd producibile: productũ. ergo nũc prio productum prius fuit ꝓducibile. ergo prius habuit esse qdditatiuum. sed in primo instanti: in quo sortes est. ipse tunc prio est ꝓductus: ergo ante illud fuit ꝓducibile. ⁊ ante illud habuit esse quidditatiuum. Tertio istius ꝓpositionis sortes est homo: extrema sunt ꝯformia: quãuis sortes nõ existat. ergo sortes aliquod esse habet. ergo qdditatiuũ habet. p3 ꝯña: q2 illõ est primum esse: quod res habere põt. Et p̃suppositum est quilibet alteri esse: ante. n. conformitatem est conformabilitas: ⁊ ante cõformabilitatẽ est quidditas. q2 ante actum est aptitudo. ⁊ ante aptitudinẽ est quidditas: ad quã sequitur aptitudo. Quarto ens diuiditur p actum ⁊ potẽtiã: ergo ante potẽtiam est natura entis. patet ꝯña. q2 diuisum est natura prius mẽbro diuidente. Quinto nisi rei factibili presupponatur esse qdditatiuũ: tunc res esset ex nihilo. ꝯñs est contra omnes antiquos philosophos. ex nihilo nihil fit. teste Aristotele primo physicorũ. tex. cõmẽti. 34. ⁊ 12. methaphysice textu cõmẽ. 34. adducit tanꝗ̃ impossibile: tunc ex nocte erunt simul omnia ex nõ ente. Et. 12. metaphysice textu vltimo enumerat opinionem. alij qdem ex non ente faciũt entia: iuxtaponẽs illam sue opinioni tanꝗ̃ irrationalem.

¶ Rñdeo ad primũ cõcedo ꝙ actus presupponit aptitudinẽ et aptitudo qdditatẽ: ⁊ cũ dr̃: ipse: cum nõ est: cognit⁹ est. respondeo naturales rerum similitudines ⁊ ꝓprie nõ habentur nisi ex rerũ presentia. ideo si sortes nõ fuit: ⁊ nõ est: nõ habẽtur eius nãles similitudines: qbus cognoscatur. Quod si futurũ cognoscitur: hoc erit per plures itẽtiones cõgregatas: vt dixit Auerrois. 3°. de aia cõmẽto 33. Et apud intellectum erit hoc p similitudines rerũ vniuersales se inuicẽ restringẽtes. que ab alijs existẽtibus accepte sũt. vt hõ talis quãtitatis: figure: taliũ operũ ⁊c̃. Et stat ꝙ cause effectus causatiue sint: ⁊ cognoscẽdo causas: aliquid de effectibus indicetur. vt terremotũ iudicãtes ex triũ superiorum planetarum coniunctiõe: vt sub cancro. sicut bononie euenit annis. 1504. ⁊. 1505. Nõ si fuerit ꝯiũctio ex duob⁹ vt ex saturno ⁊ marte: q ð supioribus sunt: debilior iudicetur. sicut euenit bononie in pricipio anni. 1509. Et tũc ꝓpositiones de verbis ampliatiuis nõ reqrunt rem: pro qua subiectum supponit: existere. ⁊ hoc voluerũt aut potuerũt velle dicere dicẽtes vniuersalia prescindere ab existẽtia: sed explicare nõ potuerũt: nõ distincte rẽ itelligẽtes. Itẽ actuum: quidã sunt naturales i re: ⁊ isti presupponunt aptitudines: si materiales fuerint: sed actus in alio ⁊ extrinseci: nõ. quẽadmodũ ascẽdere grauis nõ presupponit aptitudinẽ ad ascẽdendũ: q2 violẽtum est ascendere graui: sed cognitio est operatio cognoscẽtis: non cogniti: nisi tanꝗ̃ obiecti extrinsece denominati. ⁊ sic non requiritur rẽ esse. que cognoscit̃. nisi cognitio esset ituitiua. vt si vides sortem: sortes est. Et cũ isert̃ sortẽ habere esse qdditatiuũ: cõcedit̃ i casu illo de sorte nũdũ nato ꝙ h3 eẽ qdditatiuũ i actu vel i potẽtia: ex quo nõ sequitur sortẽ esse: neq3 sortẽ habere aliqd esse. sed habere vel possibile est ꝙ habeat esse: sequit̃. l3 non seqtãt ꝙ sortes possit hẽre esse: stat. n. sortẽ fuisse cognitũ: ⁊ seruatã fuisse sensitiuã iterorẽ ei⁹ cognitionẽ vsq3 post mortẽ illius. nõ valet igit̃. sortes est cognitus: ergo ipse hẽre põt esse quidditatiuũ. quẽadmodũ si quid cognitũ est p itẽtionẽ fictã. nõ v3 cognitũ ẽ: ergo possibile est ip3

bēre eē qdditatiuū.hñ igr̄ diſtinguas amplitudinez poſſibilis eſſe maiorē q̄ȝ āplitudo huius vbi p̄t.q: poſſibile ad tria tp̄a ſe ex̄tēdit.p̄ñs.p̄teritū.⁊ futurū.ſed pōt duo tm̄ cōp̄rehēdit.p̄ſens ⁊ p̄teritū. ⁊ attribue ſorti mortuo eē poſſibile:qd̄ negaſ a chymera . ⁊ attribue anichriſto futuro poſſe eſſe.qd̄ negas a ſorte mortuo apud philoſophū:non tñ apud theologuȝ.qui ꝯcedit ſorteȝ:quāuis mortuū eſſe ſurrecturū.p potētiam tñ diuinā/Ad ſcdm̄ iter ꝓductum ⁊ ꝓducibile datur dr̄ia.q: ex̄ ꝓducto ſequiſ eſſe vel fuiſſe:ſed ex̄ ꝓducibili non ſequit eſſe:neqȝ poſſe eſſe:ſed bñ ſequiſ poſſibile ꝓduci.ergo quid qd̄ p̄ſupponiſ a ꝓducibili nō ē quid p̄ñs:aut actualiter ex̄ñs ſed q̄ poſſibile eſt eſſe qd.⁊ cum arguiſ eſt ꝓductū:ergo prius fuit ꝓducibile.ſi intelligiſ de priori tēpore:tūc data illa ꝯña:negādū eſſet eſſe aliquid ꝓducibile ab eterno. quia eterno tp̄e p̄terito nō pōt eē tempus prius. Negata igiſ ꝯña:ꝯcediſ ꝯñs.⁊ cū tertio iſerſ:ergo prius habuit eſſe quidditatiuū:negaſ ꝯña.q: arguiſ a magis amplo ad minus amplū.ſed ſoluȝ ſequit poſſibile eſt ip̄m habere eſſe quidditatiuum.⁊ tūc ꝯcediſ ꝯñs/Ad tertiū ex̄trema habere cōformitatē itelligi pōt q̄ preſupponāt aliquod eſſe ex̄tra aīam.hoc nō opȝ:alio modo intelligiſ.ſi ſortes eſſet ex̄tra aīam:ſibi cōueniret eſſe hoīem ⁊ hoc eſt verū.ſed nō ſequiſ ſortem eſſe aliquid ī re.q: ꝯdictionalis cōiter nihil ponit/Ad quartū diuiſiones p aīam nr̄am ſūt.id vt diuidat itellectus noſter aliqd:p̄ſupponitur q̄ ipſe cōcepit illud.ſed ſi eſt aliquid in potētia ens:ipſum nō p̄ſupponit eſſe ī actu ſui met : ſed bene p̄ſupponit actum motiui:⁊ q̄ actu eſt mobile ipſum.ſed p̄ſupponit q̄ poſſibile eſt vt ipſȝ ſit. Similiter de ꝓpōnibus demoſtrationis ⁊ diffinitionibus.dōm eſt.ſup quibus ipſi maxie fundātur ad ſtabiliendas rerū qdditates/Ad quintū qd̄ preſupponiſ actioni ꝓhibens creationem : eſt materia:ex̄ qua factibile eſt aliquid. nō aūt quidditas.imo mirādū eſt de formātib⁹ argumentū vt de antonio andree ī tractatu de tribus p̄īcipijs q fideles ſe eſſe cōfitenſ:⁊ creationē ꝯcedūt:nedū ī theologia:ſed ēt apud philoſophū.⁊ ſtabiliunt ſibi fundamenta:ex̄ qbus creationem negare habent. Et tunc via qua incedo difficultatem non habet.an quidditas generationem terminet.forma vel cōpoſitum corruptibile:non curo nunc. ⁊ patet q̄ ſic . dicere enim q̄ ex̄iſtentia nō ſit ſubſtantia rei:aut nō niſi materialiter:⁊ q̄ ſola ex̄iſtētia incipiat eſſe:eſt dicere generationem nō eſſe ſubſtātialē:ſed modalem potius.quia ſubſtātia apud eos nō incipit eſſe ſubſtantia:licet ſubſtantia incipiat ex̄iſtere:que prefuit ſubſtātia.hoc aūt nedū cōtra Ariſtotelem eſt:ſed contra terminorum ſignificationes ſcȝ generatiōis ſubſtantialis ⁊ corruptionis.generatione igitur ſubſtātia ſortis īcipit eſſe:⁊ īcipit eſſe ſubſtātia.vt libro primo de elementis dix̄i ⁊c̄. Similiter hoc eſt facere q̄ res corruptibilis nō ſit ſimpliciter corruptibilis.q: ſortes nunq̄ȝ incipit aut deſinit eſſe ſortes.ſimiliter d̄ futuro.licet ſortes īcipiat ex̄iſtere:aut deſinat.quod nedum contra Ariſtotelem eſt:ſed etiam contra ex̄perientiā ⁊ ſenſuȝ.

¶ Tertia entis ſignificatio ē:qua q̄ nō ſunt: neqȝ ex̄iſtere poſſibilia ſūt:dūmodo ꝯcipi poſſint ſignificanſ.⁊ huiuſmodi nō ſūt actu entia:neqȝ ī potentia:imo neqȝ poſſibilia:ſed imaginabilia ſunt ⁊ ficta.dix̄i imaginabilia:q: Apud Ariſtotelē nullus itellectus ī actu ficta cōponit.ſȝ itellectus poſſibilis ē:q ea apud ſe hȝ:nō tñ rōne itellectus ē ipſius defectus origo.ſȝ rōne imaginationis rerū imagines male cōponētis: malaȝ intellige compoſitionem:tam verbaliter icomplex̄am.q: quemadmodum in virga ſeminiridi:anima ⁊ forma:que nō eſt anima:materialiter continuātur.ita cōponit imaginatiua parteȝ forme ouis cum parte leonis aut ſerpentis:dum chymeram componit.⁊ ſic ex̄ compoſitione naturali trāſitus eſt ad preternaturalem ⁊ impoſſibilem:q̄ȝ complex̄am.vt homo ē lapis:quia neceſſarijs propoſitionibus opponit itellectus propoſitiones impoſſibiles. Iſta autē ſūt in genere entis diminuti teſte Auerroi.6°.methaphyſice cōmento vltimo/Has autem tres entis ſignificationes aliquo modo ex̄ Ariſtotele.5°.metaphyſice tex̄tu. commenti.14. potes elicere/An autē ens ſit vniuocum. Rñ° ſi hec tria ſignificata noīe entis īportari volueris pute equiuocum ē ens/Qd̄ ſi entia ſcd̄e ſignificationis cum entibus prime ſignificationis conſideres:non ē vniuocatio. Et errorem Scotizantium hic aduerte.quia Ariſtotelem dicentē p̄o de ſomno ⁊ vigilia:cuius ē potētia eius ē actus:intelligūt de re:q̄ ē ī potētia obiectiua

alicuius agentis. q illa eſt actu poſt productio/
nem: ⁊ ſic volunt q eiuſdem rōnis eſt res ante
productionē ⁊ poſt. Sed illud nō eſt mens phi
loſophi ibi. qꝛ loquiꝛ de potētia ſubiectiua. qa
ibi reperiꝛ potētia ad aliquā formam. ibi repi/
ri habet actus. qꝛ actus eſt potētie perfectiuus.
Neqꝫ eadem eſt diffinitio rei in potētia ad exi
ſtēdum ⁊ in actu exiſtētis; qꝛ differētia eſt ali/
quid eſſe animal rationale exēpli gratia. ⁊ poſ/
ſe eſſe animal rationale: ⁊ ſic inter actum ⁊ po/
tentiā permutatio eſt ab vna entis ſignificatio
ne in aliā exitus. Volūt etiā non eſſe verum q
actus ⁊ potētia ſubiectiua ſint eiuſdē predica/
menti. vt accñs quod recipitur ī ſubſtātia. Sꝫ
contra ipſos eſt textus Ariſtotelis primo phy/
ſicoꝝ cōmenti. 50. ⁊. 56. in vno quoqꝫ genere eſt
vna prima cōtrarietas. ⁊. 12. metaphyſice textu
cōmēti. 22. Spēs priuatio ⁊ materia. ſed borū
vnūqꝫqꝫ alterum circa genus vnumqꝫqꝫ. Idē
vult Auerrois quinto phyſicoꝝum cōmento. 9.
potentia ad aliquā rem eſt de genere illius rei.
Et quarto celi cōmēto. 35. hec diſpoſitio ſcꝫ cō/
poſitio ex materia ⁊ forma ita exiſtit ī p̄dica/
mento vbi ſicut in alijs predicamentis. Et pri/
mo de anima cōmento. 6. actus ⁊ potentia ſunt
differētie que cōtingunt omnibus p̄dicamētis.
⁊ ad exēplum illoꝝ de accidētibus receptis in
ſubſtātia: dōm q oportet ipſos tunc dicere mu
tationē eſſe poſſibilem ex ſubſtātia vt materia
ad accñs vt forma; cuius oppoſitū vult Ariſto.
⁊ Scotus met; ideo dicēdum q ſubſtātia que
ſubicitur accidenti habet rationem accidētalē:
⁊ non ſubſtātialem reſpectu illius. ideo ſi acci/
dens ſit qualitas; materia eſt potētia qualitas:
⁊ nō eſt de p̄dicamēto ſubſtātie; ſed ipſa vt po/
tentia de genere ſubſtātie eſt; non cōparatur ni
ſi ad formam ſubſtantialē: non aūt ad accidēta/
lem. Reuertamur igitur ⁊ dicamus q ens cō/
mune ad duas primas ſignificationes entis nō
eſt vniuocum: imo ens in prima ſignificatione
acceptū non eſt vniuocum. ſed analogum. vt di
xi in libro ſcdo de elementis. qꝛ prius dꝛ de ſub
ſtantia ſecūdo de accidēte. Nequaqꝫ enim deus
eſt ſm ens: ſed ſemper primum. Si aūt ens vni
uoce diceretur de deo. deus eſſet conſtitutum.
diſtingue cōſtitutionē a cōpoſitione quantum
uis. conſequēs eſt impoſſibile. ⁊ contra Ariſto.
12. metaphyſice textu cōmēti. 37. ⁊ cōtra nām

primi pīcipij. primū eſt quo nihil eſt prius. Et
dato q diceretꝛ ens de deo vt p̄dicatū vniuocū:
ſed denomīatiue ⁊ nō vniuoce: vt dixit Frācis/
cus ſequēs thomā anglicū: adhuc deus eſſet re
ſolubile. nō aūt irreſolubile. ꝯñs eſt icōueniēs:
qꝛ oī dualitate vnitas eſt prior: deo aūt nihil ē
prius: ergo deus nō eſt dualitas. nō loquor nūc
de trinitate ſuppoſitorum theologica. ſed mere
nāliter ⁊ quidditatiue concipio diuinitatē: non
ſuppoſita. eſſet aūt deus dualitas: ſi reſolueretꝛ:
qꝛ ipe eſſet illa duo: ī que reſolueretꝛ: ⁊ p̄ſertim:
qꝛ reſolutio eſſet ſm itellectū: nō aūt p motuꝫ:
neqꝫ ſm rem: ī qua necdū ptes ſunt ſimul totuꝫ:
ſed quelibet pars dꝛ de reſoluto. neqꝫ īfinitas:
qua reſolubilia idētificantur iuxta theologuꝫ.
rōnē tollit formaleꝫ terminoꝝ. Eſt igitur deus
vnitas. Preterea cōmune vniuoce p̄dicatum
eſt nāliter prius ſubiecto: deo aūt nihil eſt pri/
us etiā ſm itellectum. qꝛ ſimpliciter primo in/
tellecto nihil eſt prius ſm itellectū ſed deus ē
ſimpliciter prīo itellectuꝫ. qꝛ deus eſt primum
obiectū primi itellectus. ergo deus eſt ſimplici
ter prīo itellectū. qꝛ deus eſt primū obiectū pri
mi itellectus. ergo deus eſt ſimpliciter prīo in/
tellectū. ⁊ licet nos mālia prius itelligamus qꝫ
ī mālia. ⁊ ens prius qꝫ deū cognoſcamus. nō tñ
vꝫ ꝯñā. ens eſt prius nobis notū qꝫ deus. ergo
deus nō ē ſimpliciter prīo notū. ⁊ hoc eſt. qꝛ no
ſter itellect⁹ nō ē primus itellect⁹: ſꝫ īfimus eſt
⁊ hoc ī libro de itelligētijs tetigi quolibeto pri
mo. Nō ēt ens analogum ſit: ꝯfirmat Auer. 8.
metha. tex. cō. 16. volēs gña altiſſima eſſe ſim/
plicia. ſ. abſtracta. quū nō habeāt gña. ⁊ quāuis
habeāt ens: ens ñ eſt gñs: niſi forte analogū. ſim
plicitatē gnāliſſimoꝝ tāgit Auer. 5° metha. cō.
4. ⁊ ſubiūgit gnāliſſima nō hñt genus: niſi dcm̄
multipliciter. ¶ Cōtra ſeqtur ex hoc q ens nō
p̄dicaꝛ qdditatiue de abſtractis. ¶ Rñ° ſi itel
ligiꝛ vniuoce. ꝯcedo ꝯñs. iō dixi ens ñ vniuocū
eē. ſꝫ analogū. Drīam aūt īter genus vniuocuꝫ
⁊ analogū ponit Auerrois. x. methaphy. cō. 8.
qꝛ vniuoco rñdet vnū ſignificatū cōmune mul/
tis ſpēbus: ſꝫ analogo non. ſꝫ multa: ordinē ta/
mē habētia. Sed dices: ſiue ens ſit analoguꝫ:
ſiue vniuocū: uideꝛ q illud ſit prius deo. qꝛ il/
lud ē prius a quo nō cōuertiꝛ ſubſiſtēdi ꝯña: ſꝫ
ab ente ad deū non ꝯuertiꝛ. qꝛ nō vꝫ ꝯña. ens ē.
ergo deus eſt. licet valeat. deus ē: ergo ens eſt.

Reſpondeo prima euaſio Tiſberi negatur mi
nor.ad probationem negatur aſſumptū: immo
valet ens eſt:ergo deus eſt.patet deducēdo ſic
ens eſt:ergo cauſatū vel non cauſatū eſt pȝ ꝯña
ex ſufficiēti diuiſione.qꝛ per cōtradictoria eſt.
Tunc nō cauſatū eſt:ergo deus eſt.pȝ ꝯña a cō
uertibili.vbi aduerte lȝ añs ſit negatiuū:ꝛ ꝯñſ
affirmatiuū.tñ ſuppoſito primo antecedēte ha-
betur affirmatio.ſ.ens ē:ꝛ nō cauſatū. Si cau
ſatum eſt:deus eſt.patet ꝯña a naturaliter po-
ſteriori eſſentialiter dependente ad prius.tunc
cōſequens ex vtraqȝ parte diſiunctiue ſeqtur
ex tota diſiunctiua.ergo deū eſſe ſeqtur illam
diſiunctiuā ſequētem ens eſſe/Secūda euaſio
eſt frāciſci.qꝫ nō omne a quo nō conuertiṫ ſubſi
ſtendi ꝯña ſit prius:ſed limitat.ſi ſit eſſentiali-
ter iclūſum.licet.n.coloratum ſit cōmunius ho
mine:non tamen coloratū eſt prius homine:qꝛ
accidēs in re vt albedo nō eſt nobilior homine
neqȝ prior/Tertia euaſio.ſi prioritas a quo nō
cōuertitur ſubſiſtēdi cōſequētia ſit apud intel-
lectū noſtrū:ꝛ nō ex pte rei ſequatur ordinem
rerum:illa a deo reijcienda non eſt.qꝛ ſignifica-
tionē termini amplam ſignificat:que nullā deo
vilitatem affert.ſi aūt ordinē rerū ſequeretur:
illa reſpectu dei nō admitteretur. Ideo vide-
mus Ariſtotelē qōnem ppoſitam.3°.metha
phyſice textu cōmenti.16.Utrum vnum ꝛ ens
ſubſtātie rerum ſint.ſoluere negatiue.12.me-
thaphyſice.textu cōmēti.21.qꝛ de principijs in
eſſendo loquitur:ꝛ ex parte rei:nō aūt de prin-
cipijs ex parte intellectus:ꝛ in predicādo.pars
enī rei eſſentialis nō predicatur de toto.genus
aūt de ſpetie qdditatiue dicitur.Et dixit Ari-
ſtoteles.3°.methaphyſice textu cōmē.10. Nō
eſt poſſibile genus entium eſſe vnuȝ:neqȝ ens.
Nā neceſſe differētias cuiuſlibet generis eſſe:
ꝛ vnam eſſe quālibet:impoſſibile aūt predicari
aut ſpecies generis de proprijs differētijs: aut
genus ſine ſuis ſpeciebus: qꝛ ſi eſt vnū genus:
aut ens.nulla differētia;neq; vnū:neqȝ ens erit.
Dixit aūt Ariſtoteles impoſſibile eſt predica
ri ſpēs generis de pprijs differētijs qꝛ ſpēs re
ſpectu differētie poſterius eſt aut cōſtitutum:
predicatū aūt quidditatiuum rationem habet
prioris reſpectu ſubiecti.Et dixit genꝰ ſine ſpe
ciebus nō predicari:qꝛ de quocūqȝ qdditatiue
dicitur genus:de eodem quidditatiue dicitur

aliqua eius ſpecies.qꝛ genus nihil eſt preter ge
neris ſpecies iuxta Ariſtotilēȝ.7° methaphy
ſice.textu cōmenti.43.ꝛ tunc eſt ratio.ſi nulla
ſpecies quidditatiue dicitur de differētia:neqȝ
genus quidditatiue dicitur de ea.ergo cūȝ ens
ꝛ vnum quidditatiue dicātur de differentijs:
ꝛ ſpecies nō quidditatiue dicātur de differen-
tijs:neqȝ vnum:neqȝ ens erit genus/Ens igi-
tur licet ſignificatione ſit magni ambitus: i re
tamen eſt nomen ſignificans deum;nō aūt ali-
quid eſſentialiter iclūſum in deo.eſt igitur ma
gna differētia inter rem ꝛ nomen.qꝛ ens eſt no
men cōcretum vel participium: non diſtinguo
nunc.deus autem res eſt abſtractiſſima. ꝛ ens
eſt participium a verbo deriuatum:deus vero
independentiſſimuȝ eſt.ſi dici poteſt: longe igi
tur diſtat ſententia dicta ab admittentibus vni
uocationē tranſcendētis:quā illimitatā appel-
lant.Longius etiā diſtat ab admittentibus en
titatē eſſe quidditatē ex natura rei a diuinita-
tē diſtinctam reptā in primo pricipio ꝛ alijs:qꝛ
tūc ſeqtur mām primā nō eē primū māle prici-
piū:ſed entitas i mā pria prius nā ſubiciṫ qȝ mā
ſimiliter forma nō eſt pricipiū primū i gñe cāe
formalis.qꝛ ipſa ē ꝯſtituta ex quo ꝛ qō ꝛc̄.ꝛ pȝ
hāc eſſe radicū phie abſiſionē/Nō ſi vniuoca-
tionē entis pbaueris.Quecūqȝ eodē nūero prī
cipio pricipianṫ:illa vniuocātur.qꝛ ab illo vno
pricipio rōnē habere poſſunt:ſed oīa entia eodē
pricipio pricipiaṫ:qꝛ oīa i eūdē finē ordināṫ/Se
cūdo qꝛ ab eodē pricipio effectiuo effluūt/Ter-
tio qꝛ eādē numero formā hñt.qꝛ deus oium
aliorū a ſe forma eſt/Rñdeo pricipia itrīſeca ſūt
a qbus rerū vniuocatio capi pōt.nō aūt ab extri
ſecis.ſunt aūt finis ꝛ efficiens extrīſeca.forma
do ſi eſt pricipiū:quo res eſt:itrīſecum ꝛ ſubſtā
tiale:tūc ab illa vniuocatio ſūmēda eſt. Si aūt
forma nō ſit ſubſtātialis ꝛ itrīſeca nō ab ea ſū-
miṫ vniuocatio.forma enim ſubſtātialis reſpe-
ctu accidentium:materiam ei preparātium: vt
forma eſt. ꝛ tamen quantitas ꝛ qualitas non
vniuocantur.ſic in propoſito eſt de deo reſpe-
ctu aliorum.ſuſtinendo igitur naturalem phi
loſophiam concedentem deum eſſe primum
efficiens et metaphyſicam concedentem ip-
ſum eſſe primum finem et primam formam.et
conſequenter ſimpliciter primum principiuȝ ꝛ
antecedenter primum itelligens.primū amās

primam intellectionem:primum amorem: pri
mu n itellectū z primū amatū.Dōm eſt q̄ hec
p̄dicata ſcdm magis z minus cōe vel nō cōe or
dinata.ſ.ens:ſubſtātia:ſpūs:deus.nō inferunt i
deo cōpoſitionē neq̄ ɔſtitutionē. q: i pfectam
identitatē vnius in alterū trāſcūt.quāuis etiā
iuxta Ariſt.abeſſet ifinitas.z ſic ratio ifinitatis
nō eſt rō identitatis illorū.Nō ſi dixeris deum
diffiniri p actū purū.z ſic deū eſſe ɔſtitutum ex
aliquo ſe habente p modū generis.z aliquo ſe
habente p modū dr̄ie.Rn̄º vt dixi in libro.2º.
de elemētis z de orbibus:deſcribētia deū infe
rūt cōpōnem in itellectu nr̄o deū itelligente:nō
aūt in deo.ut optime declarat Auerrois.12.me
taphyſice.cōmē.39.An aūt pſone diuine ſint cō
ſtituti:an nō:an p abſolutū:aut reſpectiuū con
ſtituant.q̄ones ſunt mere theologice:z p diui
nā reuelationē termināde. Satis.n.philoſopho
eſt.cū duo noia unit itellectus: ſi ex pte rei tm̄
vna res ſimplex ſit q̄ nō eſt ibi cōpō:neq̄ cōſti
tutio in re.Diuidit aūt ab aliqbus ens p ſim
plex z cōpoſitū.ab Ariſto.aūt p actum z poten
tiā z ɔgregatum.Sed tūc differentia iter theo
logū z philoſophum obſeruanda eſt:q: theolo
gus admittit ſimplex: qd nō eſt cōpoſitū:neq̄
cōponibile:z aliqd eſt:qd ſumme ſimplex ap
pellat.Philoſophus aūt vult deū eſſe primam
cām:q̄ eſt finis cū prima forma coincidentem z
formātem primū orbem.Et a fortiori alie itel
ligentie alios orbes formāt.z intellectus hu
manus aliquē hominē vel aliquā.z ſic vbi ad
mittis theologus cōponibile:nō cōpoſitum tm̄.
hoc nō admittit philoſophus.q: cauſe itrinſece
apud philoſophū neceſſario referūtur:ſiue mu
tuo:ſiue nō.ideo nō dat philoſophus formā ſi
ne materia:ſiue abſtracta forma ſit:ſiue nō.Di
uidit etiā ens p ſubſtātiam z accidens. tunc ſi
p ſubſtātiam intelligitur aliquid ſub accidenti
bus ſtans:tūc datur medium inter ſubſtātiam
z accidens.ſ.deus:medium itellige p extremo
rū abnegationē.ſ.non ſtans ſub accidentibus: z
nō inherens.Si aūt itelligit ſubſtans quaſi ſu
pra ſe ſtans.ſic q̄ alteri nō inheret.ſic deus ſub
ſtātia eſt.Accidentia aūt ſi itelligūtur i eſſe ge
to:ut quietum dicit oppoſitum fluxus ſucceſſi
ui et mutati eſſe ſic inter ſubſtātiā et accidens
datur medium teſte Auerroe primo celi cōmē
to prio.q: accidētia fluētia mediāt.ideo ut ſuffi

ciat diuiſio omnia inherētia aut inherere apta
ſubiecto ſub accidēte comprehendūtur.nō cius
dicendum eſt ſi deus faceret albedinē exiſtere
que nō inhereret ſubiecto:q̄ ipſam feciſſet eſſe
ſubſtantiam.quāuis in caſu hoc cōcederet phi
loſophus.Omnia vero nō inherētia ſub ſubſtā
tia.itellige formam ſubſtantialem non īherere
materie:eo mō quo accn̄a inherent materie zc.
q: accn̄a ɔſtituuntur i eſſe p ſubiectum:z forma
conſtituit ſubiectum i eſſe.ut ſecundo de aia de
clarat Auerrois cōmen.4º.Auerrois etiā.7º.
phyſicoꝝ cōmen.15.ſubiectum nō exit a ſua ſen
tentia exiſtente accidēte ſicut ſubiectū recipiēs
formam exit a ſua ſubſtātia exiſtente forma:z
hec eſt dr̄ia iter formā z accidens.Diuidit eti
am ab aliquibus ens p finitum z ifinitum. Tūc
ſi p finitum finitam uirtutem itellexeris.tunc
diuiſio apud philoſophū nō admittitur: apud
theologum aūt ſubdiuiſio dicenda eſt.q: diui
ſionem priorem pſupponit.ſ.diuiſionem p quā
tum z non quātū.ſub non quāto reſpectiue itelli
gūtur:z tunc quātum diuiditur per finitum et
ifinitum.Sed apud philoſophum finitum quā
titatem dicit. z tunc quātum mathematice ac
ceptum diuiditur per finitū z ifinitum.q: ifi
nite magnā quātitatē mathematicus imagina
ri poteſt. Sed naturaliter diuiſo quāto:datur
ifinitum i potentia.ſed ifinitum i actu nō.z tūc
ifinitum eſt continuum.q: i ifinitum diuiſibile
eſt continuum: qdcūq̄ fuerit:ſaltem p deſigna
tionem.Sed non eſt ſic de diſcreto. q: licet in
ifinitum multiplicabilis ſit numerus.quemad
modum i ifinitū diuiſibile eſt continuum: tamē
nullus numerus eſt ifinitus:quia nec binarius:
neq̄ trinarius zc.3º.phyſicorum.textu cōmen.
4.Diuiditur etiam ens per vnum z multa:
abſolutum z reſpectiuum:cum ordine z ſine or
dine:ordinatum p prius z poſterius zc.z prius
ſm formam z ſm materiam iuxta Auerroim
2º.de generatione cōmento.7º.regulam vnā
ordinis habes.4º.metaphyſice.commēto.14.
Quod eſt eſſentialiter:prius eſt eo:quod eſt p
accidens.Et confirmatur ex primo celi.commē
to.14.z 2º.celi.cōmen.17. Naturale eſt prius
accidentali.Et ɔfirmatur ex primo de aia.com.
40.motus violentus non itelligit niſi reſpectu
naturalis.Et.2º.phyſicorum textu commē.66.
Neq̄ per accn̄s cauſa prius eſt ea que eſt p ſe:

ꝛ cã non ſint ſimul cã p ſe ꝛ cã p accñs: erit cã p ſe prior q̃ʒ cã p accñs. Agẽs aũt ante patientem eſt. 3°. de aĩa cõ. 19. ꝛ p° de aĩa cõ. 59. Et. 4. phy. cõ. 67. habitus ẽ prior priuatõe. ꝛ recto obliquũ iudicaſ p° de aĩa cõ. 85. ꝛ priuatio poſitiuo. 3°. de aĩa tex. cõ. 25. ꝛc. Prioritatẽ aũt ſubẽ ad accidentia quã ponit phs. 7. metha. textu cõ. 4. relinquo nũc. Nõ ens aũt tot modis oppoſitis dr ſicut ꝛ ens. ſignificatiões ẽt nõ entis ĩ p° de elementis poſui: iõ hec ſint ſatis pro nunc.

¶ Caput ſecundum de vno.

Vtrũ vnũ dicat diuiſionẽʒ a quocũqʒ alio. dicũt aliq ꝙ ſic. q2 vnũ dicit indiuiſionẽ in ſe: ꝛ diuiſionẽ a quocũqʒ alio. ɔ̃ ipſos dico ꝙ non. q2 dato p° ſimplici: ĩpm ɔceptibile eſt ñ ɔcepto alio. diuiſio aũtẽ a quocũqʒ alio nõ eſt ɔceptibilis: niſi aliud ab eo ɔcipiaſ. Nõ. n. negare hʒ Auerrois deuʒ cognoſcere dei vnitatẽ: quãuis negaret ipſum cognoſcere aliud a deo. Scdo abſolutũ prius in ſe ɔcipiſ q̃ʒ ad alterũ cõpareſ. diuiſuʒ aũt a quocũqʒ alio dicit cõparationẽ: nedũ ad vnũ, imo ad multa ſub diſtributõe ibi cõprehẽſa. Tertio vnitas ẽ multitudĩs pricipiũ. g° vnitati nõ repugnat ꝙ multitudini p̃cõcipiaſ. pʒ añs. 5. metha. te. ɔ. 12.

¶ Utrũ vnũ dicat ĩdiuiſionẽ a ſe. Rñ° ꝙ nõ. q2 ĩdiuiſio a ſe ſeqꝫ idẽtitatẽ ſibi ipſi. q2 negatio ẽ poſt affirmationẽ. cã. n. ꝙ nõ differt aliqd a ſe: ẽ q2 ĩpm ẽ idẽ ſibi. ꝛ idẽtitas ad ſe eſt poſt vnitatẽ. q2 reſpectus ſeqtur vnitatẽ rei. q2 vnitas eſt illius reſpcũs fundamẽtũ. ſic ĩtelligo Arlẽ. 5. metha. tex. cõ. 16. Idẽtitas q̃dã vnitas eſt. q2 idẽtitas ẽ vnitas cõpata. relatio. n. fũdamẽtũ ẽ. vt pʒ ĩfra. Scdo q2 ĩdiuiſiõi diuiſio oppõiſ: vnitati ãt pluralitas: g° cũ pluralitas ꝛ diuiſio differant. q̃dã. n. pluralitas ẽ diuiſiõis terminus: dr̃nt vnitas ꝛ ĩdiuiſio. Et ſi diuiſio dicat realẽ ptis quãtitatiue a pte ſepationẽ: tunc multitudo ptium quãtitatiuaꝝ ĩ actu ẽ poſt multitudinẽ eaꝝ ĩ potẽtia. q2 diuiſionẽ nãliter p̃cedit diuiſibilitas: ꝛ ptiũ multitudo potẽtialis ſepabiliũ. poſt vnitatẽ eſt ɔtinuitatẽ. q2 añ ɔtinuũ ſũt pñcipia ɔtinuitatis vt pũctũ. pũctũ ãt q̃dã vnitas ẽ. ꝛ ɔtinuitatis vnitas ẽ poſt formã: q̃ vnitatẽ reqrit. Queãdmodũ añ multitudinẽʒ ptiũ nõ ſepabiliũ: cuiuſmodi ſũt ptes celi. ẽ vnitas ɔtinuãs. ꝛ añ vnitatẽ ɔtinuitẽ eſt vnitas ĩtelligẽtie: q̃ vnitatis ɔtinuitatis cã ẽ. vt dixit Auer. x. metha. cõ p°. Cã ꝙ ĩdiuiduũ ſit ɔtinuũ ẽ forã eius. g° forã dignius dr̃ vnũ q̃ʒ ɔtinuatio. quũ forma ſit cã ɔtinuatiõis. Et dixit Auer. p° celi cõ. 72. diuerſitas formaꝝ ẽ cã diuerſitatis quãtitatũ. tũc infero q2 cã adeq̃ta ẽ: g° vnitas vnitatis cã ẽ ꝛc. Auer. et. 3. celi cõ. 17. Cã ꝙ ſupficieſ ẽ ĩ mã ẽ: q2 forma ſubalis ẽ, ĩ ea. Auer. p° ð aĩa ɔ. 90. dẽ. n. ꝙ ẽ vnũ ꝛ ɔtinuũ: ñ p ſuã mãʒ: ſʒ p ſuã formã: eſt vnũ ꝛ ɔtinuũ ꝛ. 2°. de aĩa cõ. 7. cõpoſitũ nõ eſt vnũ: niſi q2 ſua forã ẽ vna ĩter ĩtelligentiaꝝ ãt vnitates. pria ẽ vnitas dei glorioſi. ꝓportionabilr̃ igiſ ſicut añ diſtõnẽʒ ẽ multitudo. q2 añ relationẽʒ eſt fũdamẽtũ illi°: ſic añ idẽtitatẽʒ ẽ vnitas. ꝛ ɔ̃ñter añ ĩdiuiſionẽʒ eſt vnitas. Cõtra Arles. 5. metha. tex. cõ. xj. vniuerſalr̃. n. quecũqʒ ñ hñt diuiſionẽ inq̃ʒtũ ñ hñt diuiſionẽ. ſic vnũ dñr. 2°. q2 Arleſ 3°. metha. tex. ɔ. xj Unũ ĩdiuiſibile eſt. Rñ° reduplicat textus rõnẽʒ formalẽʒ deſcriptiuã vnitatis p nouationẽʒ ſeq̃ntẽʒ eã. cũ quo ſtat añ deſcriptiuã rõnẽʒ eſſe ſubalẽʒ rõnẽʒ ðſcriptibilẽʒ. Ad ſm ɔcediſ ꝙ vnũ eſt ĩdiuiſibile. ñ tñ formaliter niſi deſcriptiue. ſʒ ɔ̃ſequutiue. Alia ãt eſt ĩdiuiſio ĩ ſe: ꝛ dicit ñ hẽre diuerſitatẽ in ſe. ꝛ añ negationẽ eſt affirmatio. ſ. vnitas. ꝛ diuerſitas q̃ negaſ: ẽ ĩdifferrẽs ad diuerſitatẽ ĩ re ꝛ diuerſitatẽ ĩ rõne ſeu ĩtellectu. vt tãgit Auerrois. x. methaphyſice commento primo.

¶ Utrũ vnũ dicat reʒ diſtinctã ab ente. ꝙ ſic: p Auerroim. x. metha. cõ. 6. dicẽtẽʒ h° nomẽ ens dr̃ de plurib° eĩs de qbus dr̃ hoc nomẽ vnũ. vt cũ dr̃ de ſignificato veri. Rñ° ꝙ nõ p Arlẽ. 4. metha. tex. cõ. 3. Si igiſ ens ꝛ vnũ idem ꝛ eadẽ nã ſu. eſt. eo ꝙ ſe inuicẽ ɔ̃ſequũtur. vt pñcipiuʒ ꝛ cã ſu. ſe ɔ̃ſequunſ. Aduerte q1 lr̃a dicit ſe ɔ̃ſequũtur: ꝛ ñ dicit ɔuertibilr̃. dicũt q̃dã vt tho. ꝙ pñcipiũ ẽ cõius q̃ʒ cã: q2 oĩs cã ẽ pñcipiũ: ſʒ ñ oẽ pñcipiũ eſt cã: q2 pũctũ ẽ pñcipiũ linee: ꝛ ñ cã. ſimiliter priuatio ẽ pñcipiũ reꝝ nãliũ: ꝛ nõ cã. ſed h° de cã ꝓprie accepta p̃ſertim forali ĩtelligẽdũ eſt. iõ ſi cã foralis ſe extendit ad mathematica. tũc q̃cũqʒ ad diffõnẽ ptinẽt: ad cãm formalẽ ptinent. ꝛ tũc pũctũ eſt de diffõne linee. iõ linee eſt cã formalis. priuatio ãt mutationẽ nãlẽ diffinit iõ mutatiõis eſt pñcipiũ formale. ꝛ ɔ̃ñter nãliũ vt mutabilia ſunt. ꝛ ſic p̃cedit cõis ĩtellectus. ſ. ſe ɔuertibilr̃ ɔ̃ſequunſ principiuʒ ꝛ cã. reuertor vnde digreſſus ſum. dicit. n. Auerrois ibi vnuʒ ꝛ ens aut ſignificãt ideʒ oĩbus modis. ſ. diffõne

⁊ ſubiecto: aut vtrūq; ꝯuertiť vnū ſup alteꝝ: et
ꝯſeqᵗ illū. q: ſignificāt eādē nām ſubto ⁊ duas
diffōnes. ⁊ dixit Arīes. x. metha. tex. cō. 7. dn̄r
aūt eq̄liter ens ⁊ vnū. Et Auer. 5. phyſ. cō. 34.
Illō qō ſignificat hᵒ nomē vnū eſſentia ⁊ q̄ddi
tas ē idē. ⁊ i hᵒ Auicen. tenētē ꝑtē q̄ōnis affir
matiuā rephendit Auer. 4. metha. cō. 3. q: pceſ
ſus eſt i infinitū in vnitatibꝰ: q̄bus aliq̄d ē vnū
aut dādū eſt aliq̄d vnū nō p vnitatē diſtinctā
a ſe. q: ſi ens eſt vnū vnitate. ⁊ vnitas eſt vnū
vnitate. rōnē repetit Auerrois. x. metha. cō. 8.
q̄ ſi abſcindendus ē pceſſus in infinitū: in pᵒ ab
ſcindendus eſt. ſ. in ente qō ſit vnū ſe ipſo. nō aūt
in ſcdō. ſ. q̄ vnitas ſit vna ſe ipſa: ⁊ re differēte tm̄
vnitate ab entitate. Neq; negari pōt vnitatem
eē vnū: lz ſubm ſit abſtractū: ⁊ p̄dicatū ſit ꝯcre
tū. q: vnitas eſt ens: gᵒ vnitas eſt vna. pꝫ ꝯn̄a q:
vnū ⁊ ens ꝯuertunť. ⁊ pp hᵒ dixit Boetius i
lib. de vnitate ⁊ vno: tā diu eſt: q̄cq̄d id qō: q̄z
diu in ſe vnitas eſt. dixit. n. ens eſt vnitas in ab
ſtracto. nō āt dixit vnū in ꝯcreto. ⁊ dixit Auer.
i deſtructiōe deſtructionū diſputatiōe. 3. dubio
14. primus opinātiū hūc errorē. ſ. diſtinctionē
vnitatis ab ente fuit Auicenna. Addidit etiam
Arīes loco allegato. ſ. 4. metha. tex. cō. 3. neq;
in pticulari dn̄t ens hō: vnus hō: neq; dn̄t ge
neratiōe aut corruptiōe. q: gn̄ato vno. alteꝝ ge
nerať: ſimiliter ⁊ corrupto. nā i loqutiōe. neq; i
ope nāe appet eoꝝ diſtinctio. Mōꝫ eſt igitur q̄
ſubā eſt vna p ſe. nō āt p accn̄s. Et quot modis
ſpecificať ens. i. diuidiť: puta p ſubam ⁊ accn̄s
tot modis ēt vnū diuidiť: nō āt itelligiť q̄ entiſ
ſint ſpēs. declarauit. n. vnius analogiā. 4. meth.
cō. 6. vnū nō eſt hmōi. ſ. q̄ ſignificet vnā inten
tionē in oībus rebus: neq; eſt ēt itētio diuerſa
in oībus rebꝰ. Et Arīes ēt pᵒ phyſ. tex. cō. 16.
āplius qm̄ ⁊ ipm vnū multipliciter dr̄. queadmo
dū ⁊ qō eſt. Ad rōnē aň oppoſitū vnū: qō eſt pri
cipiū numeri: eſt qō ñ diciť de multis: ſꝫ vnū qō
cū ente ꝯuertiť. ꝓportionabiliter diciť de mul
tis. queadmodū. n. multa ſūt entia: ita ſunt vna
⁊ vt oñderet Auer. āplitudinē ſignificatiōis en
tis dixit q̄ diciť de ſignificato veri. qō eſt ens
ſub rōne q̄ eꝝ aīaꝫ eſt: ⁊ nō eſt ſic de vno. qm̄ ma
thematice eſt conſiderationis. ideo licet vnum
quod eſt extra animam ſignificet. nō opꝫ q̄ ſub
ratione qua extra animā eſt: ſignificet illud.
¶ Utrū vnū ſit ſinonimū enti q̄ ſic p Auerro
im. x. metha. cō. 8. hoc nomē vnū ⁊ ens ſūt ſino
nima. Rñ° p ſinonimū itelligendo vbi nomen
multiplicať ⁊ ñ ſignificatū q̄ ñ. q: rōne differūt
dicere. hō eſt ens hō eſt vnū. neq; nugat° eſt
dōo ſortes eſt vnū ens. queadmodū eſt dōo tuni
ca eſt veſtis indumentū. q: iportāt diſpōnes di
uerſas. vt dicit Auer. 4. metha. cō. 3. Ad Auer
roiꝫ ſemet gloſat ipſe. x. metha. cō. 8. nō itendit
ſu. Arīes q̄ iſta noīa vnū ⁊ ens ſunt idē oībus
modis: ſꝫ itēdit q̄ ſignificāt idē ſm ſubm. i. re
vel mālr: ⁊ diuerſa ſm modū. i. rōne vel for
maliter. Si aūt intelligit aliq̄d vnū: id qō cū
alio numeꝝ facit: tunc ad poſteriora vnitate in
tellectus ſe trāſfert. numerus. n. vnitate poſteri
us eſt. Eſt. n. numerus vnitatum collectio. ⁊ vni
tas eſt pricipiū numeri. 5. metha. tex. cō. 12. Nu
merus. n. vnitates ſu. eſt. 3ᵒ. metha. textu cō. 16.
vbi Auerrois numerus eſt coacervatio vnita
tum. Idem dixit. 3ᵒ. phyſicorum co. 68.
¶ Utrum rō: ſm quā vnum ab ente diſtinguiť
ſit priuatiua. Rñ° Auer. tenet q̄ ſic. dixit. n. 4.
metha. cō. 3. vnū ſignificat negationē: ⁊ illa ē
priuatio diuiſibilitatis. 2ᵒ. Auer. 4. metha. cō.
4. vnū aut ſignificat negationē multitudinis:
aut priuationē eiꝰ. ſ. priuationē abſolutā: non
priuationē q̄ eſt alicuiꝰ i aliq̄ hora: ⁊ ñ i alia: ⁊ i
aliquo ſubto: ⁊ ñ i alio. 3ᵒ. Auer. x. metha. cō. 9.
idiuiſibilitas ē priuaᵒ diuiſibilitatis. ⁊ diuiſi
bilitas ē q̄ſi habitus. Et i fine illius cōmēti di
cit Auerrois. ⁊ hᵒ dicit. ſ. Arīes ne aliq̄s dicat
q̄ multū ē priuaᵒ vnitatis. 4. Auer. deſtructiōe
dſtructionū diſputatōe. 3. dubio. 14. ñ dꝫ itelligi
d vnitate entis niſi ſignificatio priuatiua. ſ. diui
ſiōis priuatio. ⁊ ſbiūgit ſilr̄ neceꝫ ē dnoīatio priua
tiua. ſ. q̄ ſuū eē ñ ē ab alio: ⁊ ex hᵒ rō. quū iter vi
uētes nr̄i tpis. ſ. ioānē picū mirādulanū: ⁊ Anto
niū fauētinū cecidit diſputatio: an diſiormaluꝫ:
falſū ⁊c. ſint negationes: queadmodū ⁊ nihil: q̄
opīo q̄ tenuit q̄ ſic ꝯ Auer. ē. ex hᵒ ēt itelliges
Auer. 6. phy. cō. 25. dicētē ſcire iſtās eē vnū ⁊ eē
idiſibile: ē i eodē ordie: q: vnitas ñ aliō ſormali
ter ē q̄ꝫ idiuiſio ipa. iō ñ ꝑus nꝫ poſterius ꝯcipiť
vnū q̄ꝫ alteꝝ. Ego āt lꝫ lib. pᵒ de elemētis dubio
26. dimiſeri textū Arīis q̄rti metha. cō. q̄rti ſb
dictiōe aduerſatiua currere ſꝫ q̄ Auer. ipē ex
ponebat. ſ. q̄ vnū dicat negationē: tm̄ teneo opīo
nem: quā Auerrois relinquit. ſ. vnū ē poſitiuū. ⁊
dicit quedā modū eſſendi: q̄ nō aptius mihi ſu

gnificaẗ p aliud nomē ab ipſo vno:q̄z p idiuiſibi
litatē:ſed illa priuatio nō eſt ille modus eēndi:
ſed illa ſeqtur illū.quēadmodū nō irrōnale ſe/
quēs hoīem nō eſt formaliter ipm rōnale. imo
uideẗ vnitatē eſſe pfectionē ſimpliciter q2 meli
or eſt ipſa q̄z nō ipa ī quocūq3 fuerit.qḋ de nega
tiōe nō ɔcediẗ.q2 ſua affirmatione illi oppoſita
melior ñ ē.quū igiẗ prīo de elemētis dubio.7.ñ
admiſi q vnitas ſit poſt ens:ɔ̄dixi Auicēne po
nēti vnū dicere rē additā enti.7 q itelligibile ē
ens qñ id qḋ eſt vnitas:non itelligiẗ.māle igiẗ
vnitatis eſt entitas:formale vō ē ille modus eſ
ſendi:ad quē ſeqtur negatio.ſ.nō hēre diuerſita
tē in ſe.Hoc colligo ex Auerroe.3°.phyſicorū3
cōmēto.63.Cū dixiſſet Ariſtoteles vnū eſt idi
uiſibile reddit cām Auerrois.q2 oīs res eſt vna
p ſuā formā.et forma ē idiuiſibilis p ſe.7 p3 for
mā eſſe poſitiuū:ad qḋ ſeqtur negatio.Et dixit
Auerrois.3°.metha.cō.16.Nō eſt cā vnitatis
eſt vnū eēntialiter 7 prīo.nō itelligas ɔcretū eē
cām abſtracti.ſ3 vnitatis poſterioris cā eſt vni
tas eēntialis 7 prima. Cōfirmatur q̄lē ꝓpor/
tionē h3 numerus de p̄dicamēto quātitatis ad
vnū ɔtinuū talem h3 multitudo ad vnum ens
quātū.ſ.ad eē poſitiuū vel priuatiuū. vtrobiq3
eni cōparaẗ vnū ad multitudinē ɔgregatā ex ip
ſo. Sed Ariſtoteles.2°.de aīa tex.cō.133.dicit
numerū negatiōe ɔtinui ſentiri:ergo 7 multitu
do rōne vnitatis intelligiẗ.Et dixit Auerrois
ibi Cōtinuū cōprehēdiẗ eēntialiter: ergo 7 ſua
priuatio cōprehēditur eēntialiter.7 p3 q p pri/
uationē cōtinui itelligit numer9. itelligiẗ aūt p
affirmationē:qḋ negatio eſt:7 nō ecōtra.ſimili/
ter per habitū priuatio.Dixit.n.Ariſtoteles pū
ctū aūt:7 oīs diuiſio:7 ſicut idiuiſibile:mōſtraẗ
ſicut priuatio.Et vult pūctū itelligi ſicut priua
tio:q2 pūcti duplex eē ē.vnū h3 q ɔtinuat.7 ſic
poſitiuū ē.aliud h3 q diuidit pte a pte.7 ſic h3
rōnē priuatiuā.iō text9 dixit 7 oīs diuiſio.i.oē
quo aliqd diuidiẗ.vt iſtās quo diuidiẗ tēpus 7
mutatū eē quo diuidiẗ motus:tunc oīa hec ſub
rōne priuatiōis itelligūtur.7 iō ſubdit textus
7 idiuiſibile ſic.i.certo mō ſub rōne priuationis
itelligitur.addit tñ Auerrois vnitatē in cōmē
to q̄ſi velit ēt illā ſub rōne priuatiōis itelligi:
ſed iſtud ex textu nō apparet vnde ſit:7 iō nō ac/
ceptatur adiūctū Auerrois.eſt.n.in indiuiſibi/
li cōſiderate nām:que eſt māle:7 priuationē q̄ſi

formale.q ſi Ariſtoteles.4.metha.textu cō.
4.dixit negationē et priuationē vnius eſt ſpe/
culari:nō itelligiẗ itrāſitiue.ſ.priuationē 7 nega
tionē q̄ eſt ipm vnū:aut ipſa vnitas:ſed trāſiti/
tiue intelligitur.ſ. priuationē et negationē:que
negat aut priuat vnitatē3:q̄ negatio repitur in
multo.ɔſequtiue tñ:op3 methaphyſicū ſpecula
ri.Dico igiẗ q duplex eſt prioritas:vna i ſenſu
7 eſt q̄ multa ſūt melius cognita:vt dixit Ari/
ſtoteles.x.metha.textu.9. Alia eſt prioritas
apud itellectū:7 iſta vnitas p̄cedit multitudi/
nē:cū.n.vltimate reſolniẗ vnitas:ad primā vni
tatē q̄ deus eſt:ſtat reſolutio:vt dixit Auerro/
is.x.metha.cō.7.Error aūt Auerrois circa ne/
ceſſarij ſignificationē eſt aptior.ſ.neceſſariū eſſe
negatiuū.q2 idē eſt vt dixit ipſe q nō hñs cā3.
hoc repetit Auerrois deſtructiōe deſtructionū
diſputatiōe ſeptiā:dubio.4.7 diſputatiōe.9.du
bio prīo.ꝓbaẗ q2 icauſatū 7 neceſſariū rōne diſ/
ferūt.q2 p neceſſariū itelligiẗ nō potēs nō eſſe: p
incauſatū aūt itelligiẗ nō eſſe ab alio.Cōfirmaẗ
Ar̄les neceſſariū deſcripſit.ſ.q nō eſt poſſibile
aliter ſe hēre.5°.metha.tex.cō.6.capitc.de ne/
ceſſario.7.12.metha.tex.cō.38.7 l3 circūſcribaẗ
p negationē.apud tñ oēs i relatiuo qḋ itelligiẗ
affirmatio:7 ſic neceſſariū nō eſt negatio:ſed di
cit9 modū eſſendi ſtabilē:q p illā negationē circū
ſcribiẗ.ſ.nō poſſe aliter ſe hēre.eſſe igiẗ neceſſa/
rij eſt ita firmū 7 ſtabile q a nullo agēte pmu/
tari pōt ad nō eſſe:hñ igiẗ i hoc dixit Auicenna
ſcḋo ſue methaphyſice dicēs neceſſariū ſignifi/
cat uehemētiā eſſendi.q ſi dixeris ēt Auicēnā
voluiſſe neceſſariū eſſe idē q nō cātū3.Dico q
addidit Auicēna dictionē: q̄ ſe ſaluat a rōne: q̄
ɔ̄ Auerroi3 ē:q2 dixit neceſſariū ex ſe:7 tūc cer
tū ē q oē cātū:q̄uis eēt neceſſariū.nō ē ex ſe:ſ3
eſt p cām ſuā.7 tūc neceſſariū ex ſe 7 icātū ſunt
idē māliter:7 drñt formaliter. Cōfirmatur q2
Ar̄les.8.phyſi.textu cō.15.cōceſſit aliqḋ eē ne
ceſſariū 7 cātū.7 Auerois illū locū exponēs ſi/
militer cōcedit.ſimiliter ēt ɔceſſerat.5.metha.
cō.6.p Auerroe rñdeẗ q primū ſignificatū ne/
ceſſarij ē id qḋ ē neceſſariū p ſe ſine cā.7 ſic ſolū
deus eſt neceſſariū.ſm ſignificatū neceſſarij.ē ne
ceſſariū qḋ ē icātū ab agēte:7 ſic cū apud ipſum
itelligētie depēdētes:celū:mā prīa:itellect9 hūa
nus:nō habeant cām agentē: pducētem intelli
ge:neceſſaria dici pñt. Si aūt dētur neceſſaria

cõplexa: illa nõ ſunt ꝓprie neceſſaria: rñſionem colligere ex Auerroe.5°.metha.cõ.6. ¶ Cõtra iu ſta primã ſignificationẽ neceſſarij itelligẽtie me dic eſſent cõtingẽtes. ꝯñs falſuȝ. ⁊ ex ſcđa ſigni ficatiõe neceſſarij: motus celi eẽt ꝯtingẽs apud phm. ꝯñs eſt falſum lȝ.n. ꝯcedat Auerrois mo tũ celi quãtũ eſt de ſe eſſe ꝯtingẽtem: nõ tñ cõ cedit illum eſſe contingentem.

¶ Utrũ vnũ ſit paſſio entis. ¶ Rñ° ꝙ non. di cit.n. Ariſtoteles.4.methaphyſice textu cõ.5. vnius inquãtũ vnũ: ⁊ entis inquãtũ ens eſt: ſũt eedẽ paſſiões: ergo cũ vnũ eẽt paſſio entis: vnũ eſſet vnius paſſio: qđ ẽ icõueniẽs. ꝙ ſi ideȝ non ſit paſſio ſui: vnũ nõ ẽ paſſio unius: ergo neqȝ en tis ẽ paſſio. ꝙ ſi vnũ eſt entis paſſio: nõ aũt vnⁱ aliqd ẽ paſſio entis. qđ nõ ẽ paſſio vnius. voluit igr̃ philoſophus oẽm paſſionẽ alicui enti attri butã eẽ vnĩ enti attributã. Unitas igr̃ nõ ẽ en tis paſſio: neqȝ ipſa ante ens eſt: ſȝ ipſa eſt mo dus entis. Sȝ qr cõis ſcotiſtaꝝ opio tenet vnũ eſſe entis paſſionẽ. iõ ex coꝝ fundamẽtis ꝯ ipos arguo. Aliq coꝝ aſſerũt: negatiões eẽ in limine primi modi dđi p ſe: añ ſcđm modũ dicẽdi p ſe. Alij vo coꝝ tres gradus ponũt i pmõ mõ. primⁱ ẽ pdicatoꝝ qdditatiuoꝝ vt hõ ẽ aĩal. hõ ẽ rõna lis. ſcđs gradus ẽ ꝯtinẽs predicata negatiua vt hõ eſt nõ equus tertius ẽ cõtinẽs modos itrīſe cos. vt hõ ẽ finitus. ¶ Cõtra: ſȝ vnitas apud ip ſos dicit nõ multitudinẽ ⁊ ſic negationẽ oppoſi ti aut diſpari. quẽadmodũ etiã tenet Auerrois ergo ĩ limĩe primi mõi dđi p ſe reſpcũ entis põi dȝ vnitas iuxta primũ fundamẽtũ: aut apud ali os: vnitas dr̃ de ente ĩ pmo mõ dđi p ſe. qꝛ dicit modũ eẽndi entis. Si aũt vnũ eẽt paſſio entis ipſum n pdicari bȝ ĩ ſcđo mõ: nõ aũt ĩ pmõ: neqȝ in limine primi modi. Dõm igr̃ ꝙ huic noĩ ens ſi rñdet ĩ re qdditas cõis: ad quã ſeqtur paſſio.

¶ Utrum vnũ qdditatiue pdicetur de rebus. ¶ Rñ° tenẽtes ꝙ vnũ ẽ paſſio entis: ꝯñr dice re hñt ꝙ nõ. qꝛ paſſio nõ ẽ đ qdditate ſubiecti. Tenẽtes aũt ꝙ vnũ dicat negationẽ: aut dicãt negationẽ qdditatiue icludi ĩ affirmatiõe. aut dicãt vnũ nõ qdditatiue dici de ente. Ego autẽ dici rõnẽ vnius eẽ añ negationes ⁊ ſic pſcinden dẽdo qdditatẽ a modo: vnũ nõ eſt de qdditate entis. Sed accipiendo determinationem qddi tatis cũ qdditate: ſic vnũ ẽ de qdditate. colligi tur rñ° ex Auerroe.x.metha.cõ.8. diſtiguẽte ĩ ter vnũ qđ ẽ pncipiũ nũeri: ⁊ qđ ẽ ſinonimũ enti: qꝛ pncipiũ nũeri ẽ accñs. qꝛ dicit ꝯtinuũ. nõ autẽ vnũ enti ſinonimũ. Intellige ꝙ vnũ ẽ cõe ſube ⁊ acciñti. iõ ipm nõ ẽ accñs: ſȝ dr̃ de pdicamẽtis pncipaliter ⁊ ſcđario: ſicut dr̃ hoc nomẽ ens cũ quo tñ ſtat vnũ eẽ poſt ens ⁊ pſertiȝ qꝛ dicit mo duȝ entis. ꝙ ſi ſubtiliter loquutus ſit boetius ĩ libro de ente ⁊ vno. dicẽs qcqd ẽ: iõ ẽ: qđ vnũ eſt: opȝ ipm dicere ꝙ poſterius ſit rõ eẽndi prio ri: aut ꝙ vnitas nõ ſit poſterior entitate: imo ꝙ rõ vnitatis ſit rõ entitatis qꝛ non eſt euadere a ꝯdictiõe: an vnũ eſt poſterius ente: aut nõ. ⁊ cõ ceſſa pria pte diſiũctiue. ſ. vnũ eẽ poſterius ente hr̃ pria ps diſiũctiue. ſ. poſterius eẽ rõnẽ eſſendi priori. Et ſcđa vo ſcđa qꝛ eadẽ eſt ſcđa ps vtri uſqȝ diſiũctiue. ſ. vnũ nõ eẽ poſteriⁱ ente. ¶ Cõ tra determinationẽ ſeqr̃ reſolutionẽ ĩ ꝯceptibⁱ eſſe ad duo qdditatiue dicta. ſ. ens ⁊ vnũ. ꝯñs ẽ falſũ. qꝛ reſolutio ſtat ad vnũ primũ: non aũt ad duo. 2°. dictũ eſt vnũ dicere modũ entis. aut igr̃ dicit modũ entis ꝯſtitutiuũ ⁊ hoc nõ: qꝛ tũc ens eſſet reſolubile: ergo nõ ẽ vnum de qdditate en tis. aut modũ dicit determinatiuũ entis. et ſic vnũ eſt poſt ens. Rñ°. aut reſolutio eſt nãlis: ⁊ ĩ gñe forme: ⁊ tũc mixtũ reſoluit ad qttuor for mas elemñtoꝝ: aut reſolutio ẽ apđ itellectũ ĩ ꝯce ptibⁱ nãliter ſignificatiuis. ⁊ ſtat ad vnũ primũ ĩ vno gñe: ſȝ hmõi ñ ſũt ens ⁊ vnũ. qꝛ ipa ad pla citũ ſignificant entia aut vna: iõ nõ icõuenit ad pluralitatẽ ire: vltimo dico ꝙ reſolutio ſtat ad ens. qꝛ pſcidere eſt qdditatẽ a mõ eius. et ſic ad ſcđm dictũ ſit. Intellige pciſionẽ nõ ꝯcipiendo vnitatẽ. nõ aũt ꝯcipiẽdo ꝙ ens nõ ſit vnũ. qꝛ il lud nõ eſt poſſibile. ꝙ ſi dixeris ꝙ ens tunc eſt vnũ fundamñtaliter: ⁊ nõ formaliter. dico ꝙ hoc eſt icõueniẽs qꝛ duplicẽ ponis vnitatẽ: vbi ſatis eſt vna. ꝙ ſi volueris vnam eſſe vnitatem pre ſupponentẽ quidditatem: cuius ipſa vnitas eſt modus tunc admittitur intellectus hic.

¶ Utrum vnũ ⁊ multa opponant̃. qđ eſt Ariſ.x. metha.tex.cõ.9. Rñ° p.6. dicta primũ nõ ꝯdi ctorie qꝛ vni nõ vnũ ꝯdicit: ⁊ enti nõ ens: nõ aũt nõ ens vni. neqȝ nõ vnũ enti. nõ ꝯdicũt aũt duo vni. qđ eẽt. ſi multa ꝯdicerẽt enti cui nõ ens ꝯ dicit. Cõtra dicit Auerrois.x.metha.cõ.x. vnũ qđ eſt ſinonimũ cũ ente: non opponitur ei quod eſt non vnum. Rñ° materialiter intelligitur il la negatio. ſ. pro re denotata non vnum. ſi enim

formalr̄ acciperetur certū eſt ꝙ ꝯdiceret. Secūdo unū ꝯdictoriū nō ꝯſtituit alteꝝ: ſed unū ē ps multoꝝ. Tertio qꝛ vtrūqꝫ poſitiuū ē. vt pre determinatū ē: nō ſunt aūt duoꝝ ꝯdictoriorum vtrūqꝫ poſitiuū. Scdm dictū nō priuatiue. qꝛ ſi unū ſit priuatiuū: et ꝯſtituit ītrīſece plura: ergo plura ē priuatiuū. duoꝝ aūt priuatiue oppoſitoꝝ nō vtrūqꝫ ē priuatiuū. aut ſi plura ſit poſitiuū: ⁊ ex vnitate cōſtituitur: ergo habitus ex priuatione cōponeret̄. ⁊ ſi vnitas ſit priuatiuū ⁊ ē ps pluralitatis. ergo priuatio ē aſi habitū. qḋ eſt incōueniēs. Tertiū dictū nō ꝯrie. qꝛ duoꝝ cōtrarioꝝ unū nō cōſtituit alterū. Scdo ſi ſic: dſtructio unius ꝯrii eēt dſtructio alterius. ꝯñs ē icōueniēs. pꝫ ꝯña. qꝛ pluralitas deſtrui nō pōt: qn certa unitas deſtruat̄. Tertio qꝛ ꝯrioꝝ. idē ē ſubiectū: ſꝫ unitatis ⁊ multoꝝ nō idē ē ſubiectū. Quartum dictū nō relatiue: quia nō dr̄ multitudo vnitatis multitudo: neqꝫ vnitas multitudinis vnitas. Secundo duorū correlatiuoꝝ: ſi vnū eſt: et reliquū. qꝛ ad cōuertētiā dr̄r. ſed nō eſt ſic de vno ⁊ multis. qꝛ nō ſi vnū ē: multa ſunt itellige ꝯñaꝫ nō formaliter valere: neqꝫ ſi non ſunt multa: nō eſt vnū. Quintū dictū oppoſitio relatiua vnitatē ſeqtur et multitudinē: qꝛ vnitatē ſeqtur eē multitudinis mēſurā: ⁊ multitudinē ſeqtur eē menſuratū vnitate. ⁊ ſic vnū ⁊ multa extrinſece opponūtur relatiue. qꝛ ad illa ſeqtur relatiua oppō. ſ. mēſura ⁊ mēſuratū. x. metha. textu cō. 21. nō aūt intrinſece. Sextū dictū vnitatē ⁊ multitudinē priuatiua vel relatiua oppō cōſeqtur. Dixit. n. Ariſtoteles. 4. methaphyſice textu cōmēti. 9. diuiſibile ⁊ idiuiſibile ſequūtur vnū ⁊ multa. ⁊ ſic vnū ⁊ multa extrinſece opponūtur priuatiue. pondera dictū. ſ. idiuiſibilitas ſequit̄ vnitatē ꝯ Auerroim. ⁊ ſm tenorē dicti gn ti intellige Ariſtotelē. 12. methaphyſice textu cō. 37. dicētē vnū metrū ſignificat. Nō ſi vnitas ſignificaret mēſurā ꝯ Auerroim eſſet. qꝛ nō eēt vnū nomē pure priuatiuū. ⁊ ꝯ nos. qꝛ eēt nomē reſpectiuū. ⁊ ſic diceret vnitas aliqd poſterius ente. qꝛ reſpectū ad mēſuratū. nō tn̄ pp hoc ſequeret̄ vnitatē eſſe minus cōe ꝙ̄ ens. qꝛ qḋlibꝫ ens cū alio numerabile eſt. ⁊ ſic numeri ſaltem traſcēdētis principiū eē pōt. ⁊ ſic mēſuratiuū ē. Entiū pluralitatē itellige ſiue diuiſibilia ſint: ſiue idiuiſibilia ſiue abſtracta: ſiue nō. In vnitatibus aūt eſt dare gradus ſm magis amplū ⁊ minus amplum. vt vnitas tranſcendens: generica: ſpecifica: indiuidualis. prima ē cōiſſima: ⁊ ab Ariſtotele ꝓportionis appellatur: pp traſcendētium analogiam. Eſt igitur cōueniētia in traſcēdente. vnitas aūt generica duplex generaliſſima ⁊ ſubalterna. ⁊ dixit Ariſtoteles. 5°. methaphyſice capite. 12. ⁊ primo topicoꝝ capite. 5. maior vnitas minorem infert affirmatiue. ⁊ econtra ho negatiue generica eſt minor ꝙ̄ ſpecifica: ⁊ ſpecifica minor eſt indiuiduali. Alij etiā vnitatum ordines reperiuntur. quoꝝ multa mēbra tāgit Ariſtoteles x. methaphyſice textu cōmēti primi. Gradus primus aggregationis vt patrie: moris: cōſenſus: acerui. Scd's gradus ordinis. vt cōuiuij: ciuilitatis: exercitus. Tertius cōiunctionis. vt ligature: cōclauationis: cōglutinationis. Quartus cōtinuitatis ſiue mathematica fuerit vt p pūcta ſiue naturalis vt inſertio. quēadmodum arte agriculture fit ſurculis ramo ſciſſo inſertis cōglutinatis a natura ſiue adnaſcentia. vt flos folium: fructus arboribus adnaſcuntur aut gumi aut tubera. pili aūt quorūdaꝫ animaliū cuti ⁊ cōceptus matri adnaſcitur ⁊ innaſcitur vt colligit̄ ex Auerroe. 5°. methaphyſice cō. 5°. Quintus gradus eſt informationis. vt ex ſubiecto ⁊ accidēte: ex materia ⁊ forma aut ex actu ⁊ potentia vnū fit. huius gradus ordines in libro, tertio de orbibus declaraui queſtione prima. Sextus gradus vnitas ſimplicitatis: vt alterum extremorum informationis. Alij ſeptimū addūt. qꝛ vnitatem formaleꝫ ſimplicitati anteponunt. Ego aūt cum in ſimplicitatem diuinam reſoluendo aſcendero: nequaꝙ̄ vlterius ꝓcedā. qm̄ finē reſolutiſſimū iā adeptus ero. ⁊ preſertim. qꝛ formalē vnitatem eſſe apud intellectum noſtrum vult Auerrois. 12. metaphyſice cōmēto. 39. nō aūt ex parte rei. In iſto aūt ordine nō opꝫ eſſe predicationem minoris vnitatis de maiori. maxima. n. iſtarum vnitatū eſt ſimplicitas: minima vero aggregationis: ⁊ vna non eſt altera: vtpꝫ: Aliqua tamē intermediorum ordinantur ab Auerroe. 5°: phyſicoꝝ cōmento. 28. ſ. cōſequēs: Contāgens: Continuū adunatum. Cōmunius eſt conſequens: minus commune autem eſt adunatū. Cōſequētia itelliguntur ea inter que nihil mediat eiuſdem rationis: ⁊ eſt dupliciter: aut ſe tangunt: aut non ſi ſe tangunt: eſt dupliciter: aut continuantur:

aut non ꝯtinuantur. Si ꝯtinuantur: eſt dupliciter: aut adnata ſunt: aut nõ. valet igr̃ adnata: ergo ꝯtinua: ergo tãgẽtia: ergo ꝯñа. ⁊ nõ econtra. ⁊ ideo. 6°. phyſicoꝝ. cõmẽto primo. Cõtinuũ anteq̃ꝫ cõtinuetur: neceſſe eſt: vt contiguetur.

¶ Caput tertium de Vero.

v Eritas ſm̃ cõem ſcribẽtiũ opinionez eſt adeq̃tio rei ⁊ intellectus. res aũt ſimpliciter abſtracte ſuis ꝓprijs intellectibus adequãtur: nõ ſuis aũt nõ adequantur. ſꝫ iſeriorẽ itellectũ superãt. ⁊ iõ ipſe itellectui humano cõparate diminute itelligũtur ab eo. iõ reſpectu itellectus nr̃i res ille imãles ſuam ꝓpriã veritatem nõ hñt. Res aũt mãles a deo glorioſo maxime ſuperãtur: ſed itellectui diuino ut vere ſunt: nõ cõparantur apud Auerroim: tenẽtem mãlia ab imãlibus nõ intelligi. Adequatio aũt duplex eſt. in actu. vbi obiectuꝫ ſit actu itellectũ: in potẽtia vero vbi obiectum nõ ſit actu itellectum: poſſibile tñ intelligi. vt entia intellectui humano cõparata eq̃bilia dr̃ quẽadmodũ itellectus noſter poſſibilis intelligere dr̃. nõ aũt actu itellectus. Eſt aũt dr̃ia iter relatiuũ eſſe: qð hꝫ itellectus noſter ad rẽ: ⁊ relatiuũ eẽ qð hꝫ res ad itellectũ. dixit. n. Auerrois. 5°. methaphyſice cõ. 20. Intellectus: itelligẽ ſpeculatiuus. eſt in ſua ſubſtãtia relatiuus ⁊ itellecto accidit ꝙ ſuit relatiuũ. idẽ vult Auerrois. x. methaphyſice cõmẽto. 21. Scitum dr̃ relatiuũ: nõ q: eſt relatiuũ p ſe: ſed q: aliud cõparatur p ſe ad ipſum. ſ. ſcĩa ad ſcitũ. ⁊ hoc ẽ: q: relatio iter hec mutua nõ eſt. relatio. n. ẽ duob' modis. ſ. aut relatio in ſubſtãtia utriuſqꝫ relatiui: aut relatio ĩ ſubſtãtia alterius tãtum. ⁊ in altero pp iſtud Auerrois. 5. methaphyſice com. 20. eſt aũt iter itelligibile ⁊ itellectũ reſpectus ex pte itellectus. ⁊ iõ. x. methaphyſice textu cõ. 5. licet ſcĩa ⁊ ſenſu mẽſuremus res: tñ melius mẽſuratur ſcĩa noſtra a ſcibili q̃ꝫ ecõtra. q: entia nõ ſequũtur id: qð ẽ ĩ aĩa. dixit. n. Auerrois. 12. methaphyſice cõ. 51. Scĩa diuina cauſat res: nr̃a autẽ cauſatur a rebus. ſ. mãliter ab obiecto. effectiue principaliter. ⁊ finaliter ab itellectu agente. iſtrumẽtaliter aũt ab itellectis ſpeculatiuis antecedẽtis. vt. 3°. de aĩa cõ. 36. dixit Auerrois ĩ itellectus aũt poſſibilis recipit ꝓpõnes: ⁊ cõponit: diſcurrit: ⁊ aſſentit ⁊c.

¶ An relatio eadẽ iter obiectũ intelligibile ⁊ intellectum cõprehẽdatur ab intellectu abſtracto. Nõ vult Auerrois. apud quẽ abſtracta abſolute intelligũt: nõ aũt reſpectiue. ſolũ aũt itellectus hũanus apð ipſũ reſpectiue itelligit. quẽadmodũ ſolus ipſe: nõ excludẽdo tñ hoĩeꝫ: eſt q intelligit ĩ potẽtia. Sed dicat Auerrois queſo. Vñ eſt ꝙ aliqs itellectus cognoſcẽs duo extrema nõ põt nãlẽ coꝝ ſimilitudinẽ videre aut diſſimilitudinẽ. Superiores. n. intellectus inferiori ſunt qualitas ſpũalis: qua iſerior intelligit aut amat ſuperiorẽ: ergo ſimilitudo q̃dã ibi ẽ: aut diſſimilitudo. ⁊ q: ſupior inferiorẽ actuat: ibi eſt reſpectus actus ad potẽtiã: ⁊ ecõtra inferior eſt potẽtia: q̃ actuat̃ a ſuperiore. Scðo differẽtia obiectorũ ab itellectu vtrũqꝫ extremum cognoſcẽte cõprehẽdi põt. eſt. n. itelligibile qðdã quẽadmodũ differentia ſenſibilium eſt qd ſenſibile ſcðo de aĩa textu ⁊ cõmẽto. 145. ⁊ eſt ratio quã poſuit Auerrois. 3°. de aĩa cõmẽ. 22. ad ꝓbãdum intellectũ mãlem q diſtinguit: cõponere. imo ponit ibi hãc ꝓpõnem: oportet vt virtus cognoſcẽs ſimplicia ⁊ cõpoſita ſit eadeꝫ. quã opꝫ ipſum limitare: ſi illã limitate intelligere vult. Nõ ſi dicat ex cognitione reſpectus arguit intellectus potẽtialitas. Dicaꝫ ꝙ apud ipſum ſcðs itellectus potẽtialis eſt reſpectu primi: ⁊ tertius reſpectu ſcði itellectus. ⁊ primi. ⁊ ſic gradatim deſcẽdẽdo. Nõ ſi dicat ex cognitiõe reſpectus argui potẽtiã de nouo receptiuã iõ nõ cognoſcit̃ reſpcũs ab itelligẽtijs. Dicã ꝙ reſpcũs eterni ⁊ impmutabiles: q̃les ꝯcedit ipſe eẽ iter itelligẽtias. nõ arguũt nouitateꝫ: imo qð plus ẽ: reſpectus quãuis aduẽticij: nihil nouum dicũt ĩ re p̃ter fundamẽtũ coꝝ vt dicã ĩfra ⁊ teſtatur ipſe. 9°. methaphyſice cõ. xj. actus ⁊ potẽtia ſũt relatiua ꝯtraria. i. relatiue oppoſita ⁊ vnũ relatiuoꝝ accipit̃ ĩ diffõne alterius. Tertio diſtictiſſime cognito obiecto nãliter ordinato ĩ finẽ ⁊ fine illo: ĩ quẽ nãliter inclinat̃: cognoſcit̃ cãlitas iter illa. aliter nõ ſũt diſtictiſſime cognita: ſꝫ ſcða itelligẽtia ẽ diſtincte cognita a ſe ⁊ nãliter iclinata ĩ deũ tãq̃ꝫ ĩ finẽ. q ẽt nãliter ⁊ diſtĩcte cognitus eſt a ſcðo: ergo ſcit ſecunda intelligentia ſe eſſe a prima: ideo relicta opinione Auerrois dico ꝙ intelligẽtie abſolute ⁊ reſpectiue cognoſcũt ſeipſas: ⁊ ſic ſuã veritatem cognoſcũt. Et videnẽ verba Auerrois. 12. methaphyſice cõmento. 51. hoc ſonare. primũ ſcit ſe tã

tum ſcia i eſſe:qđ ē cauſa coꝝ eſſe:q2 nō plus re⸗
quirit ad cognitionē cauſe reſpectiuā ꝙ̄ cogno⸗
ſcere cāmi illo eſſe:qđ eſt cā.imo appellatio foꝛ
me ibi aperitur.Et ſic veritas inuito pectoꝛe flu
xit. Quid aūt ītelligēdū ſit p equari intellectuȝ
rei:declarat Auerrois deſtructione deſtructio
nū diſputatione prima dubio.22°.oīa intelligi⸗
bilia q̄ exigunt ſine dubio ens reale extra aīa
mā.veritas nāq3 eſt equare rē ad ītellectū.ſ.ꝙ
reperiat̄ in aīa:ſicut eſt extra aiam. ſic intellige
ꝙ ſicut ītelligit̄:ſic eſt:fuit:vel erit.vel ſm aliā
verbi differētiā.alie aūt verboꝝ differētie ſunt
poſſe:nō poſſe:imaginari ⁊c̄.Ego aūt cōi opinio
ne poſt habita dico ꝙ licet dicat̄ intellectus ve
rus.q2 rei cōfoꝛmat̄.tñ dr̄ res vera:q2 ſic eſt.ꝑt
tñ eē cōfoꝛmitas cōplexa ⁊ incōplexa.⁊ pōt eē
cōparatio eoꝝ:que apud intellectū ſunt:quoꝛuȝ
veritas nō requirit eſſe extra aiaȝ.vt cognitio
ītellectus ītellectionis ⁊c̄. Sed de hoc Auer⸗
rois nō loquit̄.q2 ītelligibile verū intelligit vt
diſtinguitur cōtra ītentionale in aīa.ideo potu
it Auerrois vniuerſalius loqui ꝙ̄ fecerit ⁊ po
tuit altius aſcēdere ꝙ̄ fecerit q2 ſic eſſe eſt mo⸗
dus eſſendi entis pſcindēs a reſpectu ad intel
lectū.vel ītellectuȝ ad rem.a quo modo eſſendi
veritas itellectus oꝛtū h3.

¶ An autem veritas ſit poſterioꝛ vnitate.
¶ Reſpondeo ꝙ ſic.quia reſpectiuum eſt natu
raliter poſterius abſoluto eiuſdē.Dicit āt vni
tas abſolutū qđ ex determinatis.pſcindēdo tñ
q2 nō eſt vnitas foꝛmaliter reſpectus aut reſpe⸗
ctiuū.licet i reſpectiuis etiā reperiat̄.Sed veri
tas eſt reſpectiuū ad itellectū.ens aūt prius ē i
ſe ꝙ̄ cōparetur ad alterū ſm noſtrū modū intel
ligēdi.aut ſi res cōparabilis fuerit independēs
ꝓcederet et Auerrois īdiuiſibilitatē entis eſſe
pꝛioꝛē cōparatione eius ad extra.Inter entita⸗
tē aūt ⁊ veritatē diſtiguit Auerrois.5°.metha
phyſice cōmento.14.debes ſcire ꝙ hoc nomen
ens:qđ ſignificat eſſentiā rei:ē aliud ab ente:qđ
ſignificat verū.iō expoſitoꝛes diuerſificātur in
queſito ſimplici.ſ.dicere.Utrū aliqđ eſt:in.2.to
picoꝝ.vel vtrū locet̄ i qōnibus accidētis aut ge
neris.q.n.ītelligit de ente illud:qđ eſt cōe decē
pdicamentis:dicit ꝙ locat̄ in qōnibus generis.
Qui aūt intelligit de ente illud qđ ītelligit̄ de
vero:dicit ꝙ collocat̄ i qōnibus accidētis. Idē
dicit Auerrois.x.methaphyſice commento.8.

¶ Cōtra veritas ē vera:ergo veritati veritas
nō accidit:aut itur in infinitū.Rñ° negat̄ ꝯña:q2
aliud eſt pdicationē eſſe denominatiuā:⁊ pdica
tū ipoꝛtare rem inherētem rei ipoꝛtate p ſubie⸗
ctū.primū eſt verū:nō ſm:in ſenſu ſcḋo ꝓcedit
argumētū:nō i pꝛio.Ego aūt veritatem expreſſi
p ſic ens.⁊ ſic vnitati cōparata nō pſciditur vnū
ab altero.iō ſimul nāli itellectu dicant̄ ſic ꝙ oꝛ
do itelligēdi nō ponit̄ iter illa.

¶ An veritas rei ſit intelligibilitas eius:aut in
tellectio.¶ Rñ° cōis eſt ꝙ ſic. q2 quēadmodū
ītellectus itellectione equat̄ obiecto.ita ītelli⸗
gibilitate ipſe eq̄bilis eſt. Eodē igr̄ nōie.ſ.veri
tas ipoꝛtant̄ actus veritatis:q eſt equatio.⁊ po
tētia veritatis vel aptitudo.que eſt eq̄bilitas.
Ego aūt illa rōne diſtinguo.q2 oppoſita hnt ſic
ri circa idē.Eſt aūt falſitas ꝓpria imaginationi
4.methaphyſice cōmēto.24.ergo veritas cir⸗
ca ipſam fieri h3.nō aūt itelligibilitas.2°. falſū
ītelligit̄.aliter primus ꝓceſſus demoſtrationis
ad ipoſſibile nō itelligeret̄ a nobis.ergo nō ītel
ligibilitas ⁊ falſitas nō ſunt idē rōne:ergo neq3
veritas ⁊ itelligibilitas.nō.n.itellectus equat̄.
falſo.⁊ ītelligit.ergo aliqua itellectio nō eſt eq̄
tio.vel in hoc deficit itellectus noſter a diuino
q2 neutre nobis ꝓpōnes nō ſunt neutre deo.Et
l3 itellectione eq̄bilia eſſent intellectus ⁊ res.tñ
nomē ꝓpoꝛtionis ex pte intellectus ē itellectiui
tas.⁊ ex pte rei eſt itelligibilitas.⁊ ſic res ma⸗
teriales ſunt extrinſece nominabiles itelligibi
les.vbi denominātur vere intrinſece ꝑ ꝓpꝛiuȝ
modū eſſendi quo ſunt. Nō ſi dixeris rē extrin
ſece noiari itellectā.intrinſece aūt itelligibileȝ
bene diſtinguis actum ab aptitudine:ſed non
oſtēdis veritatē eſſe itelligibilitatē. ſed modū
eēndi ſequit̄ itelligibilitas.Ueritatē aūt itelle
ctus pratici ⁊ ſpeculatiui.diſtiguit ph̄s.3.ḋ aīa
cō.34. Ueritas i itellectu ſpeculatiuo ē bonū
abſolute:⁊ falſitas ē malū ſimpliciter.In opa⸗
tiuo aūt itellectu veritas ē bonū in reſpectu:⁊
falſitas eſt malū in reſpectu finis īueniendi.

¶ Eſt aūt maxīe veꝝ maxīe itelligibile.⁊ ecō⸗
uerſo.iō deo exiſte maxīe itelligibili. ipſe erit
maxime veꝝ.oꝛdinādo.n.itelligibilia ſm eoꝝ
actualitatem deus eſt primū.⁊ oꝛdinando intel
lectus ſm eoꝝ intellectiuitatem:deus eſt ma
xime itellectiuus: ⁊ oꝛdinando intellectiōes
ſm caꝝum claritates:intellectio diuina eſt pꝛia

qꝛ igitur non eſt naturalis correſpondentia īter maxime itellectiuū ꝛ nō maximā itelligibilitatē:ꝛ nō maximā itellectiōalē:remanebit ꝙ ꝑ maxime itellectiuū maxima ītellectione ītelligit maximū itelligibile:qm̄ aliter ordinādo ē ꝓter nālitas. Et cū nō poſſit deus aliūde pfici: neqꝫ alio īdigeat. pfectiſſimum.n.ē: ꝛ potētiſſimum Ariſtoteles.12.metaphyſice textu cōmenti.51. ipſe erit maxime ītellectiuū maxima ītellectio ꝛ maximū itelligibile.ꝛ hoc vult Ariſtoteles 12.metha.cō.39.ꝛ expōit Auerrois.quū itellectus ē viuus:ꝛ quū actio eius ē vita. Illud igr̄ qō ē itelligēs.qꝛ ītelligit ſeipſū qꝛ ītelligit aliud. Illud eſt viuū:qō hꝫ vitā in fine nobilitatis.ꝛ iō vita et ſcia proprie dicūtur de eo.ꝛ ibi arguit Ariſtoteles.qꝛ itelligere ī nobis eſt perfectiſſimū ꝛ delectabiliſſimū:ꝛ ꝑſerti circa delectabile ꝑſens.iō itelligere ī eo delectabiliſſimū ꝛ perfectiſſimuꝫ eſt.ꝛ ex eo ꝙ ipm̄ habet rōnem finis reſpectu oīum;opꝫ ipſum eſſe oībus alijs altius.ꝛ melius.ꝛ intellectiuū ꝛ intelligēs ꝛ intellectio ꝛ intelligibile ꝛ intellectum.

An reſpectu ſenſus equatio obiecti ſit veritas: Dicūt ꝙ nō.qꝛ tūc veritas nō eſſet ītelligibilitas. Cōtra Ariſtoteles.2.de aīa textu cōmenti 152.ſenſus propriorum ſemper verus eſt. Intelligere aūt cōtingit ꝛ falſo. Veritatē etiā ī opere intellectus incōplexo tāgit philoſophus.3° de aīa textu.26.ergo in adequatione obiecti ad ſenſum veritas eſt.cōfirmatur qꝛ vult Auerrois.2.de aīa cōmento.65.ſenſum cōponere ꝛ iudicare.ergo in ſenſu eſt veritas.dixit ēt Auerrois.3°.de aīa cōmento.26.ſentire autem album eſſe ſocratem aut platonem nō ſemper eſt verū.

Dōm igitur primā veritatē eſſe equationeꝫ intellectus ꝛ ītelligibilis.ſcōam vero ſenſus ꝛ ſenſibilis.ſed hec pticularis eſt veritas.qꝛ non oīa ſunt ſenſibilia.precedit tn̄ origine in nobis hec ſcōa veritas.qꝛ nihil intelligimus quin preſenſerimus.accedentibus.n.annis diſcretionis incipimus itelligere vbi a pricipio natiuitatis ſentiebamus.nobilitate tn̄ excedit intellectus.ꝛ veritas itellectus incōplexa cōplexam precedit:ꝛ ſimpliciter ꝛ in nobis. quamuis non oēm incōplexam veritatem ſequatur cōpoſitio aut diuiſio.vt patet in intellectu diuino.

An deo tanqꝫ principio ꝓductiuo aut ideali adequāda ſit res veritate. Ideale intellige exemplar.ad cuius ſimilitudinem deus ꝓducēs agit.

Rñdeo veruꝫ aliqñ opponiꝉ ſophiſtico.ꝛ ſic verum aurum eſt cū principijs auri equatur.qꝛ ex propria materia:ꝛ forma auri cōſtat.ſed iſtā ſuis pricipijs itrinſecis equationem habet conſtitutū ab efficiēte primo vel ab efficiētibus primo ꝛ ſcōis ꝛ pp finem.dixit.n.Auerrois.2.metaphyſice cōmento.4.oīa.n.entia nō acquirunt eſſe ꝛ veritatē niſi ab iſta cā.ſ.deo. Eſt igiꝉ deus ens p ſe ꝛ verū per ſe:ꝛ oīa alia ſunt entia ꝛ vera ſm̄ eſſe ꝛ veritatē eius.ꝛ ſubiungit magis perfectum in eſſe eſt magis perfectū in eſſendo veruꝫ.ꝛ ſic equabilitas ſuis proprijs principijs ratione differt ab equabilitate ad deum.eſt.n. idē qō ad duo refertur. Et variatis terminis: variatur relatio.qm̄ ordo eſt ad principia intrīſeca ꝛ extrinſeca. Nō eſt tn̄ veritas hec vniuerſalis.qm̄ res ſimplex iſta veritate vera eſſe nō poteſt.qꝛ intrinſeca principia non habet:quibus cōformetur.ſed reſpectus ad deum in omni dependente eſt.

Falſitas autem veritati opponiꝉ. Eſt autem falſitas in compoſitione ītellectus nr̄i.vt.3°.de anima textu cōmenti.21. dixit philoſophus.ꝛ de hac veritate īfra erit ſermo.qꝛ datur cōformitas ſigni ad ſignatum. Dixit.n. Ariſtoteles in predicamentis ex eo ꝙ res eſt vel nō eſt oratio dicitur vera vel falſa. Et dixit Auerrois.3.de aīa cōmēto.21.ſi igitur cōpoſuerit.ſ.itellectꝰ poſſibilis ſm̄ ens:eſt verum:ſi nō falſum.ſu.ē. ē igitur ī vero duo ꝯſiderare quod cōformaꝉ ꝛ eſt materiale:ꝛ eſt ſic entitas.ad quā ſeqtur reſpectus quo cōformaꝉ.ꝛ eſt formale:ꝛ relatio q̄ ſequiꝉ eſt cōformitas. Eſt aūt cōformitas multiplex vel inter rē:ꝛ itellectum cognoſcentē: vel cognoſcitiuum; vel Ideā:que eſt cognitio. vel efficiēs ſi ipm̄ hꝫ.ſiue adequeꝉ ꝓductū ꝓductiuo:ſiue imitteꝉ ipſum:ꝛ deficiat a perfectione ꝓducētis.vel ad principia ītrinſeca:ſi intrinſece cauſatum ſit.ideo hec cōformitas nō eſt vniuerſalis.ſed adequatio intellectus ꝛ ītelligibilis vniuerſalis eſt.ſic ꝙ cuilibet enti conuenit. Conformitas aūt ad ſenſuꝫ ꝛ cōformitas ſigni ꝛ ſignati in ꝓpoſitione ꝛ cōformitas ꝑdicati ad ſubiectum ſpeciales ſunt cōformitates. Spetialior autem eſt chriſtus benedictus.qm̄ ipſe diuina verite fauēte de ſe ipſo teſtatur. Ego ſuꝫ via veritas ꝛ vita. Eſt.n.cōformitas inter deum ꝛ

hominem ⁊c̄. Aliam etiaz veritatem habet de
us ſm ꝙ ipſe eſt intellectus agens dans euidē
tiā primis principijs: ⁊ mediātibus illis qōnib⁹
⁊c̄. ideo ipſe eſt omnium veroꝝ examē ⁊c. oppo
ſitis modis falſum intellige.

Capur quartum de bono.

m Athematice bonitatē cōcipiendo: Cō
cipitur entitas aliquāte diſtans a non
ente. ⁊ ſic quāuis materia diceret im-
mediata non enti; adhuc aliquāte diſtans a non
ente eſt: ⁊ aliquāte ſcḋm permittit bonū alteruz:
finite vel nō. ⁊ tūc bonitatis q̄ntitas penes diſtā
tiā a non gradu entis menſurāda eſt. Et dixit
Auerrois. 2°. de generatione cōmento. 59. com
parationem abuſiuam. Ens melius q̄ꝫ nō ens.
Ens verum melius q̄ꝫ nō verū. Et ens verum
ſm indiuiduū q̄ꝫ ſm ſpēm. Et impoſſibile eſt in
iſtis inferioribus eſſe ſimpliciter nobile. ꝓpter
diſtātiam a p̄io. ideo Auerrois. 12. methaphy
ſice cōmēto. 28. dixit de particulari ipſum tātū
eſt ens in rei veritate. Et neceſſarium eſt com-
paratione abuſiua vti propter materierum cō-
paratione inter ſe: ⁊ ad actum: ⁊ ad cōpoſitum:
⁊ actuū inter ſe: ⁊ cōpoſitorum inter ſe. Sed de
hac mēſuratione dixi i libro de itelligētijs quo
libeto. 5. Naturaliter aūt bonitatē cōcipiendo
apprehēditur entitas; que eſt finis vel ad finez
⁊ ſic reſpectiua eſt cognitio; qua alterū ad ipſuz
ordinat: ⁊ ſic finis eſt. vel qua ipſuz cōparatur
⁊ ordinatur in aliud. ⁊ ſic eſt ad finē. ideo Ari-
ſtoteles primo methaphyſice textu cōmēti. 8.
qui faciūt cauſas infinitas: ſunt auferentes boni
naturam. poſſet tn̄ iſte modus tantuz abſtrahi
ꝙ methaphyſicalis eēt. Methaphyſice aūt ꝯci
piendo intelligit actuale ipſum: eſt aūt actuale:
actus: vel in actu. in actu eſt dupliciter eſſentia-
liter vt cōpoſitū: vel denominatiue: vt mā. In
bono igit duo ꝯſiderantur: māle ⁊ formale. ma
teriale eſt entitas: formale eſt: actuale ad qḋ cō
ſequitur reſpectus formalis vel aptitudinalis:
ad volūtatē aptam appetere. ideo bonū a poſte-
riori declaratur per eſſe appetibile. Dixit eniz
Ariſtoteles primo ethycorum capite p̄io bonū
eſt qḋ oīa appetūt. Appetitus aūt eſt duplex na
turalis ⁊ ſequēs cognitionē. ⁊ licet in nobis ap
petitus nālis precedat origine cognoſcitiuū ap
petitū: ſiue itellectu ſiue ſenſu: non tn̄ ſimplici-
ter precedit. qꝛ deus cognoſcens eſt ⁊ amans.

ideo cum ipſe ſit finis entium: eius appetitus
eſt ſimpliciter primus. ⁊ quāuis ſm noſtrū mo
dū itelligendi nā in deo precedat ratione itelle
ctū: qꝛ cōior eſt nā q̄ꝫ itellectus: non tn̄ ſic eſt in
re: qꝛ ordo noſter cōcipiēdi nullam dignitatem
afferre aut auferre pōt omnipotēti. ordinando
igitur appetētia eſt iuenire primū appetēs: ⁊ or
dinādo appetibilia. eſt iuenire primū appetibi-
le ⁊ ordinādo appetitus eſt iuenire primā appe
titionem. nō bene aūt aſcribit prima appetitio
ſecūdo appetēti aut appetibili. neqꝫ primo appe
tēti ſcḋa appetitio aut ſm appetibile. ideo ſm
naturam ordinādo in primo appetente erit pri-
mus appetit⁹ reſpcū primi appetibilis. iō deo
exiſtente maxime bono: ipſe erit maxime ap-
petēs maximo appetitu maximū appetibile. ꝓ
portionatur igitur appetitus itellectui. iō deo
exiſtente maxime intellectiuo: erit etiam ipſe
maxīe appetitiuus. Dixit. n. Auerrois. 12. me-
taphyſice cōmento. 36. Neceſſe. eſt vt illud qḋ
eſt magis bonū: ſit magis deſideratum. Et itē
debat ſu. Ariſtoteles. Qḋ ſi motor corporum
celeſtiū ē magis bonus oibus: neceſſe ē vt ſit de
ſideratus magis bonus oibus. Et ſubiungit in
fine cōmēti. Et cū illa. ſ. corpora celeſtia ſunt no
biliſſima corpora ſenſibiliū. ⁊ meliora. neceſſe ē
ꝙ illud bonū: qḋ appetūt: ſit nobiliſſimū entiū.
Et maxime qḋ appetit totū celū in motu diur
no. Idē hꝫ Ariſtoteles. 12. methaphyſice textu
cōmēti. 38. Ex exponebat Auerrois. Illud qḋ
diligit pp ſe: ⁊ deſideratur iter hec principia ab
ſtracta: quorū vnumqꝫqꝫ ē aliqḋ vnum ſimplex
⁊ elemētū corporis: qḋ mouet: eſt id qḋ ē ex eis
i fine nobilitatis ⁊ ſimplicitatis ⁊ vnitatis. Et
ē ꝯcluſio Ariſtotelis. 12. methaphyſice tex. cō-
mēti. 39. Non decet aūt deum amare ſe pluſq̄ꝫ
ipſe ſit amabilis: qꝛ error eſſet i deo ⁊ peccatuz
in amādo ſe: quē ſuperfluū amorē qdaz: vt Sco
tus: luxuriā appellarūt. Admittētes primū an-
gelum luciferū primo peccato peccaſſe p luxuri
am. Sed dicēdum ꝙ duos ſtatus preſentauit
altiſſimus lucibello ſeipſum cui ſemper ſub eē
oportebat. ⁊ dominatiuū ſtatū a deo ſeiunctū.
nō preſupponētem maiorez cui ſeruiendū eſſet
in ſtatu illo: niſi coacte. Et tunc errauit lucibel
lus in eligēdo: qꝛ vbi debuit humilitate repleri:
⁊ dicere ſeruiam deo in eternū: ſuperbia elatus
nolens maiorem recognoſcere. dixit ponā ſedē

meam ad aquilonem: ꝛ ſcđo vaneglorïatus eſt
in electiōe. ꝛ ſubiūxit. Et ero ſimilis altiſſimo.
An aūt ſupbia ex nimio ſui amore intellectū ob-
tenebrāte orta ſit: nō eſt īpoſſibile. ꝛ ꝙ tāto tē-
pore detinuerit ipſum in obtinēdis alijs ange-
lis ei ſeruituris: donec tranſiuerit morula reco-
gnoſcendi creatorē ſuū: ꝛ honorandi ipſum. aut
morulā lucibellus ſibi abreuiauerit ꝑximum
opprimēdo ꝛc. Neqꝫ decet deū ſe minus amare
q̄ ipſe ſit amabilis. qꝛ ī eo eſſet defectus. rema-
net igitur deū ſe tātum amare quātum amabi-
lis eſt. ꝛ ſic ſi ipſe eſt ſummum amabile: ipſe ſe
ipſum ſumme amat ꝛ ſumme delectatur: dele-
ctatione maxima maximū amorem ꝯſequente.
Dixit. n. Ariſtoteles. 7. ethicoꝝ capite vltimo.
Quare ſi huius nā ſimplex ſit: ſemp eadē actio
delectabiliſſima erit. pp qđ deus ſemper vna ꝛ
ſimplici gaudet delectatione. Deſcēdendo aūt
ad itellectum noſtrū ꝛ ſenſum diſtinguit Ari-
ſtoteles. 3°. de aīa textu cōmenti. 29. vnum ab
altero. Dicens diſpoſitio itellectus circa bonū
in querere aut fugere eſt ſm ꝙ bonum eſt bo-
nū: ꝛ malū eſt malum. Diſpō. vero ſenſus eſt ſꝫ
ꝙ bonū eſt pſens in actu: non aūt ſm ꝙ bonū ē.
Sunt igiť ipſius ſenſus excitamēta in motū de-
lectās aut triſtās actu pſens. bonum aūt ꝛ ma-
lum intellectus pratici: ſed itellectus ſpeculati-
uus circa verum vel falſum eſt ꝛc. 3°. de aīa te-
xtu commenti. 34.

¶ An bonum cum ente conuertatur. dixit phi-
loſophus primo ethicorum capite. 5°. bonū e-
qualiter enti dicitur.

¶ An bonū ꝛ ens ſint ſinonima. Dixit Auerro-
is primo ethicoꝝ capite. 7°. Quum igř nomē
boni ſinonime dicatur nomini entis: diceť ambi-
gue de decem predicamentis. Intellige ſinoni-
mū eo modo quo declarauit Auerrois ſinoni-
mitatem vnius cum ente. ſ. ſignificat idem: ſed
diuerſimode.

¶ An bonitas ſit appetibilitas. Rñ° appetibi-
litas bonitatem ſequitur. bonitas. n. cauſa ē ꝙ
res ſit appetibilis: ſed appetibilitas non eſt cā
ꝙ res ſit bona. Nō tñ eſſet: ſi appetibilitas eēt
bonitas ipſa. qꝛ nihil eſt quo aliqd ſit bonū: niſi
bonitate. patet minor. Dixit. n. Auerrois. 12°.
methaphyſice cōmento. 36. Deſiderium enim
eſt pp extiſtimationē eius qđ eſt aliqd eē bonū.
ꝛ nō extimamus aliqd eſſe bonum pp qđ deſi-
deramus ipſum. Et dixit Auerrois. 3°. phyſi-
coꝝ cōmento vltimo imaginatio ſequitur ens:
nō ens imaginationem. Et primo de aīa cōmen-
to. 47. diſpō in intellectu ſeqtur diſpoſitionē
in itellecto. Et Auerrois. 4. methaphyſice cō-
to. 15. Extimatio. n. hoīs ſeqtur ens. Ens autē
nō ſeqtur extimationem niſi entia nō haberēt
eſſe niſi ī aīa. ꝛ tāgit philoſophus. 9°. metaphy-
ſice textu cōmēti. 21. Et. 5. methaphyſice Auer-
rois cōmē. 3. Cōplementuꝫ. n. ꝛ bonū ꝛ largitas
nō inueniūtur in rebus niſi p cauſam finalem.
Unde aūt ſit bonitas. dixit Auerrois. 2°. me-
taphyſice cōmēto. 8. nihil dř bonū: niſi p cauſas
finales. Et. 3°. methaphyſice cōmēto. 3°. debes
ſcire ꝙ illud: qđ diſponiť p bonum: ē cauſa fina-
lis. bonum. n. ē deſiderabile: ꝛ cā finalis ē deſi-
derabilis. Et ē implicita Ariſtotelis ſnia primo
ethicoꝝ capite primo. Et dixit Auerrois. 2. phy-
ſicoꝝ cōmento. 74. nobilitas nō accidit formis:
niſi ſm ꝙ ſunt finis. pꝫ qꝛ mathematica ſūt for-
me: ꝛ nō nobiles. qꝛ nō ſunt finis. Erit igiť du-
plex bonitas finis vel ordinati in finē: ꝛ ex hac
naſcitur appetibilitas: dehinc amor vel electio
hoc dictum ſit naturaliter bonitatem cōcipien-
do vt ſupra dictum ē: ſi aūt mathematice boni-
tatē cōceperis: pſcindit bonitas ab abſoluto ꝛ
reſpectiuo reperibilis tñ ē ī vtroqꝫ. qꝛ dicit per-
fectionem rei eſſentialem: ꝛ ſic quātitatē vir-
tutis: ꝛ ſic dicat modum eſſendi. Aduertat ta-
men hic theologus cōcedens rex cōtingentiuꝫ
volūtatē diuinā eſſe primā regulā. ideo ꝙ. vult
deus ꝯtingentium. illud bonū eſt ꝙ ſit. Nō ve-
ro nō vult: nō ē bonum vt ſit. ideo bonitas iſta
non videtur rebus in eſſe a principio earum in-
trinſeco vel ex ſe: ſed a principio extrinſeco ꝛ
effectiuo.

¶ An bonum ſit poſt verum. Rñ° Scoti ꝛ
Thome ꝙ ſic. qꝛ qualis eſt habitudo intelle-
ctus ꝛ appetitus inter ſe: talis ē appetibilis ip-
ſius ordo ꝛ intelligibilis. Eſt aūt appetitus na-
turaliter poſterior intellectu. ſaltē ſm rōnem.
dixit. n. Ariſtoteles. 12. methaphyſice textu cō-
menti. 37. intellectus ab itelligibili mouetur.
ꝛ hoc eſt qꝛ amans intellectus tendit in intelli-
gibile amatū tanq̄ꝫ in finē. ideo erit appetibile
naturaliter poſterius intelligibili. Eſt autē ve-
rum intelligibile ipſum: bonū aūt amabile ipꝫ:
ideo bonitas poſt veritatē eſt. ¶ Contra appe-

tibile habet rationē finis. ergo nequaq̄ poſte-
rius eſt intelligibili. p3 ꝯña q2 ſimpliciter pri-
mum nullo modo poſterius eſt. ipſum aūt ſim-
pliciter primū ſequit̄ eſſe finem ſiue itellexeris
primum negatiue quo nihil eſt prius: ſiue affir
matiue qđ oibus alijs prius eſt. Scđo oē nō re
ſpectiuū in ſe prius eſt tale anteq̄ comparetur
ad extrinſecū. ergo res prius eſt i ſe formaliter
bona anteq̄ comparetur ad volūtatem appetē
tem aut itellectū cognoſcentē aut appetitiuum
vel cognoſcitiuū. et ideo quāuis appetibilitas
eſſet poſt intelligibilitatē: nō op3 bonitatē eſſe
poſt itelligibilitatē. q2 bonitas ante appetibili-
tatē eſt. Qđ ſi quis admitteret ꝙ veritatē im-
mediate ſeq̄tur intelligibilitas: ⁊ bonitatē ap-
petibilitas. adhuc argueret̄ ꝙ poſt veritatem
eſt bonitas a poſteriori. q2 ſi intelligibilitas eſt
prior ſm rōnem q̄ appetibilitas: tunc veritas
ad quā imediate ſeq̄tur intelligibilitas: erit pri
or ſm rōnem bonitate ad quā imediate ſeq̄tur
appetibilitas. Dixit. n. Auerrois. 2°. celi cōme
to. 22. prius ſm ſubſtantiā debet eſſe prius ſm
accidētia eſſentialia ꝑpria. Sed dicendum ꝙ
prima bonitas ſm quā aliquid eſt diſtans a nō
gradu entis: eſt rebus intrinſeca: ſicut modus
tñ ē quidditati. Scđa vero: que eſt ſm quam
aliq̄d eſt finis vel ordinatū in finē. eſt poſt rem:
⁊ reſpectiua. ⁊ reſpectus ad finem. prior eſt q̄
reſpectus ad cognoſcēs aut appetēs. q2 ad prin-
cipium eſt reſpectus ad finem: ſine quo res eē
non poteſt. ideo tertia bonitas eſt ſm quā res
eſt aliquid appetibile. ⁊ hoc dupliciter eſt: ſm
ꝙ duplex eſt appetitus. ſ. naturalis vel anima-
lis: eſt etiam appetitus intelligentiarum. Alia
aūt eſt bonitas moralis de qua in propoſito nō
eſt ſermo. Alij bonū diſtingūt in bonū delecta-
bile vtile ⁊ honeſtum.

¶ An bōitas vnitate poſterior ſit. Rñ° ſūt duo
modi eſſendi circa entitatem q abinuicem p̄-
ſcindi nō pñt. vnitas igitur veritas ⁊ bonitas: li
cet entitati cōparata rationem habeant poſte-
rioris. ſ. circūſtantie. tamen cum inter ſe cōparā
tur: non abinuicem preſcindunt̄. Oppoſito mo-
do malum intellige.

¶ Caput quintum de Quo.

Q Uid tripliciter eſt: aut forma: que ē
ipſa quidditas. vt dixi in primo libro
de elementis: aut ſubiectum forme:
aut congregatum ex ſubiecto ⁊ quidditate. for
ma aūt indifferēs eſt ad ſubſtātialem ⁊ accidē-
talē. ſubiectū ſimiliter indifferens eſt ad ſub-
iectum forme ſubſtantiali ⁊ forme accidentali.
Similiter cōgregatum ad congregatū ex actu
⁊ potentia: que ſunt ſubſtantia: aut ex actu
⁊ potentia de genere accidentium ⁊ diuiditur
in cōpoſita nouem generū accidētium. Triplici
ter igitur ens eſt quid. primo q2 eſt quidditas:
ſecundo q2 denominatū eſt a q̄dditate. Tertio
vero q2 cōſtitutum eſt per quidditatē. Iſtorū
trium quid: forma eſt nobilior. vt dixi in libro
de intelligētijs. Quod ſi adduxeris Auerroim
7°. methaphyſice cōmento. 21. dicentem q̄ddi-
tas hominis eſt forma eius: ⁊ non eſt homo cō
gregatus ex mā ⁊ forma. Dico ꝙ loquit̄ Auer
rois de eo quod maxime quidditas eſt ⁊ ea lo-
quutione vtor. me aūt nūc oportet alias termi-
m ſignificatiōes cōprehendere. inter formas āt
abſtracte materialibus anteponūtur. inter ab-
ſtractas aūt deus eſt primū: q2 abſtractiſſimus
eſt: ⁊ nullam mixtionē habens cum potētia. vt
dixi in libro de orbibus. ipſe enim ad quodcūq3
comparet̄: rationem habet actus. vt in libro de
vniuerſalibus dixi. ⁊ nihil ad ipſum actus eſt:
ſed omne potētia eſt. ideo ipſe eſt primū quid: ⁊
prima q̄dditas. Cum aūt quidditatiuum ad in
tellectum ⁊ predicationes reducitur: tunc q̄d-
ditatiuum dici poteſt oē in quid predicabile de
altero. ⁊ ſic idiuiduum nō eſt quidditatiuum.
q2 de nullo predicat̄. iuxta Ariſtotelē ⁊ Auer
roim. 7°. methaphyſice textu ⁊ cōmento. 7°. cū
enim aliquid de ſemet ipſo predicare volue-
ris: nō erit illa p̄dicatio nālis. vt tangit Auerro
is contra porphirium in predicabilibus capite
de ſpē. a prima. n. ſubſtātia nulla ē p̄dicatio Ari
ſtoteles in predicamentis capite de ſubſtantia.
Sed indiuiduum ē de quo alia predicant̄ i q̄d.
Secundo quidditatiuum dici pōt. ſubicibile i
predicatione quidditatiua. ⁊ ſic indiuiduum ē
quidditatiuum. Tertio indicatiue. vt diffini-
tio: que indicat quidditatem rei: dixit. n. Auer
rois. 7°. metaphyſice cō. 21. Verbi grā. quoniā
homo ⁊ ſua quidditas: que eſt animal rationa-
le: ſunt idē nō ſeparabiles. ⁊. 7°. metaphyſice
com. xi. ſubſtātia rei eſt illud qđ ſignificat ſmo:
qui dat eſſentiam rei: que ē diffinitio: ideo ſub-
iungit ꝙ diffinitio ē idē cum ſubſtātia rei. dixit

etiam Auerrois.7°.metaphyſice cõmẽto.20.
ſubã:q̃ ẽ qdditas:ẽ ſubã ſingularis. Uerbi grã
ſortes eſt aĩal rõnale.ſortes enĩ nihil aliud eſt
q̃ animalitas ⁊ rationalitas: que ſunt quiddi/
tates eius:neq; animalitas ⁊ rationalitas ſunt
quidditates niſi ſortis ⁊ platonis: ⁊ ſic ĩtellige
nihil aliud.ſ.quidditatiue. Quarto rep̃ſentati
ue.ut ſpecies intelligibilis:aut actus intelligẽ/
di quidditatẽ.Intellecta.n.rerũ notificãt ſub
ſtãtias rerum: ⁊ nõ ſunt ſubſtãtie rerum primo
metaphyſice cõmento.47.Quinto ſpecificati/
ue.vt differẽtia ſpecifica:que determiat genus
quod predicatur in quid.aut differentia indiui
dualis:que determinat ſpeciem.dixit.n. Auer
rois.7.methaphyſice cõmento.xj. rationalitas
eſt quidditas aĩalis.et dixit Auerrois primo
methaphyſice cõmẽto.44.determinãs et de/
terminatũ ſunt idẽ numero cũ ſpecie.Sexto cõ
ſecutiue vt paſſio quidditatis.dixit.n. Auerro
is.7.methaphyſice cõmẽto.xj.ſermones cõpo/
ſiti ex accidentibus eſſentialibus ſignificãt hoc
q̃ eſt quidditas ſubſtantiarum ſenſibilium.
Quid aũt ⁊ aliquid ſinonima ſunt. vt dixi pri/
mo de elemẽtis q̃õne.23.opponiť aũt aliquãdo
ipſum quid ipſi nihil: aliquãdo vero ipſi modo
⁊ aliquĩ ita extendiť q̃ dr̃ de nõ ente.dixit enĩ
Auerrois.5.phyſicoꝝ cõmẽto.7.hoc nomen ali
quid dicitur ſimpliciter de eſſe et non eſſe : aut
de affirmatione ⁊ negatione.aliter non eſſet ve
rum oẽm trãſmutationem eſſe de aliquo in ali
quid: que tamen eſt ꝑpoſitio ab Ariſtotele ibi
in litera poſita.eſt.n.generatio a non eſſe in eſſe
progreſſio. Corruptio vero de eſſe in non eſſe.
vt primo de elemẽtis dixi.

¶ Caput ſextum de re.

r Es contra ſignum diſtinguitur.⁊ in/
tentio quoddã ſignũ ẽ.⁊ vt exprime/
ret Auerrois rem ſic accipi.2°.d aĩa
cõmẽto.62.dixit alterationis:que eſt ſubiectũ
rerum verarum.res.n.corruptibiles ad hoc vt
ſint:alteratioñẽ preſupponũt:quãuis nõ recipiã
tur in alteratione tanq̃ in ſubiecto.intentiões
aũt nõ.ſub ſigno cõprehendũtur ad placitum ſi
gnificãtia vt noĩa que voces ſunt: ⁊ conſequen
ter ſcripta multis etiam alijs ſignificationes
⁊c̃.Signa aũt nãliter ſunt cõmitãtia:aut effe/
ctus oſtendentes aut apti vt intellectus ex eis
aliquid cognoſcat.Qđ ſi cauſa ſuper cauſato ẽt
ſignificet.ſignum erit.ideo ſigni deſcriptio eſt
quo appꝛehẽſo ducimur ĩ cognitionẽ alicuius:
ſiue aliquid;ſiue aliqualiter ſignificet.nãliter
ſignificãtia ſunt naturales rerum ſimilitudines
ſiue in medio ſint.vt ſenſibilium ſimilitudines
ſiue in ſenſibus fuerint:exteris,aut ĩteris : ſiue
in ĩtellectu.nõ tñ op; q̃ nõ in idem coincidant
ſignum ⁊ intẽtio cũ re.q: intelligentie ſunt in/
tentiones ⁊ res.q: intellectiones ſunt ⁊ ĩtelle/
cta.ſub rõne aũt qua ĩtellectiones ſunt:ſunt nã
les rerum ſimilitudines p̃out aũt ſunt intelle
cte:ipſe ad intellectuȝ referunť.⁊ ſic eſt res ſub
iecta cõparationi.aliquibus tamen rebus acci/
dit ĩtelligi.vt mãlibus;que per aliud ſunt actu
intellecte.ſed per nãm ſui nõ ſunt ĩtellecte.ſed
intelligũtur in genere cauſe efficientis per effi/
ciens faciens res ipſas eſſe intellectas.ſic cõſue
uit Auerrois vti hoc nomine res.cum ſecundo
de anima ſepius: ⁊ alibi,diuidit eſſe in eſſe intẽ
tionale ⁊ reale.dixit enim ſecundo de anima cõ
mento.54.Hec duo genera eſſendi ſunt diuer/
ſa.ſ.intẽtionale ⁊ reale.⁊ eſſe vnius generis.ſ.
reale:cũ fuerit motus:eſt actio non perfecta ⁊
eſſe alterius generis.ſ.intẽtionale eſt actio per/
fecta.⁊ Ariſtoteles ibi textu cõmenti.57. diſti
guit inter motũ intẽtionalẽ ⁊ realem ⁊ pluries
alibi vt.3°.de anima textu.28. trãſumitur ta/
men aliquando vt dicamus rẽ: que eſt intẽtio.
Qđ ſi per hec verba intelligiť idcirco eſt intẽ/
tio:tũc ſtat q̃ ꝓprie accepta eſſet intẽtio.Si ãt
intelligatur intẽtio ipſa:cũ citra intellectus fue
rit conſideratio.p; q̃ tranſumptiua eſt locutio
qua etiam vtitur Auerrois cum intẽtiones vo
cat res velocis tranſmutationis.vt p;.3.de aĩa
cõmen.39.⁊c.rõne aũt diſtinguimus ĩter ĩtelle
ctionẽ dei: ⁊ deũ intellectũ:quemadmodũ inter
obiectum ⁊ operationẽ circa illud.deo igiť exi
ſtente prima re intellecta: tunc huius noĩs res
ipſe eſt primum ſignificatum. Eſt igitur deus
glorioſus prima res.ſic ĩtelligo Auerroim po/
nentem rem eſſe genus analogum . deſtructio/
ne deſtructionum diſputatione ſeptima dubio
prio.Ens aut res aut ſubſtãtia ſunt genera ana
logice dicta de deo.Auicẽna aũt.2°.methaphy
ſice declarãs ſignificationem rei.per id de quo
aliqd eſt enũciabile.poſtq̃ negauit eã eſſe de/
clarationem.q: re nihil eſt notius.dixit illã da
tam eſſe aliquam deſignationem.⁊ p; q̃ a po/

ſterioꝛi eſt.q: rebus accidit enũciabilitas quē/
admodum reſpectus ad intellectum noſtrum:
ſiue in actu ſit reſpectus:ſiue in aptitudine re/
bus eſt accidentalis.ꝛ patet in verbis illis Aui
cenne multiplicitas qñ de chymera enunciatur
figmentũ de vacuo ꝙ nõ eſt.de ceſare ꝙ fuit.de
antechꝛiſto ꝙ põt eſſe.ꝛ de deo ꝙ eſt.relinquo
falſas enũciationes.ꝛ ſimiliter cum ſubiũgit ꝙ
vnaqueqꝫ res certitudinem habet ꝓpriã: q̃ eſt
eius q̃dditas.tunc querendum eſt qd de nega/
tionibus ꝛ qd õ priuationibus.qd õ modis qd
ditatuꝫ.Aliqua aũt entia in aĩa declarat Auer
rois.9.methaphyſice cõ.7.Intelligibilia ꝛ vo
luntabilia non dicuntur eſſe ſimpliciter: ſed.in
aĩa eſſe:ꝛ in cognitione aut appetitu.ſed non di
cuntur eſſe entia.ſicut res mobiles.ꝛ.x.metha
phyſice cõmento.6.impoſſibile eſt vt aliquid
cõe pluribus ſit ſubſtãtia:niſi ſm ꝙ eſt in aĩa
tñ.ſubã igit̃ vnĩalis i ſuo eſſe reali non ẽ vniuer
ſalis:ſꝫ ſi dꝫ eẽ vniuerſalis:opꝫ ipſam eſſe i itel
lectu.ꝛ de iſtis eſſe vniuerſalibus ſatis dixi i li
bro de vniuerſalibus.ꝛ ſecundo ꝛ tertio de aĩa
ſepe ab Ariſtotele ꝛ Auerroe.Ariſtoteles aũt
6°.methaphyſice textu cõmenti.8.dixit cõpõ
nem ꝛ diuiſionem eſſe in mente.ꝛ nõ in rebus
Et Auerrois ibi diuidit ens per eſſe in intelle/
ctu.ꝛ eſſe extra intellectuꝫ.ꝛ aliqñ diuidit per
eſſe in aĩa.ꝛ eſſe extra animã.Hec aũt differunt
per magis amplum:eſſe in itellectu p compoſi
tionem:eſſe in intellectu:eſſe in aĩa:eſſe intẽtio
nem.ꝛ conſequenter iſtis ꝯtradictorie oppoſita
ſe inuicem excedunt:q: intentio incõplexa ẽ in
intellectu:ꝛ non per cõpoſitionem.ſenſationes
ſunt in anima:ꝛ non in intellectu.ſimilitudines
ſenſibilium in medio ſunt intentiones: ſed non
ſunt in anima.Quod aũt dixit Auerrois.2°.de
aĩa cõmento.121.ꝙ extra aĩam non ſunt compre
henſiones:nꝫ intentiones: ſed res materiales
non ſunt comprehenſe oĩno. Intelligenduꝫ eſt
q: aliqua intẽtio eſt que eſt cognitio:aliqua nõ.
ꝙ non eſt intentio extra animam: que ſit co/
gnitio:cum quo ſtat extra animam eſſe intẽtio
nem:que non eſt cognitio.Scias etiam ꝙ lꝫ di
uiſum ſit ens per in aĩa ꝛ extra animaꝫ per i aĩa
intelligit oĩa que formãt animam ſiue comple/
xa:ſiue incomplexa:ſiue ficta: ſiue non.ꝛ per op
poſitum entia que non formant aĩam extra ani
mã dici poſſunt.ꝛ ſic anima extra animam dici
debet.tamen dantur aliqua: que aliquo modo
ſunt in aĩa:ꝛ aliquo modo extra.vt tempus.ha
bet enim ſuum eſſe in potentia extra animam:
ſuum vero eſſe in actu in aĩa pꝫ.4°.phyſicoꝛum
cõmento.88.ꝛ de motu ꝛ tempoꝛe ponit Auer
rois.4.phyſicoꝝ com.109.extra mentem nõ eſt
niſi motum:motus et tempus non fiũt niſi quã
do mẽs diuidit motum in prius et poſterius.
ꝛ.4°.phyſicoꝛum com.131.tempus in actu non
erit:niſi aĩa ſit.in potentia vero erit: lꝫ aĩa non
ſit.intellige de aĩa noſtra:nõ aũt de aĩa celi. Et
dixit Auerrois.4°.phyſicoꝝ com.5.aliqua ſũt
in reſpectu quo ad nos:abſqꝫ eo ꝙ habent eſſe
extra animam in ſe.de differentijs põnis loqui
tur.De numero aũt dixit Auerrois.4°.phyſi
coꝝ com.131.manifeſtũ ſi anima non fuerit.non
erit numerus.ꝛ q: eſſe numeri in anima non eſt
oĩbus modis eſſe in aĩa.quoniã ſi ita eſſet eſſet
fictũ et falſum.vt chymera. ſed eſſe eius extra
mentem eſt in potentia pp ſubiectum ꝓpꝛium
ꝛ eſſe eius in aĩa eſt in actu.ſ.qñ aĩa egerit illaꝫ
actionem in ſubiecto preparato ad recipienduꝫ
actionem:que dicitur numerus. Quod autem
dicunt ſcotiſte derelictum in obiecto cognito p
opus intellectus aut volito per opus volunta
tis.qõ appellant relationem rationis:non pono.
q: obiectum noĩatur volitum aut cognituꝫ de
nominatione extrinſeca accepta ab intentione
in aĩa aut volitione.non autem denominatione
intrinſeca a reſpectu exiſtente i obiecto.non.n.
intellectus noſter eſt vis emiſſiua opando i eo
ꝙ intellectus eſt:ſine alio iſtrumento. Tuꝫ q:
quãuis eſſet comparatio intellectus ad rẽ: non
tñ eſt comparatio rei ad intellectum.ut allega
gatum eſt ex Ariſtotele in.5°.methaphyſice.ꝛ
ex Ariſtotele in p̃dicamentis dictum eſt ꝙ ſci/
bile non refertur ad intellectum. aliter relatio
ibi eſſet mutua.qõ eſt contra Ariſtotelem ibi ꝛ
alibi.faciunt etiã ſcotiſte differentiam inter eſ
ſe reale ꝛ eſſe extra animam.q: volunt quiddi/
tates in potentia obiectiua eſſe entia extra ani
maꝫ q: non ſunt entia rationis q: non ſunt dere
licta p opus intellectus comparãtis ꝛc. quiddi
tatem in potentia obiectiua intelligunt certam
ſpeciem entis:quã deus non produxit poteſt ta
men producere:aut ſi eam ꝓduxit.trãſiuit ta/
men in preteritum.ſic ꝙ nullum illius indiui/
duum eſt.et tñ non ſunt reales:lꝫ cum exiſtãt:

ſint reales. ⁊ patet ꝙ deberent dicere ꝙ poſſunt eſſe res: ſʒ non ſint res. ꝙ etiam dicunt. x. predicamenta eſſe entia realia. eis non admitto q: predicamenta pertinent ad ens rationis: nō āt ad ens reale. dixit. n. Auerrois. 6. methaphyſice cōmento. 8. Iſta. ſ. predicamēta exiſtimant ſic ꝙ niſi anima eſſet: nō eſſent. ideo predicamēta potius ſunt ſigna reꝝ q̄ʒ res. ⁊ ſic nō dantur predicamenta naturalia: neqʒ methaphyſicalia ſed p̄dicamenta ſolū ad logicū ſpectāt: vt alias dixi. Ad id qḋ volūt Ariſtotelem in. 5. methaphyſice de predicamentis eſſe loquutum. Dixit Auerrois cō. vltimo illius. hic non intendit niſi exponere tantum noīa. idem dixerat in eodem. 5°. cōmento. 19. ponant igitur tot predicamenta quot dictionū ſignificationes exprimuntur ibi. aut nullā dictionem p̄ p̄dicamento accipiāt. par. n. modus eſt Ariſtotelis ꝓcedendi ⁊ Auerrois in oībus illis. Ponunt etiaʒ ſcotiſte diſtinctionem inter hoīem methaphyſicū ⁊ hominem nālem. volentes methaphyſicum hominem ex aīalitate ⁊ rōnalitate eſſe conſtitutuʒ. nālem vero hoīeʒ ex intellectiua aīa ⁊ eius corpore eſſe cōpoſituʒ. Sed dōm ꝙ differentia methaphyſici a nāli philoſopho in hoc. non eſt ex parte ſubiecti utrobiqʒ cōſiderati. ſed ex parte rōnis ꝯſiderātis. qꝛ hoīem ꝯſiderat methaphyſicus inquātum ens: aut ſubſtātia: aut cōpoſitū ex actu et potentia. nālis vero inquātū eſt corpus mobile: aīatuʒ: aīal: homo. ⁊ q: ſcotiſte realiter diſtingūt totū eſſentiale a partibus ſimul ſumptis: ſeqtur apud eos hoīem nālem et methaphyſicum eſſe tota: quoꝝ partes realiter differūt: qꝛ aīalitas ab aīa ⁊ corpore differt apud eos ſicut totū eſſentiale a partibus; ⁊ tamen tota nō differūt. ſʒ quemadmodū totū quātitatiuum duobus modis diuiſibile primo p medietates. ſcd̄o p tertias. tunc partes realiter differunt: ad hunc ſenſum ꝙ vna pars nō eſt altera. nō tñ tota realiter differūt. ita partes hominis methaphyſice ꝯſiderati; ⁊ partes hominis naturaliter ꝯſiderati; differūt ſicut totum et pars et conſequenter nō valet ꝯña iſtoꝝ totorū ptes realiter differūt; ergo tota ex illis partibus cōſtituta realiter dn̄t. Inter cetera aūt entia maxime diſtans ab eſſe intentionali eſt materia: qꝛ eſt pura potentia: nullo modo potens formare animam. ꝙ ſi Auerrois. 12. methaphyſice cōmento. 14. dicit illam habere eſſe in anima: intellige per intentionem ad placitum materiam ſignificantem. ⁊ ipſam eſſe extra animam ſm̄ eſſe eius reale. diſtinguit etiā Auerrois ibi formā artificis in aīa ab ea que eſt extra animam ordinatur. n. forma anime ad opus aliquādo vt 12. methaphyſice cōmēto. 23. dixerat Auerrois.

Caput. 7. de eodem ſubiecto.

d E diſtictionibus: quibus Atiſtoteles ⁊ Auerrois uſi ſunt: determinādo incipiā ab idētitate ſm ſubiectum ⁊ diſtinctione. ⁊ declaratione quaſi inductiua ꝓcedam tāgendo eoꝝ loca. quāuis de diuerſis rebus loquātur. prius tñ terminoꝝ ſignificationes aperiam ſubiectum ꝓprie capitur pro ſtāte ſub altero: ſiue ſtās ſub ſit mā: forma: vel cōpoſitum. ſiue alterū cui ſubſtatur: ſit forma ſubſtātialis: ſiue accidentalis: ſiue abſoluta: ſiue reſpectiua: ſiue modus eſſendi. ⁊ vt modo loquendi vtar Auerrois. 12. methaphyſice cōmento. 39. dn̄t ſicut defferens a delato. Cum igitur vnum intelligitur ſtans ſub ſe met. vt ens inquantum ens ibi intelligitur identitas vtriuſqʒ. Si aūt intelligitur vnū ſtare ſub alio: tūc vnū eſt ſubiecto: ⁊ vnū in forma. Si aūt vnum intelligitur ſtare ſub duobus: tunc concipitur vnitas ſubiecti: ⁊ pluralitas formarum aut diſpoſitionum. Sed cū duo ſubiecta cōcipiuntur: ⁊ quodlibet illorum ſub ſua forma; tunc eſt pluralitas ſubiecti ⁊ forme. ⁊ cum cōcipitur vna forma in pluribus ſubiectis: tunc eſt ibi vnitas ſm formā: et pluralitas ſm materiam. ⁊ iſto modo concipit Auerrois intellectum humanum. Ex his pʒ Auerrois primo phyſicorum commento. 60. loquens de eo quod generatur in actu. i. de eo qḋ eſt in generari. dixit. n. ipſum eſſe vnum ſubiecto. ſed apparent in eo duo. ſ. terminus a quo generationis: et terminus ad quē. ſm diuerſas tamen partes ſubiecti quātitatiuas: ⁊ in eodeʒ cōmento exponit Auerrois idem numero. i. idē ſubiecto. exemplo Auerrois primo phiſicorum cōmento. 62. declarare potes. Non ceſſant partes ſpermatis ⁊c. Ubi aūt ſubiectuʒ ad formas accidentales cōparatur: exemplum habetur ex Auerroe. 2. de aīa cōmento. 147. Pomum eſt indiuiſibile ſubiecto. i. ſubiecto vnum: ⁊ diuiſibile ſm eſſentiam diuerſam in eo: ſm ꝙ habet colorem; odorem: et ſaporem eſſentia intellige

cam qua aliquid eſt:ſiue foꝛma ſubſtãtialis fue
rit ſiue accidẽtalis. Auerrois etiã pꝛimo phyſi
coꝝ cõmento.21. Albũ ⁊ muſicum ſunt idẽ ſub
iecto:puta hõ:⁊ diuerſa ẜm eſſe.i.diffõne.⁊ ſub
iũxit Auerrois.vnũ ẜꝫ ſubꝫ:plura ẜo p accñs.⁊
cõmento.85.6°.phyſicoꝝ.hõ.n.⁊ muſicus ſunt
idẽ ẜm ſubiectũ.⁊ ſubiungit nãm idẽtitatis ẜꝫ
ſubiectũ dicens.⁊ qḋ eſt idẽ ẜm ſubiectum: eſt
idẽ per accidẽs ⁊ ſubiungit:que ſunt illa:q̃ ſunt
idẽ p ſe.dicens. Idẽ.n.in rei ueritate eſt idẽ ẜꝫ
foꝛmã:qꝛ idẽtitas ẜm mãm eſt quaſi accidenta
lis foꝛmis:aut quaſi extrinſeca:ſed idẽtitas ẜꝫ
foꝛmã.aut ẜm rõnẽ eſt.que eſt vera identitas.
Auerrois etiã.4°.celi cõ.33.ponit exẽpluꝫ ubi
ſubiectũ eſt idẽ:⁊ cõparatio diuerſa dicens cẽ
trum terre ⁊ totius.ſ.mũdi eſt idem ſubiecto:
⁊ differt diffõne.qꝛ pũctũ mediũ terre dicit̃ cen
trũ terre:qꝛ ab eo ad ſuperficiem terre linee ſũt
equales:vel ſaltẽ aliquo modo ad equalitateꝫ
tendẽtes:nõ curo nũc.ſed idẽ punctum eſt mun
di cẽtrũ:qꝛ ab eo ad ſupficiem mũdi exterioꝛẽ
linee ducte ſunt equales.⁊ hoc modo etiã ideꝫ
pũctum eſt mediũ et centrum.4°.celi cõmento
34.ſed in rõne medii reſpicit extrema:ſiue ſpe
rica:ſiue nõ.ſed in rõne centri reſpicit circulum
aut ſpericã figurã. Declaratio aũt exemplaris
vbi modi plurificantur circa rem: colligitur ex
Auerroe.4°.celi cõ.22.in elementis motoꝛ et
motũ ſunt ideꝫ ſubiecto: ⁊ differunt ẜm modũ.
Grauitas.n.in lapide eſt motoꝛ ẜꝫ ꝙ eſt foꝛma
tãtum:⁊ ipſa eſt mota inquãtum ipſa eſt in pꝛi
ma materia.3°.celi cõmento.28.ad ideꝫ Auer
rois.2.celi cõmento.17.dicens modus ex quo
fit.ſ.motus in eis.ſ.inferioꝛibus eſt aliud a mo
do:ex quo ſit.ſ.motus.quãuis duo modi ſunt
vnũ ſubiecto. Intẽdit.n.ꝙ idem eſt motuꝫ celi
fieri a motoꝛe:⁊ ipſum fieri pp hec inferioꝛa.⁊
qꝛ motus cõparatus motoꝛi cõparatur efficien
ti.aut fini pꝛimario:cõparatus aũt inferioꝛibus
cõparatur fini ſecundario:ideo diuerſitas eſt in
modis. Auerrois etiã pꝛimo de generatione cõ
mento.41. Cibũ cõparat virtuti nutritiue ⁊ au
gumẽtatiue ⁊ vult ꝙ cibus eſt idẽ ſubiecto au
gumẽtatiuo:⁊ differt ĩ modo.qꝛ ſub ratiõe qua
ſubſtãtia eſt:cibus eſt.intellige ſub ratione qua
ſubſtantia apta pati a caloꝛe naturali coꝛpoꝛis
animati:⁊ trãſubſtantiari ad aĩam.ſub ratione
autẽ qua ſubſtantiam quantã facit: augumenta
tiuum eſt. Intellige quantũ eſt de ſe. nõ enim
augeret cibus ille ſenẽ:aut cõſiſtentẽ. Et Auer
rois.2°.de aĩa cõmento.48. Iſte actiones ſcꝫ
nutritio augumentatio ⁊ generatio:ſunt diuer
ſe ſecundũ diuerſitatẽ ſuoꝝ finium.licet ſubie
ctum ſit idẽ.ſ.nutrimentum.intellige ſubiectũ:
patiens ipſuꝫ.loquens etiã Auerrois de pꝛimo
efficiente pꝛima foꝛma ⁊ pꝛimo fine.12.metha
phyſice cõmento.6.dixit ꝙ ſunt vnuꝫ ſubiecto.
qꝛ ille tres cauſe ſunt deus glorioſus. ideo ſub
iungit Auerrois:nõ ſunt tria numero: ſed ſunt
vnũ in ſubiecto ⁊ tria ratione.et ſic tãtũ exten
dit̃ nomen ſubiecti:ꝙ ipſum non repugnat deo:
quia deus eſt aliquid:circa quod ſpeculatur in
tellectus rationes diuerſas.dixit etiam Auer
rois pꝛimo de aĩa cõmẽto.7°.virtutẽ intelligi
bilem concupiſcibilem ⁊ nutritiuã eſſe eaſdem
ſubiecto:⁊ plures ẜm virtutem.ꝙ ſi de virtu
te ſingulariter intelligibili itelligat.que eſt vir
tus cogitatiua.ſunt ille tres virtutes vna ani
ma:ſed virtus differt ex operibus diuerſis de
clarãda.ꝙ ſi de intellectu vniuerſaliter iudicã
te intelligit:tunc ille virtutes:licet ſint due ani
me:ſunt tamen in eodem ſubiecto. qꝛ eandem
materiam foꝛmant.⁊ dixerat Auerrois pꝛimo
de anima cõmento.92.⁊.93.anima eſt vna ſub
iecto:⁊ plures ſecundum virtutem.intellige in
eodẽ ſuppoſito.ſecundo etiã de anima cõmento
19.dixit Auerrois. Iſte virtutes.ſ.que ſũt ps
anime in quibuſdã animalibus ſunt eadẽ ſubie
cto:⁊ alia diffinitione.dixit.n. Auerrois animã
facere opera diuerſa per virtutes diuerſas ⁊
membꝛa vnica ſcilicet pꝛincipalia:et mẽbꝛa di
uerſa ſcilicet particularia.vt oculo viſio ⁊c.pꝛi
mo de anima cõmento.89. Contra Auerrois ſe
cundo de anima commento.152.dicit ꝙ intelle
ctus ⁊ ſenſus ſunt ſubiecto diuerſe virtutes. er
go neceſſe eſt vt ſint diuerſe in eſſe.que enim
differunt in ſubiecto:differunt in eſſe. Reſpon
deo differre ſubiecto eſt dupliciter: adequato:
non adequato.tũc intellectus ⁊ ſenſus differũt
ſubiecto adequato.qꝛ oĩs moꝛtalis aĩalis coꝛ
pus eſt foꝛmabile ſenſu:ſed nõ oĩs moꝛtalis aĩa
lis coꝛpus eſt foꝛmabile intellectu humano.ſed
idem eſt ſubiectũ non adequatum amboꝛuꝫ.qꝛ
oĩs hoĩs coꝛpus eſt foꝛmabile ſenſu ⁊ itellectu.
Et tunc patet ſolutio queſtionis mote.3°.de
aĩa textu ⁊ cõmento pꝛimo. Sed nõ ſolute ab

Ariſtotele neq3 ab Auerroe ibi.q2 patebat ſo/
lutio ex fine ſcdi de aia.ſ.an itellectus z ſenſus
differãt ſubiecto ſicut differũt intẽtione.i.rõne.
poſſunt tñ ſenſus z intellectus dici differre ſub
iecto in doctrina Auerrois q2 ſunt due forme:
quãuis eãdẽ mãm informẽt.loquẽs ẽt Auerro
is.2.de aia cõmẽto.147.148.149.de ſenſu cõ/
muni dixit iudicãs cõtraria diuerſa ẽm eſſenti
am eſt diuiſibile.ſed ẽm ſubiectũ z mãm eſt in
diuiſibile.q2 diuerſis formis formaẽ eadẽ vir/
tus:vult tñ Ariſtoteles meliorẽ eſſe ſentẽtia3
dicẽtẽ ſenſũ cõem vnũ formalr.q2 vnius ẽ ope/
ris.ſ.iuditii.z multa mãliter ex multitudine
formarũ iudicatarũ.q2 iudicatũ ẽ mã circa quã
uerſaẽ iuditium Auerrois ẽt.3°.de aia cõ.29.
loquẽs de vnitate ẽtutis appetitiue cũ intelle/
ctu aut ſenſu.dixit q ibi eſt vnitas ſubiecti. ſ3
eſt diuerſitas in ope.q2 eiuſdẽ virtutis eſt fugã
z pſequtionẽ facere z ſentire:ſed opa ſunt di/
uerſa.z ſic idẽtitas ſubiecti ẽ ibi.q2 vna eſt ſub
ſtãtia aie.Tum q2 ide3 eſt ſuſceptibile aie:que
eſt virtus.operũ aũt diſtinctio patet.de forma
ẽt loqtur.3°.phyſicoz Ariſtoteles neq3 color
idẽ z viſibile.Et Auerrois ibi cõmẽto.x.de co
lore z viſibili q nõ eſt idẽ.z ſi ſubiectũ eſt idẽ.
Et.3°.phyſicorum cõmento.18.actio agentis z
patientis eſt vna in ſubiecto:z duo in diffinitio
ne.Similiter de motore z moto.z vniuerſali/
ter in oibus relatiuis oppoſitis.queãdmodũ.n.
idẽ ſpatiũ a ſurſum in deorſu3 zc.q2 illa forma:
quã educit agens de mã:eſt actio vt ab agente
eſt.vt vero eſt in paſſo.ipſa eſt paſſio. Infert ẽt
Ariſtoteles.4°.phyſicoz contra aliquos textu
cõmenti.50.locus eſt vacuum.z eſſe illis nõ eſt
idem.Auerrois vero cõtingit iſtis q vacuum
z plenũ erunt eadem ſubiecto:z diuerſa diffini
tione.q2 apud eos locus cõprehẽdens locatũ eſt
plenũ:et locus nõ cõprehẽdens locatũ eſt vacu/
um.Et.5°.phyſicorũ cõmento.30.loquẽs Auer
rois de eſſe ſimul z tangere.dixit q ſunt idem
ſecundũ ſubiectũ.ſunt tñ duo ẽm diffinitionem
cũ diffinitio tãgentiũ ſit habere extrema ſimul
z diffinitio coz:que ſũt ſimul:eſt hẽre extrema
in eodẽ loco:z ipſi ſimul opponitur eſſe ſolu3:z
tangere nõ opponitur ipſi eſſe ſolu3:ſed ipſi eſſe
ſeparato.q ſi dicas:ſimul intrat diffinitionem
tangere:ergo intrante loco diffinitionẽ ſimul:
ipſum intrat diffinitionem tangere. Rñ° verũ

eſt implicite:ſed Auerrois dixit.apparet.quod
notat eſſe explicitum.Et.5°.phyſicorũ Ariſto/
teles motus a ſanitate in egritudinẽ idẽ z vnus
eſt.eſſe aũt nõ idẽ ipſis. Auerrois aũt ibi cõmẽ
to.47.uidetur permiſcere loqutionẽ de motu
z moto.ſegregentur igitur. motus a ſanitate
z motus ad egritudinẽ eſt idem ẽm ſubiectu3:
ſed rõne differũt.q2 idem motus cõparatur ad
terminũ a quo z ad terminũ ad quem.Et motũ
etiã formaliter acceptũ de vno in alteꝝ eſt ide3
Et ſubiungit Auerrois pprietatem eorum:q̃
ſunt idem ſubiecto:z diuerſa ẽm diffinitione3
q non ꝯtrariantur.p3 q2 tũc ſi eſſent contraria:
cum ſint idem ſubiecto;contraria eſſent ſimul.
Et.6°.phyſicorũ Auerrois cõmento.70.videẽ
q ceſſans ſit idẽ cũ moto oino:ſed nõ eſt veru3
ſed ceſſans z motum ſunt idem ẽm ſubiectum:
z duo ẽm modũ:ceſſans intelligitur declinans
a motu:ſeu tẽdens ad quietẽ.dixit.n.Auerrois
5°.phyſicorum cõ.61. Intelligo p ceſſationem
ire ad ceſſandum.Et Ariſtoteles loco de ly ceſ
ſans habet ſtans. Et.8°.phyſicoz cõ.35.duas
ppõnes dixit eaſdem ẽm ſubiectum:ſed diuer
ſas ẽm modũ.ſ.ois motor aut mouet ſine iſtru
mento:aut cum inſtrumento.et ois motor:aut
eſt primus:aut eſt medius inter primum mo/
torẽ et motum vltimum. Capitur inſtrumen/
tũ large pro omni moto ab alio.mouente tamẽ
motum vltimum.iuxta expõnẽ Auerrois ibi.
De multitudine aũt ſubiecti loquitur Auer/
rois.3°.de aia cõmento.5°.ad ſinẽ cõmenti di/
cẽs.Quũ igiẽ poſuerimus rẽ itelligibilẽ.i.ſpẽ3
itelligibilẽ:quã appellat Auerrois itellectũ ſpe
culatiuũ z itellectionẽ:q̃ eſt apud me z apud te
multa i ſubo:ẽm q ẽ ẽa.ſ.formã ymaginatiõis
q2 fantaſmata ſunt q̃ſi mã itellectus ſpeculati/
ui.q2 circa illa uerſaẽ itellectus: z ſunt multa.
dixit.n.itellect9 ſpeculatiuus ẽ multa ſubiecto
ẽm q ẽ verus.ſ.ẽm formã ymaginatiõis:reſpcũ
cuius itẽtio itellectus eſt ẽa itẽtio.q2 illi rñdet
aliqd'ex itellectũ cui ꝯformaẽ itellect9. ſeqtur
Auerrois vnã i ſubo.ſ.itellectu poſſibili ſ3 q
ſbm ẽ vna.ſ.itẽtio.p qd.ſ.ſubm ẽ itellectus ens
ſc3 ſpeculatiu9:z ẽ.ſ.ſub3 illo itellectus mãlis
diſſoluẽtur iſte qõnes pfecte.ſ.an itellectus ſit
vn9.ſolutio.n.ẽ.itellectus ſpeculatiuus ẽ vn9 p
itellectũ poſſibilẽ i quo recipiẽ.z ẽ multa p fan
taſmata:quoru3 eſt naturalis ſimilitudo.et ſic

intellectui ſpeculatiuo duo reſpondent ſubie/cta.ſolutio eni dicere intellectus agens eſt vnũ ⁊ intellecta ſpeculatiua multiplicãtur ē ſophiſtica.q2 non verificat vnũ ⁊ multa de codē:ſed de diuerſis.Et Ariſtoteles.2°.de anima textu cõmēti.141.Dixit vnus eſt actus ſenſitiui ⁊ ſenſibilis:eſſe aũt eſt alterũ.Et Auerrois habitus eſt vnus in eſſentia ⁊ forma:⁊ differunt ſubiecto.q2 aliud ſubiectũ habet forma ſenſibilis in ſuo eſſe naturali.ſ.materiã:⁊ aliud in ſuo eſſe intentionali.ſ.ſenſu3.Eãdē ſententiã habent Ariſtoteles ⁊ Auerrois.2.de anima textu ⁊ cõmēto.138.139.140.Itē Auerrois.4.celi cõmēto 25.manifeſtũ eſt ꝙ potētia in iſtis.ſ.ſimplicib9 ad formã ⁊ vbi eſt in codē ſubiecto.ſ.in corpore a quo vel ex quo eſt generatio. Sed dubitaſ. quia a principio capitis conceditur ꝙ entiũ:quedã cõueniunt in ſe ⁊ in ſubiecto;quedã vero diuerſatur ſm ſubiectum tantũ:⁊ conueniunt in ſe.quedã vero differunt in vtroq3.ſ.in forma ⁊ ſubiecto.ſ.corpus celeſte ⁊ corpus inferius. Et Auerrois etiã.7°.phyſicoꝝ cõmento.31.conceſſit diuerſa in ſubiecto et formã. Sed huius oppoſitũ dicit Auerrois.7.phyſicoꝝ cõmento.28. dixit enĩ tale nõ eſt.ſ.diuerſũ i ſubiecto rõnis ⁊ rõne.Rñ° diuerſitas ſubiecti ⁊ rationis dupliciter intelligitur aut ꝙ ſic differant diuerſa ꝙ nõ cõueniant in aliquo.⁊ ſic nulla ſunt talia. q2 corpus celi ⁊ ſublunare cõueniunt in predicatis traſcendētibus ⁊ analogis q2 quolibet illoꝝ eſt ens:ſubſtãtia:corpus.⁊ in hoc ſenſu ſe declarat Auerrois ibi aut ꝙ differētia in rõne ſubiecti et in ſe:ſit ſpẽalis.ſic ꝙ licet in aliquo conueniãt puta in genere analogo:differũt tñ genere vniuoco.⁊ ſic intelligit argumētũ dubii.vel ꝙ differant ſpecie:⁊ cõueniant genere:quãuis vniuoco.⁊ ſic cõceditur ab Auerroe.7°.phyſicorũ cõ. 31.dari multa talia.vt plante cũ aĩalibus.quartũ mēbrũ diſtinctionis ſatis eſt ſupra declaratũ ſc3 aliqua eſſe idē ſubiecto:⁊ differre in forma. De inſtãti exēplũ habes ĩfra in hoc libro capite.12.ꝙ ĩdiuiſibile ē ſubiecto ⁊ diuiſibile rõne. Similiter de priori ⁊ poſteriori.⁊ de mã non reſpectu forme:ſed priuationis ponitur exemplum capite.12.etiam infra.

¶ Caput octauũ de eode3 ſm formã

i Dem ſm formã intelligitur.ſiue forma ſit in re vna.⁊ tunc intelligētia cõparata multis partibus eiuſdem orbis eſt vere vna.Intellectus aũt poſſibilis comparatus diuerſis hoĩbus eſt diuerſus ſm eſſe. Siue igiť forma ſubſtãtialis ſit:ſiue accñtalis: ſiue eadē in gradu:ſiue non.vt.x.methaphyſice cõ.xi. tãgiť:ſiue rõ formalis ſit vna.Dixit.n.Auerrois.8°.methaphyſice cõ.x.vnũ qđ ſignificat diffinitio vna eſt vnu3 p ſubſtãtiã:q̃ eſt forma.ſ.p vltimã formã.⁊ vltimã dĩam.vbi nota duplicē vnitatē ptactã.ſ.vnã in eſſe reali.⁊ eſt p vltimã formã rei.Alia eſt vnitas in eē intētionali ⁊ illa eſt p vltimã dĩam.Auerrois aũt p2io celi cõ.19.loquēs de hõgeneis dixit pe ⁊ totũ ſũt idē diffõne:⁊ quēadmodũ ſunt idē diffõne:ſunt idē ĩ forma.⁊ quecũq3 ſunt idē ĩ forma:ſunt idē actiõe ꝓueniēte a forma illa.ex hoc collige duos modos arguēdi idē ĩ forma.vnũ a priori ſũt idē diffõne:ergo idē ĩ forma.Aliud a poſteriori ſc3 ſunt idē in ope ꝓueniēte a forma. ergo ſunt idē ĩ forma.Sed hec ſcđa ꝯña ut valeat:ſupponit opationē conuerti cũ forma.ſic ꝙ ſit opatio adequata forme.q2 ſol ⁊ ignis calefacere poſſũt ideo nõ v3 ꝯña.hoc calefacit:ergo ignis eſt vel igneũ.Iſta rõne vtiť Ariſtoteles.2.de aĩa tex. cõ.147.ad ꝓbãdũ ſenſum cõem eſſe formaliter vnũ q2 vna eſt eius operatio.ſ.inditium.q2 vna opatio vnã reqrit virtutem: qua ſit.⁊ dixit ibi Auerrois iſta virtus.ſ.ſenſus cõis inquantum eſt diuiſibilis ideſt multa: comprehendit res numeratas diuiſibiles.ſ.multas formas et inquãtũ eſt eadē:iudicat ea vnico iuditio.Eandē ſententiã habet Auerrois.3.de aĩa cõ.31.declarans quõ iudicans diuerſa ē vnũ dicens in ymaginibus diuerſis eſt vna intētio:que facit vt iudicãs eas ſit vnũ ĩtellige opationē:q̃ iuditiũ eſt eē formã:q̃ iudicãs arguitur eſſe vnũ. Sed negatiue v3:non ſunt idē in opere:ergo neq3 ĩ forma.ꝙ ſi arguas cõtra Auerroim.mã ⁊ pe mãe ſunt idem diffõne:⁊ non forma:neq3 ope.Rñ° opatio mãe ē pati ⁊ nõ agere:iõ mã ⁊ ps eius eiuſdē ſunt opis.licet nõ actiue:ſunt tñ eiuſdē opis:q2 vtrũq3 patiť:⁊ licet non ſint mã ⁊ pars eius idē in forma formãte mãm. ſunt tñ idem in forma declarãte qđ eſt res.ſ.diffõne.ꝙ ſi vis añs prime ꝯñe differre a conſequente plus q̃ ratione:ꝯcedo ꝙ eadē forma:q̃ formatur tota materia:formatur et pars materie.⁊ eadē opatio:q̃ cauſať a forma toti9 mãe:cãtur a fõra par

tis materie: niſi forte forma eſſet eterogenea
conſequentiã oppoſitam ponit Auerrois nono
methaphyſice cõ.7°. Entia non habent actionẽ
propriã naturaliter. ergo nõ habent eſſentiã p-
priã. qꝛ actiones nõ diuerſantur niſi per eſſenti-
as diuerſas. vtrũqꝫ etiã medium arguendi. ſ. a
priori ꝛ a poſteriori tãgit Auerrois. 8°. metha
phyſice cõ. 10. Illud qꝺ eſt demõſtratũ: eſt vnũ
per actionẽ vnã exiſtẽtez in eo: ꝛ vnã naturam:
qꝛ eſt vnũ ſecundũ formam. Dixit etiã Auerro
is. 5. phyſicorũ cõmento. 38. quum actio. ſ. mo-
tus fuerit eadem: ſequit̃ vt forme ſubiecte illi-
us actionis ſint eedem. ꝛ ſimiliter forma agẽs
illã. ꝛ quum forma fuerit eadem: nõ ſequitur vt
motus ſit idem. Primo aũt phyſicoꝝ Ariſto-
teles textu cõ. 60. Et hoc. ſ. de quo dicitur gene
rari. ſ. ſubiectũ ꝛ oppoſitum: ſi numero eſt vnũ:
ſpecie non vnuz eſt. ſpecie enim dico et ratione
idẽ. Idẽ dixit philoſophus primo phyſicorum
textu cõ. 66. Eſt aũt ſubiectum numero quidez
vnum: ſpecie vero duo. ꝛ exponit ibi Auerrois
cõ. 60. vnũ numero. i. ſubiecto. vnũ rõne. i. diffi-
nitione. Et Ariſtoteles primo de generatione
textu cõ. 35. qualẽcunqꝫ igit̃ partẽ augmenta-
ri. et aduenientẽ aliquo: ſm quidẽ ſpeciẽ eſt con-
tingens. ſm materiam vero non eſt. Et dixit
Auerrois quod augumentatur debet eſſe fixũ
ꝛ materia eſt in cõtinuo fluxu: forma autez eſt
permanens. ꝛ illud qꝺ augumẽtatur: neceſſario
permanet. Contra nõ ne etiã pars forme fluit: ꝛ
ſi non pars intellectus: fluit tñ pars cogitatiue.
Reſpõdeo pars forme fluit ſm qꝫ eſt eſſe mate
rie fluentis: non ſm qꝫ ea ſeruatur mẽbri cõpoſi
tio. conſimilẽ enim cõpoſitionẽ habent manus
cibata ꝛ nõ cibata. lꝫ differat penes reſtauratuz
ꝛ nõ reſtauratuz. primo de generatione cõ. 38.
Auerrois. Et qꝛ predicata reſpectu ſubiectorũ
ſunt forme. pdicatũ aũt eſt duplex: vniuocum ꝛ
analogũ. Uniuocũ duplex. generale: ꝛ ſpãle. iõ
Auerrois. 12. methaphyſice cõ. 27. tãgit idẽtita
tẽ in forma generali ꝛ ſpãli. pp predicata vniuo
ca generalia ꝛ ſpãlia. ꝛ idẽtitatẽ in ſermone vni
uerſali. pp predicata analoga. Uniuoca igit̃ con
ueniunt in cõceptu naturali apud aĩam. analoga
vero in cõceptu ad placitũ ſignificatiuo. ideo di
xit Auerrois vnitatẽ analogoꝝ eſſe vnitatẽ in
ſermone vniuerſali. Et vult que ſoluz analogia
cõueniũt nõ ſunt eadẽ ſm naturã. qꝛ in nulla in-

tẽtione nãliter repreſentatiua cõueniũt. Et di
xit Auerrois. 5°. methaphyſice cõmento. 30.
forma ſm qꝫ eſt genus: differt a formis ſm qꝫ
forme ſunt. illas. n. eſſe genus aut differẽtiã eſt
accidens. qꝺ accidit eis. Ubi nota qꝫ forma eſt
genus: ꝛ qꝫ predicatum illius ppoſitionis acci
dit ſubiecto. Idẽtitatẽ ſm formam tangit etiã
Auerrois. 2. phyſicoꝝ cõmento. 70. dicẽs gene-
rans et generatum ſunt vnũ ſm formã. ꝛ tũc pa
tet qꝫ generans et generatũ differunt numero.
qꝛ ſi forme generabiliũ eſſent eadem forma nu
mero. ſ. generans ꝛ generata: non eſſet hic aliqꝺ
factũ omnino. ꝛ ſunt eiuſdẽ ſpẽi: cuz gñatio fue
rit vniuoca: ſed Auerrois ad nomen logicũ no-
lens deſcẽdere dixit generatũ generatiõe actua
li et generatione non ceſſabili. ceſſare poſſunt ad
tẽpus ex putri materia oritorum generationes
Hoc dixit Auerrois ſeptimo methaphyſice
com. 28. generans ꝛ genitum ſunt duo nume-
ro: ꝛ vnum intentione vniuerſali. qꝛ eiuſdẽ ſpe-
ciei ſpecialiſſime ſunt. Et in fine cõmenti gene-
rans ꝛ genitum ſunt duo in numero: ꝛ vnuz in
forma. in eſſe tñ intentionali accepta. ſ. ſm qꝫ
ſpẽs ẽ. Idẽ. 7°. metha. cõ. 31. ꝛ. 9°. metha. cõ. 13.
Et dixi in. 2°. de orbib' aĩal celeſte et intelligẽ
tia ſunt idem ſecundum formaz. intellige in nu
mero: cõparando cõpoſitum ad ſuaz formaz. ſic
intelligo etiã Ariſtotelez. 12. methaphyſice tex
tu cõmenti. 39. dicentẽ deus eſt animal ſempi-
ternũ optimũ. Dixit etiã Auerrois. 4. metha
phyſice cõmento. 3. Ens ꝛ vnũ ſignificãt eandẽ
intentionẽ in forma: licet diuerſentur ſꝫ modũ.
quia importãt diſpoſitiones diuerſas. Cõtra
debet dicere in materia. Reſpondeo ĩ itellectu
non cadit materia. ideo dixit forma: que tamẽ
vt materia eſt reſpectu modorum. Ariſtoteles
etiam primo celi textu cõmenti. 3. omne: totuz:
ꝛ perfectum: non differunt ſecundum ſpeciem:
ſed in materia. Et Auerrois iſta nomina ſigni-
ficant idem: ꝛ non diuerſantur ſecundum for-
mam. ſed ſecundum materiam. formale impor
tatum eſt integritas. materiale vero diuer-
ſum eſt: quia omne diſcretorum eſt: tranſumi
tur tamen aliquando ad continuũ. vt omnis aq̃
reni partim contra frangigenas fluctuat. Totum
cõtinuis applicatur: licet tranſumatur aliqñ ad
diſcreta. vt omnis populus bononienſis eſt in ar
mis. perfectum autem forme applicatur vt vtra

ti. Auerrois.4.celi cõmento.38.ꝯria:que ſunt in alijs predicamentis.ſ.a loco:ſunt duo in forma:⁊ non duo in ſubiecto:⁊ contraria:que ſunt in loco:ſunt duo in forma ⁊ duo in ſubiecto: iō mediū contrariorū ſm formas fuit in eis vnuꝫ ſubiecto:⁊ duo ſm formaꝫ:mediuꝫ autē quod eſt in loco:quod eſt impoſſibile vt ſit vnum in ſubiecto:fuit etiam impoſſibile vt eſſet vnum. Auerrois etiā.12.methaphyſice cõmento.36. balneū duplicē habet formaꝫ:in anima:⁊ extra aīaꝫ.in anima eſt agens:extra aīaꝫ eſt finis. Eſſe igitur idē in forma quattuor gradus habet. maximus vbi vtrorūqꝫ ratio eſt adequate eadē.vt in ſinonimis tunica ⁊ indumentum. aut cū vnū eſt alterius diffinitio vt homini aīal rationale. Secundus gradus eſt cuꝫ aliqua plura eadem numero forma participant.ut plures homines intellectu apud Auerroim. Dixit eniꝫ Auerrois in deſtructione deſtructionū diſputatio ne pria dubio octauo.anima Petri et Gulielmi ſunt idē in forma:⁊ differunt in ſubiecto. poſſet tamen intelligi ſunt idē in forma.i.diffinitiōe. Et apud ueritatē fidei a qua Auerrois non recedit in hoc plures partes eiuſdē hominis quantitatiue eadē forma indiuiduali ⁊ indiuiſibili ſunt. In formis autem extenſis pars quantitatiua a parte differt. Tertius gradus erit indiuiduorū eiuſdē ſpeciei.quia eorū eadeꝫ eſt diffinitio vt ſortes et plato. quāuis eorum intellectus non ſit numero vnus.⁊ pār eſt vnitas generis vniuoci ⁊ analogi. Quartus gradus eſt vbi forma ſit variata ſecundū eſſe vna: tamen ſecundū eſſentiaꝫ.vt obiectum ſenſibile ⁊ ſenſus ſunt idem in forma.tertio de anima cõmento quarto ⁊ quinto.ſimiliter obiectum intellectus et intellectus.anima enim quodā modo omnia eſt. Intelligibilia per intellectum: ⁊ ſenſibilia per ſenſum.3°.de anima Ariſtoteles textu cõmenti.37.et tunc patet Ariſtoteles decimo methaphyſice textu cõmenti.21. accidit autem quidē ſcientiā oēm ſcibile eē.qꝛ eadē eſt forma intellectus et obiecti licet differant ſm eſſe.⁊ ſtat ꝙ predicamento differant. ſcientia enī eſt in qualitate.ſcituꝫ vero in ſubſtantia decimo methaphyſice cõmento.22. Appetitū autem ⁊ appetibile dixit philoſophus eſſe ideꝫ in forma.3°.de aīa textu cõmenti.54. ſpecie igitur vnū erit mouēs appetibile aut appetitiuū.

Et.12.methaphyſice cõmento.51. forma artificialis que eſt in materia:⁊ que eſt in anima artificis:eſt eadē.quanto magis in rebus intelligentibus. Proportionaliter de diuerſitate ſꝫ formā dicendum eſt.homo et animal minime formaliter differunt:ſortes ⁊ plato medie:ſortes et lapis extreme. hic tamē tertius gradus latitudinē habet:differentiā genericā:analogicā ⁊c. Similiter alij gradus latitudinē quandaꝫ habent. De diuerſitate aūt ſm formā loquitur Auerrois ſexto phyſicorū cō.85. Circulus transfertur ſm totū de loco in locū diuerſū ſm formā.licet non ſit diuerſus locus ſm materiā:loquitur de corpore celeſti circulari. Ideꝫ dicit Auerrois pīo celi cõmento.31. Celū non mutat totaliter ſuū locū numero: quāuis mutet eū ſm formā.reuoluitur enī circulariter: ⁊ manet equaliter diſtans a centro ambiens aut ambitū ut prius. De diuerſitate ſm materiaꝫ:⁊ ſꝫ formaꝫ loquitur Auerrois.x.methaphyſice cõmento.25.homo albus.et equus niger differunt in materia ⁊ forma.diſtinctionē in mā intellige.nō qꝛ ſubiecta differāt.qꝛ iſta eſſet equiuocatio:ſed diſtinctionē accidentaleꝫ intellige ſcꝫ qꝛ hoc albū ⁊ hoc nigrū ⁊ tangit ibi differētiā ſubſtantialē materie:⁊ non forme.ſ maſculinitatē ⁊ femininitatē. Diſtinctionē aūt in forma: intellige eēntialem.qꝛ hoc eſt rationale:hoc vero inhibile.patet ex Ariſtotele ⁊ Auerroe ibi ī textu ⁊ cōmēto. Diuerſitatē ēt ſm materiaꝫ ⁊ formā tangit Auerrois pīo de aīa cō.53. membra leonis nō differunt a mēbris ceruini ſi propter diuerſitateꝫ anime cerui ab anima leonis. ⁊ ſi eſſet poſſibile vt anima leonis exiſteret in corpore cerui.tunc natura ocioſa ageret in faciendo corporum illorum diuerſitatem. Ultimo aduertendum ꝙ Auerrois decimo methaphyſice cõmento vltimo. Comparat diuerſitatem ſm genus ad diuerſitatem ſm formam: dicens diſtinctio ſm genus eſt maior.quia differentia genere in nullo conueniunt. vniuoce intellige ⁊ genere generaliſſimo. Sed differentia ſꝫ formam poſſunt conuenire.vt due ſpecies ſub genere. verum diſtingui poteſt differentia ſpecierum ſecundum genus ſcilicet generaliſſimum ⁊ ſubalternum. Tria alia exempla duo de ſenſu cõmuni ⁊ vnuꝫ de pomo allegata ſunt ſupra capite ſeptimo.

¶ Caput.9. De eodem ſm materiam.

Ec idētitas ſi mā in ſua propria ſigni
b ficatione accipitur.ſ.ex qua ſit aliqd
 rc.eſt pars identitatis ſm ſubiectū
ſed ſi mā ample capitur pro ſtante ſub.Jlle idē
titates numero idē ſunt.noīe differentes.eadē
ſm mām dicunt:que eādem habent mām.Hoc
aūt eſſe pōt ſucceſſiue.vt genitū z corruptū: ex
quo generabatur:z ſimul.z hoc dupliciter qz ī
eodem ſubiecto plures poſſunt eſſe forme etiā
ſubſtātiales:vt dixi de elemētis libro ſcdo.co
gitatiua.n.z intellectus ſunt idē materialiter.
Et intellectus eſt multa mālitcr . vel reſpectu
diuerſorum idiuiduoꝝ iuxta Auerroim:aut re
ſpectu diuerſarū partium eiuſdē iduidui iuxta
fidem z Auerroim.Accidētales aūt multe ī eo
dem ſubiecto ſunt.z ſic materialiter idem dicū
tur:ſortes:quātū:quale:z alia accidētiū genera
que ſm aliqd idiuiduoꝝ eoꝝ in ſorte exiſtūt.ter
tio modo qn aliqua ſunt idē rc.z ſi aliquo mo
do variata fuerint:rōne differre dici poterunt.
quemadmodum ſortes hic z ibi.coruſcus enī
hic z ibi alterū eſt.ex ariſtotele.4.phyſicorum
textu cōmenti.104.hec.n.diſtinctio: que ſm eē
eſt ſi intelligitur rōnis diſtinctio:modus loquē
di ſophiſtarū eſt:iuxta Ariſtotelē ibi in textu
qz diſtictio rōnis que ſubſtātialē dicit principa
liter:multū extenditur:ſi ſignificat oēm diffe
rentiam accidentalē.Si aūt intellexeris mate
riam aliquoꝝ eſſe eiuſdem rōnis:que eſt pars
eſſentialis eoꝝ.eliciēda erit inde idētitas gene
ris vniuoci eoꝝ.genus.n.ſummitur a mā.ſic qz
quoꝝcūqz mā eiuſdē rōnis eſt intriſecū princi
pium:illa ſunt eiuſdē generis vniuoci.vt dixi ī
de elementis libro ſecūdo.Similiter ſi aliqua
ſint:quoꝝ materia ſit principium intriſecū z nō
vnius rōnis ſit:neqz ꝓpinqua materia:neqz re
mo:a.illa nō ſunt eiuſdē generis vniuoci.ꝓpor
tionabiliter de diuerſitate ſm mām dant gra
dus.Contra materie nō eſt diſtinguere:ſed for
me.7°.methaphyſice textu cōmenti.43.Rñ°
negatur aīs ad auctoritatem negatur ꝯña.pria
enim diſtinctio ex forma eſt.ſcda vero ex mate
ria eſſe pōt.celeſtia.n.z ſublunaria ſunt alteri
us forme z materia rc. Auerrois.6°.phyſicoꝝ
cōmento.85.Differunt materia celeſte corpus
et ſublunare vt de orbibus libro primo declara
ui:qz mā celi aliā ab ea forma quā habet recipe
re nō pōt.ſed materia inferior ſic:z ſimul:z ſuc
ceſſiue z diuiſiōe ſeparari nō poſſunt partes ma
terie eiuſdem celi.ſed partes materie inferio
ris ſeparari poſſunt.z multa ſunt faciliter ſepa
rabilia:z multa ſunt actu ſeparata. Differunt
materie elemētoꝝ a materia ꝓpinqua mixto
rum:qz ſimplicē habēt elemēta materiā:mixta
vero cōpoſitā.z differūt mixta ex humoribus
a non mixtis ex eis:non tñ humores ſunt mate
ria imanēs:queadmodū elemēta:trāſeunt enī
humores:z elemēta manent.5°.methaphyſice
cōmento.4.excluditur elementū quod trāſmu
tatur:cuī aliqd generatur ex eo:ſicut cū caro ge
neratur ex ſanguine:tūc ſanguis non remanebit
pars carnis:ſed qz alia eſt elemētoꝝ ꝓportio cū
nām humoꝝ ſubierunt ab eoꝝ ꝓportione:cū nō
ſubſunt forme humoꝝ.z differunt conſtituta ex
carnibus oſſibus z neruis a non cōſtitutis ex il
lis.diuerſitati.n.formaꝝ ꝓportionalis eſt mate
rierum diſtinctio ꝓpriaꝝ.vnuſquiſqz.n.actus ī
potētia exiſtētis:in ꝓpria materia natus eſt fie
ri.2°.de aīa textu cōmēti.26.de diſtinctione ſz
mām.exemplum de omni:toto:z perfecto ha
buiſti capite.8.z de loco non diuerſo ſm mām.

¶ Caput.x.de eodem ſm modum.

Niuerſaliter itellecto per formā°: ſi
v eo cui ſubſtat identitas modi ē que
 dā identitas ſz formā. Modus aūt
eſt adiacens rei determinatio.vt albo clarū z
obſcurum:calori intēſum z remiſſum.z genera
liter vt termini ſignificātes in rē ſignificatam
nos adducāt.adiectiua ſunt ſubſtātiuoꝝ deter
minationes:z aduerbia verboꝝ. Hanc modi di
uerſitatem intelligit Auerrois.3°.de aīa com
mēto.9 declarās alietatē cadentē in intellectu
dum iudicatur ſingulare diuerſum ab vniuerſa
li.Dixit.n.qz cōprehēdit alietatē iter duo:ne
ceſſe eſt vt ſit vnū vno modo.z multa alio mo
do.qz ibi eſt vnitas inditij:z pluralitas indica
toꝝ.Eādē diuerſitatē intelligit Auerrois.3°
de aīa cōmento.xj.dicens itellectū poſſe habe
re diuerſitatem in iudicādo a ſenſu . z pōt non
habere diuerſitatē ab eo:puta cum circa abſtra
cta cōſiderat.qz itellectu mālia cōſiderante:ſen
ſus ea cognoſcet:ſed ſingulariter.intellectus ve
ro vniuerſaliter.z ſic diuerſitas eſt in mō. Sz
intellectu abſtracta cognoſcēte:non hz itellect°
diuerſitatem ab eo.qz ſenſus abſtracta non co

gnoſcit. eſt igitur ibi differentia inter cognoſce-
re ⁊ non cognoſcere: nõ aũt inter modos cogno-
ſcẽdi. ⁊ Auerrois .12. methaphyſice cõmento .6.
principia vtriuſqꝫ ſcie. ſ. nãlis ⁊ methaphyſice
ſunt diuerſa in modo tãtum: nõ in eſſe. ſunt pñ
cipia incõplexa pña forma: primus finis: ⁊ pri-
mus motoꝛ. dña vero in modo eſt rõnis. differẽ
tia vero in eſſe itelligiṫ ſeparabilitas. ⁊ ſatis eſ
ſet vnũ non eſſe alteꝝ. Auerrois aũt. 4°. celi cõ
mento .22. nihil mouet ſe: ita ꝙ motoꝛ ſit idem
cũ moto eodem modo. quãuis. n. forma nãlis
mouendo materiã ſibi ſubiectã ſe met mouẽt.
alia tñ rõne moueret vt puta ſm ꝙ actu eſt: et
alia rõne moueteṫ. puta ſm ꝙ nãlis eſt. dixit
etiã Auerrois .4. celi cõmento .24. mouens et
motũ in coꝛpoꝛibus ſimplicibus ſunt eadeꝫ res:
qꝛ mouẽs eſt forma: ⁊ motũ eſt forma. differũt
aũt ſm modũ. qꝛ forma vt forma eſt: mouet. vt
vero in materia eſt: moueṫ. Ideꝫ. 3°. celi. cõmẽ
to .28. lapis mouet ſe inquantum eſt grauis in
actu. ⁊ moueṫ inquãtuꝫ eſt potentia inferius. in
tellige de ſimplicibus ſublunaribus: nõ aũt ce-
leſtibus. Auerrois aũt. 4. celi cõ. 24. Iſta mo-
ta in loco. ſ. elemẽta differunt a motis per ſe. ſ.
aĩalibus. qꝛ motores in iſtis. ſ. elemẽtis nõ dif-
ferunt a moto niſi in modo. ⁊ ſunt idẽ ſubiecto
⁊ putaṫ ꝙ motoꝛ ⁊ motũ in eis ſunt idem. ⁊ ꝙ
mouent ſe. in illis aũt. ſ. aĩalibus motoꝛ differt
a moto eſſe ⁊ diffinitione: nõ itellige differenti
am in eſſe ſeparabilitatẽ. qꝛ mã ⁊ forma nõ ſunt
ſeparabilia niſi forte altero deſinente. vel. 3°. pu
ta cogitatiua dũ ſeparaṫ hic intellectus ab iſta
mã: ſed intelligo ꝙ motoꝛ nõ eſt motũ. qꝛ mo-
toꝛ eſt forma: ⁊ motũ eſt mã. ſecunda tñ que in
actu eſt ꝑ formas elementoꝝ ruptas tñ. Dixit
etiã Auerrois pño celi cõ. 112. poſſibile eſt gene
rabile ⁊ nõ generabile ex eis dici de vna inten-
tione. ſed diuerſis modis: vnã itentionẽ intelli
lige vnũ ſignificatuꝫ que eſt res: vna modos di
uerſos intellige diuerſas ſignificationes huius
nois generabile. Et Auerrois. 2. celi cõ. 57. mo
dus cauſaꝝ. de qbus cõſiderat nãlis: alius eſt a
modo cauſaꝝ: de qbus ꝯſiderat aſtrologia. quia
aſtrologus ꝯſiderat de cauſis abſtractis ſm rõ
nẽ a mã: nãlis vero de imerſis. vt celum ſperi-
cum dixit nãlis. qꝛ neutrũ coꝛpus eſt. Aſtrolo-
gus vero: qꝛ linee exeuntes a centro in circũfe-
rentiã ſunt equales. Dixit etiam Auerrois. x.
methaphyſice cõ. 7. diciṫ vnuꝫ modis equalib⁹
eis: quibus dr̃ hoc nomen ens: ſed dñt ſꝫ mo-
dũ. Dixit etiaꝫ Auerrois. 7. methaphyſice cõ.
23. Sanitas dr̃ duobus modis. dr̃. n. de forma:
que eſt in aĩa: ⁊ de habitu: q eſt i coꝛpoꝛe. ⁊ am
bo ſunt ideꝫ: ſed ſanitas ſcðo modo iueniṫ ab ea
que eſt ſm primũ modũ. qꝛ ſanitas: quã cõcepit
medicus regulat medicũ in extrahẽdo ſanitatẽ
de coꝛpoꝛe egrotãtis in actũ. Dixit etiã Auer
rois in pꝛedicamento relationis. non eſt longin-
quũ ꝙ ſit aliquid vnũ numeratũ in duobus p̃di
camẽtis ſꝫ duos modos. non ſꝫ vnũ. qꝛ illud eſt
ĩpoſſibile. Aliud exẽpluꝫ. cibus vt repoſitiuus
ſubſtãtie: eſt obiectũ nutritiue: vt vo repoſitiu⁹
eſt ſubſtãtie quãte: eſt obiectũ augumentatiue
ꝟtutis. Et dixit Ariſtoteles. 2°. de aĩa tex. cõ.
47. eſſe aũt alterũ alimento et augumento eſſe
Aliud exẽplũ ⁊ incipit. ſ. Ariſtoteles declarare
ea. ſ. ens ⁊ vnũ ſignificare eandẽ naturã i forma
licet diuerſentur ſm modũ. 4. methaphyſice
cõ. 3. ⁊ x. methaphyſice: cõmẽto. 8. hec nomina
ens ⁊ vnũ ſignificant vnã eſſentiã: ſed dñt ſm
modũ. Aliud. 4. phyſicoꝝ cõ. 61. vacuũ et plenũ
quidã exiſtimauerũt eſſe vnũ ſm ſubiectum: ⁊
duo ſm modũ. Aliud Auerrois in libro de me
moꝛia ⁊ reminiſcẽtia. memoꝛatio eſt cõſeruatio
abſciſſa. ſuatio vero eſt memoꝛatio continua.
Iſta igiṫ virtus eſt vna ſubiecto: ⁊ due ſꝫ mo-
dũ. Eandẽ ſñiaꝫ infra ponit dicẽs virtus conſer
uationis ⁊ rememoꝛationis eſt idẽ in ſubiecto:
⁊ duo ſꝫ modũ. Auerrois etiã. 5°. phyſicoꝝ cõ
mẽto. 44. tangit diuiſionẽ generis ⁊ ſpẽi i mo
dos ⁊ accidẽtia. ⁊ Auerrois. 12. methaphyſice
cõ. 39. ſic itelligẽdũ eſt cũ dicimus ipſuꝫ. ſ. deuꝫ
eſſe vnũ: ⁊ hñtẽ vitã. ſ. idẽ in ſubiecto: ⁊ duo ſꝫ
modũ. moduꝫ intellige concipiendi intellectus
noſtri. ⁊ ratio eſt. qꝛ vnitati pꝛimi pꝛincipis re-
rum pluralitas repugnat. ⁊ plurium generũ bo
nitates ab ipſo vti ex vberrimo fonte liberali-
ter effunduntur. Tria alia exẽpla pꝛimum de
duabus pꝛopoſitionibus modo differentibus
ſm õ ceſſante ⁊ moto ꝙ ſũt duo ſm modũ. terti
um ꝙ ſunt duo modi idem ſubiecto: habes ſu-
pꝛa capite ſeptimo non repeto. Dantur igiṫ mo
di eſſendi: intelligendi: ſignificandi: p̃dicãdi ⁊c.

¶ Caput. xj. de eodẽ ſm eſſe.

q Uia ipſum eſſe eſt eius ſubſtãtia: ideo
idẽtitas ſm eſſe eſt quedam identi-

tas ſꝫ formam. Similiter diuerſitas ſꝫ eſſe eſt quedā diuerſitas ſꝫ formā. ꝓſuppoſitū.n.eſt: vt per formā intelligatur. Omne illud cui ſubſtatur. Eadē ſecundū eſſe ſunt: quecunqꝫ eodē eſſe ſunt. vt mā: forma: ⁊ cōpoſitū. Forma.n.eſt: quo forma eſt. quo mā ē: ⁊ quo cōpoſitū eſt. ⁊ ſic hec tria: eodē eſſe ſunt. accidentia etiā ipſo eſſe ſubiecti ſunt. quāuis certū accñs non ſit ſubſtātia. accidens.n.non pōt iuxta philoſophuꝫ exiſtere ſua propria exiſtentia: niſi per ſubſtātiā ſuſtineatur. Diuerſa aūt ſecundū eſſe intelligūtur illa que ſeparabilia ſunt: ⁊ hec eſt maxima diſtictio ſecundū eſſe: que tñ cōprehendit ea: que ſunt ad inuicē ſeparata: ⁊ etiā ea que coniuncta ſunt: potentia tñ ſeorſuꝫ exiſtere. Alius aūt gradus diſtinctionis ſecundū eſſe eſt: qñ modi eſſendi differunt: aut diffinitiones: ⁊ ſic aliquo modo coincidit alietas ſecundū eſſe cū alietate diffinitionis. Et iō vnū ſecundū eſſe dupliciter intelligitur: vno modo preter opus intellectus. ⁊ tūc illa ſunt vnū ſecūdū eſſe que eodē eſſe ſunt. alio modo intelligitur apud aīaꝫ. ⁊ tunc illa ſūt vnū ſecundū eſſe quoꝝ eadē eſt ratio cōcipiendi. vt diffinitio eadē. Auerrois igitur. 8°. phyſicoruꝫ cō.30. dixit ꝙ motor differt a moto diffinitiōe ⁊ eſſe: ⁊ voluit ꝙ differūt eſſe: qñ motū eſt motū ab extra: aut diffinitione tantū vt in aīatis. Aīa.n.a corpore diffinitione differt: non aūt ſꝫ eſſe ſic ꝙ ſeparabilia ſint. poſſunt tñ dici differre ſecundū eſſe: ſi intelligeret̃ vnū eoꝝ non eſſe alterū. Et licet theologus ponat intellectū poſſe eſſe ſine corpore. Ariſtoteles tñ p̄io de aīa textu cō.12. ⁊. 2°. de aīa textu cō.26. hoc habet pro ipoſſibili. vbi reprobat pythagorā. Auerrois etiā. 9°. methaphyſice cō. vltīo. duo eſſe attribuit intellectui hūano: p̄io ⁊ vltīo. p̄io ante felicitatē. vltīo vero in felicitate intellige de felicitate in idiuiduo certo: nō aūt ſimpliciter. vnū mediū ponit Auerrois. 2°. de aīa cō.152. ad concludenduꝫ diſtinctionē ſecundū eſſe. Dicit eniꝫ que differunt ſubiecto: differunt ſecunduꝫ eſſe: Aduertēdū tñ ꝙ Auerrois. 8. phyſicoꝝ cō.28. diſtinguit diſtinctionē ſecundū eſſe a diſtinctione ſꝫ diffinitionē dicēs itelligo p diſtinctioneꝫ diſtinctionē in eſſe: nō diſtinctionē ſecundū diffinitionē. q2 motorē in aīalibus eſſe diſtinctū ratione a moto eſt manifeſtū per ſe: ſed ignotū ē. vtrū diſtinguat̃ niſi per accidens. i. differāt motor ⁊ motū ſꝫm eſſe in alio caſu ꝙꝫ cuꝫ aīal mouetur per accidens. q2 mouetur ab extrinſeco. Ariſtoteles aūt. 4°. phyſicoꝝ textu cō.84. non ſeparata qdē eſt materia; eſſe aūt alteꝝ eſt. ⁊ vna eſt numero. Et Auerrois ibi dixit materiā nō ſepari a cōtrarijs ſecūdū eſſe. ⁊ intelligit ꝙ materia nunꝙꝫ eſt ſine altero cōtrarioꝝ: neqꝫ aliqđ cōtrarioꝝ exiſtere pōt ſine materia: ſed eſſe materie eſt alteruꝫ. q2 ipſa eſt diuerſa rōne a cōtrarijs. puta diffinitione. ⁊ ibi dixit Auerrois. qdditas. materie eſt aliud a quidditate cōtrariorū. quidditatē intellige materie: nō formā. ſꝫ potētia formā. Auerrois etiā. 2°. phyſicorū exponit cōmento.12. quid eſt formā ſeparari a materia ſecūdū eſſe. i. ꝙ poſſit eſſe ſine materia: ſed eſt ſeparata a materia ſecundū diffinitionē tantū. hoc idē habet Auerrois. ut p̄io libro de orbibus dixi. p̄io phyſicoꝝ cō.65. loquēs de diſtinctione materie ⁊ forme. Dixit.n. diſtinguunt̃ ſecundū diffinitionē: nō ſecundū eſſe. nō.n. ſeparantur a ſe inuicē in eſſe. ſed ſeparātur ratione. ſubſtantiā etiaꝫ habere duplex eſſe in intellectu: ⁊ extra. ponit Auerrois i p̄dicabilibus. Et Auerrois p̄io de aīa cō. vltīo. ſecundū diuerſa eē diuerſa predicata rei attribuunt̃: vt corpus viuū eſt nutribile ⁊ graue; ſed eſt nutribile ſecunduꝫ ꝙ viuū. ⁊ graue aut leue ſecūdū ꝙ corpus materiale: ⁊ Ariſtoteles. 5. phyſicorū cōmēto p̄io. vt muſicus currit; nō.n. currit ſecundū ꝙ muſicus: ſed ſecundū ꝙ eſt aīal ambulans. cui accidit vt ſit muſicus. Et Ariſtoteles de iuſtitia ⁊ virtute loquēs. 5°. ethicoꝝ capite. 4. Eſt quidē.n. eadē eſſe aūt non ideꝫ. Et dixit Auerrois ibi hec ſcꝫ iuſtitia ⁊ virtus ſimpliciter ideꝫ ſunt ſubiecto: eſſe aūt non ideꝫ. q2 hec in ad alterū. virtus aūt ſecundū ꝙ habitus aīe talis. Formas etiaꝫ in duplici eſſe conſiderari. vt quantitateꝫ dixit philoſophus ⁊ Auerrois etiā. 2°. phyſicoꝝ textu ⁊ cōmento. 18. eſſe in mā ptinet ad nālē: eſſe ho abſtractuꝫ ad mathematicuꝫ. Et Auerrois p̄io de generatione cōmento. 44. abſtractum dupliciter ſermone ⁊ eē ⁊ ſmone tantū. intellige ſermone diffinitione. De hac diſtinctione loquit̃ Auerrois. 4. phyſicoꝝ cōmēto. 103. ⁊. 104. dicens inſtans quod eſt agens tempus: eſt ideꝫ in oī motu ſed eſſe eius diuerſat̃. ſ. p prioritatē ⁊ poſterioritatē intellige agere mathematicum co mō quo punctū fluens cauſat lineā: non autē

agere naturaliter.qꝛ fluxus puncti ymaginari-
us eſt.fluere tamen inſtantis non per ymagina-
tioneꝫ eſt preciſe.expoſitio eſt Auerrois ibi cō
mēto.104.Auerrois etiā.2° de anima cō.148.
dixit de ſenſu cōmuni ꝙ vnus eſt intellectu.i.
diffinitione:⁊ in eſſe in actu ⁊ plura ſm inſtru-
menta.qꝛ ipſe eſt vna virtus:cuius eſt vna ope
ratio.ſ.iudicare de ſenſibilibus ⁊ ſenſationibuſ
exteriorum ſenſuum:ſed ad ipſum terminātur
multa organa diuerſoꝝ ſenſuum:ratione quoꝝ
ipſe dicitur multa. Et dixit Ariſtoteles.2.de
aīa textu cō.147.ſm eſſe quidem diuiſibile:lo
co aūt ⁊ numero indiuiſibile. loquens de ſenſu
cōmuni.⁊ ſubdit ibi cōmento.148.potētia enīꝫ
idem ⁊ indiuiſibile cōtraria.ſm eſſe autem nō.
Et paulo ante textu cō.122.ſenſitiuū primū eſt
quidē igitur idē:ſed eſſe alterū eſt:⁊ Ariſtote-
les.3°.de aīa textu cōmenti.31.de ſenſu cōmu-
ni loquēs ſed vltimū vnū:⁊ vna medietas:Eſſe
aūt ipſi plura:Et loquēs Ariſtoteles de intelle
ctu.3°.de aīa textu cō.32.dixit.Idē quideꝫ:eſ
ſe aūt non idem:⁊ illud ſimiliter. Ariſtoteles
etiā in libro de ſenſu ⁊ ſenſato dixit in fine:vnū
numero ſenſitiuū oīum:ſecūdum eſſe alterū.pu
ta ſcḋm ꝙ diuerſis ſenſationibus formaṫ. Ari-
ſtoteles ēt.2°.de aīa textu cō.138.Senſibilis
actus ⁊ ſenſus idē eſt ⁊ vnus:eſſe aūt ipſorū nō
idē.Et paulo infra Unus eſt quidē actus.ſenſi
bilis ⁊ ſenſitiui:eſſe aūt alterū eſt.ibi textu cō-
menti.141.qꝛ eadem eſt forma:que eſt in re ex-
tra in eſſe eius naturali:⁊ in ſenſu:ſed in eſſe in
tētionali.⁊ hoc voluit Auerrois ibi dicēs. mo
dus ſenſibilis extra aīam differt a modo ſui eſ
ſe in ſentiente:⁊ hoc eſt.qꝛ vnū eſt eſſe reale:ali
ud vero ſpirituale.Et habetur idem.2°.de aīa
cōmento.62.⁊.76.Color habet duplex eſſe:ſi-
militer odor.naturale ⁊ extraneum:naturale
eſt reale.Intētionale vero eſt extraneuꝫ.Idē
dixit Ariſtoteles in libro de memoria ⁊ remi-
niſcentia.aīal ymago vnū eſt.eſſe tamen non eſt
idē amborum.quoniā animalis verū eſt eſſe:ſꝫ
vere ymaginis eſſe eſt eſſe repreſentatiuum
eiuſdē.Tertio aūt de aīa textu cōmenti noni.
Dixit Ariſtoteles aliud eſt magnitudo ⁊ ma-
gnitudinis eſſe:intellige eſſe magnitudinis qd
ditatem magnitudinis:intrāſitiue intellige ge
nitiuū cōſtrui.Et.3°.de aīa textu.cōmenti.29.
Non alterū appetitiuum ⁊ fugitiuū:neqꝫ abin
uicem:neqꝫ a ſenſitiuo:ſed eſſe aliud eſt.Et.3°
de aīa cōmento.49.Neceſſe eſt vt intellectus
ſit mouēs ſm ꝙ eſt deſiderās:non ſm ꝙ eſt cō
prehendens.neqꝫ ſm ꝙ deſideriuꝫ eſt alia vir
tus ab intellectu ex quo nota intellectū appe-
tere ꝯ ſcotū ⁊ Tho.⁊ a fortiori virtus intelle-
ctiua eſt appetitiua.nota etiā appetitiuam co-
gnoſcere ex.3°.de aīa cōmento.52. virtus ani-
me que cōprehēdit rem:⁊ deſiderat ipſam:eſt
virtus mouēs aīal:⁊ eſt que dicitur appetitiua
⁊ Ariſtoteles in libro de ſomno ⁊ vigilia.eſt
idē ſenſitiuo fantaſticum.Eſſe aūt ſenſitiuo et
fantaſtico alterū.Et Ariſtoteles.3°.de aīa tex
tu cō.41.Adhuc aūt ⁊ fantaſtica:que per eſſe
quidē ab oībus altera eſt.de hoc aliquid dixi
in libro de principiis phyſionomie.Dixi etiaꝫ
libro ſcḋo de elementis.intimius eſt eſſe forme
ꝙꝫ paſſio ſubiecto.qꝛ non ymaginabilis eſt for-
ma ſine eſſe.⁊ ymaginabile eſt ſubiectum ſine
paſſione.i.nō ymaginata paſſione.Diuerſitatē
etiam ſm eſſe imo ſm eſſentiā tāgit Auerrois
4°.celi cōmēto.8.loquēs de natura grauium ⁊
leuium.dixit enim iſte due nature ſunt diuer-
ſe in diffinitione ⁊ eſſentia.naturas itellige for-
mas ſubſtantiales.

¶Utrū diſtinctio ſecūdū modū differat a diſti
ctione ſecundū eſſe. Rn̄° p Auerroim.12.me-
thaphyſice cōmento.6.ꝙ ſic.Dixit.n.principia
naturalis ſcientie ⁊ methaphyſice ſunt diuerſa
in modo tātū:nō aūt ſunt diuerſa in eſſe.prima
enī forma ⁊ primus finis ſunt methaphyſice pri
cipia.⁊ ſunt principiuꝫ naturale.quod eſt primꝰ
motor.Alia tamē ratio eſt cauſalitatis finis a
forma ⁊ efficiente.Dico igitur ꝙ nō ſimplici-
ter differunt.ſed ſm determinatā acceptioneꝫ:
diſtinctio.n.ſm eſſe aliquādo intelligitur diſti
ctio ſꝫ eēntiā:ſeu ſꝫ modū eēndi:ſeu ſꝫ diffōnē
Aliqui vero dicit ſeparabilitatem eoꝝ que ſic
differunt.Et hoc ſcḋo modo intelligit Auerro
is in auctoritate allegata diſtinctionē ſecūduꝫ
eſſe.non.n.ſeparabile eſt eſſe primā formā a pri
mo efficiēte:neqꝫ a primo fine.neqꝫ econtra.

¶Utrū diſtinctio ſecundū eſſe ſit ſufficiens ad
hoc:vt contradictoria verificentur de aliquo
⁊ videtur ꝙ ſic.per Auerroim primo celi com
mento.3.dicentē corpus inquantū continet in ſe
lineā:dicitur continuū:non diſcretū:inquantuꝫ
vero continet in ſe ſuperficiem dicitur diſcretū

ſecundo de eſſentia lapidis in eſſe naturali dici/
tur ſubſtantia de eadem vero in eſſe intētiona/
li dicitur qualitas. tertio de linea dicit̄ eſſe fini
tū ⁊ infinitū. 8. phyſicoꝝ cō. 68. qꝛ linea ſm ꝙ
vna eſt finita q: duobus pūctis terminatur: ſm
vero ꝙ eſt multa: eſt infinitum in potentia.

¶ Oppoſitum primum principium eſt contra/
dictoria non verificantur de eodem ſimul.

¶ Rñ° ſi ſunt aliqua diſtincta ſm eſſe: ſic ꝙ ſe
parabilia ſint de illis verificari poſſunt contra
dictoria. Si aūt ſm eſſe diſtinctio ſit rationis
tātum: nō opꝫ verificare cōtradictoria quorum
alterum ſit reale.

¶ Ad primum ad contradictionem requiritur
ꝙ ſit ſm idē: ſed in propoſito eſt ſecundum di/
uerſa. qꝛ non diſcretū per lineā: ⁊ diſcretū p. ſup
ficiē nō contradicūt. diſcretio enī ibi eſt diuiſibi
litas ſm plures dimenſiones: ⁊ tunc corpus per
lineā nō eſt diuiſibile in plures dimēſiones: ſed
per ſuperficiē ſic. Utrūqꝫ aūt eoꝝ. ſ. lineā: ⁊ ſup
ficiē includit corpus: qꝛ corporis terminus eſt
ſuperficies ⁊ terminus ſuperficiei ē linea.

¶ Ad ſecundum eſſentia preſcindente a mo/
dis eſſendi: ipſa nondum eſt in predicamento:
neqꝫ ſubſtātie: neqꝫ accidentis. Sed ipſa acce/
pta ī determinato eſſe. puta forma lapidis ī ma
teria: ipſa ſubſtātia eſt: ſed ipſa accepta. vt in in
tellectu eſt: ipſa eſt qualitas: non tamen ꝓpter
hoc verificātur contradictoria de eodem ſecun
dū idem. ſed ſm diuerſa eſſe. puta ſm eſſe extra
neū: ⁊ eſſe naturale: ⁊ ſic que verificantur non
ſunt contradictoria.

¶ Ad tertium non repugnat idem eſſe actu fi/
nitum ⁊ potentia infinitum.

¶ Due alie auctoritates de ſenſu ⁊ ſenſibili.
Et aliud exemplum de muſico ⁊ albo. poſita
ſunt capite ſeptimo.

¶ Caput. 12. de eodem diffinitione.

ſ Atis apertuꝫ eſt: que idē diffinitione
dicitur. puta cum eadem ſit duoꝝ dif
finitio: aut vnū ſit alterius diffinitio.
ſiue equaliter ſit amborum diffinitio illa vt in
ſinonimis: aut non equaliter. vt indiuiduo ſpe/
ciei cōparato. vt ſortes ⁊ homo. aut vno indiui/
duo alteri comparato. vt ſortes platoni. Et li/
cet diffinitio generis verificetur de ſpecie: ta/
men genus ⁊ ſpecies ratione differūt. quia alia
eſt generis diffinitio a diffōne ſpēi. ⁊ ſic maior

eſt diſtinctio ſm diffinitionem inter genus et
ſpeciem ꝙꝫ ſit inter ſpeciem ⁊ indiuiduum. ta/
men ſi indiuiduo aſſignaret̄ diffinitio propor/
tionali paſſu incederet̄ indiuiduū reſpectu ſpe
ciei: ⁊ ſpecies reſpectu generis. Idētitatē aūt
diffinitionis cū diffinito declarat Auerrois. 7.
methaphyſice cōmento. 40. diffinitio eſt vnuꝫ
cum diffinito ſecundū predicationē: nō qꝛ ipſa
diffinitio: que eſt forma: eſt ipſum diffinitum.
quod eſt habēs formā. niſi forte eo modo quo
qdditas hoīs eſt hō vno modo. ſ. ſm formam:
nō aūt ſm congregatum. vt. 7°. methaphyſice
commento. 21. dixit Auerrois. Sed adhuc eſt
dña inter intētioneꝫ ⁊ rem: cuius eſt intētio.
Dixit. n. Auerrois prio methaphyſice cō. 36.
diffinitio hoīs non eſt hō: ⁊ cōmento. 45. euiſ/
dem ītellecta rerū nō ſunt ſubſtātie reꝝ. Et qꝛ
diffō duaꝝ partium eſt. puta generis ⁊ differē
tie. Unitatē diffōnis declarat Auerrois. 8. me
thaphyſice cō. x. Unū quod ſignificat diffō vna:
eſt vnū per ſubiectum: qđ eſt forma. ſ. per vlti/
mā formā ⁊ vltimā differentiā. Differentiam
aūt forme a mā ⁊ cōpoſito declarat Auerrois
8°. methaphyſice cōmento. 8. dicens. forme
quū diſtinguūtur ab ītellectu a materiis: inue
nit eas aliud a ſubiecto ⁊ a compoſito. quū aūt
ītelligit aggregatū ex eis. ſ. ſenſatū: inuenit eas
idē diffōne: nō aūt diuerſa. ⁊ ſubdit diffinituꝫ
omne cū ſuis partibus apparet ꝙ ſunt idē quo
dā modo: ⁊ nō idem alio modo. Unitatē ſubie
cti ⁊ diffōnum pluralitatē tangit Auerrois pri
mo phyſicoꝝ cōmento. 21. hoc nomen ens dicit̄
de pluribus ſm diffōnem ⁊ vno ſm ſubiectuꝫ:
vt hō eſt albus muſicus ⁊c. Et Ariſtoteles pri
mo de generatione textu cōmenti. 29. materia
eſt eadem ⁊ vna numero: rōne aūt non vna. Et
2°. phyſicorūꝫ cōmento. 70. forma ⁊ finis ſunt
vnum ſm ſubiectū: ⁊ plures ſm diffōnē. Et. 5°.
Ethicoꝝ Auerrois capite. 6. Erunt comproportionalia
quattuor ratione: ⁊ ſi non ſubiecto: qꝛ
idem terminus aliquādo bis cōputatus ratio/
nē habet duoꝝ terminorum ꝓportionis. vt. i.
2. 4. Duo enī cōparatur ad vnū. quibus quat/
tuor cōparantur. Et. 5°. Ethicoꝝ capite. 3. dixe
rat. Eſt ergo ipſa. ſ. iuſtitia ⁊ virtus vnum ſub
iecto: ⁊ diuerſum ratione. Et de identitate dif
finitionis generis. Dixit Auerrois 5°. metha
phyſice cōmento. xj. hoc modo ſunt res diuer

ſe ſecundum diffinitionem ⁊ vnum ſecundum
ſubiectū. vt augumētabile ⁊ diminuibile. Et di
xit Auerrois in libro de memoria ⁊ reminiſcē
tia. Et Ariſtoteles declarat ꝙ iſta virtus re
memoratiua eſt alia a virtute ymaginatiua: ⁊
ꝙ ſunt due diffinitione ⁊ ſubiecto. Et exponen
do iuxta expoſitionē Auerrois. 2°. colliget ca
pite. 20. ymaginatiua in primo ventriculo cere
bri manifeſtatur: rememoratiua aūt in medio.
Idē dixit Auerrois p̄io canticorum cōmento
85. perficiūtur ſpecies in ipſius ventriculis. Et
cerebrum eſt vnum inſtrumentorū cōplentiū
hanc actionē ſecundū tēperamentum exiſtēs in
eo. Auerrois in libro de ſomno ⁊ uigilia. Ego
aūt ab Auerroe hic parū diſſentio. ⁊ teneo ma
nifeſtari opera cerebri in rete mirabili in cere
bro exiſtēti vel ſub eo: nerui eni ad cerebrū ter
minātur in parte illa vbi aperte eſt rete mirabi
le. ⁊ locus ille directiorē ⁊ apertiorē viam ha
bet ⁊ cōmunicationem cū corde. Dixit etiam
Ariſtoteles. 3°. de aīa textu cōmenti. 42. Ad
huc autē appetitiua ⁊ que ratione ⁊ potentia
altera videtur eſſe ab omnibus. ⁊ intelligit ra
tione. i. diffinitione. ⁊ potentia. i. uigore quoni
am appetitiua mouere pōt ⁊c. Ariſtoteles autē
primo phyſicoꝝ textu cōmenti. 66. dixit materi
am ⁊ priuationē eſſe duo ſm rationē: licet ſint
vnū ſecundū ſubiectū. eſt. n. ens ⁊ priuatio. quia
materia nominatur priuata: ſʒ alterius rationiſ
ſit materia. ſ. eſſe ex quo fit aliquid. ⁊ priuatio
ſcʒ carentia forme in ſubiecto apto. Et dixit
Auerrois. 4. phyſicorū cōmento. 121. vnus pun
ctus per ſe eſt duo ſecundū rationem: ⁊ ſecūdū
ꝙ eſt duo. diuidit lineā. Et ſecundū ꝙ eſt vnū:
copulat eā. ⁊ ſubiungit diuiſio ⁊ adunatio ſunt
vnius eſſentie. ſecundū vero eſſentiā ⁊ diffinitio
nem differunt. diuiſio igitur puncti eſt relatiua
nō in ſubſtantia eius. Et Auerrois. 6°. phyſico
rū cōmento. 24. inſtās quod dicitur finis preter
riti: ⁊ principium futuri: eſt vnū indiuiſibile ſe
cundū ſubiectum: ſed eſt diuiſibile ſecundū rō
nem. ſ. vltimū preteriti non eſt aliud ſubiecto a
principio futuri: qꝛ inſtans in rei veritate dici
tur de illo qđ non diuiditur omnino. Et. 4. phy
ſicoꝝ cōmento. 104. natura inſtātis eſt in diuer
ſitate. quoniā ſm ꝙ numeratū in quo eſt. ſ. in
tempore: ratione eſt numeratum. Et ſecundum
ſubiectum eſt idē. Et ſubiungit inſtans eſt vnū
in ſubiecto: ⁊ duo ratione. Et Auerrois etiā. 6.
phyſicoꝝ cōmento. 26. inſtans: qđ eſt finis p̄te
riti ⁊ pricipium futuri: eſt vnum indiuiſibile: ni
ſi ſecundum diffinitionem tantū. qꝛ alia eſt ra
tio terminātis p̄teritū a rōne terminātis futu
rū. Et dixit Ariſtoteles. 8°. phyſicorū textu cō
menti. 69. Signū vtriſqʒ cōe ⁊ priori ⁊ poſte
riori ⁊ idem ⁊ vnū numero: ratione aūt nō idē:
per ſignū itellige inſtās. Et. 8. phyſicoꝝ cōmen
to. 73. diſtinguit Auerrois pricipiū ⁊ finem in
motu nō circulari ⁊ in circulari. qꝛ ī non circula
ri ſunt duo rōne ⁊ ſubiecto: ſed in circulari ſunt
vnum ſubiecto: ⁊ duo rōne. qꝛ motus natura
les ſimplices non circulares ſunt iter ſurſum ⁊
deorſum. circulares vero ab oriente in oriens.
Et dixit Auerrois. 3°. phyſicorū cōmēto. 18. p
portio eſt eadem: vt īter quattuor ⁊ duo: ⁊ illa
duo: que ſunt ſubſtātia ꝓportionis: ſunt diuer
ſa ſm diffōnem. ſecundū enim ꝙ īter duo eſt: ē
idē. ſm vero ꝙ a quattuor eſt dupla. ſm vero
ꝙ a duobus eſt medietas. Idē itelligit Auer
rois ibi cōmento. 20. Ariſtoteles etiā. 3°. phyſi
coꝝ textu cō. 18. Idem eſt actus motiui ⁊ mo
bilis. ratio aūt nō vna. qꝛ forma in paſſo ꝑducta
eſt actio vt ab agente eſt. Eſt aūt paſſio vt ipſa
eſt ī paſſo. declaratio eſt Auerrois ibi cōmēto
20. Eſſe aūt ab hoc nō eſt idē rōne: cū eſſe ī hoc.
ideo dr̄ ibi cōmento. 21. actio ⁊ paſſio ſunt idē
ſm ſubiectum: et duo ſm diffōnem. ſubiectum
igitur actionis et paſſionis eſt vnum: et etiam
forma: que eſt actio et paſſio: eſt vna. tamen dif
finitio actionis nō eſt diffinitio paſſionis. Auer
rois etiā. 4°. phyſicoꝝ cōmento. 99. prius et po
ſterius: cū fuerint accepta ſm ꝙ ſunt in ſubie
cto: tunc erūt partes motus: cū aūt fuerīt conſi
derata ſm diffōnem et quidditatē: tūc prius et
poſterius erit aliud a motu. quoniam motus ē
ī quantitate: et prius et poſterius ſunt ī nume
ro. Intellige motum ī quātitate. ſ. eſſe ꝯtinuū:
et prius et poſterius eſſe ī numero. i. eſſe ī tem
pore: quod eſt numerus ipſius motus. et cōclu
dit Auerrois. 4°. phyſicoꝝ cōmento. 102. Et p
hoc diſtiguitur natura tēporis a nā motus ſm
diffōnem. Habet aūt Auerrois pro incōuenien
ti deſtructione deſtructionū diſputatione ter
tia dubio. 14. ſecundam itelligentiam eſſe vnā
formā in ſubiecto: et multa in diffōne. Nō itel
ligendū eſt ſm idem eſſe. qꝛ ſecunda intelligen

tia reſpectu prime eſt potentia:et reſpectu ter/
tie eſt actus:ſed ipſa in ſe abſolute accepta non
eſt niſi vna res: ⁊ vnius modi eſſendi proprij
⁊ eſſentialis:⁊ cōſequenter diffōnis vnius:mul
ti tamē modi circunſtant:cum ſui orbis triplex
ſit cauſa ⁊c.

¶ Utrum eſſe quidditatiue idem alicui ſit eſſe
idem diffōne illi. Rñº ꝙ ſic dixit.n. Auerrois
3º.phyſicoꝝ cōmento.22.mouere ⁊ moueri nō
ſūt idē ſm quidditatē.qꝛ diffinitio coꝝ ē diuer
ſa.mouere.n.eſt actio motoris in rem motam.
moueri aūt eſt paſſio moti a motore. Scias tñ
mām ⁊ formā eſſe p̄dicata primi modi dicēdi
per ſe:cum in obliquo predicantur de cōpoſito.
vt hō eſt ex materia ⁊ forma:⁊ tamen coꝝ alia
eſt diffinitio.particulariter igiť idem ſunt eſſe
qdditatiue idez ⁊ diffinitione. Sed vniuerſali
ter nō.ſuperius eniz et inferius ſunt aliquo mo
do qdditatiue idem.⁊ diuerſaꝝ ſunt diffōnum.
tñ diffinitio vnius verificať de altero.nō repu/
gnat etiā aliqd eſſe quidditatiue idem alicui:
qđ tñ diffōnem non habet. vt ens ⁊c. Et dixit
Auerrois.3.phyſicoꝝ cōmento.21.non omne:de
quo dicitur hoc nomē vnum:dř de eo ſm ꝙ qd
ditas ſit idem.nō intelligas ꝙ aliqd ſit:de quo
vnū non dř quidditatiue.ſed ꝙ non oīa q̄ ſunt
vnum:ſunt vnū qdditatiue.

¶ Utrū eē diffinitione idem ſit eſſe idē ſm eſſe
⁊ videtur ꝙ ſic.qꝛ Auerrois.5º.phyſicorū cō/
mento.47.cū dixit motū a ſanitate ⁊ motū ad
egritudinē eſſe idem ſecundū ſubiectum:ſed ra
tione differt.dixit Ariſtoteles eſſe non idem:
⁊ ſic nō eſſe idem ratione ⁊ ſecundū eſſe idē ſūt.
Et dixit Ariſtoteles.2º.de aīa textu cōmenti
22.de partibus aīe loquēs.ratione aūt ꝙ altere
manifeſtū.⁊ ꝓbat ſenſitiuo.n.eſſe ⁊ opinatiuo
alterum.⁊ ſic diuerſitas diffinitionis probatur
ab Ariſtotele per diuerſitatem ipſius eſſe.
Rñº ꝙ non vniuerſaliter. Dixit enī Auerro/
is.2º.phyſicoꝝ cōmento.19.quicquid ſeparatur
ab eſſe:ſeparať rōne:⁊ non conuertitur.qꝛ duo
indiuidua eiuſdem ſpeciei ſpecialiſſime ſunt
idem diffōne:lꝫ non adequate ſit eorum diffini
tio:que tñ differunt ſecundum eſſe.qꝛ forte ſe/
parata exiſtunt.vt ſortes ⁊ plato. Dixit enim
Auerrois.8º.phyſicoꝝ cōmento.28.intelligen
dū p diſtinctionem:diſtinctionem in eſſe:non p
diffōnez.diſtincta in eſſe itelliguntur ſepabilia.
Et.8º.phyſicoꝝ cōmento.30.quedā diſtinguntť
ſm diffōnem ⁊ eſſe:ſicut que mouenť ab extrin
ſeco:quedaz vero diſtiguntť ſecundū diffōnez tā
tū vt aīa a corpore. Contra Ariſtoteles.7º.me
thaphyſice oportet vnū eſſe quecunqꝫ in diffō/
ne.vbi Auerrois cōmento.42.oportet que ſunt
vnū p diffōnez:ſint vnū numero. Rñº verū eſt:
ſi ſint vnius rōnis adequate. Equiuoce igiť ac/
cipiť eſſe idez ſecūdū eſſe.ſ.pp inſeparabilitatez
⁊ pp eūdem modū eſſendi. Dixit.n. Auerrois
p̄io methaphyſice cōmento.4.prius ſm diffō
nē nō dꝫ eſſe prius natura ſm eſſe.patet de ma/
thematicis:quoꝝ diffinitio precedit diffōnem
ſenſibiliū.ſed ſecūdū naturā in eſſe non.⁊ Auer
rois.8º.phyſicoꝝ cōmento.42.pars mouēs de
bet diſtingui a pte mota ſecūdū eſſe:aut ſꝫ diſ/
finitionē. Et dixit Auerrois.ſecūdo phyſicorū
cōmento.12.forma nō ſeparať a materia in eſſe.
ita ꝙ poſſit eſſe ſine materia:ſed eſt ſeparata a
materia ſm diffōnem tantū. Idē dixit Auerro
is primo phyſicorū cōmento.65. Et dixit Auer
rois.2º.phyſicoꝝ cōmento.68. Intendit p res
imobiles ea que nō ſunt in materia:aut ſecun/
dū eſſe:aut ſecundū diffōnez.mathematica.n.
ſunt in materia ſecūdū eſſe:non aūt ſm diffōnē.

¶ Utrū diſtinctio per diffōnez ſit diſtinctio p
ſolū opus intellectꝰ. Rñº p Ariſtotelē ⁊ Auer
roim vniuerſalia ſolū in aīa ſunt.vt declaraui ī
libro de vniuerſalibus.ideo diffinitio ab aīa ē.
conuenit tñ rebus:⁊ inueniť in motibus natura
libus diſtinctio coꝝ:q̄ ratione differre dicūtur.
Dixerunt enī Ariſtoteles ⁊ Auer.2º.celi tex
tu ⁊ cōmento.99.⁊.100.licet mediū terre ⁊ me
diū mūdi ſint idez.tñ grauia mouenť ad medi/
um ſecundū ꝙ eſt mediū totius:non ſecūduz ꝙ
eſt mediū terre.qꝛ tūc leuia vt ignis aſcenderēt
ad circūferentiaz terre.nō aūt ad circūferentiaz
totius.cuius oppoſitū patet experiētia.etiam
ſi terra eſſet ex̄ locuz ſuuz.tunc ad terre centꝝ
non mouerenť grauia:neqꝫ terra:neqꝫ alia. Et
tñ de iſtis centris dictuz eſt quarto celi cōmen
to.33.ꝙ ſunt idez ſubiecto:⁊ differūt diffinitio
ne. Et dixit Auerrois quarto phyſicoꝝ cōmen
to.42. Graue nō querit hunc ſinez niſi ſecundū
ꝙ eſt mediū.totius nō ſecunduz ꝙ ē ſinis aq̄.
⁊ ſi non:tunc terra moueret ad aquā vbi eſſet
ſinis eius:ſicut ferrum moueť ad magnetē:vbi
cunqꝫ fuerit.⁊ hoc non ſentiť in aqua.ſ.trahere

ipſam terram. Plura alia exẽpla huic capiti ptinentia inuenies capite .7°. vt de virtutibus anime. de primis cauſis: de vacuo.

¶ Caput .13. de eodem habilitate.

b Habilitas dicit aptitudinẽ: ſiue ſit potẽtia ſecum: ſiue nõ. cecum .n. aptum eſt videre: ſed nõ potens. graue aũt potẽtiã habet patiẽdi aſcẽſum: ſed aptitudinez ſeu nãlẽ inclinationẽ non habet in illũ motũ. q2 violẽtum graui eſt aſcẽdere. Nũc aũt habilitaſ potẽtiã dicit. ⁊ nõ quamcũq3. q2 nõ violẽtã. ſed nãlẽ. ⁊ tũc idẽ habilitate eſt idẽ ſecundũ potentiã. queadmodũ diuerſum habilitate eſt diuerſum in potẽtia. De iſta loquitur Auerrois. 4. celi cõ. 25. manifeſtum eſt ꝙ potẽtia in iſtis ad formã ⁊ vbi: eſt in eodem ſubiecto. ſ. in corpe: a quo eſt generatio. i. ĩ corpe ſubiecto tranſmutationi. q2 recipiens formã ⁊ motũ eius eſt duo ⁊ vnũ. duo ſm ꝑparationẽ ⁊ vnum ſm locũ. quia mã prima eſt ſubiectũ recipiens formã elementi: ⁊ ipſa met recipit motũ. cõgregatũ enim ex materia et forma non recipit niſi rõne materie. ⁊ nihil eſt principiũ recipiendi niſi mã. ideo motus elementi: quãuis ſit nãlis toti. ⁊ ꝓpriũ totius: ⁊ non mãe: tñ nõ recipitur niſi rõne materie. ſed eſt ibi ordo potẽtiarũ. queadmodum et actuũ. q2 potẽtia ſubſtãtialis eſt prior: ⁊ potentia accidẽtalis poſterior. ⁊ ſunt potentie diſtincte. q2 potẽtia ſubſtantialis eſt de predicamẽto ſubſtãtie. q2 actus et potẽtia ſunt eiuſdem generis. aliter cõpoſitũ nõ eſſet p ſe vnũ. ⁊ potẽtia ad motũ nõ eſt ſubſtãtia. queadmodũ neq3 motus eſt ſubſtãtia. ideo due ſunt habilitates ĩ materia: ſed locus et ſubiectũ nõ eſt niſi vnũ. Auerrois ẽt. 4o. celi cõ. 35. mãm: quã dixit eſſe vnaz ſubiecto: dixit eſſe plura habilitate. q2 vna exiſtẽs ſm eſſentiã multas h3 mã potẽtias: qbus varias formas recipit. aut recipere põt. põt eniz materia ſimul multas formas habere: ſm diuerſas tñ ſui partes quãtitatiuas: ⁊ etiã ſucceſſiue ſm ptẽ eandẽ. Eandem ſententiã h3 Auerrois .12. methaphyſice cõ. xj. dicẽs materia pria eſt vna ſm ſubiectum. et plura ſm habilitatez. primo .n. habet habilitates ad recipiendum primas ꝯrietates. ſ. ſubſtãtialeſ formas q̃ttuor elemẽtoꝝ: ad quas pria ꝯrietas: q̃ eſt ĩ qualitatib⁹ primis: nãliter cõſequiſ. ſimiliter ⁊ cõtrarietas motus localis recti. ſ. aſcẽſus et deſcenſus. ⁊ cõſequenter cõtrarietas locoꝝ: in quos nãliter inclinant cõtrarij motus. ſcdo h3 mã potẽtias formaꝝ mixtoꝝ cõſimiliũ partiũ mediãtibus formis quattuor elemẽtoꝝ. et mediãtibus ſimilariũ mixtoꝝ formis in formas corpoꝝ etherogeneoꝝ ĩclinaſ. Auerrois ẽt pmo de generatiõe cõmẽto. 22. Eſt .n. ſ. mã vna ſcdm ſubiectũ ⁊ multe ſcdm potẽtias ⁊ habilitates ad recipiẽdũ formas ꝯrias. dixit tñ philoſophus ibi. Ens ſubicitur idẽ: eẽ aũt nõ idẽ. Intelligo ĩ dicto Auerrois habilitatẽ ĩ ſignificatiõe ꝯa. Ideo ſciẽdu3 ꝙ pdita .a. forma remanet mã habilis ad .a. formã ⁊ tñ nõ h3 mã potẽtiã nãlẽ ad .a. formã. iõ ſupra expoſitũ ẽ hic habilitatem nõ eẽ accipiẽdã ſm ꝓpriũ ſignificatũ: ſed p potẽtia nãli. Aduertat tñ theologus hic pp reſurrectionez. Diſtĩguit ẽt Auerrois .4°. celi cõ. 35. mãm a corpe aĩalis: q2 idẽ corpus: l3 recipiat vtrãq3: nõ tñ eq̃liter. ſanitatẽ .n. recipe videſ eſſentialiter. Egritudinez aũt accidentaliter. mã vero eſſentialiter recipit ꝯria. ꝙ ſi dicas mãm ẽt nãliter ĩclinari ĩ formã. Rñ° ſermo de ꝯriis. quoꝝ vtrũq3 poſitiuũ eſt. ſcitũ .n. eſt ꝙ l3 mã priuatione afficiatur: in illaz tñ nõ h3 nãlem inclinationẽ. q2 illa nõ eſt ẽs verũ.

¶ Caput .14. de eodem in re demoſtrata.

c Idẽ re demoſtrata ĩtelligo: qñ ea de qbus ſermo eſt: nõ ſunt duo: ſed vnũ. ⁊ ex oppoſito nõ ẽ idẽtitas ĩ re demoſtrata: cũ illa de qbus ſermo eſt: nõ ſunt vna res ſic ꝙ vnũ eoꝝ nõ eſt alterũ: ſiue ſint illa vnum tertiũ: ſiue nõ. De hac loqr Auerrois .3. phyſicoꝝ cõ. 9. ⁊ h3 pro incõuenienti ꝙ actus ſit potẽtia. ⁊ tñ actus ⁊ potẽtie ſubiectũ eſt idẽ: ſucceſſiue tñ. Et dixit ibi .3°. phyſicoꝝ cõ. 10. actus cũ potẽtia ĩ re demoſtrata nõ eſt idẽ. ⁊ ſi ſubiectũ ſit idẽ. veꝝ eſt tñ ꝙ qñ res ẽ potẽtia: ipſa nõ ẽ actu: ⁊ qñ actu eſt: ipſa nõ eſt potẽtia niſi ſcdm equoce. aut ſucceſſiue. ut dixit ibi Auerrois .3. phyſicoꝝ cõ. 8. Auerrois etiã .2°. de aĩa cõ. 122. pmũ ſentiens recipit intentionem abſtractã: ⁊ efficiſ idez: ſed differũt in numero. Intelligo ꝙ efficiũtur idem. nõ ꝙ vnum ſit alterum: ſed p formalez vnionẽ vnius ad alterũ. differũt autem numero. q2 numq̃ actus eſt potentia eiuſdem: ſed horum vnum eſt actus: reliquũ vo potentia. intelligo drãm numeralẽ: nõ in actu: ſed in potentia: vt patet infra. ⁊ hoc intelligebam de intelligẽtijs dubio ſecundo anima ⁊ corpus

ſunt due res.ſ.in potētia:ſꝫ ſint vnum in actu.
qꝛ ſunt ipſum cōpoſitum:qꝛ totum eſt ſue ptes.
ſimiliter vere demōſtrantur:que actu ſunt:que
aūt nō ſunt actu:nō ꝓprie demōſtrātur. Dixit
enī Auerrois.8.methaphyſice cō.16.aīa eſt pfe
ctio coꝛpoꝛis:neqꝫ ſunt duo diuerſa. qꝛ nedum
ſunt ſimul:ſed eodē eſſe ipſa ſunt. Dōm igiť ꝙ
foꝛma ē id p qđ ſubā eſt demoſtrata ī actu. pˀio
phyſicoꝝ cōmēto.69. Et.2.phyſicoꝝ cō.30. mā
nō pōt eſſe in actu demoſtrata niſi p foꝛmaꝫ.Et
dixit Auerrois.7°.methaphyſice cō.5. ſubſtan
tia demoſtrata nō eſt vna niſi p hāc ſubſtātiā:⁊
p hāc nāꝫ:que dicitur foꝛma.Idē.2°.de aīa tex
tu cō.2.foꝛma eſt id quo aliqđ eſt hoc.Et.7.me
thaphyſice cō.27.quoddā eſt foꝛma.et eſt illud
qđ demoſtratur p hoc ꝓnomē hoc. Et Auerro
is.8°.methaphyſice cō.10.Illud:qđ eſt demo/
ſtratū:eſt vnū p actionē vnam exiſtētē in eo.⁊
vnā naturā.qꝛ eſt vnum ſecundū foꝛmam.

Caput.15.de eodem ſecundū poſitionē.

i Dentitate poſitiōis raro vtiť Auer
rois:⁊ minus Ariſtoteles:⁊ eſt con
uenītia in aliqua ſex dr̄iaꝝ pōnis:q̄
ſunt ſurſum deoꝛſum que lōgitudinē termināt
dextrū ⁊ ſiniſtrū:q̄ latitudinem termināt:ante
⁊ retro que pꝛofunditatem terminant. Di/
ſtinguit aūt Auerrois.5°.methaphyſice cō.24.
inter pōnē:que eſt p̄dicamētuꝫ:⁊ poſitionē:que
eſt dr̄ia quātī.qꝛ oꝛdo partiū in loco eſt ſitus.ſ.
p̄dicamentū:ſed oꝛdo partiū rei adinuicē ē diffe
rētia quātī.An aūt pūctum pōnem habeat. iux
ta Auerroim.5°.methaphyſice cō.xj. Et Ari/
ſtotelē ibi textu.12.Et Auerroim.5°.phyſicoꝝ
cōmēto.29.difficile videť.pp eius indiuiſibili/
tatē.qm̄ vtraqꝫ poſitio:tā que eſt quanti dr̄ia:
q̄ꝫ que eſt p̄dicamētum:pꝛeſupponit quātitatē.
Rn̄det tn̄ Auerrois quō a pūcto p̄ſupponatur
quātitas:⁊ quō poſitionē habeat:quāuis nō ſit
in ſe quātū.dicēs qꝛ eſt in aliquo loco demōſtra
to linee.aut in medio aut in extremo:locū non
intellige naturalē.Dixit aūt Auerrois.4°.ce/
li cō.22.motoꝛ ⁊ motū in lapide ſunt idem ſecū
dum pōnem:⁊ differunt ſm modum:volens ꝙ
motoꝛ ⁊ motū in illo nō ſunt eſſentialiter relati
ua:ſed accidentaliter.qꝛ motoꝛ ⁊ motum:que
eſſentialiter relatiua ſunt:poſitione differunt.
Coꝛrelariū opoꝛtet coꝛpus coꝛpoꝛi cōparari vt
mouēs ⁊ motum:vt in motis ab extra.

Caput.16.de eodem eſſentialiter.

i Dētitatē eēntialē ītelligo eē īter ali
qua:qn̄ vnū ē de eēntia alterius:aut
cōuertibiliter.ut diffinitio cū diffini
to:aut nō adeq̄te:vt ps eēntialis ē de eēntia to
tius:⁊ ſupius ē de eſſentia īferioꝛis. Nō tn̄ doꝫ
ſi aliq̄ ſint de eēntia vnius tertij:ꝙ illa ſint de
eēntia inuicē:vt mā et foꝛma ſunt de eēntia cō/
poſiti:ſꝫ vnū nō eſt de eēntia alterius.dixit enī
Auerrois pˀio celi cō.92.ſubā foꝛme ē alia ab eſ
ſentia māe.Si tn̄ ſe mutuo cauſant mā ⁊ foꝛ/
ma:ēt ſe mutuo diffiniūt.Scđo qꝛ opꝫ ꝯcedere
ꝙ īferius ſit de eēntia ſupioꝛis qđ eſt exp̄ſſe fal
ſum.qꝛ ſupius ſm eius diffōnē cōcipi pōt:nō cō
cepto eius īferioꝛi.pꝫ tn̄ ꝯn̄a.qꝛ ſupius vt genˀ
⁊ īferius vt ſpēs ſūt de eſſentia indiuidui.Clau
dūtur.n.ī ītellectu eius vel ſiat rō de genere ge
neraliſſimo ⁊ genere ſubalterno.que claudunť
in ītellectu ſpēī.Similiter opꝫ genus eſſe de eſ
ſentia ſue diffōnis.qꝛ vtrunqꝫ tā genus q̄ꝫ eius
diffinitio ſunt de eſſentia ſpēī.Differentiā autē
ſecundum ſubſtantiam appellat Ariſtoteles.x.
methaphyſice textu cō.12. differentiam ſpecifi
cā aut genericam. De hac identitate loquitur
Auerrois.7.methaphyſice cōmēto.42. homo
albus nō ſignificat vnū.qm̄ alterū nō eſt reliquū
eſſentialiter.⁊ iō hō ⁊ albedo nō ſunt idē:niſi p
accidens.Dixit.n.Ariſtoteles.7.methaphyſi/
ce textu cōmenti.41.foꝛtes ⁊ muſicum:hec.n.
eadē ſecundū accidens vt.5.methaphyſice tex
tu cō.7.dixit Ariſtoteles. Et ſubdit Auerrois
7°.methaphyſice commento.42.qˀ differentie
nō ſunt vnū accidētaliter.qꝛ ſint ī vno:ſed eſſen
tialiter.qꝛ dr̄ia ē de eſſentia eius cuius eſt dr̄ia
qꝛ ſi cōceſſerimus ꝙ oīa:q̄ ſunt ī vno:ſunt vnūꝫ
eēntialiter:ꝯtingeret ꝙ totus mūdus eēt vnūꝫ
eſſentialiter.oīa.n.ſunt ī celo:qđ eſt vnū.Scien
dū tn̄ ꝙ dr̄ia dr̄ eſſentialis generi:quāuis ipſa
nō ſit de eēntia gn̄is.Dixit.n.Auerrois.9.me/
thaphyſice cō.pˀio.Ens ſm ꝙ ens diuidiť eēn/
tialiter ī potētiā ⁊ actū.Sed diffōnes ⁊ partes
eaꝝ ſūt:q̄ ſūt diffinitis idē eēntialiter.7. metha
phyſice cō.21.Et.7.methaphyſice cō. 40. Res
diffinita ē vna eēntialiter ⁊ ſubiūgit diffinitio
ē vnū cū diffinito ſm p̄dicationē.nō qꝛ ipſa diffi
nitio:que eſt foꝛma eſt ipſum diffinitum:quod
eſt habens foꝛmam. De hac etiam identitate
loquiť Auerrois.5°.methaphyſice cō.13.dicēs

homo eſſentialiter diſtat ab animali vno modo: ⁊ ſunt idem eſſentialiter alio modo. qꝛ ſuperius eſt de eſſentia iſerioris: ſed iſerius nõ eſt de eſſentia ſuperioris. Et. 5°. methaphyſice cõmento 7°. hõ vniuerſalis ⁊ hõ pticularis ſunt vnũ eẽntialiter. Et ibi ſi eẽnt differẽtie eſſentiales eius de quo predicantur. tũc congregatum ex eis eet vnũ eſſentialiter. Diſtinctio aũt eſſentialis põt eſſe. qꝛ vna forma qdditatiue differt ab altera ⁊ eſſentialiter. vt forma hoĩs ⁊ forma equi. cõpoſita ẽt eſſentialiter dr̃nt: cũ pꝛĩcipia coꝝ eſſentialiter dr̃nt. dixi. n. i pꝛĩo libro de orbibus qñc ſecũda nõ differre ſtellaꝫ ab orbe ſuo eſſentialiter. qꝛ nõ mã: neqꝫ forma coꝝ eſſentialiter dr̃nt. ſed vnus orbis ab altero eſſentialiter differt: ⁊ pꝛoportionabiliter orbis ab orbe. Cũ hoc tñ ſtat ꝙ duo orbes ſint euidẽ ſpẽi analoge: vt pꝛĩo de orbibus declaraui. Daẽ tñ modus diſtinctiõis eſſentialis ĩpꝛopꝛius: aut idẽtitatis vt ſcđam itelligẽtiã dixi eẽ formã tertie: ⁊ pꝛimã ſecunde: ⁊ eſſe finẽ eius ꝓpꝛium. ⁊ ſic quodã modo eſt pꝛima idem eſſentialiter ſecunde: ſed ſecunda non claudiẽ in eſſentia pꝛime. qꝛ ſecũda nõ eſt de eẽntia pꝛime. quãuis ſit ſcđa virtualiter aut emĩnẽter contẽta in pꝛima. Alia eſt eſſentialis identitas aliquoꝝ: qñ eadem eſt eſſentia vtriuſqꝫ. vt obiectum ſenſibile mediũ ſenſus fantaſia ⁊ poſſibilis itellectus. Dixit. n. Auerrois. 2°. de aĩa habitus ſentientis ⁊ habitus ſenſibilis eſt ideꝫ in eſſentia ⁊ forma. licet differat ĩ ſubiecto. Ubi Ariſtoteles textu cõ. 141. Unus eſt actus ſenſibilis ⁊ ſenſitiui. eſſe aũt alteꝝ. Idẽ dixerat textu cõ. 138. ⁊ pticulariter declarauerat textu cõ. 139. ⁊. 144. ꝓbaẽ. 3°. de aĩa cõ. 38. qꝛ res, quaruꝫ differẽtie ſunt eedem: ſunt eedem: eo modo ſecundum quẽ habent eaſdem dr̃ias. Eodẽ. n. actu quo ſenſibile eſt actu ſenſatum: ſenſus eſt actio ſentiens. ſimiliter eadem forma: qua obiectum nãle eſt actu intellectũ: itellectus eſt actu intelligẽs.. Intellectus igitur eſt ipſum intellectum ⁊ ſenſus eſt ipſuꝫ ſenſatum. Et diuerſitatẽ eſſentialem tangit cum vnitate ſubiecti Auerrois. 2. de anima cõmento. 147. pꝫ exemplo de pomo reſpectu ſapoꝛis ⁊ coloꝛis.

¶ Utrum ex eo ꝙ eſſentialiter diciẽ aliquid de aliquo: diciẽ vniuerſaliter de eodem et ſemper. Rñ° p̃dicata primi modi dicendi p ſe ſunt: que ſemper ⁊ vniuerſaliter predicaẽ de illis: quoꝝ ſũt p̃dicata. ſimiliter paſſio ꝯuertibilis cuꝫ ſubõ de ſubiecto: ꝯ̃ſertiꝫ ſi eternũ fuerit ſubm̃. Si aũt ſubiectũ fuerit nõ eternũ. tunc verificant ſubiecto ſupponẽte pro aliquo qđ exiſtat. Sed Auerrois. 4°. celi. cõ. 35. vult elementa eſſe eſſentialiter i loco. ſ. naturali. ⁊ pꝫ ꝙ nõ ſemper neqꝫ neceſſario ſunt elemẽta i coꝝ loco nãli. ⁊ ꝯ̃ſertiꝫ de ptibus elementoꝛum. qꝛ poſſunt p violentiã de loco nãli extrudi: aut extra locũ nãlem generate poſſunt violẽter detineri. facienda eſt tamen q̃dã dr̃ia iter totũ elemẽtũ ⁊ ptẽ elemẽti. qꝛ extrudi põt ps elemẽti, nõ totũ. generari põt pars elemẽti extra ſuũ locũ nãlẽ: nõ aũt totũ elementũ. ⁊ lꝫ ſemp erit ignis i ꝯcauo celi: nullus tamẽ ignis erit ſemp i cõcauo celi. Et ſubiũgit Auerrois. Animal recipit ſanitatẽ eẽntialiter: ⁊ tñ pꝫ ꝙ qđcũqꝫ aĩal eſt ſanũ: ipm̃ violẽter trãſmutabile ẽ ad egritudinẽ. Intelligit igiẽ hic ſanũ eſſentialiter. i. nãliter iclinatũ i ſanitatẽ: ⁊ excluſiſ cãis p̃ter nãꝫ: eo facto aĩal ſanũ ẽ. Similiter elemẽtũ nãlẽ hꝫ iclinationẽ i ſuũ locũ nãlem: ſimiliter ⁊ pars a quo nõ exit niſi per violentiã: neqꝫ extra ipſum retinetur: niſi violentia.

¶ Caput. 17. de eodẽ actu vel potẽtia.

Diuidiẽ ens p actũ ⁊ potẽtiã. i. p mãm ⁊ formã: ⁊ p ens in actu ⁊ ens in potẽtia. i. p exñs ⁊ potẽs exiſtere: ⁊ de his hic nõ ẽ ſmo. Diuidũẽ aũt diſtĩcta p actu diſtĩcta ⁊ in potẽtia diſtincta. i. diſtinctoꝝ quedã ſcorſum exiſtũt: q̃dã nõ. ⁊ de hoc hic itelligitur. In actu igiẽ diſtinctio eſt ſepatoꝛuꝫ. qꝛ illa ſunt actu entia. Diſtinctio i potẽtia eſt duplex. quia exiſtẽtiũ in toto: q̃dã ſunt ſeparabilia vt partes quãtitatiue in eo qđ eſt i duplo maius q̃ꝫ minimũ, aut plus q̃ꝫ i duplo maius. vt ciatuꝫ aque a fluuio poſſibile eſt ſepare. Dixit. n. Auerrois 5°. methaphyſice cõ. 24. ptes nõ ſunt diſtincte: niſi ĩ potẽtia i rebus ꝯſimilibus. ⁊ diſtĩctio iſtorũ lꝫ nõ ſit ſepatoꝝ: eſt tñ ſepabilium. Alia ẽ diſtinctio eoꝝ: que ſunt i toto: ſed ſepari nõ poſſũt. ⁊ iſta eſt diſtĩctio rõnis vt mãe ⁊ forme. Iſta diſtinctio partium totius colligiẽ ex. 2°. phyſicoꝝ cõ. 31. ⁊ pꝛĩo phyſicoꝝ cõ. 36. neqꝫ ꝯ̃dictio eſt partes ſepabiles dicere ĩ potentia: ⁊ in actu equoce in actu pꝛout ſepabiles ſunt: in potentia vero put ſunt in toto. De hac diſtinctõe loquiẽ Auerrois. 7°. methaphyſice cõmento vigeſimo pꝛĩo quid ⁊ ſua quidditas ſunt ideꝫ. ⁊ non ſunt idem

per accidens vbi ſupra. quoniam homo ⁊ ſua quidditas que eſt animal rationale: ſunt idē. nō ſeparabiles. ⁊ ſimiliter aīalitas ⁊ rōnalitas: que ſunt in eo. ſ. homine ſunt idem in actu: ⁊ duo in potentia. Et hoc probauit Auerrois. 8. methaphyſice cōmēto vltimo. Si eſſent duo in actu: ꝯtingit querere que ſit cā ligamēti eoꝝ. Dixit ēt Auerrois. 7°. metaphyſice cō. 33. diffinitio ⁊ diffinitū ſunt idꝫ ī actu. ⁊ ꝙ multitudo in ſuis partibus ē in potētia. Et dixit Auerrois. 7. methaphyſice cō. 17. ꝯgregatū ex genere ⁊ drīa eſt vnū in actu. Et dixit Auerrois. 7. methaphyſice cōmēto. 12. ſi hō albus hꝫ diffōnē: opꝫ ꝙ ꝯgregatū ex hoīe ⁊ albo ſit vnū in actu ⁊ duo in potētia. q2 diffinitū dꝫ eē vnū ſimplex in actu. Diſtinguit ēt Auerrois. 7°. methaphyſice cō. 42. inter drīam vltimā datā ī diffōnibus ⁊ nō vltimā: q2 vltima eſt drīa: q̄ ꝯtinet formā: p quam ens eſt in actu vnū. ⁊ ens ī actu. drīe aūt q̄ ſunt ante vltimā drīaꝫ: ſunt exñtes in diffinito in potētia. Hec de ptibus ſm rōnē. De diſtinctione aūt aliaꝝ ptiū loquēs Auerrois. 8. methaphyſice cōmēto. 8. forme cū diſtinguūtur ab itellectu a materijs īuenit eas aliud a ſubiecto. ⁊ aliud a cōpoſito ex eis et ſubiecto. Et dixit Ariſtoteles. 7. methaphyſice textu cōmēti. 49. Totum eſt vnū ī actu: ⁊ duo in potētia: non itelligas tñ hoc de toto aggregatione. dixit. n. Auerrois. 7. methaphyſice cō. 60. in aceruo ptes nō aggregātur ī vnū ī actu. vt dixit ēt Auerrois. 7°. phyſicoꝝ cō. 37. cū pars eſt ī ꝯtinuo: nihil eſt ī actu. ſꝫ eſt ī potētia ī toto. ⁊ ibi prius dixerat. vna pars nō opaꝉ ī actu: ſed ī potētia. Sed de ptibus eēntialibus loquēs Auerrois. 7. methaphyſice cō. 27. dixit neceſſe eſt vt oē gnātū ſit diuiſibile in duas ptes rōne: non actu. in mām. ſ. et formam. Et dixit. 7°. methaphyſice cō. 31. ſubiectū ⁊ ſua forma eſſent duo ī actu qḋ eſt ipoſſibile. q2 ſ ſm forme nō hꝫ eē niſi p formā. Dixit. n. Auerrois 8°. metha. cō. 16. p formas. n. ſūt compoſita ex mā ⁊ forma vnū et aliqḋ ens. ⁊ p hoc declarat Auerrois. 8°. methaphyſice cō. 15. ꝙ agēs trāſferēs de potētia ad actū nō largiꝉ multitudinꝫ: ſed pfectionē in eſſe ⁊ in toto. hoc eſt vnū ī actu. Et dixit Auerrois. 4. phyſicoꝝ cō. 49. forma ⁊ mā nō ſūt ī actu utraqꝫ p ſe. Et dixit. 3°. celi cō. 31. quū cōpoſitū diuidiꝉ: nō exiſtūt ī actu. forma eni corrūpiꝉ: ⁊ mā induit aliā formā. Et Auerrois. 4°. phyſicoꝝ cō. 17. declarās diuerſitatem māe a forma reſpectu loci dixit. mā et forma nō numerātur ī actu: ſed rōne: ⁊ declarat qd eſt numerari in actu. dicēs. Forma. n. nō ſeparatur a materia per ſe. ſic ꝙ mutetur de vna materia ī aliā: quēadmodū corpora mutātur de loco ī locū. Intellige mutari in actu illud qḋ p ſe exiſtere pōt. intellige pſeitate tertij modi dicendi per ſe. ⁊ numerari cum aliquo eſt ꝙ ipſum exiſtere poſſit ſine illo. Et formā numerari in actu eſt cū ipſa exiſtere pōt ſine mā aut ipſa mutareꝉ de vna mā in aliā. ⁊ ſic forma nō haberet mām ſibi ꝓpriā. licet hoc dictū difficultatem habeat ī via Auerrois. q2 cōcedit ipm eſſe in ſorte: deinde ī platone ⁊c. licet facilis poſſet eſſe euaſio: pp ſimilitudinē: quā ſubiunxit Auerrois. q2 illa mutatio: que accidit ītellectui: diuerſas materias ſucceſſiue vel ſimul formāti: nō eſt mutatio talis: qualis eſt loci mutatio a corpore. Tamē nō euadit rñſio hec aliud. ſ. forma debet eſſe propria materie. Diceret tñ Auerrois ītellectū ſm eſſe aliquod appropriari huic materie: ſecundꝫ vero eſſentiaꝫ ipſe eſt cōis cuilibet materie formate p animā cogitatiuā. Intellectus igiꝉ ſm eſſe quod habet in ſorte: non habet eſſe in platone. licet eſſentia intellectus humani apud Auerroim eſſet vna. Sed hec Auerroiſtica rñſio doctrinā Ariſtotelis ponit in ruinā de formis particularibus principiantibus indiuidua. quia aperit viam tenentibus omnia eſſe deo glorioſo formaliter. dicendo deum ſm eſſe determinatum eſſe in hoc. ⁊ deſinit eſſe in iſto ſm determinatū eſſe hoc. quando iſta res deſinit eſſe: licet deus non ſimpliciter deſinat eſſe: ⁊ ſic incipiēte eſſe lapide hoc: deus in iſta materia accipit hoc eſſe: quo prius nō erat. Neqꝫ uidetur pmenidis opinio melius reducere omnia in vnum. qꝫ hec opinio que concedit omnia eſſe vnum formaliter ſecundum eſſentiam: licet differant ſecundum eſſe. Aperit etiam viam ydeis: que ſunt forme abſtracte: ꝙ poſſint formare materiam ſm determinata eſſe. Sed hec miſſa nunc facio. Et contra prius determinata. Allegatur Auerrois. 8. phyſicorum cōmento vigeſimo octauo animal componitur ex motore et moto: quorum vtrūqꝫ diſtinguitur a reliquo naturaliter. non ita ꝙ motor ⁊ motum ſint in eodem idem in actu ſecundo: quia Auerrois ſecundo de anima

cōmento.122.dixit. Materia ⁊ forma differunt numero. Rñ° loquitur Auerrois ſecundum illam opinionem:que dicit de aiali diuerſitaté motoris a moto: ſicut eſt in naui. qꝛ guberna/ toꝛ nō differt a naui ſm eē:puta in eſſe quo gu/ bernatoꝛ actu eſt:⁊ nō ſunt idē in actu.quia ſūt duo diſticta.diſtinctionē nālem itellige.qꝛ ſunt due nāe.quarū vna eſt actiua:reliqua vero paſ ſiua. Ad pꝫ Auerrois intelligit dr̄iam numera lē in potētia:nō aūt in actu. Auerrois etiā.3°.ce li commēto.29.dixit dr̄ia inter eſſe in potētia ⁊ nō eſſe:eſt:qꝛ non eſſe nō eſt ens in actu.neqꝫ in aliquo i actu:nō diſtinctū ab eo. Sed eē in po/ tētia nō eſt ens in actu:ſed eſt ens in ente i actu qꝛ eſt pars eius:nō diſtinctū tñ ab eo:ſic ꝙ exi/ ſtere nō pōt ſine eo:niſi mutet eſſe:⁊ hic añ xp̄e ens nō ens:quāuis poſſit eſſe.⁊ mā eſt potētia: ⁊ pars potētis exiſtere.ꝙ ſi ipſa poſſet ſeorſum exiſtere:ipſa eſſet ens.nō aūt nō ens. Auerrois ēt.2°.de aia cōmento.7.diſtinctio i potētia ca/ dit iter mām ⁊ formā:q̄ ſunt in toto in potētia. Hāc diſtinctionē tangit Auerrois.8. phyſicoꝝ cōmēto.23. Auerrois ēt.6.phyſicoꝝ cō.32. licet hoc qddam nō diſtinguaꝛ in actu:ſed in potētia ⁊ intelligit ptes mobilis.ſ.illa q̄ eſt in termio a quo:⁊ illa que eſt i termino ad quē:nō diſtin/ gūtur in actu:ſed in potētia. dixerat.n. Auerro is pmo de aia cō.43.eſſe.n.motus eſt eſſe tranſ/ mutabile.⁊ eſt cōpoſitū ex eſſe in potētia : ⁊ ex eſſe in actu.Et Auerrois.7°. methaphyſice cō mento.27.neceſſe eſt ut omne generatū ſit di/ uiſibile in duas partes rōne:nō in actu: in mām ⁊ formā.Et Auerrois.3°.de aia cōmēto.20.lo/ quēs de intellectu poſſibili ⁊ agente . dixit iſte due ſubſtātie ſunt duo vno modo:et vnū alio modo. Intellige ſunt vnū.qꝛ ad vnā operatio/ nē cōcurrūt.licet in diuerſis generibus cauſarū. qꝛ agēs effectiue trāſferēdo.⁊ poſſibilis recipiē do.Et ēt.qꝛ mālis pficitur per agentē:⁊ intelli git ipſum.⁊ ſic felicitatur poſſibilis ⁊c.ſed ſunt diuerſa.qꝛ duabus operationibus operantur.ſ. ipſo agere ⁊ pati.quāuis tñ eadem ſit actio paſ ſioni.qꝛ intelligere eſt actio vt ab agēte eſt: ⁊ ē pati vt in paſſo eſt ⁊c.⁊ in felicitate ſubſtātia in tellectus agētis eſt intellectio illoꝝ duoꝝ intellectuū:ſed ante felicitatem abſtrahere eſt operatio agētis intellectus. intelligere vero id quod abſtractū fuit ab agente:eſt operatio intel lectus mālis. ꝙ dicunt aliqui iſta duo ſunt vnū in actu:⁊ duo in potentia.nō videtur verum.qꝛ ſeparabilis eſt intellectus agens a poſſib.li.et ſic vtrūqꝫ eoꝝ ſeorſum exiſtere pōt : pręſertim vt in a.indiuiduo accipiuntur . ⁊ ſic ſeparabilia ſunt.⁊ ſic ſunt in actu. apud tñ Auerroim non ſimpliciter ſeparātur.qꝛ vult cōtinuā eſſe feli/ citatē hoīs vt dixi in libro de intelligētiis quo libeto quarto. Sed reſpectu a. indiuidui quā/ uis erudīti pōt p egritudineꝫ vel p vulnus pdi fantaſma ſine dispōne vt redeat.⁊ ſic in illo vi/ uente remanebit intellectus poſſibilis et agēs nō illi cōtinuatus in actu.neqꝫ in potētia. Et di xit Auerrois pmo de generatiōe cōmento.74. Cauſa ꝙ cōtraria ſunt diuerſe nature eſt quia ſubiectum eoꝝ eſt duo in potentia inquantum eſt compoſitum.i.mūta.Et ſi eſſet.ſ.ſimplex ⁊ vnum numero in potentia:cōtraria eſſent in ea dem diſpōne nā.ſ.idem formaliter et materia liter. Quomodo autem elementa ſunt in mixto in eſſe in potentia vt.2°.de generatione tangit Auerrois cōmēto vltimo ſatis dixi in libro de elemētis.aduerte tamē ad id quod dixit Auer rois.x.methaphyſice cōmento.23.partes enim ſunt in compoſito in potentia.non in actu.⁊ lo/ quitur Auerrois de elemētis in mixto rema/ nentibus.⁊ cōcedit dominās elementū eſſe ibi in actu . ⁊ eſſe quo mixtum ſit in actu. Quo/ modo autē colores ſint i medio in potentia.vt 5°.phyſicoꝝ ponit Auerrois cōmento.6.ali/ as forte deo dante dicam. Quomodo aūt obie/ ctum ſenſibile cū medio.cū ſenſu:cum fantaſia: cum intellectu poſſibili:aut appetitu ſit idem i actu ſeu forma ſupra dictum eſt capite.16.

Caput.18.de eodem ſm diſpoſitionem.

D Iſtinctione ſecundum diſpoſitioneꝫ vcitur Auerrois duodecimo metha phyſice cōmento.39.dicens intelle/ ctus intellectum ⁊ intelligens reducuntur in vnum:et non differunt niſi ſm reſpectum diſpō num:quia apud ipſum illa tria ſunt eadem res precise.diuerſis tamen diffinitionibus declaran da.ſecundum ꝙ eſt operans operatio aut obie/ ctum circa quod eſt opus.Et Auerrois in libro de ſubſtantia oꝛbis capite pmo agens ſoꝛ/ ma ⁊ finis non differunt niſi diſpoſitione. diſpo ſitio autē intelligitur modus quidam circa rē. diſtinctio igitur diſpōnis intelligēda ē modalis

quedam diſtinctio. diuerſitas modorum intelligenda eſt: a qua diuerſa cauſarū genera accipiuntur. vt eſſe gratia cuius alia ſunt. ⁊ ſic finis ē: eſſe unde originať motus: ⁊ ſic efficiens eſt: eſſe id quo aliquid ē. puta orbis primus maximus ⁊ ſic forma eſt. Et Auerrois. 3°. de aīa cōmento. x. loquēs de iuditio intellectus multitudinē inuenit. ſ. diſpōnes diuerſas. i. diſpōnē ſimilē linee recte ⁊ diſpōnē ſimilem linee ſperali. recta eſt. cū tendit intellectus in obiectū extra intellectū relucēs in fantaſmate. ſperalis vero cū tendit in quidditatē quidditatis obiecti reſoluendo id qꝺ primo apprehēſum eſt vſqꝫ in q̄dditatem ſimplicē. vt carnē vſqꝫ in generaliſſimum ſubſtātie vniuocū aut in formā ſimplicis elemēti. prima eſt reſolutio logica. ſecunda aūt eſt reſolutio phyſica. Et Auerrois primo celi cōmento. 92. In omni ſubiecto ē aliquid; cuius diſpoſitio abſtracta apud intellectum eſt alia a ſua diſpoſitione extra intellectū. ſ. in eſſe vt rotūditas in aīa ⁊ rotūditas in mā. Unitate etiam in predicatione ⁊ diuerſitate in intētione vtitur Auerrois in cōmēto. 39. 12. methaphyſice. Idē ĩtellige de quo eſt predicatio. ⁊ diuerſitatē in cōſideratiōe. Et ſubiūgit multitudo in deo. nō ē ĩ niſi in ĩtellectu dr̄ia nō in eſſe. Ex hoc nota cōtra Scotū ponētem in deo diſtinctionē ex nā rei. que p̄ter intellectū eſt apud ipſum. Et dicit Auerrois. 4°. methaphyſice cōmento. 3. Eadē natura intelligitur. cum dicimus vnus homo ens homo. quia iſte dictiones iterantur: licet importent diſpoſitiones diuerſas. Iſta idētitate ſḿ rez ⁊ diuerſitate ſḿ diſpōnē vtiť Auerrois. 3. de aia cōmento. 20. Ubi loquens de opinione Themiſtij dixit. ſecundū igitur hāc opinionē agens ⁊ patiens ⁊ factū erunt idem. ⁊ eſt dictū ab iſtis tribus diſpōnibus ꝑ diuerſitatez que accidit ei. apud. n. Themiſtium aīa noſtra ē intellectus agēs: ⁊ ipſa eſt ĩtellectus poſſibilis: ⁊ ipſa eſt intellectus ſpeculatiuus diuerſis tamen modis. q꞉ ꝑ animam noſtraz abſtrahimus ⁊ ſic ipſa eſt agens per ipſam intelligimus. ⁊ ſic ipſa eſt ĩtellectus poſſibilis: ⁊ ipſa eſt ĩtellectio qua intelligimus. ⁊ ſic anima noſtra eſt intellectus ſpeculatiuus.

¶ Queriť aūt q̄ ſit maxia idētitas. Rñ° Auerrois p̄io phyſicoꝝ cōmento. 25. declarās quid requiriť ad eſſe vnū ſimpliciter: dixit vnū ſimpliciter debere habere duas diſpōnes. ſ. eē vnū numero ⁊ eſſe vnū diſſōne. Auerrois etiā. 4°. methaphyſice cōmēto. 3. cū declararet q̄d ĩtelligitur ꝑ vnū omnibus modis: expoſuit. ſ. diſſōne ⁊ ſubiecto. Et. x. methaphyſice textu cōmento. x. Dixit Ariſtoteles vno q̄dem modo ſḿ numerū ſi rōne ⁊ numero vnum ſunt. vt tu tibi ipſi ⁊ ſpē ⁊ mā vnū. Correlariū primū ſubiectū ⁊ ꝓpria paſſio nō ſunt ſimpliciter idē. Correlarium ſecūdū ſuperius ⁊ inferius nō ſunt ſimpliciter idē. patēt ꝯñe ex diuerſitate diſſōnis eoꝝ.

Reducēdo aūt datas diſtinctiones ad duas prīcipales dicēdū ꝙ reducūtur in diuerſitatē ſḿ materiam: vel formā: quēadmodū identitates in idētitatē ſḿ mām ⁊ ſꝫ formā. Sed q꞉ forma ꝓprie accipi pōt: generalior acceptio eſt idētitas ſubiecti vel diuerſitas ⁊ idētitas diſpōnis vel diuerſitas. oīs igitur identitas materie eſt identitas ſubiecti. ⁊ oīs diuerſitas forme ē diuerſitas diſpōnis. ⁊ nō ecōtra. ſub diſpōne igiť cōprehēduntur modi diſſōnes habilitates forme. Uſitatiſſima aūt diſtinctionū apud Ariſtotelē eſt diſtinctio ſecundū eſſe. iō Ariſtotelem dicentez in libro de memoria ⁊ reminiſcentia. fantaſma inquātū ipſum ſpeculamur: inquantū aūt alterius memoramur. Intelligo de diſtinctione ſecundum eſſe.

¶ Caput. 19. de diſtinctione rationis.

d E diſtinctionibus modernoꝝ ⁊ preſertim ſcotiſtarum nūc loquēdū eſt. ⁊ primo de diſtinctione rōnis. Ratio hic eſt intellectus diſcurrere aptus. ⁊ ille ē potētialis. ⁊ quāuis apud ſcotū alij intellectus abſtracti diſcurrere poſſint. nō tamen ſermo eſt de diſtinctione rōnis; quaz intellectus diuinus aut angelicus cauſare habeat. Satis. n. mihi ē nūc loqui de eo qꝺ in nobis experimur. Cōceptū intelligo quēadmodum puer in ventre matris cōceptus eſt; ita hic intelligo id qꝺ in aīa ē cōprehenſum. nomines id ſpēm intelligibilez: actū ĩtelligēdi; aut aliud. nō curo. Idētitas igiť rōnis eſt vnitas cōceptus. ⁊ cōſequenter in diſtinctio. Diſtinctio aūt rōnis eſt alietas cōceptus: ſ. ue ꝑ rōnē ſit cōparētem: ſiue ꝑ voluntatē affectantē. Hec diſtinctio a philoſophis conceditur. ⁊ in eoꝝ diſtinctionibus cōprehēſa eſt. lapis. n. conceptus comparari pōt ab intellectu ad ea de quibus predicatur: ⁊ dr̄ predicatū vel

predicabile non autro nunc vel ſuperius: vel conuertibile: ⁊ ad ea cōparari pōt qbus ſubijcitur. ⁊ dr̄ ſubiectuȝ aut ſubicibile aut inferius. ⁊ ad ea cū quibus nō conuenit. ⁊ dr̄ extraneū. ⁊ tunc rō ſubiecti ⁊ predicati et extranei in intellectu ſunt idem māliter vel ſubiecto: ⁊ differūt formaliter vel rōne. ſimiliter generis ⁊ ſpeciei diſtinctio eſt diſtinctio in intellectu ſecundū magis cōe vel minus cōmune. que ſubiecto non differūt. niſi ſecundū partē ambitus. ſed diffinitione vel ratione differūt. ſunt igiť diſtinctiōes date a philoſophis cōmunes entibus in intellectu ⁊ extra intellectū. Idētitas in cōceptu intelligi pōt adequata: vt in ſinonimis: nō adequata vt ſpēs ſub genere: ſubalterna ſub generaliſſimo. generaliſſima ſub tranſcendente. quēadmodū dictū eſt dum de idētitate ſecundū diffōneȝ ſermo eſſet. Mathematica etiā cū eſſe conceptibile habeāt: rationis diſtinctionē habent. Iſtā diſtinctioneȝ intelligere videtur Auerrois. 12. methaphyſice cōmēto. 39. dicens. differentium quedam differunt in eſſe ⁊ intellectu: quedam vero differunt intellectu tātum. Idē voluerat ſupra in eodē cōmento cum diſtinxit ꝯcreta habentium formā in materia: a concretis dicentiū formā tantū. dicens in eis: que ſunt forma non in materia diſpoſitio ⁊ diſpoſitum reducuntur ad vnum in eſſe: ⁊ duo in cōſideratione. ⁊ in abſtractis intelligens intellectus ⁊ intellectuȝ viuens et vita. Et ſubiungit diſpoſitio ⁊ diſpoſitum vnum erit in predicatione. ⁊ duo in intentione. expoſitum eſt ſupra.

¶ Voluerunt ſcotiſte intellectum noſtrum cōparātem relinquere quoſdā reſpectus in obiectis comparatis: quos relationes rationis appellant. vt genereitatē ſpecieitatē ⁊c. ideo dubitatur. an relationes rationis: quas derelinquāt intellectus aut voluntas in obiectis cognitis aut appetitis: ſint ponende.

¶ Dicendum vt ſupra dictuȝ eſt capite. 6°. p̄ponendo doctrinaȝ egidij romani in hoc ſcoto. Conceptus cōparati ſunt ponendi: q ſunt genus ſpecies ⁊ alia huiuſmodi: ⁊ ſunt qualitates ſpirituales: quibus ītellectus poſſibilis nominať formaliter intelligens. et obiectum extrinſece nominatur ītellectum. in hoc aūt diſcordo a cōmuni opinione aſſerente ꝙ conceptus eſſentialiter differant ab obiecto extra. q2 licet differant ſpecie ⁊ genere: vt poſſibile eſt: non tamen eſſentia diſtant. q2 dictum eſt eandem eſſentiam habere duplex eſſe: naturale ⁊ in materia: et extraneū abſtractū. puta in ītellectu. Si aūt in obiecto cognito intelligatur quendam reſpectuȝ derelinqui: quo intrinſece denominetur obiectum cōparatum cognitū vel appetitū: negātur relationes rationis. q2 multiplicātur entia ſine neceſſitate. ſic ꝙ ratio eas non ꝯcludit: neqȝ experientia illas oſtēdit. Et melius eſt tales reſpectus nō ponere q̄ȝ ponere. neqȝ hoc grāmaticā deſtruit aut logicā. quoniā non negātur nomina reſpectiua: neqȝ reſpectus. puta ex parte intellectus ad obiectum: licet negētur reſpectus ex parte obiecti ad ītellectū: dictum enim alias ꝙ non mutuo referť res ad intellectum iuxta Ariſtoteleȝ in predicamētis ⁊. 5°. methaphyſice: ⁊ negātur eſſe diſtincti a fundamentis eorum: intelligo de diſtinctione ꝛ quorum vnuȝ non eſt alterum.

¶ Utrum actus intellectus poſſibilis collatiuꝰ ſit in prīa operatione ītellectus. Reſpondeo ex Ariſtotele. 3°. de aīa textu cōmenti. 21. duplex eſt ītellectus poſſibilis operatio: prima formatio ⁊ eſt qua ītellectus poſſibilis formatur. q2 intētionē recipit. ſecunda eſt fides. ⁊ eſt qua intellectus cōponit. Correlarium fides diſcurſuȝ comprehēdit. q2 dupliciter eſt veritatē propoſitionis videre. vel ex luce propria terminorum ꝓpoſitiones ītegrantium. vel ex illuſtratione aliunde habita. videntur aūt veritates ex diſcurſu per antecedentiū euidentiam. Tunc collatio ītervenire pōt ītellectu īcomplexe concipiente. q2 ītellectus p ītētionem lapidis pōt exēpli grā lapidē abſolute ītelligere: ⁊ reſpectiue ad alterū comparādo. excludit. n. Ariſtoteles a predicamētis cōpoſitionem ⁊ diuiſionē: quoruȝ vnum eſt ad aliqd. collatio igitur: que comparationē dicit: non excludiť a prīa ītellectus operatione: ſed bene collatio: qua aſſeriť ab ītellectu hoc eſſe hoc: vel non eſſe hoc: multa tñ predicata reſpectiua p complexionē verbalem explicanť. vt pater eſt: q genuit filium. ſed q2 reſpectus non dicunt rem ſupra fundamentum. ideo abſoluti receptio ab ītellectu formatio eſt. reſpectiua igitur cognitio formationē preſuppoſnit: quāuis igitur cōparatiue īcipiat ītellectus ītelligere: non oportet nouā formationē intelle

cui adueniret. qꝛ dictuꝫ eſt eandem cognitionē: que prius erat abſoluta: eſſe reſpectiuam. differunt enim abſolutum ⁊ reſpectiuum ſecundum eſſe aut ratione: non oportet autem ꝙ re.

¶Utrum ex comparatione intellectus poſſibilis fiant reſpectus: qui ſunt genus aut ſpecies ⁊c. Reſpōdeo inueniuntur eſſe: non autem fiūt ab eo: qꝛ ex collatione intellectus poſſibilis inuenit conceptum eſſe genericum vel ſpecificum ſed intellectus agens abſtrahens eſt: qui cauſat cōceptus: qui generici ſunt vel ſpecifici. vel ſimpliciter cauſet: vel in iſto. non curo nūc: quēadmodum non curo an vere cauſet: aut de ordine in ordinem transferat intellectus. Sunt tamen aliqui reſpectus intentionales: qui ratione operis intellectus poſſibilis incipiunt de formationibus rerum verificari vt ſubiectum: predicatum: mediū. Intellectus. n. poſſibilis eſt q cōponit aut diuidit. vt oīs homo eſt hō intellectus vna intentione bis vtitur. ſemel vt ſubiecto. ſecundo vt predicato. lꝫ non propria ſit huiuſmodi ꝑdicatio. non. n. ſpēs intelligibiles aut intellectiones multiplicātur in numero: ſaltē in eodem intellectu. poſſibile eſt igitur ꝓpōnem eſſe de tertio adiacente ex vna intentione ſolum. ⁊ poſſibile eſt affirmatiuam ꝓpōneꝫ appellare diuiſionem ratiōe actus copule cadētis inter ſubiectum ⁊ predicatū. ⁊ tūc intelliges Auerroim 3°. de aīa cōmēto. 22. poſſumus dicere negationem ⁊ affirmationem eſſe cōpōnem. qꝛ vtrobiqꝫ vnit predicatum ſubiecto. lꝫ in vna negatiue: ī alia affirmatiue ſicut poſſum⁹ dicere vtrūqꝫ diuiſionem. vt dixi.

¶Utrū ſit aliqs conceptus fictus. Reſpōdeo ſimplex non: neqꝫ cōpoſitus ex poſſibilibus cōponi. vt ex actu ⁊ potentia. ſed cōpoſitus ex nō poſſibilibus componi per naturā iam fictus eſt. vt chymere cōpoſitio ex ſimilitudine capitis leonis ventris capre et caude ſerpentis. compoſitionem intellige indiſtantem. ſ. ſine copula ē mediante inter ea que intellectus habet cōpoſita: intellectum igitur male cōpoſuiſſe intelligē aut ex fantaſia male cōponente abſtraxiſſe. qꝛ partes ille ita diſtinctam habent naturam: vt non cōcordent. vt aliquo mō bene dixit Empedocles ⁊c. iuxta allegationeꝫ Ariſtotelis. 3. de aīa textu cōmenti. 20. poteſt etiā intelligi fictio ex poſſibilibus cōponi. non tn̄ cōpoſitis ſicut eſt ī re. ſed tūc fictio cū falſitate coīcidet. ⁊c.

¶Utrum ſecluſa operatione intellectus poſſibilis res ratione differant. Rn̄ʼ diſtinctio ⁊ diſtinguibilitas differunt ſicut actus ⁊ aptitudo. ſimiliter ex parte intellectus cōcipiens ⁊ ꝯceptiuum: tunc ſecluſo actu intellectus: ſecludiē diſtinctio rōnis: non autē excludit intellectiuitaſ ex parte intellectus ꝯceptiui neqꝫ diſtinguibilitas ex parte obiecti intelligibilis. ſed ſecluſo intellectu tam ꝯcipiente ꝙ ꝯceptiuo: remouet̄ diſtinctio rōnis ⁊ diſtinguibilitas rōnis. ꝙ ſi ītellectū diuinum excluſeris: nihil remaneret: ſed de ītellectu diuino aut angelico non eſt ſermo nr̄. ſed de hūano vt ꝑdixi formante corpus.

¶Utrum ꝯceptus a rebus: quarū ſunt ꝯceptus ſint rōne diſtincti. Rn̄° ꝙ ſic. dixi eniꝫ in libro de vniuerſalibus natura ⁊ intentio nō re differunt: qꝛ de eadem eſſentia vtrūqꝫ vere ⁊ affirmatiue predicat̄. vt forma lapidis in materia ē natura: ⁊ forma lapidis in ītellectu eſt intētio. neqꝫ vtrūqꝫ illoꝝ eſt res ꝓprie. licet. n. forma lapidis in mā ſit res. tamen forma lapidis in ītellectu nō dr̄ res: ſed rei ītentio. niſi ītelligas reꝫ tranſcendenter vt cum ente ꝯuerteret̄: ſed formaliter differunt ſeu ratione. tamen niſi vtrūqꝫ extremū fuerit ab intellectu cognitum: eoꝝ diſtinctionē non ſciet intellectus.

¶Utrū quilibet ꝯceptus ab alio ꝯceptu ſoluꝫ rōne diſtinguat̄. Rn̄° ꝯceptus ītrinſece dr̄unt rōne. ⁊ non plus: ſed extrinſece ⁊ denominatiue. eo qꝛ a rebus re diuerſis aut diſtinctis accipiunt̄ aut accipi poſſunt: dici poſſunt pluſꝙ rōne differre. vt ꝯceptus leonis ⁊ equi. ⁊ tūc patet latitudinem eſſe in diſtinctione rōnis ſatis magnā. qꝛ duoꝝ ꝯceptuū ſic ſeparatoꝝ vt in exēplo accipit̄: poſſibile eſt vnū ſine altero exiſtere. neutrū eniꝫ ab altero depēdet ⁊c. ſunt ⁊ alij quoꝝ vnus ſine altero exiſtere pōt: ⁊ non eꝯ̄. vt ꝯceptus ſpēi ⁊ generis. vt hoīs ⁊ aīalis. licet. n. nō ſit poſſibile: ꝯceptu hoīs exiſtēte: non eē ꝯceptū aīalis. tn̄ poſſibile eſt ꝯceptū aīalis eſſe: nō exiſtente ꝯceptu hominis: aut ad minus certi dati alterius animalis: non. n. apparet ab homine hoīs ꝯceptum euadere: ſed bene poſſibile ē certi dati alterius animalis ꝯceptum quāuis ſpecificuꝫ latere hoīum. ⁊ hec tn̄ de ſe inuicem vere affirmatiue ꝑdicant̄. Erunt ēt alij ꝯceptus quoꝝ vnū ab altero ſeparari nō poterit; ⁊ tamē

de ſe inuicem non predicabantur affirmatiue. niſi forte i obliquo. vt in correlatiuis patet. vt cã ⁊ cauſatum ⁊c.

¶ Utrum oĩa rõne diſticta poſſint in idem coincidere. Rñº que apud intellectũ ſunt: coincidũt in ſubiecto. ſ. intellectu poſſibili ⁊ iſtud eſt eſſe materialiter idem. An autẽ inter ſe coincidant: dico ꝙ non. dixit. n. Auerrois. 12. methaphyſice cõmẽto. 54. nõ eſt poſſibile vt eſſentie motoris ſit eſſentia materie. i. hoc ſit illud. eſſentie enim motoris nõ attribuitur eſſentia materie. q: impoſſibile eſt: quãuis ratione differant: vt idẽ ſit cauſa eiuſdeꝫ vtroqꝫ modo. intelligo de primiſ cauſis: q: tũc reſolutio motoris ſtat ad actũ: materia vero ad potentiã. rõne aũt differre eſt formaliter differre. ⁊ tunc cõſequẽter tene ꝙ faciẽſ ĩtellectionẽ aut uolitionẽ aut ſenſationẽ nequaꝙ̃ in eandẽ rem coincidunt cũ recipiente. vt dixit Auerrois. 3º. de aĩa cõmento. 5. ⁊. 20. artificium. n. differt ab artificiato ⁊c. Quibus aũt vijs rationis diſtinctio inueſtigetur. Dico ꝙ ex diuerſis p̃dicatis ad rõnem pertinẽtibus. quorum vnũ verificaẽ affirmatiue de vno: reliquum vero vere negatur. predicata aũt ad rõneꝫ ptinẽtia ſunt modi grãmaticales vt rectus obliquus. abſtractũ ↄcretũ. ſubſtãtiuũ adiectiuũ ⁊c. modi logicales appellatio ãpliatio ſuppoſitio ſubiectuꝫ predicatum. maior extremitas minor medium genus ſpecies ⁊c.

¶ Hac diſtinctione vſus ſum in ſecũdo libro de elementis. genus ⁊ differentia rõne diſtinguñẽ: ⁊ nõ re. q: de ſe inuicẽ vere ⁊ affirmatiue predicãtur. ⁊ ratio vnius eorũ non eſt ratio alterius. Et in libro de intelligẽtijs quolibeto. 3. Intellectus et voluntas ſunt idẽ re: licet ſm eſſe vel rõne differãt. Intellige ly vel expoſitiue. non enĩ potẽtie anime ſic diſtinguñẽ ab aĩa ꝙ potentia vere negatiue predicetur de aĩa: aut ecõtra. Dixit. n. Auerrois deſtructione deſtructionuꝫ diſputatione quinta dubio tertio. Cum dĩ anima prudens aĩa volens: de natura talium denominationũ eſt ꝙ ipſarum ſubiectum non multiplicatur in actu. imo tãtũ illo modo quo multiplicatur diffinitum ex partibus diffinitionis. videlicet ꝙ multiplicatio eſt mentalis: non realis ſeu actualis. ⁊ Ariſtoteles. 2º. de aĩa potẽtia organ anima: ⁊ pluries alibi ⁊c. Similiter cuꝫ dixi ſpẽm intelligibilẽ actũ intelligẽdi ⁊ habituꝫ intellectus eſſe idem: ſed rationes eorũ differũt q: ſpẽs eſt forma intelligibilis. ⁊ etiã ſpẽs illa ẽ quo ĩtellectus ĩtelligit: dum fantaſia intellectui ſeruit in opere. ceſſante aũt fantaſia: remanente fantaſmate ꝑuato: remanet ſpẽs ĩtelligibilis in ĩtellectu: ⁊ ẽ hitus. Similiter i libro eodẽ quolibeto. 4º. deus ⁊ felicitas rõne differũt. q: ipſa vt actus purus ẽ: deꝰ ẽ: vt ħo ipſa ẽ quo aliqs felix ẽ: felicitas ẽ. Similiter dixi ꝙ eẽ nõ differt ab eẽntia: niſi ratiõe. Et deſtructiõe deſtructionũ diſputatione quinta dubio tertio reprehendit Auerrois Auicẽnam ꝙ eſſe ſit accidens qd ditati. eſſe enim ⁊ eſſentia grãmaticaliter differũt: ⁊ nõ plus. In qõne aũt de poteſtate ſyllogiſmi ↄceſſi vnum ſyllogiſmum re: variatum rõne p nãlem ⁊ non naturalem. intellige re: rõnis tñ. q: ſyllogiſmus nõ eſt extra aĩam: niſi intelligaẽ ſyllogiſmus in voce aut in ſcripto. ſecundum enĩ ꝙ premiſſe vt primi modi prime figure comparantur ad cõcluſionem eiuſdem modi: appellañẽ ſyllogiſmus nãlis. q: cogitatio ⁊ intellectus noſter nãliter inclinatur in extractione cõſequẽtis illius de illo antecedente. vt aũt dicte premiſſe primi modi prime figure comparantur ad cõcluſionem per cõuerſionem per accidens extrahibilem de illis premiſſis: appellañẽ artificialis. q: intellectus ex ſua naturali ĩclinatione nõ fertur in illud ↄñs. ſed ſolum ↄñs illud elicit intellectus: cũ regulaẽ per artem conuerſiuam ꝓpoſitionis vniuerſalis affirmatiue ĩ particularem affirmatiuam ⁊c. In. 2º. etiam libro de elementis cõceſſi ꝙ non oportet diſtinctionem caloris in naturalem ⁊ artificialem eſſe realem. ſed ſufficit ꝙ ibi ſit diſtinctio rationis. pꝫ de igne fabrilis calor vt ab igne eſt: res eſt naturalis. ſed vt arte regulaẽ. artificialis eſt: non q: factus per artem ſit. Diſtinctionis aũt rõnis pars eſt diſtinctio ſecundum diffõnem. q: diffinitio eſt predicatum intẽtionale. ideo habentia diuerſas diffinitiones. vt ſic. rõne diſtinguuntur. non oportet autem ꝙ omne rõne diſtinctum diffinitione differat: q: ſtat ꝙ ipſum non habeat diffõnẽ. vt cũ ens cõparaẽ ad vnũ. Dixi etiam i ſecundo libro de elementis materia ⁊ forma diſtinguntur ratione: non autem ſecundum eſſe ex Auerroe. 4. phyſicorum cõmento. 17. non q: vnum ſit alterũ ſed q: eodem eſſe ſunt: ⁊. 7º. methaphyſice cõmento. 27. q: alia eſt materie diffinitio a diffi-

nitione forme: ⁊ tñ materia ⁊ forma non ſepara
bilia ſunt ſecundũ eſſe. quãuis .n. cõpoſitum cor/
rũpatur ⁊ forma illius deſinat eſſe: ⁊ materia
maneat; nõ tñ manet materia ſecundũ idem eẽ:
lz ſecundum eius eſſentiam mã remaneat. ſimi
liter quãuis intellectus remaneat qui fuit ſor/
tis. non tñ remanet ſecundum illud eſſe ſecũdũ
quod fuit illius. neqz ex hoc ſequitur eſſe ⁊ eẽn
tiam pluſq̃ʒ ratione differre. ⁊ ſic nõ capitur hic
diſtinctio ſecundũ eſſe pro diſtinctione ratiõis.
Et dixi in libro ſecũdo de orbibus diſtinctio diſ
finitionũ nõ eſt diſtinctio ex natura rei. qꝛ diſti
ctio diffinitionum eſt apud intellectum. vbi di/
ſtinctio ex natura rei eſt diſtinctio aliquorum
preter opus intellectus. ⁊ de iſta diſtinctione
formali intelligit Auerrois cum dixit illam nõ
eſſe preter opus itellectus. vt ſupra allegatũ ẽ.

⁋ Caput. 20. de diſtinctione ex natura rei.

Illa ex natura rei diſtinguntur quecũ
qz preter opus intellectus magnam
vel paruam habent diſtinctionez. Et
per oppoſitum quecunqz ſunt. ⁊ nullam preter
opus intellectus diſtinctionem habent. Illa ſũt
idẽ ex natura rei. Quattuor aũt medijs diſtin/
ctio hec inueſtigatur. ſ. quattuor generibus op/
poſitionuz. ſ. contradictoria priuatiua: contraria:
⁊ relatiua. qꝛ verificare oppoſita de ſimpliciter
eodem non eſt poſſibile. alias limitationes ab
Ariſtotele poſitas pᵒ elencoꝝ ſubintellige. cũ
ergo duo oppoſita verificant, illa de quibus ve
rificant: non ſunt oĩno idem ex natura rei. In/
tellige de oppoſitis quorum alteꝝ eſt reale qa
diuerſa predicata rõnis cum idẽtitate rei ſtant.
qꝛ in prima figura medium ſubicit in maiore ꝓ
poſitione: et predicatur in minori. nõ intelligas
pp hoc duo ꝯdictoria de eodẽ verificari. ſ. ſubi/
ci nõ ſubici. predicari. nõ predicari. vnum .n. veri
ficat. ⁊ nõ alterum. nõ .n. valet ꝯña ſubicitur. er
go non predicat. quẽadmoduz non vz. hoc predi
cat: ergo non ſubicitur. Exẽplum huius diſtin/
ctionis eſt totũ ⁊ vna eius medietas. qꝛ totum
cõponit ex altera medietate. Et de toto eſſen/
tiali. dixit Auerrois. 8°. methaphyſice cõmẽto
8. apparet ꝙ anima hominis et homo ſunt idez
quodãmodo: ⁊ non idem alio modo. qꝛ ſunt idẽ
ſecundum formam; non autem ſecundum con/
gregatum ex materia ⁊ forma. Similiter bru/
tum ex corpore componitur ⁊ ſenſus eius non:
bruttum ex ſenſu componitur ⁊ corpus eius
non. Et ſexto topicoꝛuz capite vigeſimo pᵒ di
xit Ariſtoteles cum partes ſunt: ſtat totuz non
eſſe. Intellige de toto ⁊ parte mãliter. acceptis
ſcz pro rebus: que denominãtur. nõ aũt formali
ter ⁊ reſpectiue. quare non idem partes toti. ⁊
hec eſt qõ: quã dixit Ariſtoteles primo phyſico
rũ textu cõmenti. 17. eſſe pulchrã in ſe. moderni
aũt ſequuti Auerroim aliam qõnez addiderũt
ſcz an totum a partibus ſimul ſumptis diſtin/
guatur. ſed de hac dixi ſatis in libro primo de
elementis.
⁋ Diſtinctionẽ ex natura rei quidã inueſtigãt
qꝛ mediũ demõſtrationis differt ab extremis.
Secũdo qꝛ differt ꝓpoſitio per ſe nota a propo
ſitionẽ nõ p ſe nota. Tertio qꝛ diffinitio ⁊ diffi
nitũ differunt. Sed dicenduz eſt hec media di
ſtinctionẽ rationis concludere. nõ autẽ diſtinctio
nẽ ex natura rei. qꝛ illa ſunt intentionalia predi
cata; nõ autẽ realia.
⁋ Utruz diſtinctio ex natura rei ſit accepta ab
Ariſtotele. ꝙ ſic. qꝛ Ariſtoteles pᵒ poſterioꝝ
⁊. 7°. methaphyſice de particularibus nõ eſt ſci
entia; ſed de vniuerſalibus. ⁊ prohemio primi
methaphiſice callias p ſe ſanatur; nõ aũt homo.
ergo apud Ariſtotelem eſt dña inter ſingulare
⁊ vniuerſale. nõ aũt alia niſi ex nã rei. Simili/
ter ſingularia nõ ſunt diffinibilia; ſed vniuerſa/
lia ſic. Singularia iferiora ſunt corruptibilia: ⁊
non vniuerſalia. Secundo quidditas ⁊ id cuius
eſt quidditas i materialibus differunt: ergo ſpe
cies ab indiuiduo. pz antecedens ex. 3°. de ani/
ma textu cõ. 9. ⁊. 7°. methaphyſice textu cõmẽ
ti. 41. Tertio in diffõne hoĩs itrant carnes ⁊ oſ
ſa; nõ aũt he. carnes, aut hec oſſa. ergo vniuerſa
le ⁊ particulare differũt. dixi .n. in libro de vni/
uerſalibus. vniuerſale ⁊ ſingulare ſunt due na/
ture ex Auerroe. 3°. methaphyſice cõmento. x.
qꝛ hoc itellectum eſt. puta vniuerſale. hoc vero
ſenſibile. ſ. ſingulare. Quarto genus eſt vt mate
ria: dña vero vt forma. pz ex Porphirio ⁊ ex
Ariſtotele ⁊ Auerroe. 7°. methaphyſice cõmẽ/
to. 43. ergo animal ⁊ rõnale ex natura rei diffe
runt. Quinto magnitudo ⁊ magnitudinis eſſe
differunt: ergo ſpecies ⁊ indiuiduum ex natura
rei differũt. Sexto ens eſt commune. x. predica
mentis: ⁊ ſubſtantia nõ. ergo ſubſtãtia ⁊ ens ex
natura rei differunt. Septimo deus ⁊ creatura

conueniunt in ente. ⁊ differunt non eodem preciſe. qꝛ nihil idem preciſe eſt principium conuenientie ⁊ differentie aliquoꝝ. ergo aliquo modo differūt ex natura rei.

¶ Rñ° diſtinctio illa ſub hoc nomine ex natura rei nō accipitur ab Ariſtotele. ⁊ ſecūdum rē quātū ad multa que dicūt: nō ponitur: ſed quantū ad aliqua conceditur illa diſtinctio. vt patebit ſoluendo rationes in oppoſitum.

¶ Ad primū illa diſtinguūt inter eſſe intentionale ⁊ eſſe reale: nō aūt cōcludunt diſtinctionē ex natura rei. qꝛ in eſſe vniuerſali res ſcibiles ⁊ diffinibiles ſunt. ⁊ materiale indiuiduū eſt generabile ⁊ corruptibile ⁊ alterabile. nō aūt intētio vniuerſalis. niſi valde equocando iuxta ea que dixit Auerrois. 3°. de aīa cōmento. 5. de intellectis ſpeculatiuis reſpectu fantaſmatuꝫ corruptibilibꝫ: nō aūt reſpectu itellectus poſſibilis.

¶ Ad ſecundum negatur ꝯña. qꝛ intellectus antecedentis eſt. forma differt a cōpoſito. Secundo cōcedit ꝯña. ſ. intētionale eſſe differt a reali: nō tñ realiter. qꝛ nō vtrūqꝫ extremū ē res. ⁊ de eadem forma verificantur.

¶ Ad tertiū diffinitio ⁊ diffinitū apud intellectum ſunt. ideo quecūqꝫ diffinitionē intrant: apud intellectum ſunt: ſed īdiuiduum reale nō eſt in intellectu. ideo ipſum diffōnem realis rei intrare nō pōt. tū qꝛ opꝫ diffōnem multis indiuiduis cōuenire: quod nō eſt poſſibile. ſi ſignatū indiuiduū diffōnem intraret. dixit. n. Auerrois 5°. methaphyſice cō. 12. vnum. n. in ſpē adminus dicit vere de duobus in numero. dixit vere. qꝛ accidit vt vnū in ſpecie ſit vnum in numero. qñ de ſpecie nō inuenitur niſi vnū indiuiduum.

¶ Ad confirmationē vniuerſale ⁊ indiuiduum differunt ſecūdū eſſe. ⁊ in eſſe reali preſentatur indiuiduū ſenſui: ⁊ in eſſe intentionali preſentatur intellectui.

¶ Ad quartum negatur ꝯña. quia licet proportionalem habeāt modū ſe habendi genus ⁊ differētia ſicut materia ⁊ forma: vt dixit Ariſtoteles. 8°. methaphyſice textu cōmenti. 9. nō tñ tanta eſt diſtinctio inter genus ⁊ dr̃iam: ſicut ē inter mām ⁊ formā. qꝛ genus ⁊ dr̃ia de ſe inuicem vere affirmatiue predicātur: nō aūt de mā ⁊ forma aut econtra. niſi forte in concreto ⁊ denominatiue. apud igitur intellectum diſtinctiuum ⁊ diſtinguibile vt materiale et formale ſe habere poſſunt.

¶ Ad quintuꝫ negatur ꝯña. vult aūt philoſophus ibi diſtinctionem inter obiectum intellectus ⁊ ſenſus: nō curando. an ſit preter opus intellectus diſtinctio illa: nec ne.

¶ Ad ſextum ſimiliter. qꝛ non habetur inde niſi ꝙ termini illi nō ſunt paris ambitus in ſignificando. Hoc aūt nihil ponit ex parte rei.

¶ Ad ſeptimum non eſt aliud conuenientia in ente ꝙ̄ꝫ quodlibet illorum eſt ens. ⁊ differentia ꝙ̄ꝫ ꝙ vnū non eſt alterum. ⁊ concedo ꝙ non eſt idē mediū cōcludendi aliqua differre cū medio concludendi ꝙ ſint idem. nō ꝙ cōuenientia ſit ī aliquo reali preter opus intellectus.

¶ Dubitat pp Scotū. Utrum diffinitio ⁊ diffinitū ex nā rei diſtinguantur. videtur ꝙ ſic. qꝛ de eis p̄dicata contradictoria verificantur. quorū alterū eſt reale. qꝛ diffinitum eſt conſtitutuꝫ ex partibus diffinitionis ⁊ non cōſtitutiuū earꝫ diffinitio vero eſt cōſtitutiua diffiniti: ⁊ non cōſtituta ex diffinito. ſecundo qꝛ diffinitum dicit vnam conceptibilitatem. diffinitio vero duas.

¶ Rñ° diffinitio ⁊ diffinitū formaliter accepta non ſunt extra itellectū. ſed in intellectu ſunt. ⁊ quāuis extra ſint hō ⁊ aīal rōnale: nō tñ ſūt diffinitio ⁊ diffinitū. niſi cū in eſſe intētionali accipiūtur. ⁊ ſic ſunt in intellectu. Et tunc inter illa cadit diſtinctio rōnis. ⁊ ſic diffinitionē declarare: et non declarari. diffinitum vero declarari: ⁊ nō declarare. non arguūt niſi diſtinctionē rationis. Sed loquēdo de denominatis eſſe diffinitiones aut diffinita reruꝫ: que ſunt extra animam. dico ꝙ ſolum ratione differunt. non autē ex natura rei. nō enim valet animal eſt equus. hō non eſt equus: ergo hō nō eſt animal. Quod allegatur genus ⁊ differentia conſtituūt ſpeciē. dico exempli gratia animal ratiōale eſt homo. nō aūt cōponit hominem. ſed apud intellectum cōceditur cōſtitutio illa. pꝫ apud Auerroim primo phyſicoꝝ cōmento. 5. dum loquitur de compoſitione apud ymaginationem. non enim capit intellectus qō hō ſit aīal: ⁊ ꝙ aīal ſit pars componens hominem extra intellectum. neqꝫ capit intellectus ꝙ animal ſit pars componēs hominem. ⁊ ꝙ aīal vere affirmatiue ⁊ eſſentialiter predicetur de homine. vt dixi in ſecundo libro de elementis.

¶ Ad argumentum predicata contradictoria:

quorum alterum eſt reale: concludunt diſtin-
ctionem ex natura rei. nõ aũt predicata cõtradi
ctoria intentionalia. qualia ſunt diffinitũ: nõ dif
finitũ. diffinitio: nõ diffinitio. demoſtratum nõ
demonſtratũ ꝯſtitutũ apud intellectum: non cõ
ſtitutum. Sed cum ſint predicata contradicto
ria que apud rationem ſunt: illa diſtinctionem
rationis inferunt. ex hoc patet ratio quare limi
tabatur a principio capituli ad concludendũ di-
ſtinctionem ex natura rei. ꝙ oportebat accipere
contradictoria: quorum alterum eſt reale.

¶ Utrum intellectus agens ꝛ poſſibilis diſtin
guanẽ ex nã rei: nõ realiter. ꝙ ſic. qꝛ ſũt mouẽs
ꝛ motũ. Rñº apud Auerroim ſunt due res. ſcꝫ
prius intellectus ꝛ inſimus. ꝛ hoc concludit ra
tio. qꝛ reſolutio mouentis et motiuum ad pri-
ma principia deuenerit. de neceſſitate ad duo
ſtat: quorum unum non eſt alterum.

¶ Dubitatur quid uelit Auerrois. 7º. metha
phyſice cõmento. 20. dicens ſortes nihil aliud
eſt ꝗꝫ animalitas ꝛ rõnalitaſ. qꝛ rationalitas eſt
anima itellectiua. ꝛ animalitas eſt anima ſenſi
tiua. hec aũt falſa eſt. ſortes eſt aĩa ſenſitiua ꝛ
intellectiua. qꝛ ſortes includit corpus. quod non
includunt forme eius. ſcdo Auerrois. 8. metha
phyſice cõ. 8. neqꝫ homo eſt ipſa aĩalitaſ ꝛ mul
titudo pedũ. ſed eſt aĩal quod diſponitur p ani-
malitatem ꝛ p pedum multitudinem. Reſpon
dẽt intelligit Auerrois p abſtracta: concreta
ſcꝫ ſortes nihil aliud eſt ꝗꝫ aĩal rationale. Sed
iſte ſenſus: quãuis ſit uerus: non eſt ille quem
Auerrois ibi intelligit. qꝛ eſſet hoc facere ſer-
monẽ eſſe inartificialem. intelligit igitur Auer
rois per abſtracta: abſtracta ipſa non concreta. ſ.
ſortes nõ eſt aliud quidditatiue ſeu ſecundum
formã ꝗꝫ animalitas ꝛ rationalitas. pꝫ iſte ſen
ſus p uerba eius. ſ. que ſunt quidditates eius:
neqꝫ animalitas: ꝛ rõnalitas ſunt qdditates: ni
ſi ſortis ꝛ platonis. ꝯcretis aũt non cõuenit eſſe
quidditatem: ſed ea eſſe quorum eſt quidditas
ꝙ ſi ultra humanitatem aut animalitatem po
nãtur in ſorte forme elementorum. Rñº ſunt ibi
in potentia. ꝛ non in actu. quidditas aũt actum
dicit. ꝛ qꝛ forme elementorum ſunt preſuppoſi
te aĩalitati. ideo dictio excluſiua illas non ſim
pliciter excludit.

¶ An communicabile ꝛ predicabile differant.
ſic ꝙ communicabile reperiatur ex parte rei:
predicabile autem ex parte intellectus. iuxta
ea que dicunt Scotiſte. Dico ꝙ non: ſed nõ dif
ferunt niſi nomine: ideo quemadmodum predi
cabile nõ eſt extra intellectum. ita neqꝫ cõicabi
le. qꝛ cõmunicatio uniuerſalium nõ eſt niſi p p̃-
dicationem. ꝙ ſi aſſumpſeris. cõmunicabile eſt
extra intellectum: ergo ꝛ predicabile. nego aſ-
ſumptum. ſi probas qꝛ ſecluſo opere intellectus
homo eſt in multis. Rñº mala eſt locutio: ſed
ſi bene itelligatur: ſenſus eſt. multi ſunt hoĩes
ex qua non ſequitur homo eſt in multis. qꝛ nul
la eſt res que ſit in multis: niſi forte de intelle-
ctu poſſibili apud Auerroim: nõ. n. bene dicitur
homo eſt in ſorte. ſed bene dicitur ſortes eſt ho
mo. diſtinctiones igitur generis ſpeciei ꝛ indi-
uidui: habitudines totius uniuerſalis ꝛ partis
ſubiectiue: apud intellectum ſunt. nõ autem ex
tra intellectum. quemadmodum ordines predi
camentorum apud intellectum ſunt: non autem
extra animam.

¶ Caput. 21. de diſtinctione modali.

Modum intrinſecum quidã diffiniũt
qui additus non variat rationeꝫ for
malem rei. ut gradus albedini: ſimi
liter neqꝫ remotus ab ea: qꝛ modus in ſe nullaꝫ
dicit formalitateꝫ. Erit igitur differentia inter
modum contrahere diuiſum: et diuiſi aut con-
tituti rationem formalem variare. poteſt eniꝫ
modus diuidere: quemadmodũ ꝛ differentia:
licet alterius ratiõis ſit diuiſio: ſed differentia
conſtitutiua eſt: ꝛ actuatiua: non oportet auteꝫ
ꝙ modus conſtituat. Sed an Scotus in hoc
bene: aut conſequenter dicat. videndum eſt.
qꝛ vult finitũ ꝛ infinitum eſſe modos intrinſe-
cos: ſimiliter neceſſitatem ꝛ contingentiaꝫ: exi
ſtentiam: actum ꝛ potentiam: intenſionem ꝛ re
miſſionem: differentiam indiuidualem: realita [illegible]
tem. qꝛ igitur iſinitas predicatur in primo mo-
do dicendi per ſe de deo apud ipſum. Quero an
remoto modo: puta infinitate: per intellectũ in
tellige. remanet diuinitas. ꝛ ſic remoto predica
to primi modi remanet res apud intellectum.
quod eſt impoſſibile. aut non remanet diuini-
tas. ꝛ ſic remotio modi remouet formalitateꝫ.
cuius eſt modus. Similiter exiſtentia apud ip
ſum p̃dicaẽ i primo modo dicẽdi per ſe de deo:
ꝛ tũc fiat argumentuꝫ de exiſtentia: ſicut argu
tum eſt de infinitate. tertio qꝛ finitas aut exi-

[illegible]

ſtentia apud ipſum non quidditatiue icluditur in creatura: ergo neqꝫ infinitas in deo: neqꝫ exiſtencia. patet conſequentia. quia non intimior ē infinitas rationi formali rei: que eſt independēſ q̄z finitas rationi formali rei: que dependet. Et vadit argumentum contra modernos dicentes modum diuiſiuum non eſſe de quidditate diuiſi: vt infinitas reſpectu entis. ſed bene de qd ditate conſtituti: vt infinitas reſpectu dei. Contra quos ſequitur deū differre a creaturis modaliter tantū. conſequens eſt inconueniens etiam apud ipſos: quia deus ⁊ creatura ſunt due quidditates formaliter ⁊ quidditatiue diſtincte: ⁊ ſic non modaliter tantum. patet conſequē tia quia ens infinitum ab ente finito non differt: niſi infinitate. ꝙ ſi deus a creatura pluſq̄z infinitate differt: tunc diuinitas aliud dicit q̄z ens infinitum. ⁊ ſequitur quidditatem eſſe conſtitutam in eſſe quidditatis per modum. quod abhominabile eſt apud intellectum. quia diuinitas in eſſe diuinitatis per infinitatem conſtituitur apud eos. Dicunt diſtinctionem dei a creatura formaliter eſſe per modum. ꝙ formalitatem tantum extendunt ꝙ modum comprehendit: ſed fundamentaliter non. Contra hoc eſt quod quero. quia dempta infinitate per intellectum noſtrum. aut remanet quidditas entis preciſe. ⁊ ſic non eſt diſtinctio in fundamento inter deum ⁊ cauſata. aut remanet alia quidditas. ⁊ ſic deus alio differt a cauſato q̄z modo ⁊ ſic non preciſe per illum modum contrahebatur ens ad deum vel cauſatum: ſed per aliquid aliud. Conceditur igitur eis certum modum non eſſe conceptibilē ſine eo cuius eſt modus. vt intenſio albedinis ſine albedine: non tamen conceditur deum eſſe conſtitutum aut reſolubilem. ⁊ licet in intellectu noſtro eſſet conſtitutio aut reſolutio: non tamen ponenda eſt propter hoc ex parte rei. vt duodecimo methaphyſice declarat Auerrois commento trigeſimo nono. Dicere autem ꝙ infinitas de deo ſit perfectiſſimus conceptus: quem habere poſſimus de deo qui circūloquatur nobis diuinitatem. hꝫ aliquid conſiderationis. ſed tranſeat nūc ⁊ conceditur eis ꝙ comparatur modus illi cuius eſt modus. vt independentia deo. aut vnus alteri ſimili. vt dependentia hominis dependentie leonis. aut vnus ſuo oppoſito. vt dependentie in dependentia: aut vnus deſperato. vt independentia neceſſitati. Sed non conceditur ꝙ exiſtentia eſt modus: ſed quidditatiue dicitur de entibus quemadmodum ⁊ ens. vt in principio huius operis dictum eſt. ⁊ in primo libro de elementis. ꝙ ſi dicitur exiſtentia non variat rationem formalem entis. quia idem ſortes eſt ſortes: ſiue exiſtat: ſiue non. Reſponſio negando aſſumptum. quia ſi ſortes eſt: ſortes eſt animal rationale. ⁊ ſi ſortes non eſt: ipſe non eſt animal rationale. ꝙ ſi cauſe ſunt ſortem producere potentes: tunc ſortes poteſt eſſe animal rationale. ꝙ ſi non ſunt cauſe ſortem producere potentes: vt quia ſortes tranſiuerit in preteritū. tunc ymaginabile eſt ꝙ ſortes ſit animal rōnale: non tñ poteſt eſſe tūc ꝙ ſortes ſit aīal rationale apud philoſophum. theologo autem patet via per reſurrectionem. veritas autem quaꝫ intendit arguens exprimere. eſt ꝙ cogitatiua de eodem conceptu ſortis facit aliquando propoſitionem verам ſortes eſt animal rationale: ſortes poteſt eſſe animal rationale. Similiter intellectus. Sed non vꝫ: eſt idem conceptus ſortis vtrobiqꝫ: ergo ideꝫ eſt ſortes. quia arguitur ab eſſe intentionali ad eſſe reale. quemadmodum non valet. eſt idem ſubiectum. ſ. ſortes illarum propoſitionum verarum: ergo idem eſt ſortes in re. Differentia autem indiuidualis in compoſitis ex materia ⁊ forma eſt ipſa forma. vt dixi in primo libro de elementis. ⁊ ſic differentia indiuidualis non eſt modus rei. vt modus contra rem diſtinguitur. Realitas autem. vt dicit eſſe reale contra diſtinctum ipſi eſſe intentionali: dicit modum eſſentie. loquendo autem de modo vt ſupra loquuntur philoſophi: non repugnat aliquid eſſe modum vnius: ⁊ eſſe de quidditate alterius. animatū. n. ⁊ inaīatū ſunt ſubſtātie mālis modi. ꝙ adiectiua ſūt et tamen quidditatē conſtituunt. vt animatum eſt conſtitutiuum viuentis apud intellectum. quēadmodū in re aīa eſt: quo aīatū eſt. res igiẗ quidditatiue dicitur de forma ignis in materia. ⁊ intentio dicitur de forma ignis in ſenſu: aut intellectu. ⁊ ſic diſtinctio predicamentalis non de neceſſitate concludit diſtinctionem i eſſentia aut forma: ſed bene concludit diſtinctio

E

neq; rationam aut formalem . ⁊ ſic concedit̃ ꝙ aliqui modi variant rationez formalem vt rea le ⁊ itentionalē/ſepe etiaz dictum eſt ꝙ eſſe ab hoc ⁊ eſſe in hoc ſunt modi diſtinguentes actio nem a paſſione. ⁊ ſic aliqui modi predicamenta liter diſtinguūt ⁊c/Actus aūt ⁊ potētia. ſi dicūt materiā ⁊ formā:nō ſunt modi:ſed res vna vel plures:non curo nūc. Si autez dicunt rem: que poſſit eſſe:aut ſit.potius dicunt diuerſas entis ſignificationes ꝙ̃ modos:quāuis etiam modi appellari poſſunt:cum in obliquo accipiātur. vt materia aliquādo eſt in actu reſpectu determi nate forme:aliquando vero eſt in potentia.ſimi liter forma a.aliquando poteſt eſſe in materia: aliquando nō/Utor ſepe iſta determinatione.a. vel.b.vt ſit reſtrictio termini cōmunis ad diſ/cretum:ne confuſio termini cōmunis falſificet ꝓpoſitionem.ſed hoc ex logica notū eſſe debet. /Aduerte igitur ꝙ Scotiſte ita ſtricte loquun/tur de modo ꝙ̃ nolunt album ⁊ nigrum eē mo/dos:q2 variāt rationē formalē:primam vel non primaz:licet enim circa hominē non varient ra tionē formalē primaz ⁊ ſubſtātialē.variāt tamē ſecundā ⁊ accidētalē/Sed dicendum eſt ꝙ al/bum eſt modus ſubſtantie.q2 adiectiuū eſt ⁊c. Sed reſpectu colorati ſpecies eſt. ⁊ ſic colorati variat rationē formalē reſtringendo ad deter/minatū colorē/Si aūt ſubſtātiuare ipm̄ volue ris:q2 neutrum eſt:nō erit modus : ſed ſpecies colorati.

¶ Caput.22.de diſtinctione formali.

f Ormā totius intelligunt nāz abſtra ctiue acceptā:vt humanitatē que nō format.ſed eſt ipſuz totum.intranſi/tiuē igitur dr̄ forma totius. Ego aūt in p2io li/bro de elementis declaraui ꝙ totū nō dicit ter tiā entitatē a partibus realiter diſtictam.ſic ꝙ totuz vere negatiue dicatur de partibus ſimul acceptis:imo affirmatiue de illis ꝑdicat̃ : neq; humanitas eſt cōpoſitum: neq; eius nomē eſt concretum:ſed abſtractum. Et vt mō loquendi Auerrois vtar. 12. methaphyſice cōmento.59. non eſt ſumptum.ſed principale. differentia eſt in modo loquēdi;non in re.ſumptū enim cōcre/tum dicitur.principale vero abſtractū.licet grā maticus deriuet noīa abſtractoꝝ a concretis. q2 dictiōes grāmaticus aduertit. vbi philoſophus ad res. ⁊ ſic rerū naturas ponderat. ideo huma/nitas formā dicit:qua homo eſt;neq; materiaz dicat . proportionabiliter loquor in alijs locis per igneitatem intelligens formaz:qua ignis ē: que eſt leuitas ſimpliciter. ⁊ ſic de alijs celitas forma eſt;qua celum eſt ⁊c. dixit.n. Auerrois quinto methaphyſice cōmento. 23. Cauſa qua homo exiſtit vere;eſt humanitas.ꝙ ſi dixeris dari formā:q̄ nō format: vt intelligentiā. Iſtud dictuz theologicuz eſt. Sed Ariſtoteli ⁊ Auer roi repugnans.eſſe eniz formatiuū naturaz for/me ſequitur:imo actu formare ſequitur : quod plus eſt.ſupernaturale eniz eſt animaz intelle/ctiuā ſine corpore eſſe. vt patet ex itētione Ari/ſtotelis p2io de aīa textu cōmēti.13. ⁊ ſecundo de anima textu cōmenti.26.demonſtrantis im poſſibile eſſe animā ſine corpore eſſe. quāuis ip ſa eſſet intellectus.quēadmodum enim ſuperna turale eſt albedinē ſine ſubiecto eſſe. Et tūc pa tet.q2 apud Ariſtotelem ⁊ Auerroim deus for mat orbē.ideo apud ipſos:nō dicit̃ totuz tertiā entitatem diſtinctaz a partibus ſimul,neq; ali quid nobilitatis habet forma in toto : quam non habeat extra . q2 tūc deus perficeretur.aut deo eſſet aliquid perfectius.veruz eſt tn̄ ꝙ me lius eſt deuz actuare mām̄ ꝙ̃ nō.q2 actuādo ip ſe iuſtus ē ⁊ liberalis cōmunicādo bonitatez il lis:que apta ſunt illaz bonitatē participare.

¶ Diffiniunt aliqui diſtinctionez formalez per eſſe diſtictionem extremoꝝ quorum vnum non includit alteruz in primo modo dicendi ꝑ ſe:ſʒ hec determinatio non bene intelligitur.quoni/am genus ⁊ ſpecies eius vt animal ⁊ homo. ſic ſe habent ꝙ vnum de altero predicatur in pri/mo modo dicendi per ſe. ⁊ tamē formaliter di/ſtingūtur.quomodocunq; etiam dicas. vel ho/minez ab aīali formaliter diſtingui vel econtra animal ab homine.quia diuerſarum ſunt diffi/nitionum. Niſi dicatur ꝙ homo ⁊ animal ſunt formalitates diſtincte;que tamen non formali/ter diſtinguuntur. Quod non bene ſonat. face/re enī duas res non realiter diſtīgui : aut duas formalitates non formaliter diſtingui:nō eſt ra tionabile. etiā apud Scotū. Quidā regulā dāt.

Quecunqꝫ diſtinguuntur per priora: illa formaliter diſtiguntᷓ. Et ꝑ oppoſitum quecunqꝫ diſtinguntur ſolis differentijs diuiſiuis: illa non diſtinguūtur formaliter: quia per poſteriora ē diſtinctio: non per priora: ſed contra ꝛ vtor prima regula. Sed animal ab homine diſtinguitur ꝑ priora. qꝛ aīal ſenſu eſt aīal. ꝛ homo nō ſenſu eſt homo: ſed intellectu: ergo formaliter diſtinguūtur. ꝯſequēs eſt incōueniēs: ꝛ nō niſi ratione regule aſſumpte. Rñº animal aliquo modo formaliter diſtinguitur ab homine prout animaliſ alia eſt ratio q̄ꝫ hominis: ꝛ animal aliquo modo nō formaliter diſtinguitur ab homine. puta pro quanto includitur in diffinitione hoīs. ꝛ ſic animal homini nō eſt ſimpliciter ideꝫ formaliter. neqꝫ ſimpliciter formaliter diſtinctum: ſed aliquo modo idem: ꝛ aliquo modo non. Diffiniunt alij diſtinctionē formalē per eſſe alietatē q̄dditatum non ſe quidditatiue includentium. hij nimis ſtricte loquūtur. quia modi oppoſiti: vt finitū ꝛ infinitū: formaliter differunt. ꝛ nō ſunt quidditates ꝓprie. ſimiliter ſuperius ꝛ inferius formaliter differūt. ſaltem nō mutue. quorū vtruꝫ quidditatiue icludit alterꝫ. Intelligo igitᷣ diſtinctionē modalē eē ptē diſtictiōis formalis.

¶ Eſſe igitur formaliter aliquid eſt dupliciter. aliquādo eſt eſſe illud ꝑ formā ſubſtantialeꝫ vt hō eſt formaliter: hō: aīal: viuens: corpus: ſubſtantia: ens. Aliquando vero per formam accidentalem intrinſece denominantem. vt homo formaliter eſt albus. cum albedinē in ſe habuerit potētem ipſum denominare denominatione data. Aliquando autem forma in eſſe intentionali. vt ſortes formaliter eſt videns. quia viſione formatur. ſimiliter formaliter eſt intelligēs quia intellectione formatur in actu vel in habitu non curo nunc. Et aliquando forma extrinſece denominante. vt agens formaliter eſt actione agens. quāuis actio ſit in paſſo. ꝛ conſequenter differentia per formam formaliter differūt. ꝛ iuxta iſtum modum loquendi dixi in primo libro de elementis dubio. 22. nihil eſt idem formaliter ꝛ proprie: niſi predicatum ſit ſumptum a forma. Alio modo dicitur formaliter aliquid cum eſt illud per eius formalitatem. propria autem rei formalitas altero duorum modorum accipienda eſt. primo modo accipienda eſt ꝑ proprium abſtractum. vt materia materialitas. forma formalitas. homo humanitas: infinitum infinitas: exiſtens exiſtentia: modus modalitas: quid quidditas: ꝛ ſic formalitas eſt communis materie forme ꝛ compoſito. quidditati ꝛ modo ſubſtantie ꝛ accidenti. quāuis etiā nomen fictū eſſet. vt chymera: ſiue nomen ſit poſitiuum: ſiue priuatiuū. ꝛ ſic priuatio propriā formalitateꝫ habebit. ꝛ ſic Ariſtoteles p̄io phyſicorꝫ textu cōmenti. 67. epilogādo de numero principiorum dixit. ſunt quodā modo duo: ꝛ quodā modo tria. quia duo ſunt principia per ſe reruꝫ naturalium. ſcilicet materia ꝛ forma. Si autē diſtiguitur priuatio: que eſt principium per accidens: a materia: ſic ſunt tria. priuatio igitur formaliter differt a materia. Correlarium licet entitas eſſet omnium quiditas: ſiue ſint modi: ſiue paſſiones: ſiue vltime differentie: non tamē entitas eſſet propria formalitas oīum. quia non omniuꝫ ipſa eſt proprium abſtractū: ſed entis tātuꝫ. ꝛ hoc modo quecunqꝫ proprijs abſtractis differunt: illa formaliter differunt proprie. Secundo modo per propriaꝫ rei diffinitionē. diffinitio enim conuertitᷣ cū diffinito. ideo propria ei dicitur. ꝛ hoc modo proprijs diffinitionibus differentia ꝓprie formaliter differunt. ad diffinitionē autem deſcriptio reduci poteſt. Formalitas auteꝫ rei non propria accipienda eſt pro oī diſpoſitiuo rei: ſiue ſubſtantiali: ſiue accidentali: ſiue poſitiuo: ſiue priuatiuo ꝛc. ratione aūt iſtoruꝫ duoruꝫ ſcilicet diſponētis ꝛ diſpoſiti duplices dantur predicationes formales: ꝛ identice formales vere ſunt propter identitateꝫ diſpoſitionis. Identice vero propter identitateꝫ diſpoſiti. dicit Frāciſcus tertiū modū. ſ. ꝑ ꝯcomitātiā. vt generatio vnius eſt corruptio alterius cōcomitāter: ſed iſtud nō cōcedit. imo generatio eſt corruptio diuerſimode. qꝛ generatio termini ad quē ē corruptio termini a quo. ꝛ ſic illa eſt idētice vera: nō autē cōcomitāter: nō. n. ꝑꝑ hoc ꝙ generationē comitaretᷣ corruptio: cōcedendū eſſet generationē eſſe corruptionē. Iſtud. n. eſſet ꝯcedere oīa accidētia. eſſe ſubām. qꝛ illā concomitātur accn̄a. formales duplices: eſſentiales: denominatiue. eēntiales ſunt tripliciter ſecundum ꝙ predicatum dicit quid: vel quale: vel aggregatum vt diffinitio de diffinito: vel partium eius. denominatiue ſunt quadrupliciter. primo cum predicatur differentia vel modus

de cõtrahibili vt animal eſt rationale.ens ē fi
nitum.ſecundo cum predicatur paſſio de ſubie
cto.vt riſibile de homine.tertio cum predica/
tur cauſatum de cauſa formali . exemplificant
hic.homo eſt nigredine niger.homo calore ca/
lefacit.Sed dicendum eſt ꝙ ille ablatiuus eſt
ratio inherentie predicati ad ſubiectum:nõ au
tem ſubiectum eſt.ſed ſubiectũ ibi eſt quod diſ
ponitur per cauſam.vt inde oriatur cauſatum.
bene igitur loquantur.⁊ dicant predicatur cau
ſatũ de ſubiecto diſpoſito per cauſam . quarto
cum predicatur accidens de ſubiecto . ⁊ ſic no/
uem modis ſecundum ꝙ nouem ſunt genera ac
cidentium.Sed recorderis aliquod accidentiũ.
aliquando eſt predicatum p ſe de certa ſubſtan
tia vt predixi.Recorderis etiam etherogenei
tatis denominationum relationum.q2 quedam
nominat fundamentum ſubiectum ⁊ ſuppoſitũ
vt ſimilitudo.q2 albedo eſt ſimilis;corpus ſimi
le;ſortes ſimilis.Quedam nominat fundamen
tum:non autē ſubiectũ neqꝫ ſuppoſitum.vt in/
herentia.quia accidens inheret:non aũt corpus
neqꝫ ſortes.Quedam nominat fundamentuꝫ:
ſubiectum;nõ ſuppoſitũ.vt theologizando crea
tio paſſiua anime chriſti benedicti . quia anima
creata.⁊ homo ſaltem.ſecundum intellectum.
ſed non ſuppoſitũ.quia illud eſt diuinum. Que
dam vero nominat ſuppoſitum preciſe.vt pater
nitas.quia ſortes eſt pater.non autem anima:
neqꝫ potentia generatiua pater eſt.

¶ Non te pretereat etiam certam predicatio/
nem ſecundum curſum nature eſſe accidentium
de ſubſtantia:⁊ non econtra . attributio autem
accidentis ad accidens non eſt eſſentialis. iuxta
Ariſtotelem ⁊ Auerroim quarto methaphyſi/
ce textu cõmenti.14.Identicam autem propo
ſitionem diffiniunt eſſe:quando vnum extremũ
propoſitionis propter infinitatem eſt idem alte
ri:non autem quia vnum extremum de altero
formaliter dicatur.Infinitatem auteꝫ duobus
modis eſſe dicit theologus.poſitiuam.ſ.⁊ per/
miſſiuam propter poſitiuam infinitatem verifi
catur hec deus eſt bonitas.propter vero permiſ
ſiuam verificantur iſte.vt ens eſt bonitas:⁊ hu
manitas ⁊ entitas . tranſcendentia enim licet
non actualiter ſint infinita : permittunt tamen
infinitatem ſecum.eſt tamen differentia in pre/
dicando abſtracta de abſtractis:aut concreta de
concretis: ⁊ abſtracta de concretis:aut concreta
de abſtractis.Theologi enim concedunt diui/
nitatem eſſe generationem : ſed non generare.
Et dant regulam.Quando ſubiectum eſt vlti/
mate abſtractum:nihil predicatur de eo:niſi for
maliter vel identice ratione infinitatis : qua
infinitate remota predicatio non eſt vera;niſi ip
ſa ſit primi modi dicendi per ſe.

¶ Sꝫ hic multa conſideranda ſunt.primo quia
diffinitum.ſcilicet predicatio identica a philo/
ſophis conceditur;a quibus infinitas negatur.
ergo declaratio non ſufficiens.confirmatur quã
do ſunt alique ꝓpõnes vere ēt remota aliqua
cã veritatis ear:illa cã veritatis nõ eſt ꝓpria ⁊
adequata cã illius.⁊ ſic nõ ē diffinitio.quia dif/
finitio adequata ⁊ conuertibilis eſt.ſed philoſo
phi propoſitiones in littera enumeratas conce
dunt eſſe veras identice:⁊ tamen vtrãqꝫ infini
tatem negant.⁊ poſitiuam:qua ſit aliquid actu
infinitum.⁊ permiſſiuam qua aliquid infinita/
tem in actu ſecum permittat : quemadmodum
magis cõmune permittit ſecum minus cõmu/
ne:ſiue ſit modus: ſiue differentia ; ſiue ſpecia
le ⁊c.per philoſophos Ariſtotelem ⁊ Auerro/
im intelligo.Auicenna enim quãuis conceſſerit
deum eſſe infinitum . non tamen philoſophus
eſt.ſed medius eſt inter perypateticos.⁊ loquē
tes ſecundum legem maumetti.iſte igitur pro
poſitiones;deus eſt bonitas:ens ē bonitas:hu/
manitas eſt entitas nõ debent dici vere propter
infinitatem.q2 adhuc remota infinitate ; tam
permiſſiua ꝙ̃ poſitiua;ad huc conceduntur.Cõ
firmatur etiam apud theologos cõceditur hec
eē idētice vera pr̄nitas eſt filiatio.q2 vtrũqꝫ ex
tremum eſt idem deo.aut eſſentie diuine. licet
formaliter non ſit vera;⁊ tamen neutruꝫ extre
morum illius propoſitionis eſt infinitum for/
maliter;neqꝫ permiſſiue;ſed bene identice ⁊ ra
tione fundamenti.Dixi tamen infra ꝙ medi/
um ligans extrema non eſt hoc aliquid incom/
municabile.Identica igitur apud philoſophoſ
intelligenda eſt ꝓpoſitio vera ex identitate diſ
poſiti.non diſpoſitionis.vt predixi.de falſis enĩ
propoſitionibus non eſt cura.neqꝫ de illis;quaſ
identicas vocãt ex ſigno.vt homo eſt idem cur
renti.Sed trãſcēdētia ꝓp ambitũ ſuũ a qbus
nihil fugit:ſũt aliq̃s ꝓpõneſ reddētia veras.vt
humanitas ē ens.nõ aũt ex infinitate ꝑmiſſiua

reſpectu autem dei: quãuis infiniti: non magis habemus identicas propoſitiones q̃ꝫ reſpectu aliorum que non infinita ſunt: vt domus eſt lapides ⁊ ligna: q: hec eſt illa: non tamen quomodocunqꝫ diſpoſita: ſed ſub certo ordine ⁊ certa cõpoſitione. neqꝫ curãda eſt finitas aut infinitas: non enim hec vere ſunt: chymera eſt ens: deus eſt lapis. ⁊ tamen vnius extremum dicit ꝑmiſſiue infinitũ: alterius vero poſitiue. dicerent iſti ꝙ veritas ꝓpoſitiõnis preſupponitur. de hinc queritur. an ꝓpoſitio ſit vera formaliter vel identice ⁊c. pro regula aũt: quã dãt aduertẽda eſt hec. humanitas eſt deitas que videtur falſa: nõ obſtãte extremi poſitiua infinitate. Aduerte etiã ꝙ vltimate abſtractum intelligo: quñ eſt abſtractio: quia nõ eſt dabilis vlterior abſtractio. ⁊ qa ſtante tali abſtractione: nõ eſt via verificandi illã propoſitionẽ: niſi ex incluſione qdditatiua vnius in altero. iõ ⁊c. ſit aũt abſtractio in ſubſtãtia a ſuppoſito. vt ſpẽi ab indiuiduo: generis a ſpecie ⁊ datur abſtractio ſuperioris ab inferiori. ⁊ ſic magis cõis a minus cõmuni. ſimiliter diuiſi a diuidente. q: ſuperiora cõcernũtur ab inferioribus. Et eſt abſtractio ſubiecti ab accidẽte. Nõ põt aũt abſtrahi inferius a ſuperiori. q: implicatur contradictio ponere inferius: ⁊ nõ ponere ſuperius. Sed econtra fit abſtractio. q: nõ ĩpꝫ poſito magis cõmuni ponere minus cõmune. q: ſuperiora nõ actu cõtinẽt inferiora. ſed poteſtate. ſpẽs differẽtiã cõcernit. ideo differẽtiã a ſpecie abſcindere poſſumus. nõ aũt ſpẽm a differentia. ⁊ quãuis cõfuſe concipiatur ſpẽs non concepta differentia: non tamẽ preſcinditur ſpẽs a differentia: q: implicite comprehẽſa eſt differẽtia in ſpecie. In accidentibus aũt abſolutis fit abſtractio a ſubiecto vt albedo: ⁊ aliquãdo a ſuppoſito. vt eſſentia albedinis ab hac albedine. In reſpectiuis autem: a ſuppoſito: a ſubiecto. ⁊ a fundamento fieri poteſt abſtractio quia accidẽs cõcernitur in ſubiecto: ⁊ reſpectus in fundamento. paternitas enĩ abſtrahit a ſubiecto puta ab hoĩe. ſed nõ a ſuppoſito. puta ab hac paternitate. ratio autem pñitatis abſtrahit a ſubiecto ⁊ a ſuppoſito. Cauſans enim eſt ignis calefaciens potentia cauſandi non eſt ignis: ſed calor. Cauſalitas autem non eſt ignis: neqꝫ calor formaliter. licet identice cauſalitas hic eſſet calor. loquor de igne vt calefacit: non autem vt ignis.

Et aduerte aliquam eſſe abſtractionem mutuam. ſic ꝙ quemadmodum vnum extremum abſtrahitur ab altero. ita econtra aliud abſtrahitur: vt abſtractio accidentis a ſubiecto. quia ſubiectum ab accidente etiam abſtrahi poteſt: reſpectus a fundamento abſtrahitur ⁊ fundamentum a reſpectu. Aliquam vero eſſe abſtractionem non mutuam. vt abſtractio relationis a ſuppoſito eius. ſuppoſitum enim a relatione preſcindi non poteſt. etiam punctum a linea preſcindi poteſt. quia principium a principiato preſcinditur. Lineam autem a punctis preſcidere nõ ẽ poſſibile ꝯ ſcotiſtas. q: poneret principiatuꝫ ſine ſuo principio intrinſeco. preſcindit tamen mathematicus punctum a linea quamuis hoc in natura eſſe non poſſit. ideo Auerrois ſexto phyſicorum cõmento ſecundo non poteſt punctum eſſe ſine linea. Et ideo diſtinxit Auerrois tertio methaphyſice commento octauo cõtactum mathematicum a naturali dicens geometer demonſtrat ꝙ linea recta non tangit circulꝫ ĩ pũcto: ſed linea ſenſibilis non tangit circulum ſenſibilem niſi in linea. Et ſimiliter ſpera tangit ſuperficiem in puncto: ſed ſpera ſenſibilis non tangit ſuperficiem ſenſibilem niſi in ſuperficie. Non abſtrahibilia autẽ ab inuicem ſunt vt correlatiua. lꝫ enim vnum non ſit de propria quidditate alterius. Eſt tamen de eius diffinitione vt dixit philoſophus ſexto topicorꝫ capite quinto. Et ea eſſe ſimul nã dixit ꝑhiloſophus in predicamentis.

¶ Utrum predicatio ſpeciei de genere ſit per ſe. quod ſic videtur. quia reducitur ad primum modum dicendi per ſe conuertendo eam. Secundo quia predicatuꝫ eſt idem formaliter ſubiecto. probatur per Scotuꝫ voco idẽ formaliter alicui: quando quod eſt ſic idem: includit illud cui eſt ideꝫ in ſua ratione formali. ⁊ ſic inferius eſt idem formaliter ſuperiori: ⁊ non econtra. ſic ꝙ ſuperius non eſt idem formaliter inferiori: neqꝫ differentia ſpeciei. Tertio quia illa eſt in mã nãli. Rñ° tales ꝓpõnes non ſunt per ſe. quia propoſitio per ſe nõ conuertitur. Ariſtoteles primo poſteriorum. vt homo eſt animal. ⁊ non intelligitur illam non eſſe ſimpliciter conuertibilem: ſed intelligitur ꝙ conuerſa exiſtente primi modi dicendi per ſe: conuertere illam non eſt primi modi. Secundo quia per ſe

p:imi modi ꝓpoſitiones ſūt de omni.p:imo po
ſterio:um:qualis nõ eſt illa. Tertio q: illa non
eſt p̄dicatio ſm naturã p:io poſterio:um ⁊ col
ligi põt ex Auerroe.6°.phyſicoꝝ cõ.15. motum
eſt velocius mobile p ſe:ſed p accidẽs eſt ĩpoſſi
bile.puta motũ celeſte:nõ intellige ꝙ per ſe at
tributũ ſuperio:i per accidẽs attribuatur ĩferio
ri. Sed ꝙ nõ repugnãs rationi fo:mali cõio:is
rõni fo:mali minus cõmunis,repugnat.

Ad p:imum dictum eſt ꝓpões cõuerti:ſed
nõ in ꝓpões per ſe:neq; reductiones ad p:imũ
modũ dõi p ſe a paulo veneto poſite admittũt.

Ad ſcđm dz litera dicere.qñ id cui eſt idẽ
ĩcludit illud in ſua rõne fo:mali.⁊ ſic diffinitio
eſt idẽ fo:maliter diffinito:⁊ nõ ecõtra ſuperi/
us eſt idẽ fo:maliter inferio:i.⁊ nõ ecõtra. Dif/
ferẽtia eſt idẽ fo:maliter ſpẽi.⁊ nõ ecõtra.ratio
enim aĩalis non ĩcludit hoĩem:ſed ratio homi/
nis ĩcludit aĩal. Nullũ aũt ſubiectũ eſt idẽ fo:/
maliter accidẽti.licet accidens ĩcludat ſubiectũ
in ſua diffõne data p additamentũ.⁊ ea que ex
iſtis inferio:ibus collecta ſunt ⁊ dimiſſa imper
fectione deo attributa:inter ſe ⁊ ab eſſentia fo:
maliter differunt. Cõtra oĩs hõ fo:maliter eſt
aĩal.oĩs hõ fo:maliter ẽ rõnalis:ergo rõnale fo:
maliter eſt aĩal.ꝯñs falſu;.dixit.n.Ariſtoteles
6°.topicoꝝ capite.8.Si ſecũdum vnamquãq;
differẽtiã aĩal p:edicatur:multa aĩalia de ſpecie
p̄dicatur.nam differẽtie de ſpẽ p:edicatur. Rñ°
ꝯñã nõ v;. Similiter nõ v; nulla diuinitas fo:
maliter differt a diuinitate . paternitas eſt di/
uinitas.ergo paternitas nõ fo:maliter differt a
diuinitate.ꝙ ſi ĩtelligit̃ maio: de omni vel de
nullo.ſ.nihil quod eſt diuinitas fo:maliter ⁊c.
tunc negatur maio:.

An deo attributa ꝓp:iã habeant infinitatẽ.
Rñ° qõ apud philoſophos p̄ſupponit que negãt
ſc; ĩfinitatem dei:infinitatẽ attributoꝝ.vt dixi
in libro de intelligentijs. Sed apud theologos
ſuppoſita p̄ſupponuntur:⁊ negatiue ſoluitur
queſtio.q: tantũ eſt vnum pelagus:quo oĩa que
ſunt in eo:infinita ſunt.

An iſta ſit p ſe: hõ albus eſt hõ albus. Rñ°
ꝙ non.q: de rõne ĩ ſe falſa nihil p:edicat̃. vt de
hoĩe irrõnali.5°.methaphyſice cõ.34.capite de
falſo.ſtat aũt illã rõnẽ eſſe in ſe falſam.q: ſtat nõ
in eſſe albedinẽ homini.nõ intelligo in ſe falſũ.
ꝙ nõ ſit verificabile:ſed qõ falſitatẽ includit ĩ
connexione terminoꝝ incõplexo:um. Secun
do de ente p accñs nihil per ſe p:edicatur. Ter/
tio de cõtingẽti nihil neceſſario p̄dicatur.ſed il/
la eſt cõtingẽs.quoniã ſeqtur hõ albus ẽ homo
albus:ergo hõ eſt albus.a toto ad parte;. vel a
parte ad totũ.nõ curo.ſi.n.dictionũ aggregatio/
nẽ conſideras:eſt a toto ad parte;. Si vero ter/
minoꝝ cõmunitatẽ:eſt a minus cõmuni ad ma/
gis cõe.tũc cõſequẽs eſt cõtingẽs : ergo añs non
eſt neceſſariu;:neq; p ſe.ꝙ ſi arguit̃ p:edicatur
idẽ de ſe:ergo vera:ergo neceſſaria.negat̃ vtra
q; cõſequẽtia.cõcedo tamen ꝙ in ĩtellectu hoĩs
albi ĩcludit̃ albũ:⁊ includit̃ hõ.iuxta Ariſtote/
lẽ.5°.methaphyſice textu cõmenti.16.

Quot aũt modis diſtinctio fo:malis inueſti
gatur. Rñ° qnq; modis vel ſex.p:imo vnũ nõ
eſt de ꝯceptu alterius.vt hõ ⁊ equus:vt vnum
p:edicamẽtũ reſpectu alterius p:edicamẽti.dif
ferẽtia reſpectu diuiſi:differentie diuidentes in
ter ſe:paſſiones reſpectu ſubiecti.nõ.n.ſe qddita
tiue includũt vna alterã neq; paſſio ſubiectu;.
neq; ecõtra. Si.n.diffinitur paſſio p ſubiectu;.
tũc diffinitio eſt p additamẽtũ. Secundus mo
dus.q: diuerſaꝝ ſunt diffinitionũ. Cõtra ſequit̃
ſuperius nõ eſſe idem fo:maliter ĩferio:i : neq;
ecõtra.q: hoꝝ diuerſe ſunt diffinitiones.poſſet
dici ꝙ diffinitiones nõ ſic diuerſe ſunt qn vna
ĩcludat alterã.quẽadmodũ diffinita ſe includũt
ſic ꝙ ſuperius clauditur in ĩferio:i.cõcedo igit̃
vt p:edixi ſuperius eſſe aliquo modo idem fo:
maliter ĩferio:i.q: includit̃ in diffõne eius. ⁊ eſ
ſe aliquo modo nõ idẽ fo:maliter illi.q: diuer/
ſe eſt diffõnis ab eo. Tertius modus q: diuer/
ſaꝝ ſunt deſcriptionũ. Satis faciliter reducere
tur tertius ad ſecũdu; modũ. Quartus modus
q: aliquid eſt demoſtrabile de vno:⁊ nõ de alte
ro. Quintus modus.q: reduplicabile eſt aliqd
de vno:⁊ nõ de altero. Sextus modus.q: ſub
oppoſitis diuidẽtibus cadũt.vt hõ ⁊ lapis.quo
rũ vnũ ſub aiato:reliquũ ſub inanimato cõtinet̃.
Co:relarie ſeqtur ꝙ diſtinctio fo:malis non eſt
totaliter ex natura rei diſtinctoꝝ.q: ratio demo
ſtrationis:diffõnis : reduplicationis eſt eo:um
que apud ĩtellectũ ſunt:diſtinctio.⁊ licet ſcotus
hoc negare poſſet de diffinitione:non tamen de
demoſtratione:aut reduplicatione.

Utrũ ꝯcretũ ⁊ abſtractũ fo:maliter differãt.
Rñ° Scoti ꝙ nõ:ſed ſolũ ratione : ꝙ ſi homo

non eſt humanitas: nõ eſt qꝛ extrema differant:
ſed propter modos ſignificãdi cõcreti ⁊ abſtra/
cti repugnãtes. Rñ° aũt Auerrois eſt ꝙ ſic. qꝛ
humanitas eſt intellectus hoīs: intellectus aũt
nõ eſt hõ: niſi quodã modo. ⁊ differũt ſicut totũ
⁊ ps. ⁊ ſic ex natura rei differũt. Secũdo qꝛ hõ
currit: hũanitas nõ currit: ergo humanitas non
eſt hõ. ꝓportionabiliter ſicut de priuatione et
priuari loquit̃ Ariſtoteles in poſt p̃dicamẽtis.
Ariſtoteles etiã. x. methaphyſice textu cõ. 4.
videt̃ diſtinguere inter cõcretum et abſtractuꝫ
dicẽs vnitatẽ non menſurare: ſed vnũ. Theolo/
gi tñ datam ↄ̃ñam negãt: eſſentia diuina nõ ge/
nerat: deus vel pater generat: ergo diuina eſſen
tia nõ eſt deus vel pater. qꝛ maior de nullo ne/
gat̃. ſ. nihil qđ eſt eſſentia generat. ꝙ ſi philoſo
phus neget ↄ̃ñam. qꝛ ex particularibus nihil ſe
quit̃. faciliter reducetur ↄ̃ña ad terminos ſingu
lares. ⁊ erit ſyllogiſmus reſolutorius. Sed tũc
oportet aduertere ad denominata per opus an
ſuppoſitum an forma an vtrũqꝫ ⁊c.
¶ Utrum humanitas ſit animalitas. ꝙ ſic. qꝛ
illa predicatio eſt in materia naturali. Secũdo
qꝛ hõ eſt animal. ergo humanitas eſt animali/
tas pꝫ ↄ̃ña a cõcretis ad abſtracta. vbi eſt predi
catio primi modi dicẽdi ꝑ ſe. Rñ° Scoti ⁊ ſan
cti Thome eſt ꝙ nõ. qꝛ natura animalis nõ eſt
natura hoīs. ⁊ tunc pꝫ error eoꝝ. qꝛ licet natura
hoīs nõ ſit natura cuiuſcũqꝫ animalis eſt tamẽ
natura alicuius animalis. ⁊ ſic humanitas ẽ ani
malitas quedam. ⁊ preſertim apud eos. qꝛ con/
cedunt ꝙ intellectu homo eſt hõ ⁊ hõ eſt aĩal
ẽt itellectu. ergo forma ⁊ nã hominiſ ẽ forma ⁊
natura certi dati aĩalis. etiã loquẽdo de quiddi
tate conſtituta. qꝛ cũ principia intrinſece conſti/
tutiua ſunt eadem: ẽt conſtitutum eſt idem.
Rñ° autem Auerrois eſt ꝙ ſic. qꝛ humanitas
eſt forma: qua homo eſt homo: ⁊ animalitas ẽ
forma: qua animal eſt animal. ⁊ eodẽ principio
quo aliquid reponitur in ſpecie: reponitur in ge
nere. contra intellectus nõ eſt principium ſentiẽ
di: ergo intellectus non eſt quo animal eſt ani/
mal. intellectus poſſibilis aũt eſt principiũ intel
ligendi hominis. ⁊ eſſendi eius. ergo nõ eodem
principio homo eſt homo ⁊ animal. ⁊ vnũ acci/
pit̃ a ſenſu: reliquũ non. Rñ° animal equiuocuꝫ
eſt ad aĩal intellectu ⁊ ſenſu. ⁊ ſic ab eodem pri
cipio ſumitur genus ⁊ ſpecies: vt libro ſecundo
de elementis declaraui.
¶ Iſta diſtinctione formali vſus ſum in glo/
ſis marginis in libro de itelligentijs quolibeto
tertio. itellectus eſt vnus: formabilia vero mul
ta. i. apta intellectu formari. qꝛ ibi eſt vnum for
maliter. ſ. vna forma: ⁊ multa mãliter. i. multa
corpora formabilia itellectu. Dixi ẽt in libro de
vniuerſalibus. diuerſaꝝ potentiaꝝ obiecta for/
maliter diſtinguũtur contra Scotiſtas cõcedẽn
tes itellectũ noſtrũ habere idẽ obiectũ mãliter
⁊ formaliter cũ voluntate puta ens. hoc autem
Ariſtoteli nõ conſonat ponenti actum pro obie
cto intellectus ⁊ bonũ pro obiecto voluntatis
ſeu appetitus. vt. 2°. phyſicoꝝ ⁊. 3°. de aĩa colli
gi poteſt: ⁊ primo ethycoꝝ ⁊c.

¶ Caput. 25. de diſtinctione reali.

D Iſtingunt rem eſſentie ⁊ rem exiſtẽ
tie. ſed non exꝫ. qꝛ non differunt niſi
noĩe. ſed ſubſiſtẽtia eſt mixtus cõmu
nis q̃ꝫ eſſentia vel exñа. qꝛ ſolum ſubſtãtia ſub/
ſiſtit. ⁊ tñ accñа exiſtunt: ⁊ nõ ſubſiſtunt. ponũt
regulã. Eadẽ realiter ſunt que abinuicem ſepa
rari non poſſunt. diſtincta vero realiter quoꝝ
vnum ſine altero exiſtere põt: etiam per potẽ/
tiã diuinã vt efficiens ⁊ effectũ. qꝛ nihil efficit
ſe. ⁊ producẽs ⁊ productum. qꝛ nihil ꝓducit ſe.
generans ⁊ genitum. qꝛ nihil generat ſe. ⁊ pꝫ ꝙ
deductio eſt icõpleta. qꝛ debent probare ſepa/
bilitatẽ effecti ab efficiẽte. geniti ⁊ generantis:
ꝓducti ⁊ producẽtis ⁊c. neqꝫ ſufficit dicere ꝙ
vnũ nõ eſt alter. Diſtinctio igitur realis eſt re
rum diſtĩctio. Illa ſunt res quoꝝ vnũ ſine alte/
ro exiſtere poteſt. Correlarium differt non idẽ
titas a diſtinctione. ideo non identitas realis
differt a diſtinctione reali. quia tu ⁊ chyme/
ra non eſtis idẽ realiter: et tñ nõ differtis rea
liter. qꝛ chymera nõ eſt res. dixit. n. Ariſtoteleſ
7°. phyſicoꝝ textu cõmenti. 31. aut diro rõ idẽ.
Intelligẽs non idẽtitatẽ eẽ ampliorem alteri/
tate. iõ neqꝫ tu differs re ab hoĩe generando. ⁊
ↄ̃ñter duo idiuidua poſſibilia exiſtere: que non
exiſtunt: nõ differunt re. Tertium correlariuꝫ.
ſubiectum ⁊ ꝓpria paſſio ſunt idem realiter. ⁊
cõſequenter celum ⁊ eius quãtitas: lumen: mo
tus: figura ſunt ideꝫ realiter. apud philoſophũ:
lꝫ non apud theologum. Correlariũ quartum.
omnes differentie eſſentiales ſunt idem reali/
ter illis quoꝝ ſunt differentie. Similiter mo

di intrinſeci.ſimiliter ſuperius ꝛ inferius.Sed
hoc apud philoſophos non conceditur. dicente
formas rerū eſſe dīas.ſed Scotus intelligit dif
ferentias concreta' genus formaliter diuidētia
vt aiatum ꝛc.Correlarium quintū.negationeſ
inter ſe ꝛ priuatiōes inter ſe:ꝛ negationes a pri
uationibus: aut econtra:non realiter diſtingun
tur.Ubi recordare diuerſitatis theologorum a
philoſophis concedentiū accidentia ſine ſubie-
ctis exiſtere poſſe.ꝛ ſic inter illa cadit realis di
ſtinctio.Dicit aūt philoſophus.nullū accidens
a ſubſtātia ei ſubiecta realiter diſtinguitur.non
enim ſeparari poſſunt: vt dixit Ariſtoteles pri-
mo phyſicorum textu cōmenti.14.Et Auerro-
is.4.phyſicoꝝ cō.32.ꝛ ſubdit iſta diſpoſitio.ſ.
nō poſſe ſeparari eſt diuꝫ formaꝝ:q̄ exiſtūt in ſub
iecto.Recordare ſecūdo diuerſitatis iter Tho
mā ꝛ Scotum.qꝛ vult ſcotus mām exiſtere
poſſe p potētiam diuinaꝫ ſine forma.ꝛ ſic mā ꝛ
forma realiter diſtinguūt.Uult autem ſanctus
Thomas oppoſitum. Auerrois aūt opinio in
hoc ē opinio ſancti Thome.Nota tertio ꝙ cū
cōpoſitum corrumpit.ꝛ forma eius deſinit eſſe:
non eſt ſepatio de qua eſt ſmo nunc.qꝛ in ſepa-
tiōe ꝑ̄ꝛie opꝫ vtrūqꝫ eſſe. arguit.n.Auerrois
4°.phyſicoꝝ cōmēto.18.corrūpit locus:ergo nō
ſepatur a locato.vbi Scotus non ſic ſtringeret
faciat enim deus de forma quidq̄d vult aut fa-
cere poſſit:remanēte mā prima nō formata:ha
betur realis diſtin.tio materie a forma:cū vtrū
qꝫ eſt:ex eoꝝ ſepabilitate vel ſepatione: ꝛ non
identitas eoꝝ:cū vnū illoꝝ nō eſt.

¶ Iſte modus declarandi realem diſtinctio-
nē aliqua declaratione indiget quid.ſ.p ſepabi
litatem intelligat.qꝛ corruptio nō ſatis ampla
eſt.ideo arguo contra ipſuꝫ.primo quia duo cor
relatiua ſeparari in eſſe non poſſunt.qꝛ vnum ſi
ne altero eſſe non poteſt:ꝛ tamen realiter diſtin
guntur.Secundo theologus ponit relationes i
diuinis realiter diſtinctas.ſimiliter ꝛ pſonas:
ꝛ tū eas ab inuicem ponit eſſe inſeparabiles.ꝙ
ſi dicas.medium eſt hoc aliquid. cui extrema
ſunt idem.ſ.diuinitas.ergo neceſſe eſt extrema
ſcꝫ perſonas inter ſe:ꝛ relationes inter ſe coniū
gi.patet cōſequentia ex regula Ariſtotelis pri
mo priorū. Rñ° licet diuinitas ſit ſingulare:nō
ſatis eſt.ſed oportet ꝙ medium ſit icōmunica-
bile.ad hoc vt proprie ſit aliquid hoc.ꝛ ſic theo
logus diuinitatem multis perſonis cōmunica-
bilem ponit.quod non ponit philoſophus. verꝫ
theologus diſtiguere poteſt. Duplex realitas
ſcꝫ exiſtētie ꝛ ſubſiſtētie:ꝛ tunc diuine pſone
non realiter diſtinguunt realitate exiſtentie:
ſed bene ſubſiſtentie. Rñ° ſi coexiſtentia re-
latiuoꝝ eſſet cauſa iſepabilitatis eoꝝ:et antece
dentia vt cauſe intrinſece: aut abſolute ipſius
cauſe:erit cauſa inſepabilitatis cauſati a cauſa
eſſentiali.ꝛ ſic totum non realiter differt a par-
te:neqꝫ apud philoſophos aliquod inferiorum
realiter differet a celo:neqꝫ aliquod accidēs rea
liter differet a ſubſtantia.Similiter ſubſequē-
tia naturalis: vt luminis ad lucem eſſet ſuffici-
ens cauſa vt lumen luci eſſet idem realiter.vi-
det igr̄ ſepationem vnioni eſſe oppoſitam.ꝛ ſic.
licet deus ꝛ cauſata ſic ſe habeant ꝙ cauſata eſ
ſe non poſſint ſine deo:tū aliqua cauſata nō ſunt
deo vnita.ꝛ ſic realiter diſtincta eſſe poſſunt ab
eo.ideo alius modus dicendi apertius ſepabi-
litatē declarat p veram negationem vnius de
altero.quoniā ſi deus eſt imenſus:non bene pa-
tet ſepatio cauſati a deo ꝛ ſepatio ſecundum lo
cuꝫ nimis ē anguſta.quia non omnia locabilia
ſunt.neqꝫ ſepatio in exiſtentia.ſ.vnū ſit:ꝛ nō al
terū.qꝛ neqꝫ oīa ſunt contingentia.

¶ Aliquantulum latior ē alius modus diſtin-
ctionis realis.ꝛ ē vbi vnum de altero vere ne-
gatiue predicat.nō curando de ſepabilitate aut
inſepabilitate.ꝛ tunc cōſequenter mā ꝛ forma
realiter dr̄nt:ſubiectum ꝛ aliqua ꝓpria paſſio:
vt quantitas:lumen:ab aiali celeſti cuius ſunt.
Iſto modo loquendi vſum ſum.in primo libro
de elementis dū conceſſi inter ptes eſſentiales
cōpoſiti eſſe diſtinctionē in re:que tamen ſunt
multa in potētia:ꝛ nō ſunt multa in actu.Et dū
conceſſi ꝙ quātitas realiter differt a ſubſtan-
tia.Et in libro de itelligentijs cōmento primo.
Et i pmo de elemētis qōne.x.dicens.tunc dua-
bus cognitionibus realiter diſtinctis ſecunda ſe
cognoſceret.ꝛ ſic pria itelligentia ꝛ ſecunda rea
liter dr̄nt.q̄uis ſepabiles n̄ ſūt apud philoſophū
ſed nō ſic apud theologum.qꝛ lucifer deum non
videt ituitiue:quē alias vidit. Iſtam diſtictio
nem itelligunt Ariſtoteles ꝛ Auerrois inueni
ri ab intellectu.8.methaphyſice textu ꝛ cōmē-
to octauo cum habet pro inconuenienti ꝙ ani-
ma ſit homo.

¶Quot autem modis diſtinctio realis vena/
ri poteſt. Dicunt ꝙ quattuoꝛ. Pꝛimus vnum
generatur altero non generato. Iſtá regulá nõ
ſeruo: qꝛ ſoꝛtes incipit eſſe pater. qñ ipſe nõ inci
pit eſſe. ſimiliter ſoꝛtes incipit eſſe qñ ipſe nõ in
cipit eſſe pater. ꝛ tamẽ hic pater ꝛ ſoꝛtes ſunt ea
dem res. qꝛ de ſe inuicem vere ꝛ affirmatiue p̄
dicátur. ſ. ſoꝛtes eſt pater. vt ſuppono. Aduerte
ꝙ licet concedá ſoꝛtem eſſe patrem. nõ tñ ſoꝛtẽ
eſſe paternitatem concedo. Sed minus malus
modus arguendi eſſet: diuerſis generationibus
generantur: ergo differunt re. ꝛ tunc aduertẽda
eſt differentia compoſiti a materia ꝛ foꝛma. qꝛ
cõpoſitum vere coꝛrũpit̃ aut generat̃: ſed mate
ria aut foꝛma nõ. Ego aũt hanc ꝯñam nego pro/
poꝛtionabiliter ad preexiſtẽtem. ſimiliter aduer
tendum an' de generatione ſimpliciter aut ſecũ/
dum quid ſit ſermo. Oppoſitum tñ modũ argu
endi concedo. ſ. ſunt ſimpliciter eadem: ergo cũ
generabilia fuerint. generationes eoꝝ ꝛ coꝛru/
ptiones ſunt eedem. Dixit enim Ariſtoteles
7°. topicoꝛum capite pꝛimo. Quecunqꝫ ſimpli/
citer eadẽ: ꝛ generationes ꝛ coꝛruptiones eedẽ.
ꝛ effectio ꝛ coꝛruptio. ſimiliter aũt eadem ſunt
quecunqꝫ ſubiecto ꝛ ratione ſunt eadem vt di
xi ſupra capite. 18. determinate tamẽ textus Ari
ſtotelis intelligendus eſt. ſ. de generabilibus.
non. n. vꝫ abſolute: ſunt ſimpliciter eadem: ergo
ꝛ gñationes. qꝛ de eternis verificabile eſt ante
cedens: ꝛ non ꝯſequẽs. Tertius modus. Unũꝫ
oꝛiginatur ab altero: ergo vnũ re differt ab alte
ro. hanc conſequentiam nego. qꝛ aliqua paſſio ẽ
idem re ꝙ ſubiectum eius: ꝛ tamen oꝛiginatur
a ſubiecto. patet antecedens de paſſionibus: q̄
ſunt aptitudines. niſi diſtinguas inter oꝛigina/
ri ab altero: ꝛ fluere ab altero. Quod ſatis va
num eſt. aut volũtariũ. Quartus modus. Unũ
ſeparatur ab altero: ergo re differunt. Iſte va/
lidus eſt ad diſtinctionẽ realem pꝛimo modo
acceptam concludẽdũ. ſed reſpectu ſecundi mo/
di diſtinctionis realis concludit maioꝛem diſtĩ
ctionem q̄ꝫ ſit realis diſtinctio. ſecundo modo.
qꝛ vltra hoc ꝙ vnũ non ſit alterũ: concludit di
ſtinctionem ſecundum eſſe. qꝛ ſeparata diuerſis
eſſe ſunt. ſed mediũ aptiſſimũ eſt de ſe inuicem
vere negatiue pꝛedicantur: ꝛ vtrumqꝫ illoꝛum
eſt: ergo realiter differunt. ꝛ quia non omnia
exiſtentia dicuntur res. qꝛ aliqua ſunt intentio
certioꝛ minoꝛ eſt: ꝛ vtrumqꝫ illoꝛum eſt res. ꝛ
recoꝛdare de negationibus aut pꝛiuationibus
an de illis concedas ꝙ ſint. nec ne.

¶Caput. 24. de diſtinctione eſſentiali.

i Identitas eſſentialis dupliciter itel
ligitur. vno modo quãdo aliqua vni
eſſentie ſingulari identificantur. ꝛ ſic
inter eſſentialem ꝛ realem identitatem: iuxta
ſcotiſtas non eſt differẽtia niſi in diuinis. quia
perſone diuine realiter dr̃nt: ꝛ ſunt idem eſſen
tialiter. Extra aũt eſſentiam diuinam oĩa' eẽn/
tialiter diſtincta realiter differunt: ꝛ quecũqꝫ
realiter differẽtia diſtinguunt̃ eſſentialiter. Sꝫ
apud Auerroim nõ ꝯcedit̃ aliquod illoꝝ. de di
uinis pꝫ. qꝛ nõ cõcedit. diſtinctionẽꝫ pſonaꝝ: ex
pte rei. extra aũt diuina ſimilitudo coloꝛis et
ſimilitudo ſoni eſſentialiter dr̃nt: ꝛ nõ realiter
qꝛ nõ ſunt res. ſed itẽtiones. Eſſentialẽ igit̃ di/
ſtinctionẽ diffiniũt p diſtinctionẽ ſepabilium.
Sed ꝯtra qꝛ mã ꝛ foꝛma mãlis nõ ſunt ſepabi
lia. lꝫ. n. itellectus: q nõ cauſat̃ a mã: ſepari poſ
ſit. nõ tñ foꝛma educta de potẽtia mãe. qꝛ ſi ſe
pararet̃. iam nõ eſſet educta. qꝛ deus cauſalita/
tem mãlem nõ ſupplet. ꝛ tñ eſſentialiter diſtin
guunt̃. qꝛ rõne dr̃nt: ꝛ nõ coincidũt i vná eſſen/
tiá ſingularẽ: ꝛ ẽt vnũ ab altero depẽdet. Coꝛ/
relarium nõ vꝫ hec ꝯña. eadẽ generatione hec
generant̃: ꝛ eadẽ coꝛruptione coꝛrumpunt̃: ꝛ nõ
ſunt ſepabilia: ergo eſſentialiter ſũt idẽꝫ. qꝛ de
mã ꝛ foꝛma mãli verificat̃ añs. ꝛ ꝯñs ẽ falſũꝫ.
Eſſentialiter aũt diſticta dupliciter itelligũt̃.
ſcꝫ eſſentialiter oꝛdinata: ꝛ nõ eſſentialiter oꝛ/
dinata. Diuidit̃ aũt eſſentialis oꝛdo in oꝛdinẽ
eminẽtie. ꝛ ẽ vbi vna eſſentia ẽ maioꝛis nobili
tatis q̄ꝫ altera. vel diſtantioꝛ a nõ gradu entis
q̄ꝫ altera. ꝛ iſte oꝛdo nõ reqrit cauſalitatẽ vni
us ad alteꝝ. Alius eſt oꝛdo depẽdẽtie ꝛ apud
Scotum diſtiguit̃ i depẽdẽtiam cauſalitatis
ꝛ ẽ qñ poſterius depẽdet a pꝛioꝛi i aliquo gene
re cáe. ꝛ ẽ quadruplex: hꝫ ꝙ q̄ttuoꝛ ſũt genera
cauſaꝝ: ꝛ i depẽdẽtiá cauſatoꝝ: ꝛ ẽ qñ poſteri/
us cauſatum a pꝛius cauſato ab eadem cauſa
depẽdet. Sed hic opꝫ itelligere de cauſa p ſe:
nõ aũt de cá per accñs. qꝛ cauſatũ p accñs nõ hꝫ
eſſentialẽ oꝛdinẽ ad ſuá cám. ſecũdo opꝫ aduer/
tere. qꝛ admittit Scotus i tractatu de pꝛio pri/
cipio. depẽdẽtiá poſterioꝛis a pꝛioꝛi ſine cauſali
tate eoꝝ. vt paſſiões ab eodẽ ſubiecto eſſentia/

runt aut ſe totis ſubiectiue: que non conueniūt in aliquo potentiali. Dupliciter autem intelligi poteſt conuenientia in potentiali ſm ꝙ dupliciter itelligi pōt potētiale. vno modo diuiſibile p dr̄as aut modos. ꝛ de potentiali qdditatiue predicabili itelligitur. ꝛ tunc quecūqꝫ hn̄t aliquod potētiale qdditatiue pdicabile de ſe illa ſunt idē ſe totis ſubiectiue. quecunqꝫ autē nō habēt aliquod potētiale de ſe quidditatiue predicabile: illa differūt ſe totis ſubiectiue. Et Scotiſte faciunt differētiam iter aliqd eſſe vniuoce pdicatū. ꝛ eſſe potētiale vniuoce predicatum. volunt. n. ens eſſe vniuocū dictum de deo ꝛ creatura ſiue vniuoce dictum ſit de illis: ſiue denominatiue: ſed non eſt potentiale. ideo non eſt genus ens. Sed alia vniuoce predicabilia actuabilia per differentias potētialia ſunt. ꝛ ſic genus generaliſſimū vel ſubalternū dicūt cōceptū potētialem. ꝛ propter hāc potētialitatem incluſam nullum genus deū ſub ſe continet. qꝛ deo potētialitas illa repugnat. Similiter ſcienda eſt dr̄ia cōparationis generis ad ſpecieꝫ: que eſſentialiter genus icludit. ꝛ comparationis generis ad differentias diuiſiuas eius. qꝛ differētie non eſſentialiter genus includunt. ideo predicatum generis eſt quidditatiue dictū de ſpeciebus: nō aūt de differētijs. ꝛ ſic ſpecies generis dicūtur eedem ſe totis ſubiectiue: ſed differentie nō dicunt eedē ſe totis ſubiectiue ſimiliter. ꝑ. p: edicamenta: dependens ꝛ independēs pſone diuine: nō curando ꝙ illud potētiale ſit extra animam. ſecundū ꝙ ponunt quidditates vniuerſales de ſe: in potentia tn̄ eſſe extra animā: qꝛ ens dictū de eis: lꝫ eſſet quidditatiue dictum: nō tn̄ eſt potentiale. Alio modo intelligitur ſubiectū qḋ ſubicibile eſt. Et tunc diſtinctio ſe totis ſubiectiue eſt diſtinctio realitatuꝫ in exiſtentia ſeparatoꝝ. Differt igitur hec diſtinctio a diſtinctione reali. qꝛ vbi ſatis eſt pro reali diſtictione ſeparabilitas extremoꝝ: hic requiritur actualis ſeparatio. ꝛ ex oppoſito idētitas ſe totis ſubiectiue eſt identitas realitatis in exiſtētia. ꝛ tunc diſtictio ſe totis ſubiectiue eſt alietas nō vnibilium i eodē idiuiduo ſubiecto aut ſuppoſito. Correlarium accidentia a ſubſtātia non ſe totis ſubiectiue differunt. qꝛ vniunt cuꝫ ſubſtātia. qꝛ recipiuntur i ea i ſubiecto. Correlarium ſcḋm natura diuina ꝛ humana non ſe totis ſubiectiue differunt. qꝛ vniuntur in eodem ſuppoſito: vt i filio dei eterno hoc ſecūdū mere theologicum eſt. Correlariū tertium mā ꝛ forma nō ſe totis ſubiectiue differūt. qꝛ i codē idiuiduo vniūt. Dicūt aliq. Correlariū q̄rtū danſ aliqua que non ſe totis ſubiectiue ſunt idem: neqꝫ ſe totis ſubiectiue drn̄t. qꝛ homo ꝛ equuſ ſunt idem i ſubiecto remoto. ſ. i mā prima. ꝛ differunt i mā ſecunda. Sed hoc nō eſt benedictū. ꝙ lꝫ mā pria eoꝝ ſit eiuſdē rōnis: nō tn̄ eſt vna numero. qꝛ diuerſis formis diuiſa eſt. ꝙ ſi ſucceſſiue ꝛ multis traſmutationibus iueniās hominis ꝛ equi materiam primaꝫ candē numero: tunc illud non eſt cū vtriuſqꝫ extremi exiſtētia ſed vno corrupto ꝛ altero generato: ꝛ ſic non ſubiectiue identificātur. Ubi cōſiderāda eſt vnibilitas i eodē: aut p identitatē vnius cū altero: aut p iformationē vnius cū altero. aut p aſſumptionē. Et tunc ſtando i via philoſophoꝝ facienda eſt differentia i itelligētiis: cum querit an ille cū formis mālibus dici debeant ſe totis ſubiectiue diſtīgui: querendum. n. eſt an ſit ſermo de itelligētijs i eoꝝ eſſe reali acceptis. aut i eſſe eaꝝ itentionali. ſi. n. i eſſe reali accipiuntur: non vniuntur cū formis mālibus i aliquo ſubiecto. ꝛ ſic ſe totis ſubiectiue dr̄nt ab eis. Si aūt i eſſe earum itētionali ſit ſermo. qꝛ i eaꝝ eſſe itellecto i itellectu poſſibili cū formis mālibus vniūtur: cū itellectus poſſibilis felix eſt. ergo idē cū eis ſunt ſubiectiue. Sed tunc dubitatur apud theologum. an tria ſuppoſita diuina ſint ſe totiſ ſubiectiue diſtincta. ꝛ videtur ꝙ ſic. qꝛ predicata dicta de eis non ſunt potentialia. vt ens aut deus. ergo nō ſunt idē ſe totis ſubiectiue primo modo. neqꝫ ſecundo modo. qꝛ i nullo potētiali ſubiecto cōcurrūt: lꝫ. n. eadem ſint in diuinitate. illa tn̄ nō eſt potentiale: neqꝫ ſubiectū. Hic aliq fugiunt dicētes extrema huius diſtictionis debere eſſe indiuidua. ꝛ nō ſuppoſita. ſunt autem pſone diuine ſuppoſita: nō aūt idiuidua. Et tūc oīa diuina ſuppoſita iter ſe cōparata dicunſ ſe totis ſubiectiue diſtincta. ſed contra in eodem idiuiduo cōueniunt. qꝛ in deo. ſimiliter dicūt oppoſita diſtingūſ ſe totis ſubiectiue ꝯ relatiue oppoſita in diuinis ſunt idem eſſentie determinētur igitur ſignificationes terminorum iuxta cōem modū loquēdi auctoꝝ ꝛc. ꝛ conſequenter tunc dicatur ꝛc. ſimiliter differentie diuidētes

oppoſite aliquod genus. vnitas eni generis predicabilis: licet concluderet identitatem ſe totiſ ſubiectiue primo modo: non tamen ſecundo modo. tum quia differētie oppoſite: lꝫ dicātur diuidere idē genus; illud tñ nō eſt qdditatiue dictū de illis. Similiter genus ſubiectum circa quod oppoſita fieri habent: nō ſimul habet oppoſita: ſaltem ſecūdū eandē partē. lꝫ poſſit eſſe ꝙ ea habeat ſucceſſiue. ⁊ ſic oppoſita dicūtur idem ſubiectiue. Cōtra quia ex determinatis ſequitur ꝙ anima ⁊ corpus: ⁊ vniuerſaliter mā ⁊ forma ſunt idē ſubiectiue. ſimiliter homo ⁊ albedo. ſimiliter intellectus ⁊ ſcia. imo hoc cōceſſum eſt. contra illa dn̄t realiter ⁊ eſſentialiter: ergo in exiſtentia. patet conſequentia qꝛ exiſtentia eſt idē eſſentie. Reſponſio aliud eſt vnam exiſtentiā nō eſſe aliam: ⁊ vnā exiſtētiam non eſſe ſeparatam ab alia. tunc concedo ꝙ accidentis ⁊ ſubſtātie exiſtentie ſunt diſtincte: ſed non ſunt ſeparate. ⁊ apud philoſophum aīe ⁊ corporis nō ſunt due exiſtentie ꝓprie: ſed vna. qꝛ eadeꝫ exiſtentia: qua forma exiſtit: mā exiſtit: ⁊ cōpoſitū exiſtit. ꝙ ſi duabus exiſtētijs ꝯcedatur: illa exiſtere: quarum vna eſt in actu: ⁊ eſt exiſtētia forme: alia vero in potentia: ⁊ eſt exiſtentia materie. Adhuc dicit philoſophus illa non ſeparatiꝫ exiſtere poſſe. ꝙ ſi deus aīam a corpore ſeparat dat aliā formā materie: qua exiſtat in actu ⁊ ſic nō propria exiſtētia tm̄ materia exiſtit. ⁊ ſic nō dicūtur illa ꝓprie eſſe ſeparata ⁊c.

¶ Caput. 26. de diſtictiōe ſe totis obiectiue.

Adē ſe totis obiectiue dicunt̄ de quibus aliquid quidditatiue predicatur. Intellige idem de vtroqꝫ extremorum huius diſtinctionis quidditatiue predicari. Differunt aūt ſe totis obiectiue ea de qbus nihil quidditatiue dicitur de vtroqꝫ. ideo diffiniunt. Diſtinctio ſe totis obiectiue eſt diſtictio extremoꝝ i nullo cōceptu reali quidditatiue cōuenientium. Sed circa huiuſmodi dicta conſiderandum. qꝛ ſequit̄ aliqua neqꝫ ſe totis obiectiue dici diſtincta: neqꝫ idē. qꝛ capio ens ⁊ hoc ens. ⁊ certum eſt vnū de altero quidditatiue p̄dicari. ⁊ certū eſt ꝙ iſtis nihil eſt cōmune vniuocum. ideo non poſſunt dici ſe totis idem obiectiue: neqꝫ ſe totis obiectiue diſtincta. Secundo cōſiderandūꝫ eſt. qꝛ ſequitur ꝙ deus ⁊ creaturā ſunt idem ſe totis obiectiue. Similiter ⁊ decē predicamenta. Contra qđ eſt philoſophus 5°. methaphyſice capite de eodem. ⁊ x. methaphyſice cōmento. 12. vbi appellat predicamenta primo diuerſa; talia. n. que nō genere conueniūt diuerſa appellātur. differētia enim in aliquo cōueniunt: ⁊ etiā differunt. Sed diuerſa non dicūtur differre: differentia igitur differentijs differunt: diuerſa vero ſe ipſis differūt. Similiter ⁊ differentie ſe ipſis differunt. aliter in principijs diſtinguentibus iretur in īfinitum. iō niſi ratio oſtenderet dari cōpoſita ex principijs. vt generatio corruptio ⁊ motus oſtendunt: concederetur oīa ſe ipſis differre. aut abſcinderetur ꝓceſſus in infinitum in primo ⁊ non in ſecundo. An autem diuerſitas ⁊ differentia coincidant ī idem. Dicit Franciſcus ꝙ ſic. qꝛ eadem diſtinctione. qua forme diuerſe ſunt: ſpecies ꝑ illas formas differunt. ego autem dico ꝙ comparata differunt: ergo ⁊ comparationes. tertio conſiderandum an ſubiectum ⁊ paſſio ſe totis obiectiue differant. Similiter modus ⁊ quidditas ſimiliter paſſiones entis. ſimiliter ens an predicetur de oībus. quarto qꝛ videtur negata hec diſtinctio ab Auerroe. 7°. phyſicorum.

¶ Ad primū dico ꝙ ens ⁊ hoc ens ſunt idem ſe totis obiectiue. ⁊ ſi ens p̄dicat̄ quidditatiue de hoc ente: ipſum p̄dicat̄ qdditatiue de vtroqꝫ illorum extremorum: hec. n. aliquo modo quidditatiua eſt predicatio ens eſt ens. quāuis non ſit proprie primi modi.

¶ Ad ſecundum alias dixi ens predicari qdditatiue: ſed nō vniuoce: ſꝫ analogice: ⁊ predicatū hoc non eſſe niſi nomen ad placitum ſignificans oīa. quāuis i itellectu eſſet talis terminus. ideo Ariſtoteles vult predicamenta eſſe primo diuerſa. qꝛ illis nō ē vniuocū p̄dicatū: ſed analogū. quod nō naturaliter ſignificat oīa: ſꝫ ad placitū.

¶ Ad tertium cōceditur ꝙ ſubiectum ⁊ paſſio non ſunt idem ſe totis obiectiue: ſed diſtinguūtur illo mō. Similiter quō modus eſt qdditati idē: dictuꝫ ē ſupra capite de vno. Similiter an ens qdditatiue p̄dicet̄ de oībuſ. An aūt ens habeat paſſiones. ſi ſubiectū ꝑſonaliter accipit̄. ꝯcedit̄. ſed ſi ſimpliciter accipiat: eſt difficile ꝯcedere. iō opꝫ aduertere ad ea q̄ phus. 4°. metha. textu cō. 5. dicit ſimiliter ⁊ Auerrois cōmento prio ibi. Sed de his ſupſedeo ad preſens.

¶ Ad quartum aliud eſt non conuenire in ali-

quo: ꝛ non conuenire in aliquo quidditatiue di
cto. Negatur primum: ꝛ conceditur ſecundum.
ſiue qdditatiuũ ſit naliter dictum: ſiue non.

¶ Tertius articulus.

Trum iter diſtictiões datas a ſcoti
v ſtis ſit ordo. ſic ꝙ mĩma diſtinctio ſit
diſtictio rõnis. ꝛ maxĩa diſtinctio ſit
diſtin° ſe totis obtiue. Similiter maxĩa idẽti
tas ſit idẽtitas rõnis. ꝛ minima idẽtitas ſit idẽ
titas ſobtiua. Inter medie aũt ſʒ iſtũ ordinẽ or
dineſ. pria identitas rõnis. ſcda ex nã rei. tertia
formalis. q̃rta realis. qnta ẽntialis. ſexta ſe to
tis ſbtiue. ſeptia ſe totis obtiue. Et p oppoſitũ
maxĩa diſtin° ſit diſtin° ſe totis obtiue. ſcda ſit
diſtin° ſe totis ſbtiue. tertia ẽntialis. q̃rta rea
lis. qnta formalis. ſexta ex nã rei. ſeptia rõnis.
Et ſm iſtos ordines ſe habeãt ſm inferens ꝛ il
latũ. ſic ꝙ maior idẽtitas vel diſtin° minorem
identitatẽ vel diſtictionẽ iſerat p ꝯñaʒ bonã ꝓ
portionalr. ſ. diſtin° diſtõnẽ ꝛ idẽtitas idẽtitatẽ
¶ R° faciẽda ẽ dr̃ia iter vnã diſtõnẽ eẽ maiorẽ
alia. ꝛ eẽ cõiorẽ. qꝛ cõitas reqrit p̃dicationẽ vni⁹
de altera. qꝺ nõ reqrit maiorẽ eſſe. q̃tũ igiſ ad
cõiorẽ. dico ꝙ nõ. qꝛ inter illas ñ ẽ ordo ſʒ ma
gis cõe ꝛ minus cõe. nedũ ꝙ ibi ſit ordo q̃lis in
linea p̃ltali aſſignari ſolet. q̃tũ vo ad maximaʒ
dico ꝙ facere ens diminutũ eſſe maximã identi
tatẽ ñ ꝯuĩcit. Õẽ ãt ens diminutũ ẽ rõnis. Pro
h⁹ miſſiõis dclaratõe dubia. 6. ordiate ſoluẽda ſẽ
¶ Primũ dubiũ. Utrũ oĩs diſtin° ex nã rei ſit
diſtin° rõnis. Rñ° ꝙ nõ. qꝛ nulla diſtin° p opuſ
intellectus eſt diſtin° p̃ter opus intellectus: ne
qʒ eꝯ. in abſtracto. n. ꝓpoſita eſt qꝺ. cui ꝓportio
nalis eſt. an oĩs identitas rõnis ſit identitas ex
nã rei. Et ꝓportionalis rñ° eſt ꝙ ñ. qꝛ nulla idẽ
titas p opus intellectus eſt idẽtitas p̃ter opus
itellectus. qꝛ ens rõnis ñ ẽ ens reale: neqʒ eꝯ. qꝛ
capiũſ vt oppoſite diuidit ens in reale ꝛ rõnis.
Si ãt i ꝯcreto qꝺ ꝓpoãſ. ſ. vtrũ oĩa ex nã rei dr̃ia
rõne diſtiguãſ. R° ꝙ ñ oʒ. iõ ñ vʒ ꝯña diſtiguũſ
ex nã rei. g° rõne diſtiguũſ. qꝛ ſtat itellectũ nr̃ʒ ñ
ꝯſiderare diſtõnẽ ex nã rei diſtictoꝝ: ſeqꝫ tñ hec
ex nã rei dr̃nt: g° hec apta ſũt rõne diſtingui. qꝛ
vbi ẽ diſtin° p̃ter op⁹ inte⁹: inte⁹ nr̃ aduertens
ad illã: aut videt illã: aut apt⁹ eſt illã videre: nʒ
pp h° ſeqꝫ illas diſtões ſʒ ſupius ꝛ iferius ſe
hẽre. qꝛ dꝫ nã iferioris ẽ actualr̃ ꝯtiere ſupi⁹ vel
cõi⁹: ꝛ potẽtialr̃ ꝯtieri: ꝛ de nã ſupioris actualr̃
ꝯtineri ꝛ potentialr̃ ꝯtinere ipʒ iferi⁹: cui⁹ mõi
ñ ẽ i his diſtõnib⁹. ꝯcedit tñ ñ valere ꝯñaʒ: hec
rõne dr̃nt: g° hec ex nã rei dr̃nt: qꝛ ite⁹ nr̃ nat⁹ ẽ
diſtiguere adunata i eẽ i ea ex qb⁹ cõponũſ: quã
uis ñ diuidãſ i eẽ. ſicut diuidit inte⁹ mãm a forma
Auer. 12. metha. cõ. 39. ꝛ ẽt eadẽ itẽtõe p̃t inte⁹
nr̃ bis vti: ſemel vt ſubto: ſemel vo vt p̃dicato
vt i ſyllogiſmis aut ꝯuerſiõib⁹. ſubm aũt ꝛ p̃di
catũ aliqñ rõne tñ dr̃nt. vt hõ ẽ hõ. Preterea
ſtat aliq̃ eẽ entia rõnis: q̃ nullũ eẽ p̃ter aĩaʒ hñt.
ꝛ ſic nulla diſtõne p̃ter op⁹ inte⁹ diſtiguũſ vt chy
mera ꝛ yrcoceruus. ꝓportionalis huic qꝺ ẽ. an ſi
aliq̃ ſint idẽ rõne: illa ſint idẽ ex nã rei. Rñ° ꝙ
nõ. qꝛ ſtat aliq̃ eẽ entia rõniſ tñ. ꝛ ñ ex nã rei. vt
chymera chymere cõpata: q̃cũqʒ idẽtitatẽ ibi
ꝯcipiat inte⁹: nulla identitas ex nã rei ibi rñde
bit: Cõcedo tñ ꝙ ſi eẽnt aliq̃ res: q̃s inte⁹ nr̃ di
ſtiguere ñ poſſet ab inuicẽ: ꝙ ille eẽnt idẽ ex nã
rei. ſʒ i añte videſ iplicatio. qꝛ eo qꝛ ſupponũſ eẽ
due res. iã videſ ibi eſſe realis diſtinctio. poſſeʒ
tñ multiplicare noĩa. vt prius hõ ꝛ homo: quã
uis non multiplicaretur res.
¶ Scdm dubiũ. Utrũ oĩa formaliter diſticta ex
nã rei differãt. Rñ° ꝙ ñ. qꝛ ãplior ẽ formaliſ di
ſtictio q̃ʒ diſtin° ex nã rei. qꝛ multe itẽtiões apꝺ
aĩaʒ formaliter differũt vt ſbʒ ꝛ p̃dicatũ: maior
extremitaſ ꝛ mior extremitaſ ꝛc. qꝛ diuerſaꝝ ſẽ diffõ
nũ: ꝛ tñ ñ ex nã rei diſtiguũſ: qꝛ ñ hñt eẽ p̃ter op⁹
ite⁹ ſimiliter aduerte ſup priuatões ꝛ negatõeſ
oĩa ãt ex nã rei differẽtia formaliter differũt. ꝛ
tũc mõi oppoſiti ſũt formalr̃ diſticti. ita ãple. n.
capiſ diſtin° formalis vt mõꝝ diſtõnẽ cõphẽdat
ñ. n. i ordine diſtõnũ aut idẽtitatũ ipaʒ modaleʒ
noĩauim⁹. ꝙ ſi dicaſ ꝙ aliq̃: vt ſupi⁹ ꝛ iferi⁹ ſũt
diſticta ex nã rei: ꝛ ñ foꝛalr̃. ꝛ p̃ſerti iſta duo. ſ.
ens ꝛ h° ens: videſ. n. ex nã rei differre: nõ ãt for
malr̃. qꝛ vnũ ẽ cõicabile: reliquũ vo icõicabile. ꝛ
oẽ qꝺ rõne foꝛalẽ dicĩ i vno ẽ oẽ qꝺ dicit rõnẽ for
malẽ i altero. Cõtra ſupi⁹ ꝛ iferi⁹: diffõ ꝛ diffi
nitũ: totũ ꝛ pte ſic ſe hñt ꝙ vnũ eoꝝ ñ icludit
alteꝝ i ſua rõne formali. g⁹ aliquã formalẽ diſti
ctionẽ hñt. lʒ. n. ſupius claudaſ actu in iferiori:
nõ tñ inferius in ſupiori. ꝛ lʒ diffinitio ẽntiali
ter p̃diceſ dꝫ diffinito: ñ tñ diffinitũ ẽ dꝫ rõne for
mali diffõnis. ꝛ lʒ totũ icludat ptẽ: nõ tñ ps ẽn
tialiter includit totũ. hũanitas aũt ꝛ rõnalitas:
q̃uis ꝯuertibilr̃ ſe hẽrẽt: ꝛ ñ hũanitaſ rõnalita
tẽ icludit: nõ ãt eꝯ. apꝺ ſcotũ: ſʒ apꝺ Auerrcĩ nõ
eſt ibi niſi noĩe diſtinctio. Scdo quecũqʒ duas
rõnes formaleſ dicũt: illa formaliter diſtinguũſ
qꝛ nõ ẽ poſſibile eẽ duas res ſine reali diſtictiõe
nʒ duas foꝛalitates ſine formali diſtictiõe: ſʒ ſu

ſ

ꝑius ⁊ iſerius dicũt duas rõnes formaleſ:qꝛ ñ ē
poſſibile vnã ⁊ eãdē rõnē formalē eē cõicabilē ⁊
icõicabilē.quēadmodũ repit̃ i ſpē ⁊ idiuiduo.ſ;
n.eadē forma apõ Auerroiȝ ſit vniuerſalis.ſ.in
itellectu.pticularis ãt ex̃.tñ ſub diuerſiſ eē ē.ꝓȝ
q̃ diuerſas hȝ rõnes formales.Similiter non ē
poſſibile eãdē rõnē formalē eē totũ ⁊ ptes.qꝛ eſ
ſet ꝯſtituta ⁊ nõ ꝯſtituta.Similiter rõ diffiniti
ē rõ toti⁹:rõ ḃo diffõniſ ē rõ ptiũ.Tertio q̃cũqȝ
dicũt aliã q̃dditatē vel aliũ modũ itriſecũ:forã
liter dr̃nt.S; oĩa ex nã rei diſtincta dicũt aliaȝ
q̃dditatē vel modũ itrinſecũ.ꝙ ſi dicas ꝙ ꝯcre
tũ ⁊ abſtractũ vt hõ ⁊ hũanitas ex nã rei dr̃nt:
⁊ nõ formaliter.de h⁰ dcm̃ eſt ſupra ꝙ Auer.
negat ſcõ ꝫ ptē.qꝛ lȝ eadē eēt forã q̃ totũ cogno
ſcit̃:⁊ q̃ forma cognoſcit̃;tñ ſb alio eē forma ē q⁰
forma cognoſcit̃.⁊ quo totũ cognoſcit̃. forma.n.
reſpcũ ſui eſt qõ eſt.ſ; reſpcũ cõpoſiti ipa ē q⁰ cõ
poſitũ ē.Et Scotus negat primaȝ.Quarto illa
q̃ duob⁹ actib⁹ ꝯcipiēdi ꝯcipiũt̃:qb⁹ duo oppoſi
ſita formalia ꝯcipiũt̃.formaliter differunt. qꝛ di
ſticta ex nã rei ꝯſeq̃t ḃ.ficatio ꝯdictorioꝝ de eis
quoꝝ alteꝝ eſt reale:qm̃ ſi idē ſit obm formale
ꝯceptũ alio ⁊ alio mõ:tũc nõ ſequunt̃ ꝯdictoria
ibi.puta cõicabilitas vnĩ:⁊ icõicabilitas alteꝝ.
S; ãt Auerrois dicit formã aliter ⁊ aliter ꝯce
ptã eſſe vniuerſalē vel nõ.h⁰ nõ ē ex in itellectu
t ñ.ſ; ex obto abſtrahibili.dixit.n.Arles.3.de
aĩa tex.cõ.xj.oĩno g⁰ ſicut res ſepabileſ a mã ſic
⁊ q̃ circa itellectũ ſunt ⁊ ibi Auerrois idem.Si
igit̃ ſũt due realitates ex nã rei diſticte.ille for
maliter differũt:⁊ videt̃ phȝ h⁰ voluiſſe p⁰ po
ſterioꝝ capite.ſ.aĩalis eē p̃dicat̃ de hoĩs eſſe.ſic
⁊ dicimus oēȝ hoĩeȝ eſſe aĩal:ſ; non ſic ſicut vnũ
eſt eē.Tũc ad rõnē aĩi oppoſitũ de ente.⁊ h⁰ en
te.tũc ſi differētia idiuidualis dicit modũ: ipſa
facit formalē diſtictionē.ſi nõ dicit modũ:ſ; ali
ud:a fortiori facit formalē diſtictionē. ꝓportiõa
li tñ q̃õni.an oĩa q̃ ſunt idē ex nã rei:ſint idē for
maliter.Rñ⁰ ꝙ ſic.itelligendo de diſtinctione
aut idētitate p̃ter opus itellectuſ.ſ; abſolute rñ
dēdo.dico ꝙ ñ qꝛ hõ.⁊ hõ ſũt idē ex nã rei.q̃ tñ
pñt formaliter rõne differre.puta qꝛ vnũ erit in
ſbto ꝓꝯõnis:reliquũ ḃo i p̃dicato. ꝓportionali
ãt q̃õni. An oĩa q̃ ſũt idē formaliter ſũt idē ex nã
rei.Dm̃ ē ꝙ ñ.qꝛ ſtat aliq̃ idē formaliter ex ña
apõ aĩaȝ ñ hēre eē ex̃ aĩam. vt de fictis dictum
e ſ.⁊ de negationibus aut priuationibus.

¶ Tertiũ dubiũ.Utꝝ ſi aliq̃ realiter differãt:il
la formaliter differãt.R⁰ ꝙ nõ.qꝛ ſortes ⁊ pla
to realiter differũt:⁊ nõ formaliter:qꝛ eoꝝ eadē
eſt diffõ:nõ tñ adeq̃te:qꝛ ꝓpriã diffõnē nõ hñt.
ꝙ ſi dicas ꝓprijs formis diſtingunt̃.qꝛ lȝ itelle
ctus eēt idē i eis:ſuis tñ ꝓprijs cogitatiuis dif
ferũt:g⁰ formalr̃ differũt. R⁰ ꝯcedo ꝙ ꝓprijs
formis differũt.⁊ ſic aliquo mõ formaliter diffe
rũt.Arles tñ idiuiduoꝝ differētiaſ uocauit mã
les.Scõo ſuppoſita diña realiter dr̃nt.ſed for-
maliter nõ i diuinitate:ſ; relatõe aliquo mõ for
maliter differũt.Tertio due ptes mãe p̃ie ita
magne ꝙ ſepabiles ſint;realiter differũt. pȝ ex
eaꝝ ſepabilitate:⁊ tñ nõ formaliter differũt.qꝛ
eiuſdē ſunt rõnis.neqȝ formas hñt ꝓprias. veꝝ
eſt tñ ꝙ ſi ille exñt:forma vnius ptis nõ eſt for
ma alterius.niſi forma eēt idiuiſibilis.vt itelle
ctus.ſi.n.extēſa ſit forma:certum ꝙ forma ptis
vnius mãe nõ eſt forma alterius ptis.niſi forte
illa due ptes mãe eēnt ꝯtinue:⁊ eadē forma q̃-
libet illaꝝ eſſet formata.tunc forma potius eſſ;
forma ptiũ ſcḋm partem:non autem abſolute.

¶ An oĩa forãliter diſticta realr̃ differãt.Dico
ꝙ nõ.qꝛ actio ⁊ paſſio ſunt formaliter diſticta:ñ
tñ realiter differunt.Tũ qꝛ itētiões formaliter
differre pñt:⁊ nõ realiter.qꝛ nõ ſunt res.Tũ; ēt
priuatiões ⁊ negatiões pñt formaliter differre.
ſ; nõ realiter.Cõtra formalitas eſt res: g⁰ due
formalitates ſunt due res:ſi.n.ſint vna res:tunc
nõ ſũt duo.Scõo oĩa q̃dditatiue diſticta reali-
ter dr̃nt:ſ; oĩa formaliter diſticta ſũt q̃dditati-
ue diſticta.Tertio oĩa p formã diſticta realiter
dr̃nt:ſed oĩa formaliter diſticta differunt p for
mã.Formalitas.n.ſbe nõ vr̃ eē aliud q̃ȝ forma

¶ Ad primũ negat̃ p̃ia ꝯña.ad ꝓbationē:ſi ſũt
vna res:nõ ſũt due res ꝯcedo.cũ quo ſtat ꝙ ſint
due formalitates:ſeu due rationes formales.

¶ Ad ſcḋm negatur maior.pȝ de ſpēbus ex pu
tri materia exiſtentibus q̃s ſtat eſſe in potentia
ad exiſtendum.ſunt igitur in potentia.

¶ Ad tertiũ formalitas eſt latius q̃ȝ forma.vn
de in ſubſtãtia ſtat eſſe plures formalitates:vbi
tñ eſt vna res tm̃.vt i igne:quod eſt corpus ſim
plex:eſt ratio ignis ⁊ ratio ſubſtãtie.⁊ tamen in
eo eſt tm̃ vna forma ſubſtãtialis: aliter ipm nõ
eēt corpus ſimplex.⁊ ſic negat̃ minor rationis.

¶ An oĩa;q̃ ſunt idē formaliter:alicui:ſunt idē
realiter illi.Rñ⁰ ꝙ ñ.qꝛ mã ⁊ forã ⁊ pticulari
ter aĩa ⁊ corp⁹ cõpoſito ſeu hoĩ ſũt idē forãliter
qꝛ claudũt̃ i ei⁹ diffõne.⁊ tñ ñ ſũt idē realr̃ hoĩ.
qꝛ ps ñ ē totũ.veꝝ tñ alio mõ diſtictiõis realis:
q̃ dicit ſepabilitatē nõ diſtiguũt̃ realiter.qꝛ non

ſūt ſepabilia qꝛ non ſtat hō aut cōpoſituꝫ:qn ex
mā ſit ꝛ ex forma ꝛ eꝫ etiā apō phꝫ nō ſtat for
ma:qn cōpoſitū ſit.lꝫ theolog⁹ oppoſitū ꝯcedat.
¶ An oīa q̄ ſūt idē realr̄ alicui ſunt illi formalr̄
idē. Dico ꝙ nō. vt ſubm ꝛ paſſio:due paſſiones
eiuſdē ſubi:diuerſa p̄dicamēta vt actio ꝛ paſſio.
¶ Dubitat̄.4°. Utrꝫ ſi aliq̄ eēntialr̄ dr̄nt:reali
ter differāt. Dico ꝙ nō. qꝛ ſortes ꝛ albū eēntia
liter dr̄nt. qꝛ ſortes eſt de p̄nto ſubē:albū ƀo eſt
de p̄nto q̄litatis:ꝛ tn̄ nō realiter dr̄nt. imo ꝺ ſe
inuicē ƀe ꝛ affirmatiue p̄dicāt̄. vt ſortes eſt albū
vt ſuppono. Scd̄o hō ꝛ equus i potētia dr̄nt eſ
ſentialiter:ꝛ tn̄ nō realiter dr̄nt:nō.n.ſūt ſepabi
lia:cū nō exn̄t:ſꝫ cūꝫ exn̄t:formaliter realiter ꝛ
eſſentialiter dr̄nt. ēt poſſibile eſt eſſentialiter di
ſtinctoꝝ vnū eē rē:aliō nō:ſꝫ itētionēꝫ. vt albe-
do ꝛ itentio eius:ꝛ tūc nō eſt ibi realis diſtictio
ſimiliter ſi vtrūqꝫ eſſet intentio. vt ſimilitudo
albi:ꝛ ſimilitudo ſoni.

¶ An ſi aliq̄ realiter differūt: illa eſſentialiter
differūt. Dico ꝙ ñ. pꝫ de duob⁹ idiuiduis euiſ
dē ſpēi ſpecialiſſime. vt ſorte ꝛ platone. de qbuſ
tn̄ ñ negat̄ diſtictio aliq̄ eēntialis. qꝛ dicūt duas
for̄as nūero diſtictas. Sꝫ a pſonis diuīſ oīs eēn
tialis diſtictio negat̄. ꝛ tn̄ diſtictio realis ꝯcedit
¶ An ſi aliq̄ ſint idē realiter: illa ſint idē eſſen-
tialiter. Dico ꝙ nō. dictū.n. eſt ꝙ ſortes ꝛ albū
ſunt idē realiter:q̄ nō ſūt idē eſſentialiter. qꝛ idē
titas:quā hn̄t:eſt accidētalis. eo mō quo accn̄s
ꝛ ſubiectū idētificant̄. ꝛ apud Auerroim mā ꝛ
forma ſunt ideꝫ realiter. qꝛ nō ſepabilia ſūt:q̄ tn̄
differūt eſſentialiter:qꝛ differūt rōne. ꝛ nō coici
dūt in vnū:niſi p cōpoſitionē vni⁹ cū altero. Sꝫ
aſſumptū nō ꝯcedit Scotus. qꝛ apud ipm de ſe
inuiceꝫ negatiue p̄dicātur ꝛ ſepabilia ſunt.

¶ An ſi aliq̄ ſint ideꝫ eſſentialiter:illa ſint ideꝫ
realr̄. dico ꝙ ñ. qꝛ eēntialr̄ idētificari pn̄t aliq̄ q̄
ñ ſūt reſ. ꝙ ſi ſint reſ: ſtat ꝙ ñ ſunt vna reſ. ſꝫ due
¶ Dubiū qntū. Utrꝫ ſi aliq̄ ſe totis ſubiectiue
differāt:illa eēntialiter differāt. Dico ꝙ nō. qꝛ
duo idiuidua de p̄dicamento ſubē nō ſubiecti-
ue idē ſūt. qꝛ in nullo ſubiecto ꝯuenire pn̄t. q̄ tn̄
eſſentialiter ſūt idem. qꝛ euiſdē ſūt ſpēi ſpāliſſi
me. ꝛ tn̄ illa aliquo mō ſubiue ſūt idē. qꝛ gnāliſ
ſimū ſbē p̄dicat̄ de illis vniuoce. ꝛ aliquo mō eſ
ſentialiter differūt. qꝛ differētiū nūero ſūt for̄aꝝ
¶ An ſi aliqua eſſentialiter differant:illa ſe to
tis ſubiectiue differāt. Dico ꝙ non. qꝛ accn̄s ꝛ
ſubſtātia eſſentialiter differūt:ꝛ nō ſe totis ſub

iectiue. qꝛ ſubiectū qꝺ eſt ſuƀa eſt illud i quo eſt
accn̄s. verū tn̄ de iſtis duobus nō p̄dicat̄ qddita
tiue ideꝫ potētiale ꝛ ſic aliq° mō ſbiue differūt.
¶ An ſi aliq̄ ſint ideꝫ ſe totis ſubiue:illa ſint eſ
ſentialiter ideꝫ. Dico ꝙ ſubiectū ꝛ paſſio ſunt
idem ſe totis ſubiectiue ꝛ non ſunt eſſentialiter
idem. ſ. diffinitione:ſunt tamen eſſentialiter idē
qꝛ in eandem eſſentiam coincidunt.
¶ An ſi aliqua ſint eſſentialiter idem: illa ſint
ſe totis ſubiectiue ideꝫ. Dico ꝙ indiuidua eiuſ
dē ſpeciei ſunt eſſentialiter idem. ꝛ non ſunt ſe
totis ſubiectiue ideꝫ. nō ſunt tamē duo indiui-
dua idem vni eſſentie ſingulari. ꝛ ſic non ſunt
idem eſſentialiter illo modo.

¶ Dubiū ſextum. An ſi aliq̄ ſe totis obiectiue
differunt:illa ſe totis ſubiectiue differant. Di-
co ꝙ non. qꝛ ſubiectum ꝛ paſſio ſe totis obiecti
ue differūt:qꝛ nihil quidditatiue predicatur de
vtroqꝫ:ſaltem vniuoce:ꝛ tn̄ nō ſubiectiue dif-
ferunt. qꝛ vnum eſt in altero tanq̄ꝫ in ſubiecto.
Scd̄o qꝛ differentia generis diuiſiua cū genere
obiectiue differūt. qꝛ qdditatiue vniuoce nihil
p̄dicatur de vtroqꝫ:ꝛ tn̄ ſubiectiue nō differūt.
qꝛ in eodē idiuiduo ſunt. Idē eſt argumentū de
differētia idiuiduali cū ſpē. Similiter de qddi
tate ꝛ mō illius. Tertio paſſiones eiuſdem ſub
iecti: vt riſibile ꝛ flebile ſe totis obiectiue
differūt:qꝛ nihil de eis qdditatiue vniuoce p̄di-
cat̄:ꝛ tn̄ ſubiectiue ꝯueniūt. Quarto ſi vis argu
mentū de paſſionibus entis. Quito argumētū
de differētia ſpecifica albedinis ꝛ differētia idi
uiduali huius albedinis. qꝛ i nullo qdditatiue
ꝯueniūt:ꝛ tn̄ ſubiue i eodē ſuppoſito ꝯiūgunt̄.
¶ An ſi aliq̄ ſe totis ſbiue differāt:illa ſe totis
obiue differāt. Dico ꝙ nō. qꝛ hō ꝛ brutū ſe to-
tis ſubiue differunt:ꝛ non tn̄ differunt ſe totis
obiectiue. imo aīal de vtroqꝫ quidditatiue pre
dicāt̄. ſit intellectus vniuerſalis itelligēs ꝺ oib⁹
ſpēb⁹ eiuſdē gn̄is nō coincidentib⁹ i eodē ſuƀo.
¶ An ſi aliq̄ ſint idē ſe totis ſubiue illa ſint idē
ſe totis obiue. Dico ꝙ nō. qꝛ nō opꝫ coīcidentia
i ſuƀo ꝯuenire qdditatiue. ꝯueniētia tn̄ i aliq°
potētiali qdditatiue dicto:ꝛ ſic illo mō ideꝫ ſe
totis ſbiue ſūt ideꝫ ſe totis obiue. qꝛ qdditati
ue i potentiali ꝯueniētia:qdditatiue ꝯueniūt.
¶ An ſi aliq̄ ſint ſe totis obiue ideꝫ:illa ſint ſe
totis ſubiectiue idem. Dico ꝙ nō. qꝛ non opor-
tet ꝙ quidditatiue conuenientia conueniāt in
aliquo potentiali:neqꝫ in aliquo ſubiecto.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EM.

¶ Certū aūt eſt ꝙ ſi ideꝫ ſe totis ſubiectiue i/
poꝛtet ꝯueniētiā i aliquo potētiali q̄dditatiue
dicto ⁊ idē ſe totis obiectiue īpoꝛtet ꝯueniētiā
ī aliquo q̄dditatiue dicto ſiue potētiali ſiue nō.
ꝙ ſe hn̄t idētitas ſe totis ſubiectiue ⁊ ſe totis
obiectiue h̄ꝫ magis cōe ⁊ minꝰ cōe. ſimilr̄ ñ ꝯueni
re in aliquo quidditatiue dicto: ⁊ non conueni/
re in aliquo potētiali q̄dditatiue dcō. q2 a cōio/
ri negatiue conſequentia vꝫ ad minus cōmune.
¶ Oēs alias ſolerti relinquo q̄ cōparationē iſta
rum diſtinctionum interſcalarem requirunt.
¶ Utrꝫ oīs diſtictio ſit realis aut rōnis. ꝙ ſic. q2
oē ens aut eſt reale: aut rōnis: g° oīs diſtictio. pꝫ
ꝯn̄a a minori affirmatiue. q2 dr̄ie ſufficiēter di
uidētes. qđ eſt magis cōe: cū diuidūt minꝰ cōe
ipm̄ ſufficienter diuidūt. Scđo ſi res ꝯuertitur
cū ente. tūc diſtictio realis ꝯuertit̄ cū diſtinctiōe
rerū. Tertio oē nō ideꝫ alteri: aut re aut rōne eſt
nō idē. g° oē diſtinctū aut re aut rōne diſtiguit̄.
pꝫ ꝯn̄a q2 oīs diſtinctio eſt nō idētitas. Quarto
oē dr̄ns: aut p opus itellectus differt: ⁊ ſic rōne
differt: aut p̄ter opus itellectꝰ differt. ⁊ ſic re.
Quarto datur identitas: q̄ nō eſt rōnis. q2 ipſa
nō eſt p opus itellectus. neqꝫ realis. q2 nō hꝫ ex
trema diſtincta. ergo dat̄ diuerſitas: q̄ nō ē rea/
lis: neqꝫ rōnis. pꝫ ꝯn̄a q2 quot modis dicit̄ vnuꝫ
oppoſitoꝝ tot modis dicitur ⁊ reliquum.
¶ Oppoſitū. diffinitio diffinitum: quidditas ⁊
eſſentia: genus ſpecies differunt non rōne tātū.
neqꝫ re. ergo opoꝛtet dare alias diſtinctiones.
¶ Rn̄° Ariſ. x. metha. tex. cō. 12. oē ens ad qđ
cūqꝫ cōparet̄. aut idē eſt: aut diuerſuꝫ. Et ſubiū/
git Auerrois. 5°. metha. cō. 2. aut ſimile aut diſ
ſimile: aut ꝯriū: aut nō ꝯrium. diuerſitas aūt eſt
gn̄e diſtinctoꝝ: vel nō. genere aūt eadē: diſticta
tn̄: dr̄ia dr̄r. Cōtrarietas āt differentiū ſpecieſ
eſt. oīs igitur ꝯrietas eſt dr̄ia. ⁊ nō eꝯ. oīs dr̄ia
eſt diuerſitas: ⁊ nō eꝯ. Hec aūt oīa p̄ſupponunt
ens diuiſū p vnū ⁊ multa. qm̄ oīs diuerſitas eſt
multitudo. pn̄t āt reale ⁊ rōnis ſic capi ꝙ oēm
diſtinctionē cōp̄rehēdūt. ⁊ ī hoc ſenſu ꝓcedit q̄r
tū argumentū ante oppoſitū. ⁊ poſſūt ſic capi ꝙ
diſtinctio rōnis eſt p opus itellectus. ⁊ realis in
telligit̄ diſtinctio eoꝝ q̄ ſunt res ſeoꝛſuꝫ exn̄tes
⁊ ſic dātur aliq̄ differētia p̄ter opus itellectus
nō hn̄tia tātā diſtinctionē: ꝙ ſeparari poſſunt.
¶ Ad primū diuiſio entis p reale ⁊ rōnis ñ bn̄
ſufficit oēs entis ſignificatiōeſ cōp̄rehendere. q2
entia: q̄ nō ſunt: ſꝫ pn̄t eē: nō ſunt rōnis: neqꝫ rea
lia. ſed admiſſa ea diuiſione p ſufficienti: admit
titur diuiſio diſtinctionis per illa membra.
¶ Ad ſecundum aliter capitur reale: cum ſuffi
ciēter diuidit̄ ens p ipm̄. q̄ꝫ cū determinat diſti
ctionem. vt pꝫ ex diſtictiōis realis diffinitione.
¶ Ad tertium omne nō idem aut re aut ratiōe
eſt nō idem: admittitur large ſumpta re. ⁊ ſic cō
ceditur ad quod deducit argumentum.
¶ Ad quartum pꝫ ſolutio ex coꝛpoꝛe q̄ōnis.
¶ Ad q̄ntū idētitas ē diſtictio p̄ter opus itelle
ctus. ⁊ cū arguitur: nō hꝫ extrema diſtincta: g°
nō eſt p̄ter opus intellectus. negatur ꝯn̄a.
¶ Utrū diſtictio ſit aliq̄d poſitiuū. ꝙ nō. q2 tūc
nulli adueniret: nꝫ ab aliquo recederet ſine mu
tatiōe. ſꝫ relatio aduenit vel recedit ſine muta/
tiōe. 5°. phyſ. textu cō. x. ⁊ 7°. phyſ. textu cō. 20.
¶ Scđo ſi diſtictio ē: aut finitū ē. ⁊ ſic ñ ē i deo
aut īfinitū eſt: ⁊ ſic ipſa nō eſt in creatura: ⁊ ſi ip
ſa non eſt finita: neqꝫ infinita: ipſa nedum nō eſt
poſitiuum: ſed ipſa non eſt.
¶ Tertiō diſtictō ñ ē ſbā: q2 ñ ſbſiſtit: nꝫ ē accn̄ſ
q2 tūc plura accn̄a nūero diſticta eēnt in eodem.
¶ Rn̄° poſitiuū ē. imo relatio aliq̄ ſenſibilis ē.
q2 ſēſus reꝝ ſenſibiliū dr̄ias cognoſcit: ⁊ oꝛdīes
eaꝝ. ⁊ diuerſitates: imo apđ p̄ſpectiuoſ diſtātia
inter ſenſibilia p ſe. ſcđo tamen numeratur.
¶ Ad primū ꝯcedit̄ maioꝛ. ⁊ negat̄ minoꝛ. Ad
Ariſ. ⁊ Auerroiꝫ. volūt ꝙ nō ē neceſſe ꝙ vtrū/
qꝫ extremoꝝ mutet̄. ⁊ hoc ꝯcedit̄. ⁊ hoc ſuffic̄ ꝓ ho
ad ꝓbādū. ꝙ relatio nō p ſe teriat motū. cū quo
ſtat relationē nō aduenire ſine mutātiōe vel fa/
cta i illo cui relatio acquirit̄: vel i alio. vt dixit
Ariſ. 8. phyſ. tex. cō. 9. Si āt itelligat arguēs
oē id mutari cui relatio aduenit: vel a quo rela
tio recedit. tunc hoc negatur. ⁊ preſertim q2 re/
latio non realiter differt a fundamento.
¶ Ad ſcđꝫ relatio ē finita vel īfinita rōne ſūda
mēti. ⁊ ſic deo aſcribi p̄t: ⁊ dēpēdēti. phꝰ tamen
relationē ītra diuinitatē nō ponit. ſꝫ theologus.
¶ Ad tertiū aliq̄ ſūt idē ſbo: q̄ foꝛaliter dr̄nt. vt
ī lacte albū ⁊ dulce. ꝙ ſi dicat̄ ñ idētitas ñ ē poſi
tiuū. ⁊ ipa ē idē ꝙ diſtinctio. Rn̄° negat̄ minoꝛ
Jdem. n. ⁊ non dr̄ns differunt ſicut poſitiuuꝫ a
negatiuo: ⁊ nō differēs: ⁊ nō diſtinctū dr̄nt ſicut
magis cōe ⁊ minus cōe: q2 oē differens eſt diſti
ctū: ⁊ nō eꝯ. g° oē nō diſtictū eſt nō dr̄ns. ⁊ ñ eꝯ
ſimiliter identitas ⁊ nō identitas ꝯdicunt. ſed
diſtinctio ⁊ identitas non contradicunt: ſed ma
gis accedunt ad naturam contrarioꝝ.

¶ Sȝ q: ꝯcedit ꝙ dē differens eſt diſtinctuȝ. ꝓ albedo ⁊ nigredo differunt: ⁊ nō ſunt diſtincta. ꝓbat. q: tūc idem eēt p ſe p° bis relatū. qḋ eſt ĩpoſſibile. vt. 5. methaphyſice textu cō. 20. vult Ariſtoteles. pȝ ꝯña q: īter albedineȝ ⁊ nigredineȝ cadit diſſimilitudo; ergo nō diſtinctio. ⁊ ſi diſtinctio: ergo non diſſimilitudo. pȝ ꝯña q: ſi vtraqȝ relatio eſt ibi: idem eſt primo bis relatum.

¶ Rñ° cadūt īter illa diſſimilitudo ⁊ diſtictio: ergo idē p° bis relatuȝ: negat ꝯña. q: ſub diuerſis rōnibus cadūt ibi. q: ī eo ꝙ entia ſunt: quoꝝ vnū non eſt alterū: ſunt diſtincta. ⁊ in eo ꝙ ſpēs ſub genere: differunt: ⁊ in eo ꝙ q̄litates alterius rōnis ſunt: diſſimiles ſunt: ſȝ nō eſt ibi fundamentū idem: ⁊ terminus diuerſaꝝ relationum: niſi mãliter: neqȝ pp hoc diſtinctio eſt diſſimilitudo. quemadmodū neqȝ identitas eſt ſimilitudo. ſȝ identitatis p̄imū fundamentum eſt vnū in ſubſtãtia. ſcḋo aūt fundamentum eſt vnuȝ in alijs generibus: eq̄litatis aūt vnuȝ ī quãtitate. Similitudinis aūt vnuȝ ī q̄li. 5°. metha. cō. 20. Alie relationes ſup pluralitate fundãtur. vt diuerſitas ieq̄litas ⁊ diſſimilitudo. ſub ineq̄litate maioritas ⁊ minoritas cōtinent. Et ſub iſtis. ſ. maioritate ⁊ minoritate ꝓportiones rōnales ⁊ irrationales. ſub rōnalibus q̄nqȝ ſpecies ꝓportionum cōiter numerate. multiplex: ſuppartıcularis: ſuppartiens: multiplex ſuppartıcularis: ⁊ multiplex ſuppartiens. ſub mō potentie cōtinētur intrinſecus aduenientes: vt ꝓducētis cauſantis: ⁊ extrinſecus aduenientes: vt actiui ⁊ motiui: ſub mō vero menſure vt ſcīa ſcibile: ſenſus ⁊ ſenſibile ⁊c. ⁊ quēadmodū ſub mō numeri intelligunt relationes fundate tā ſup vno q̄ȝ ſup nūero. ita ſub mō potētie intelligunt relatiōes dicētes actū ⁊ relationes dicentes potentiam.

¶ Diſtingūtur aūt relationes aliquãdo ex terminis. vt cū binarius q̄ ternario cōparat: cuius eſt medietas: ⁊ vnitati: cuius eſt duplū. Fūdamentū. n. vnū eſt. ſ. dualitas: termini. vero plures ſcilicet quattuor ⁊ vnum. ⁊ relationes due ſcilicet medietas ⁊ duplum.

¶ Aliqñ ex fundamētis vt cū. 3. ⁊ duo cōparãtur ad vnū: ibi eſt tripla ⁊ dupla ꝓportio: terminus eſt vnus. ſ. vnitas. Fundamēta vero ſūt duo. ſ. 3. ⁊ duo. Alia eſt diſtinctio ex fundamentis ⁊ terminis: vt. 4. ad. 3. ⁊ duorum ad vnum.

¶ Theologus ponit diſtinctionē ex ꝰmis. vt ī diuinis pater ⁊ filius diſtingūt paternitatē ⁊ filiationē. Fundamentum. n. idem. ſ. eſſentia ⁊ terminus idem. ſ. eſſentia.

¶ Utꝝ diſtictio ſit reſpectiuū. ꝙ nō. q: diſtictio ē idētitas. q: diſticta ī aliquo ꝯueniūt. pȝ ꝯña a ꝯcretis ad abſtracta. Secundo q: tūc diſtictio diſtigueretur. ⁊ ſic quo eēt qḋ. ⁊ forme eēt forma ī īfinitū. qḋ ē ĩpoſſibile. Tertio q: ī eodē eſſent īfiniti reſpectus ſȝ ꝙ ad īfinita cōparet. Infinite. n. ſunt ptes ꝯtinui: ⁊ oī pte maius ē totū. ⁊ ſic ad īfinitas ptes totū cōparat. Rñ° diſtinctio eſt ad aliud ſȝ ſe. iō reſpectiuū ē. pȝ ꝯña ex diffōne. ſcḋo idē ⁊ diſtictū ſūt ī eodeȝ reſpcū diuerſoꝝ: g° reſpectiua ſūt ꝓportionalē rōnē facit Ariſtoteles ī p̄dicamentis. tertio q: Ariſtoteles. 5. metha. vult diſtictioneȝ fundatā eſſe ſup pluralitate textu cō. 16. ſcḋa ꝯña diſtinctio eſt relatio diſquiperãtie. q: req̄rit ex̄ma eſſe alterius rōnis.

¶ Ad primū dr̄ns eſt qḋ req̄rit ꝯuenientiã: dū mō vtamur mō loq̄ndi Ariſtotelis: ſȝ aliqñ abutiur: nō ãt diſtictū aut diuerſū. Eſt aūt dr̄ns minus cōe q̄ȝ diuerſū vel diſtictū. Ad rōnē negat ꝯña diſticta ꝯueniūt: g° diſtictio eſt idētitas: neqȝ a ꝯcretis ad abſtracta vȝ ꝯña. vbi ñ ē p̄dicatō p ſe

¶ Ad ſcḋm ꝯcedit ꝯña primū ⁊ ſm diuerſimode tñ: ſȝ tertiū ĩcōueniēs negat. q: nō ē ſupaddere formã forme in īfinitū. iux Ariſtoteleȝ. 2. metha. textu cō. x. ⁊ ſic negat ꝯña tertij ex. 2°.

¶ Ad tertiū ſi relatio differet a fūdamēto: ſic ꝙ relatio eēt aliqd qḋ ñ eſſet ipȝ fundamētū. tūc ꝓcederet ī īfinitū. ſȝ nō eſt ſic. iō ñ ꝯcedit eſſe infinita entia ſic ſupaddita vt cōiter ꝯcedit de relatiōib᷒ dū dicūt ñ ē magnū pōdus infinitas relatiōes portare: niſi ī potētia. quēadmodū. n. ptes ī ꝯtinuo ſūt ī potētia: ita relatiōes ī potētia ſūt. ⁊ quemadmodū nō eſt nūerus īfinit᷒ poſſibilis ī actu: ſic nȝ relationū nūerus poſſibilis ē. añs ē Ariſtotelis. 3°. phyſicoꝝ textu cō. 41. ⁊ p° celi.

¶ Utꝝ oīs diſtinctio ſit de gñe relatiōis. ꝙ ñ. nullū trãſcendens eſt de gñe relatiōis. q: nullū reſtrictū ad gñs eſt trãſcendens: ſȝ diſtinctio eſt trãſcendēs ⁊c. 2° nullus reſpcūs extrinſecus adueniens eſt de gñe relatiōis. q: relatio ſtatiȝ inſurgit. ⁊ de neceſſitate nãe vel diuina: poſitis in eē: his q̄ apta ſūt referri: ſȝ nō ſic reſpcūs extrinſecus adueniens. q: nō dr̄ extrinſecus aduenire: niſi q: aliō req̄rūt p̄ter q̄ȝ ex̄ma ī eē poſita. vt actio dato actiuo. ⁊ paſſio dato paſſiuo req̄rit

approximationem cor ⁊ impedimēti remotio ne.⁊ vniuersalē influxū.ſed diſtīctio rōnis eſt reſpectus extrīſecus aduenieēs.qꝛ reqrit itellectū cōparātē:queādmodū diuiſio etiā requirit.dixi vniuerſalem influxū propter tres pueros in camino ignis ⁊c.

¶ Rñ° oppoſitum vult philoſophus.5.metbaphyſice textu cōmenti.20.

¶ Ad primum diſtinctio dr̄ de p̄dicamētis denominatiue nō qdditatiue;neq; dr̄ de vno niſi capiatur vt diſtinguibile.qꝛ diſtinctio ad alteruꝫ eſt.ſtat aūt tantū vnū eſſe acceptū abſq; comparatiōe eius ad alterū.cōſeqtur tñ vnum diſtinctio vel identitas vt dictum eſt.

¶ Ad ſcōm voluit ſcotus ſolū relatiōes itrīſecus aduenietēſ eē de p̄dicamēto relatiōis.⁊ admitto ei ſuū modū loquēdi.vt tāgit argumētū.⁊ nego primā ꝓpōnē aſſumptā.vt patebit queſtione ſequenti.

¶ Cōtra diſtīctio ꝯuenit enti anteq̄ deſcēdat ī x.p̄dicamēta.Scōo diſtīctio circuit oē genus. Tertio diſtīctio ꝯuenit deo:g° ipa ē trāſcēdēs.

¶ Ad primū ꝯuenire enti añq̄ deſcendat in.x. p̄dicamenta pōt bonū ſenſum habere.ſ.qꝛ predicamentorū quoddā eſt abſolutū:quoddaꝫ vero reſpectiuuꝫ.⁊ hoc conceditur. Si aūt intelligitur aliquid preter opus itellectus eē diuiſibile:aut predicamenta non imediate ⁊ ſufficienter diuidere ens:negatur ymaginatio illa.

¶ Ad ſcōm circuire oē genus itelligi pōt q̄ relatio quidditatiue ſit in pluribus generibus.⁊ hoc negatur.alio modo q̄ denominet oē ens cuiuſcunq; generis fuerit;ſiue intrinſece nominet illud:ſiue extrinſece.⁊ ſic conceditur.

¶ Ad tertiū negatur ꝯña.genus.n.relationis analogum eſſe cōceditur: queādmodū multa aliorūꝫ generū analoga ſunt.vt ſubſtātia:quātitas: qualitas:actio:paſſio:qñ:vbi:ſitus. apud phm̄ aūt bitus celū n̄ aſcēdit.theologus aūt hoc nō negaret.⁊ ſic ſub genere relationis relatiōes deo attribute facillime contineri poſſunt.

¶ Utrū p̄dicamēta realiter dr̄ant. realiter differre.hic itelligitur vnū vere negatiue de alio predicari vt ſubſtātia non eſt quantitas.

¶ Rñ° ex Ariſtotele.3°.phyſicorū q̄ nō. vt pꝫ de actione ⁊ paſſiōe.Scotus Ariſtotelē gloſat de actiōe ꝑ re acta.⁊ illa nō ē p̄dicamētū apud ipm. Sed ipſe ſibi fingit reſpectū paſſi trāſmutati ad agens tranſmutans eſſe p̄dicamentum paſſionis:quē reſpectū Aples ī nullo p̄dicamēto ponit niſi relatiōis:ſub mō potentie ⁊ actus enumerās potētialia vt calefactiuū ⁊ calefactibile ⁊ actualia vt calefaciens ⁊ calefactum.

¶ Cōtra ī p̄dicamētis noiat Ariſtoteleſ calefieri eē ī p̄dicamēto paſſionis.

¶ Rñ° calefieri dicit caliditatē fluentē.⁊ illa ē paſſi.reſpectus aūt ꝯſequūtur:⁊ de p̄dicamento relatiōis ſunt. vt pꝫ ab Auerroi.3°.phyſ.cō.3°. enumerāte reſpectū agētis ⁊ patiētis ī predicamēto relatiōis diuidēdo relatiua ſub potētia ⁊ actu.⁊ in predicamēto agere ⁊ pati.iō figmētū Scoti eſt ad diſtiguēdū relationes de ad aliquid a reſpectibus ex principiorū ꝑ cē itrīſecus aduenietes.vbi alij reſpectus ex pīcipiorū ſunt extrinſecus aduenietes. Intētio.n.philoſophi fuit ideꝫ i duobus p̄dicamētis cē ponēdū.vt q̄litas ipſa paſſo ē ī ō p̄dicamēto actōis ⁊ paſſiōis ⁊c.

¶ De figura aūt dubitauit ſcotus an differat . ſupficie.⁊ ſic nō eſt clarū apud ipſum p̄dicamenta vndequaq; realiter differre. Sed de figura dubitādū nō erat.vbi Ariſtoteles determinauerat q̄ nō.dixerat.n.2.de aīa textu cō.133.magnitudo.n.quedā ⁊ figura eſt.⁊ Auerrois ibi figura.n.eſt quantitas cū aliqua qualitate. ⁊ hoc tenet et Albertus magnus. Materiā dixi in libro de elemētis vt potētia ſubſtātiā ptinere ad p̄dicamētū ſubſtātie.ipſa vero vt potētia quantitas eſt de predicamēto qualitatis ⁊c.

¶ An aūt relatio differat a fundamēto dicetur q̄ nō.iō non differunt predicamenta realiter:ſꝫ formaliter.qꝛ non quidditatiue de ſe inuicē predicantur.Tatam tñ hn̄t predicamenta diſtinctionem q̄ inuicem nō ſunt trāſmutabilia vt dixit Auerrois.x.metbaphyſice cō.12. Correlarium mā ſubiecta forme ſubſtātiali ⁊ accidentali nō eſt eadē formaliter.qꝛ tunc inter ſubſtantiaꝫ ⁊ accidens poſſet eſſe trāſmutatio quod eſt impoſſibile.qꝛ terminus a quo ⁊ terminus ad quē ſunt alterius generis.oīs aūt trāſmutatio ē ex oppoſitis ꝯrijs aut priuatiuis.⁊ oīa iſta ſūt eiuſdē generis.ſ.duo ꝯria ⁊ duo priuatiue oppoſita.⁊ ſubiectum eis.

¶ Cōtra Auerrois.12.metbaphyſice cō.25.mā eſt mā oīs māe predicamētorū.ergo idē ſub ratione qua potentia eſt in diuerſis p̄dicamētis.

¶ Rñ° negando conſequentiam.qꝛ alia ratiōe

materia eſt ſubiecta ſubſtantiali tranſmutationi. ⁊ alia ratione accidentali. Ex his patet ꝙ eadem res poteſt eſſe in duobus pꝛedicamentis. ⁊ Auerrois. 2°. de aīa cō. 125. ⁊. 126. ponit ſenſū ī pꝛedicamento q̄litatis actionis paſſionis relationis. p ſenſum aīal eſt nāliter potēs ſentire. iō ſenſus eſt q̄litas de ſcda ſpecie qualitatis. q2 eſt potētia ſenſitiua. actus tñ ē de pꝛima eius ſpē. aduerte magnā equocationē qualitatis. quoniā ī vna ſpecie eius eſt actus. ī alia vero potentia. vt aūt ſenſus refert ad ſenſibile: ipſe eſt relatio. ſenſus autem vt actiuus aut paſſiuus ad genus actionis vel paſſiōis ptinet. Idētitatē relatiōis ⁊ qualitatis explicat Auerrois. 2°. de aīa cōmēto. 143. ꝓportiones in eo ꝙ ꝓportiones nō ſunt agētes: ſed in eo ꝙ qualitates; ⁊ facit auctoritas hec pꝛo q̄ne ſequenti. quū dicit eādē rē eſſe q̄litatē q̄ eſt fundamētū: ⁊ ꝓportionē; que eſt relatio eius. Dixit ēt Auerrois. 3. metha. cō. 7. ſenſus eſt ī capitulo relatiōis. Et pꝛio de aīa cō. 68. actio aīe videt eſſe ī capitulo q̄lis: nō quāti. Dicit ēt Auerrois. 5. Ethycoꝝ capite. 3. loquēs de iuſtitia. ipſa cū accepta fuerit p modū: quo ē virtus: eſt in capitulo qualitatis. ⁊ dr abſolute nō ad aliq̄d. ⁊ qñ accepta fuerit ſm ꝙ iuſtitia: ē ī capitulo relationis: ⁊ ad aliquid. q2 iuſtitie eſt vnicuiqꝫ quod ſuum eſt tribuere.

¶ Utrum relatio diſtinguatur a fundamento. ꝙ ſic. q2 nihil cauſat ſe. ſed fundamētū eſt cā relationis. Scdo diuerſis ꝓductionib9 ꝓducunt. q2 ſtat fieri albedinē qñ nō eſt ſimilitudo. deinde ſimilitudo ipſa īcipit eē. puta īcipiat eſſe a. albedo. poſt q̄ꝫ nulla albedo ꝓfuit: ⁊ poſt p tēpus īcipiat eſſe b. albedo. tūc a. īcipiēte: nō īcipit ſimilitudo eſſe: ſꝫ īcipiēte eē b. Tertio qñ ſunt aliq̄ ſepabilia: illa re differūt: ſꝫ fundamentū ⁊ relatio ſunt ſepabilia. q2 coꝛrupto vno extremoꝝ ſimilitudinis: remanet albedo: ſed nō remanet ſimilitudo. Quarto omne accidēs differt a ſubiecto: ſed relatio eſt accidens.

¶ Rñ° relatio ⁊ fundamentū eius ſunt vnum ens: ſiue ītētionale: ſiue reale. formaliter tñ differunt. pꝫ ex diffōnibus quarūdā relationū. Similitudo eſt duoꝝ eadē qualitas. Equalitas eſt duoꝝ eadē quātitas. Eſt aūt fundamētū ſimilitudinis qualitas. eq̄litatis aūt quantitas. dixit eni philoſophus. 5°. metha. textu cōmenti. 20. ſimilia quoꝝ qualitas vna: equalia quoꝝ quantitas vna. Tum etiam extra rationem eſt ꝙ agens vel rem aliquam; quātūcūqꝫ debile: ī rē valde diſtantē imprimat reſpectū: vt actiui ad paſſiuū: aut diſtātis ab eo qꝺ diſtat. Tuꝫ q2 impoſſibile eſt qꝺ ſub celo ē: ī celū iprimere aliq̄d qꝺ nō eſt ītētio. imo neqꝫ ītētionē. ⁊ dicit ocbā. in. 1000. mūdis poneret ſimilitudo facta albedine a. ī. a. mūdo. ⁊ ſic actione quāuis methaphyſica appellata ſi īfiniti eſſent mūdi: īfinite res ꝓducerent ⁊c. Tum q2 īpoſſibile eſt hoīem ponere ſine depēdētia ab aīa: a coꝛpe: a deo ⁊c. Tuꝫ q2 ſi ſubſtātia eſt pꝛioꝛ reſpectu; ⁊ drat relatio ab eo cuius eſt relatio: itur ī īfinitū. q2 quacūqꝫ pꝛioritate ſubſtātia eſt pꝛioꝛ. ⁊ ſic ante pꝛioritatē eſt pꝛioritas. Similiter ſubſtātia differt a diſtinctione p diſtinctionē: ⁊ ſic ī īfinitū. ⁊ q2 Scotus hoc ↄcedit: ↄ̄ q2 iſte ꝓceſſus eſt ī cauſis eēntialiter oꝛdinatis. ſ. ī cā foꝛmali. q2 diſtinctū diſtinctione foꝛmaliter eſt diſtictū. ⁊ pꝛius pꝛioritate foꝛmaliter eſt pꝛius. Tū ēt ſi diſtiguit relatio: tūc aliquā cōpōnem faceret ī illo: ī quo eſſet cuius oppoſitū vult Auerrois deſtructione deſtructionū diſputatione. 3. dubio. 14 pp aūt diſtionē foꝛmalē relationis a fundamēto dixit philoſobus p° metha. textu cō. 4. Foꝛtaſſe duplo ⁊ dualitati nō idē eſt eſſe. ⁊ dicūt aliqui diſtinctionē foꝛmalē eſſe ibi. q2 duplū ī alijs repiri poteſt q̄ꝫ ī duobus. vt ī q̄tuoꝛ: aut ī q̄drupla ꝓpoꝛtione ad duplā cōparata. Sed dōm ꝙ non ē ibi dupla niſi rōne dualitatis. q2 q̄ttuoꝛ ē duo binarij. ⁊ vna quadrupla eſt due duple. Et dixit philoſophus. 3°. phyſ. tex. cō. 10. ſi motio eēt ī motoꝛe; mouens moueret. aut hñs motū non mouebit. ⁊ ſeq̄tur ꝙ deus haberet ī ſe reſpectum ⁊c. ⁊ cū fundamentū ſit pꝛius reſpectu; cauſatū erit pꝛius cauſatione. ⁊ cauſatio eſt ſimul natura cū cā: ergo cauſatū erit pꝛius q̄ꝫ cauſa foꝛmaliter. ſed de hoc nō eſt cura. q2 ē qꝺ cōis rei: ⁊ rōni foꝛmali. quēadmodū eſt de hac alia: creatura ſine deo ītelligit. ⁊ relatio ſine fundamēto non ītelligit. ergo maioꝛ eſſet depēdētia relationis a fundamento q̄ꝫ creature a deo. ↄ̄ñs īpoſſibile.

¶ Ad pꝛimum ī nullo genere cauſe cōcurrit fundamentū ad relationē; niſi foꝛte māliter. ſꝫ hoc nō. q2 accñs nō habet mām ꝓpꝛiā. ꝙ ſi māꝫ hꝫ: ſubiectum eius hꝫ. fundamentum aūt ⁊ ſubiectum differunt. paries. n. albedinis eſt ſubiectum: ⁊ albedo eſt fundamentum relationis ſi-

circa hāc q̄one ↄcordat ſe cū eo

militudinis.aliud vero album dr̃ terminus relationis.q: ſi volueris reſpectibus inuenire aliam mãm vltra ſubiectũ ꝓcedã ꝙ fundamentũ eſt diſpoſitio vt ſubm ſubiciat; iõ fundamentũ ſe tenet ex pte mãe:ſ; nõ eſt tãta diſtinctio inter hãc mãm ⁊ id cuius eſt hec mã ꝙ realiter dffant.quemadmodũ ꝓcedit Scotus ſubm paſſiõi ſue.realiter tñ identificatũ paſſiõi. Et theologus relatiões in diuinis dicit idem eſſentie.⁊ ibi nõ eſſe mã; neq; eãm.more latinoꝝ loq̃ndo.

¶ Ad ſm ſtat albedinem eſſe:qñ ipſa nõ eſt ſimilitudo illius.q: illud nõ eſt.q: albedo incipit eſſe p gñonem ſm qd:relatio aũt nõ p ſe terminat motũ.⁊ hoc oſtendit formalem inter illa diſtinctionem. Ubi nõ ꝙ ſi relatio diſtingueretur re a fundamento.ipſa ſua ꝓpria gñone h; qd incipet eſſe.⁊ ſic ipã terminaret motũ p ſe. immo ꝙ plus eſt.ſorte exñte albo vt q̃ttuor platone albeſacto vt q̃ttuor.ibi eſſet ſimilitudo acq̃ſita ⁊ ſic op; dare motũ aſſimilatiõis.⁊ p; hoc ꝓcedere vt ſcotiſte ꝓcedũt: eſt a doctrina philoſophi recedere.immo dato albiori q̃ q̃ttuor:⁊ eo remiſſo in albedine:ibi eſſet duplex mot⁹.vn⁹ remiſſio albedinis alter intenſiuus ſeu intenſio ſimilitudinis.Dõm eſt igitur ibi eſſe vnũ motu; tãtũ puta in q̃litate.q̃cũq; reſpectus ꝯſequntur:non eſt cura ꝑ motu.q: facta variatione in fundamentis.aliud eſt eſſe ad alteru; q̃ prius: abſq; alio motu:q̃.n.facere põt nã vno motu tãtum:duobus non facit.

¶ Ad tertiu; l; albedo deſineret eſſe ſimilitudo huius.q: hoc deſineret eſſe:nõ tñ dicitur ſeparari:q: remanentia nõ eſt in vtroq; extremorum diuiſoꝝ.ſeparatio aute; deſinendo eſſe ſub vno eſſe.diſtinctionem non arguit in re.

¶ Ad quartum relatio non eſt accñs in fundamento:ſed in ſubiecto.q: in ꝓpoſito albedo nõ eſt ſortes:neq; ſimilitudo eſt ſortes.⁊ ſic accidens differt re a ſubiecto:qñ relatio nõ differt re a fundamento.non negatur tñ aliquãdo relationem denoiatiue pdicari de fundamento ⁊c.

¶ Ut ꝓpria paſſio differat re a ſubiecto.ꝙ ſic q: nihil cãt ſe:ſed ſubm eſt cã paſſionis: paſſio enim fluit a ſubiecto. Scdõ ſubm ſubſternitur paſſioni:cui paſſio non ſubſternit. Tertio ſubiectum eſt vnum:paſſiones vo multe. Quarto potentie anime differunt ab anima. ergo paſſio a ſubiecto.p; ꝯña vel ex ſimili ꝓportione. vel a maiori.q: intimioꝛ videtur paſſio.aut q: potentie ſunt paſſiões anime. Quinto ſi paſſio ſit ſbm illa nõ eſt demoſtrabilis de ſubo.p; ꝯña q: medium eſt cã in eſſendo ⁊ in inferendo ꝙ paſſio inhereat ſubo.p; p⁹ poſterioꝝ. Sexto qualitas differt a ſubſtantia:l; aliq̃ paſſio eſt q̃litas.puta nãlis potentia ad ridendũ.hõ vo eſt ſba. Septimo accñs differt a ſubo:paſſio vo eſt accñs.

¶ Rñ⁹ intelligo diuerſum re.qõ de negatiue pdicaẽ de altero. Et paſſionem ꝓpria; intelligo illã:q̃ ꝯuertibiliter ſequiẽ ſubm. Tũc dico p⁹.ſi ens h; paſſiões:ille ſunt eedem ſubiecto. aliter dareẽ aliqd:qõ ñ eſſet ens.puta paſſio entis. Secundo ſi deus h; paſſiões:ille ſunt eedem ſubiecto.p; ꝯña.q: aliter in deo eſſet aliqd:qõ non eſſet deus.qõ repugnat nãe primi principij. philoſophus tñ diceret paſſiones nãliter ſeq̃ntes deũ eſſe in celo:non in deo:iõ differre poſſunt a deo: quãuis nihil ſit in deo aliud ab ipſo. Tertio nullũ ſubm eſt ſepabile a paſſione:g⁹ ſunt idem re identitate reali oppoſita ſepabilitati.p; ꝯña ex rõne terminoꝝ.p; añs.q: aliter falſificareñ ꝓpõneſ ſcdi modi dõi p ſe.puta ille in qbus pdicatur ꝓpria paſſio de ſubiecto:⁊ ꝯñr falſificareñ ꝓpõnes primi modi dõi p ſe.ex qbus demõſtratur illa paſſio.p; ꝯña q: bona exñte ꝯña:ſi ꝯñs eſt falſu;:añs eſt falſũ. Quarto aptitudines ſũt eede; ſubiecto:ſunt.n.reſpectus qdã fundamentales vt albedo eſt apta eſſe ſimilis. Quito cauſato ſubiecto:nõ põt deus nõ cauſare paſſione;. ſi.n.deus faceret celum nõ eſſe mobile:ipſe facere ſe nõ eſſe motiuũ celi.⁊ ſic deſtrueret ipſe potentiã ſuã.⁊ ꝯñter ſe ipm. Sexto paſſio ⁊ ſubiectum eade; exña exñt.⁊ ſi ſubiectu; gñabile ſit:eadem gñone generanẽ.⁊ eade; corruptione corrũpunẽ.ꝯuertunẽ.n. Septimo aliq̃ ſũt, paſſiones re differentes a ſuis ſubis.vt motus primi mobilis:aut q̃ntitas primi celi:aut figura ei⁹. ꝙ ſi cu; nominali aliquo hec ꝓcedis eſſe eade; ſubiecto:nõ tñ ꝓcederes lucem eſſe ipm celum. hec aute; oĩa ꝓpria ſunt ipſi celo.q: omni ſoli ⁊ ſemp inſunt.referendo tñ primu; motu; primã figurã primã q̃ntitatem primã lucem p⁹ celo. ſcda; ſcdõ.tertiã tertio ⁊c.vel ex theologus poneret hic ſepabilitate; vnius ab altero:ſalte; deſinente vno ſepatoꝝ:vt poſt diem iudicij erunt celi:q̃eſcentes tñ.8⁹.paſſio nõ eſt omnino idem ſubiecto.q: ipſa nõ eſt de eſſentia ſubiecti.⁊ ſic

ipſa nō predicatur in primo modo dōi per ſe de
ſubiecto:ſed in ſcdo. ꝛ ſic ipſa poſt ſubiectum eſt
ordine nature. hoc vult particulariter Ariſtoteles. xi
methaphyſice queadmodum neqꝫ color idē ꝛ
viſibile ꝛ ſcdo de aīa textu commenti. 66.

¶ Ad primū paſſio nō cauſatur a ſubiecto effe-
ctiue. qꝛ nāle efficiēs eſt pꝛīcipiū unde motus
oꝛit. nō aūt fluit paſſio a ſubiecto p motū. ſed ſi
paſſio ꝛ ſubiectuꝫ coꝛruptibilia ſunt: gnāns ſbꝫ
gnāt paſſionē. qꝛ dās foꝛmā dat accidētia ſequē
tia foꝛmā. 8. phyſicoꝝ cō. 32. ꝛ. 3°. celi cō. 28. ac-
cidētia i re gnāta nō exiſtūt niſi a generāte. me
diāte tamē foꝛma gnāti: q̄ fit a gnānte. ſcdo dif-
ferētia eſt iter fluere paſſionē a ſubiecto: ꝛ flue-
re a pꝛīcipijs ſubiecti. pꝛīcipia. n. intrinſece cōpo
nētia ſubiectū ſunt illa: que ſunt cā paſſionis. vt
mā ꝛ foꝛma reſpectu paſſionis ꝯſtituti ex mate
ria ꝛ foꝛma. ſꝫ paſſiones ſimpliciū ſubiectoꝝ nō
cāri poſſunt a pꝛīcipijs ſubiecti. qꝛ ſubiectū pꝛin-
cipia nō hꝫ ipm intriſece cōponentia. q ſi vadis
ad genus ꝛ dr̄iam. illa ſunt i itellectu. a quibus
nō emanat paſſio ex ītellectū. ſolutio āt thomi
ſtaꝝ dicēs q actione methaphyſica fluit paſſio
a ſubiecto. iō ſine motu eſt. theologicū qd hꝫ in
ſe: ſed principijs Ariſtotelis eſt repugnās. pꝫ ex diffi
nitione potentie actiue. ꝛ ipſius agētis ꝛc. Si
q̄ris ō hoīe mere quidditatiue accepto: an ſit ri
ſibilis. q nō. quia riſibile nō eſt de quidditate
eius. R° q ſic: ſed nō quidditatiue. ſꝫ denoīati
ue. Errāt. n. admittentes. q nō eſt riſibilis: ſed
aptus ē priuatiue ad riſibilitateꝫ. qꝛ ſtatim ſe-
quit q nō ſit hō. pꝫ ꝯſeq̄ntia a ꝯuertibili nega-
tiue. ꝯ ſubiectū ē prius paſſiōe. g° ad minus hō
in p° mō dōi p ſe non eſt riſibilis. R° aliud eſt
hoīeꝫ acceptū in p° mō non eſſe riſibilē. ꝛ hoīeꝫ
non eſſe riſibilē in p° mō. pꝛīa. n. falſa eſt. ſignifi-
cās de hoīe aliquādo non vificari riſibile. nō cu
ro ſiue p ly aliquādo noteſ tp̄s: vel non. ſcda eſt
va ſignificās q non p̄dicatur quidditatiue riſi-
bile de hoīe. neqꝫ vꝫ ꝯſequentia homo non eſt
riſibilis quidditatiue: g° homo non ē riſibilis.
ſoꝛtes. n. nunq̄ꝫ eſt quidditatiue albus: ꝛ tamē
ipſe aliquādo eſt albus. vt ſuppono. Nō hic pti
culariter diſputatū eſt de hoīe: de oī ſubiecto ꝛ
paſſione vniuerſaliter intelligēdum eſt.

¶ Ad ſcdm inter ſubiectū ꝛ paſſionē eſt diſtin
ctio. dixerūt. n. Ariſtoteles ꝛ Auerrois. 3. phyſ. tex.
ꝛ commento. x. neqꝫ coloꝛ idē ꝛ viſibile. ꝛ hanc
appellant ſcotiſte diſtinctionem ex natura rei.
Ego autem diſtinctionem rationis. qꝛ alia ē dif
finitio paſſionis q̄ꝫ ſubiecti.

¶ Ad tertiū lꝫ paſſiones ſint multe. ꝛ quelibet
illaꝝ ſit res: ipſe tamen non ſunt multe res: ſed
vna. niſi foꝛte capias paſſiones ſubiectoꝛum re
diſtinctoꝛum. vt riſibile ꝛ mibile. ꝛ tunc multi-
tudo eſt ratione ſubiectoꝛum.

¶ Ad q̄rtū potentie differunt: ſed non re: dum
modo non intelligas oꝛganum aut cōplexionē
q̄ ſunt inſtrumēta potentie: ꝛ non potentia: potē
tia. n. oculi viſus. Ariſtoteles. 2. de aīa tex. cō. x.

¶ Ad quintū negaſ antecedens. qō eſt ꝯdictio
nalis. qꝛ demoſtrare dicit actuꝫ ītellectus. ꝛ ſa
tis ē ibi eſſe diſtinctionē foꝛmalē: q̄ ſatis ē ꝓ ha
bēdis terminis demoſtrationis. Tum etiā ali-
ud ē mediū eſſe cām noticie ꝯſequētis. ꝛ eē cāꝫ
paſſionis. ꝛ lꝫ Ariſtoteles dicat mediū eē cām. Dōꝫ
q eſſe cām apud grecos non arguit realē diſtin
ctionē iter cām ꝛ cātū. ꝛ in hoc ſtrictius loqunſ
latini. non. n. ꝯcederent latini inter pſonas diui-
nas cām ꝛ cātū. quā tamē ꝯcedūt greci. vt pꝫ in
vnione eccleſie oꝛientalis ſub occidentali in ꝯci
lio tpe Eugenij pape quarti celebrato floꝛentie
anno. 1439. pꝛidie nonis Junij in dictione ſcda.
cuius bulla in camera actuū Bononie repitur.
latinis litteris a dextris ſcripta p ſūmū pontifi
cē ſigillata plūbo cū ſubſcriptiōe. 8. cardinaliū
a ſiniſtris vo lr̄is grecis exarata a Joāne palco
logo romanoꝝ impatoꝛe ī auro ſigilata Et Ari
ſtoteles. 2. de aīa textu cō. 66. loquēs de coloꝛe
dixit q̄m in ſe ip̄o habꝫ cām eſſendi viſibile. Et
Auerrois. 2°. de aīa cō. 67. ſubiectum eſt cauſa
predicati in his pꝛopoſitionibus. ſ. homo ē riſi-
bilis: coloꝛ eſt viſibilis.

¶ Ad ſextuꝫ non quodcunqꝫ vnius predicamē
ti re differt ab alio alterius predicamenti.

¶ Ad ſeptimū accidens ꝓpꝛiū ē paſſio: ſed non
commune neqꝫ apparet vnde accidens commu
ne ſit re differēs a ſubiecto. communiter tamē
ꝯcediſ ridere differt ab hoīe. lꝫ aptitudo ad ri-
dēdū nō tm̄ differat ab hoīe. ſicut differt rideř.

¶ Utꝝ vitas differat a ꝓpōne va. q ſic. qꝛ eſſe
ꝛ eſſentia dr̄nt. g° eſſentia ꝓpōnis ab eius eſſe
vo diſtinguit. Scdo abſolutū ꝛ reſpectiuū diſti
guūtur. ſed eſſentia ꝓpōnis pōt eſſe abſolutuꝫ.
qꝛ pōt eſſe ſubſtātia vel ſubſtātie. q̄litas aut q̄li
tates. veritas aūt eſt reſpectiuū. Tertio ſubſtā

tia ꝛ accidens differũt: ſed propoſitio poteſt eſſe ſubſtãtia: ꝛ vitas eius acñs. Quarto relatio ꝛ fundamentũ differunt: ſ; vitas eſt relatio fundata ſup ꝑpoſitione. Quinto ſubiectũ ꝛ paſſio differunt: ſ; vitas eſt paſſio ꝑpõnis. Sexto cã ꝛ effectus differũt. ſ; vitas eſt effectus ꝑpõnis ad minus in genere cãe mãlis. Septimo qñcũq; vno ꝑducto alter nõ ꝑducit: illa differũt: ſ; veritas ꝑpoſitionis nõ ꝑducitur: cũ; ꝑpõ producit. q2 ſtat illã: cũ ſit: eſſe falſam: ſed poſt põt icipere eſſe vera. Octauo qñcũq; vno corrupto: alter nõ corrũpit: illa differũt: ſed vitas ꝑpõnis aliqñ corrũpitur: qñ ꝑpõ manet. vt cũ ꝑpõ incipit eſſe falſa. Nono nõ eſt trãſitus de ꝯdictorio in ꝯdictoriũ ſine mutatiõe: g° trãſeũte ꝑpõne a vo in falſu;: mutat ꝑpõ. ꝛ nõ niſi recipiendo falſitate;: ꝛ ꝑdendo vitate;. g° illa ꝑpõ nõ eſt ſua vitas. Decimo nõ identificatur ꝯria vni: ſ; verum ꝛ falſu; ſũt ꝯria. g° ꝛc. Undecimo qñcũq; aliqd opponit vni: qð nõ opponit alteri. illa differunt. ſ; vo falſum opponit: ꝛ non ꝑpõni: g° ꝛc. Duodecimo tota diſiũctiua differt a ꝑpõne va: ſit diſiunctiua ex duobus ꝯdictorijs cõpoſita: ſed ꝑs eius eſt vitas diſiunctiue. g° vitas diſiunctiue a diſiunctiua differt. Decimo tertio ſi ſic eſſet. verum ex falſis: ꝛ neceſſariũ ex ĩpoſſibilibus cõponeretur. vt ſi hõ eſt leo: hõ eſt irrationalis. Decimo q̃rto ſi ſic eſſet. neceſſariũ ex ꝯtingentibus componeret: vt tu es vel tu ñ es. Decimoqnto ſi ſic eſſet: falſu; ꝛ ĩpoſſibile ex ueris componeretur. vt ſi deus eſt: tu es. Decimo ſexto ſi ſic: verum eſt falſu;. vt tu es hõ: vel tu ſedeſ: ꝛ tu non ſedes. q2 ſi nota diſiunctionis eſt nota principalis illius ꝑpoſitionis: illa ꝑpõ eſt vitas: ꝛ ſi copulationis nota eſt pͥcipalis. illa eſt falſa. ꝛ falſitas. ſuppono. n. ꝙ ſedeas. ſi. n. non ſedes: copulatiua eſt va. eſt ãt totu; ſue ptes. Decimo ſeptimo ſi ſic: maxime eſſet illa cuius primariũ ꝛ adeq̃tu; ſignificatu; eſt verum. ſed non eſt ſic. q2 nullam chymerã eſſe nihil eſt. Decimo octauo inſolubilis ꝑpoſitio non eſt ſua veritas.

¶ Ad oppoſitu; ꝑpoſitio icipit eſſe va ſine mutatione ſui: g° ipa eſt ſua vitas. p; ꝯña. q2 ſi veritas non ſit ꝑpoſitio vera: tũc mutaret ꝑpoſitio: adueniente vitate. ꝯña eſt falſu;. q2 tũc non ſolum ſubſtantia ſui mutatione reciperet contraria. qð eſt ꝯ Ariſtotelem in predicamentis.

¶ Rñ° ꝑmittendo aliquid eſſe complexu; dupliciter: entitatiue. q2 eſt complexum: intelligo vbale hñs ptes. 2° ſignificatiue. q2 ip; eſt ſignũ complexi. Altero duo; modo; itelligi pt i preſenti. vt homo eſt riſibilis: ꝛ econuerſo. ſcða ꝑs copulatiue eſt complexu; ſignificatiue: quãuis non habeat vbũ ſuis ptibus aſſertũ: aut iſertũ. Et quãuis mentalis: cui dictio illa: econuerſo: ſubordinat: vbũ haberet exꝑſſum: non tñ pp h° dictio illa complexu; eſt. ſ; incomplexu;. complexũ tñ ſignificãs. poſſet igitur queſtio formari an ꝑpoſitio mentalis: ſicut ẽ complexũ ſignificatiue: ita etiã ſit complexu; entitatiue ꝛc.

¶ Pͥa ꝯcluſio ꝑpoſitio mentalis eſt complexũ formãs itellectu;. q2 non identificãtur cuiuſq; ꝑpoſitionis extrema. vt ſi ꝯria fuerint: aut diſpata ut homo non eſt equus: aut calor non eſt frigus: g° neq; tota ꝑpoſitio erit vnum ſimplex. p; ꝯña. q2 totu; ſine ptibus non eſt. ergo non reductis ad vnu; ſimplex ptib⁹: neq; totũ ĩ vnu; ſimplex erit reductu;. formabit ãt intellectum. vt mentalis dða ſit. An ãt ſenſu; formare poſſit aliqua ꝑpoſitio: tenent pſpectiui: ꝛ cũ eis Auerrois. ꝙ ſic: tã iteriorem q̃; exteriore;. dixit. n. phs ĩ libro de memoria ꝛ reminiſcentia reminiſci eſt vt ſyllogiſmus qda;. niſi dicas ꝙ ſyllogiſmo aſſimilatur. Sed dicit philoſophus ibi ſyllogizat reminiſcens: igit itelligo ſyllogiſmo ſingulari. q2 cogitatiuã appellauit Auerrois rõnẽ pticulare; vltra id qð dixerat Auer. 3°. de aĩa cõ. 20. auctoritate themiſtij appellãtis cogitatiuã rõnalẽ: q2 obedit rõni: iuxta Arſtle p° ethycoru; capite. 18. ſ. q2 pticulariter diſcurrit. Auerrois aũt. 2. de aĩa cõ. 65. dixerat ꝙ indicare ꝙ iſtud albũ eſt ſortes eſt ſentire accidentaliter. Et dixit Auerrois. 3. de aĩa com. 26. ponit Ariſtoteles ſimilitudinẽ iter ſenſũ ꝛ itellectu; in hñdo falſitatem. ſentire. n. albũ eſſe ſortẽ nõ ſemp eſt verum. Sed alterius nãe eſt ꝑpõ: quam h; ſenſus a ꝑpoſitione: quã h; itellectus. q2 ex vniuerſalibus ꝑpoſitio itellectus componitur ex ſingularib⁹ vo ꝑpoſitio ſenſus conſtituitur. videmus tñ ꝑpoſitiones vniuerſales: ꝛ audimus: ſed ille ex terminis componuntur: qui ſũt res ſingulares quãuis vniuerſaliter ſignificent. ꝯ oẽ illud qð eſt ĩ pñto q̃litatis eſt incomplexũ ſ; ꝑpoſitio mentalis eſt in pñto q̃litatis. p; q2 ſcientia ars ꝛc. ſunt habitus intellectus. ꝛ ſunt de pñto q̃litatis: ꝛ ſic incomplexũ eſt. l; non ſu-

gnificatiue:entitatiue tñ:ꝛ intrinſece:euidenti
oꝛ eſt rō apud eos q̄ tenēt noticiā ꝓpōnis a pro
poſitione nō differre. Rñ° habituū intellectus
incōplexi ſunt in p̄dicamento:complexi aūt nō.
Correlariū ex termino naturaliter ſignificante
ſingulari ꝛ terio nālr̄ ſignificāte vniuerſali nō ē
poſſibile facere ꝓpōnē.qꝛ illa ſi eſſet vocalis vel
ſcripta:qꝛ termi ñ ad placitū ſignificant:ſꝫ nālr̄
neqꝫ ſenſus eē pōt.pp terminū vniuerſalē.neqꝫ
ītellect⁹ pp terminū ſingularē:ꝛ ſic aliquid ē
nāliter cōe ad aliquid:qꝺ nō eſt p̄dicabile de il
lo.ſatis.n.eſt ꝙ de d̄moſtrāte illō p̄dicabile ſit.
¶ Scđa ꝯcluſio. Nulla eſt ꝓpō in ītellectu:q̄ ñ
ſit aliquo° cognitō:ſaltē ſꝫ aliquā ſui ptē.qꝛ ñ ē
poſſibile eē ī ītellectu aliqđ:qꝺ non ſit cognitio:
vel ſaltē ex cognitionibus vel cognitione cōſti-
tutum.pꝫ qꝛ ꝓpō dubia ex īcōplexo aliquo ter-
mino eſt:ꝛ ille neceſſario eſt cognitio . qꝛ nihil
nō intellectionē recipere pōt intellectus . īmo ſi
ſi volitionē recipit:illa eſt ītellectio quedā. di-
xit.n. Auerrois.3.de aīa cō.52.talis v̄tus v̄tutū
aīe q̄ cōprehēdit reꝫ:ꝛ deſiderat ipſam eſt v̄tuſ
mouenſ aīal ꝛ eſt q̄ dr̄ appetitiua. ꝛ ſic virtus cō
prehendens eſt appetens ꝛ ſic appetitus eſt cō-
prehenſio q̄dā:quāuis tota ꝓpō nō eſſet intelle
ctus.qꝛ ꝓpoſitio nō eſſet cognita qꝛ forte eſt im
poſſibilis.tñ ſubiectū exempli gratia erit cogni
tio.qꝛ ipm̄ eſt nālis ſimilitudo alicuius. qꝛ qcū
qꝫ terminus in ītellectu fuerit:nālem hꝫ ſignifi
cationem:ſiue annexā illi habeat ſignificationē
ad placitū:ſiue nō. ꝛ dato ꝙ ꝯceptus eſſet fictuſ
vt chymere.qꝛ adhuc eſt ibi cōpoſitio indiſtās
ex ptiū notitijs ab intellectu cōpoſitis. oē.n.for
matiuum ītellectus eſt actus in genere intelli-
gibiliū.iō ītellectio eſt:non.n.apud Arlem aut
Auerroim teneri pōt dari ſpēm intelligibilem
in intellectu:q̄ intellectio non ſit. ꝛ preſuppoſita
ſit cognitioni.ipſa.n.eſt intellectū ſpeculatiuuꝫ
Apud Auerroim. ꝛ illud eſt intellectio.loquēs
n. Auerrois de ſenſu reſpectu obiecti dixit.2°.
de aīa cō.60.non mouet̄ niſi motu:q eſt cōpre-
henſio.qꝺ tñ oporteret.ſi daretur a cognitione
ſpēs diſtincta. ꝛ pari paſſu in hoc incedūt ſenſus
ꝛ intellectus noſter.neqꝫ termini illi q ſincathe
gorem ata appellāt̄.ſunt in intellectu differētes
a cathegorematicis:ſꝫ ī voce aut ī ſcripto expri
mūt nobis modū ꝯcipiendi intellectus:aut ali-
quid ꝓportionale.dato etiam ꝙ res nāles eēnt
p accñs intellecte:adhuc intellectu ſpeculatiuo
intelliguntur eleuato ab intellectu agente:de
potentia intellecto actu intellectum faciente.
¶ Tertia ꝯcluſio veritate ꝓpō mentalis voca
lis aut ſcripta eſt ad aliquid: intellige de vera.
qm̄ falſa falſitate refertur:nō āt v̄itate. Id aūt:
ad qꝺ refert̄:eſt primarie ꝛ adeq̄te ſignificabile
p ipſam. ꝛ de hoc loq̄ns Arles in poſt p̄dicamē-
tis dixit.hoꝝ q̄ ſub affirmatiōe ꝛ negatione ſūt
nulla eſt orō.ſub eſſe ſignificatū ſigno intellige.
quāuis ſit res cā vt oratio ſit vera ꝛc.ꝓpōnis.n.
triplex eſt ſignificatū.primariū non adequatuꝫ.
vt huius hō eſt aīal:hominē eſſe.qꝛ ex cōpōne
terminoꝝ reſultat:ſed nō ex totali. Aliud eſt ſi
gnificatū adequatum ſed nō primarium. vt ho-
mineꝫ eſſe ſenſitiuū qꝛ ꝯuertitur cuꝫ priori:ſed
non reſultat ex cōpoſitione terminoꝝ. ꝛ iſtud ſi
gnificatuꝫ:animal eſſe hominē:ꝯuertit̄ cuꝫ pri-
mo ꝛ adeq̄to ſignificato huius ꝓpōnis homo ē
animal: vt pꝫ ex ꝯuerſione ſimplici ꝓpōnum il
la ſignificatum:non tñ eſt primuꝫ ſignificatum
eius:ſꝫ ꝯuertētis illā ſignificatuꝫ eſt.qꝛ rō ordi
nē illum ī cōponibilibus ſuat ſignificatum: quē
ſuat ſignificans. ꝛ lꝫ in intellectu non ſit ſitus.
qꝛ ipſe ē indiuiſibilis:ē tamen ibi ordo.qꝛ id qꝺ
dicit̄ de altero p̄ſupponit illud de quo dicitur.
Aliud eſt ſignificatuꝫ primarium ꝛ adequatuꝫ
ꝛ eſt adeq̄te reſultās ex terminoꝝ ordinata cō
pōne. Iuxta igitur primi ꝛ adequati ſignifica-
ti veritateꝫ ꝓpōnis v̄itas attenditur.ſimiliter
falſitas penes dicti ſignificati falſitateꝫ. Eſt igi
tur v̄itas ꝓpōnis ꝯformitas eius ſignificato il
lius v̄o p° ꝛ adequato.falſitas autem difformi
tas eſt ꝛc.dixit.n. Auerrois.2.de aīa cō.126.ad
p̄dicamentum relationis ptinet actio intentio-
nalis.dum de ſono dixit ꝙ eſt intentio ꝛ quaſi
eſt ī capitulo ad aliqđ:nō in qualitate.dictio di
ſtractiua ibi ponitur ad denotandū.ꝙ ſm prin
cipale eius eſſe in relatione eſt:ſcđm v̄o acceſſo
riū eſſe qualitas eſt.
¶ Quarta ꝯcluſio veritas eſt idem ꝙ ꝓpō v̄a.
pꝫ ex qōne p̄miſſa.ſ.relatio eſt idē ꝙ fundamen
tū eius.dixit.n. Arles in p̄dicamento ſubē.naꝫ
in eo ꝙ res eſt vel non eſt:oratio vera aut fal-
ſa dicitur.nō ī eo ꝙ ipſa ſit captibilis ꝯrioꝝ. ꝛ
Auerrois ibi.nō ꝙ v̄itas ſit aliqđ renouatū in
oratione p ſe. ꝛ falſitas aliud ī tpe alio: ſicut re
nouatur albedo ī forte:ſed veritas ꝛ falſitas in
oratione ſunt relatio quedā ꝛ proportio:ſequē-
tes immutationem rei:in qua eſt oratio.

¶ Ad primuʒ eſſe ⁊ eſſentia grammaticaliter differũt. qꝛ vnũ eſt verbũ: reliquũ eſt nomen. aliter non. ⁊ Algazelem dicentẽ ꝙ homo hʒ qdditateʒ ante eſſe ſicut ⁊ triãgulus. ⁊ ꝙ eius eſſe nõ eſt ſubſtãtia qdditatis. qꝛ pt apphendi intellectu. ⁊ adhuc ignoratur an habeat eſſe reale. ⁊ ſi eſſe ꝯſtitueret qdditatẽ: nulla qdditas apprehẽderet̃ intellectu: ante ꝗ̃ʒ habeat eſſe. Reprehendit Auerrois in deſtructione deſtructionũ diſputatione. 5. dubio. 3. ⁊ ad argumentũ Algazelis reſpondet. eſſe commune ad aiaʒ ⁊ extra animã eſt qđ preſupponitur quidditati pticulariter accepte. non aũt qdditati ſimpliciter: imo eſt ipſa quidditas. ⁊ ꝓbat. qꝛ tũc ſeqtur ꝙ ens diceret accidens commune. x. predicamentis. ⁊ qꝛ iſtud eſſet accidens: iretur in ĩfinitum. qꝛ ipſi eſſe accideret eſſe. ⁊ ſatis euidens eſt ꝙ commune enti ĩ aĩa ⁊ enti ex̃ aĩam non niſi nomen eſt.

¶ Ad ſecundum abſolutum ⁊ reſpectiuum differunt ratione: non oportet ꝙ re.

¶ Ad tertium ſubã ⁊ accidens differunt formaliter: ex p̃dicamentoꝝ diſtinctione: ſed non opʒ ꝙ realiter differant. licet ſtet aliquod accidens etiam re diſtingui a ſubã. ⁊ pʒ apud theologuʒ in ſacramento altaris. ⁊ lʒ ſubſtãtia panis pdatur: poſſibile eſt tamen apud deum ꝙ non pderetur. ⁊ remaneret accidens vt albedo: non illi inherẽs ſʒ iſtos caſus: neqꝫ Ariſtoteles: neqꝫ Auerrois admitterent.

¶ Ad quartum fundamentum ⁊ relatio differunt ſcđm eſſe: non opʒ ꝙ ſm materiam.

¶ Ad quintum aliquod ſubiectum a certa paſſione differt modo: non autem ſubiecto.

¶ Ad ſextum cauſa ⁊ effectus non ſunt relatio ⁊ fundamentum. ſubiectũ. n. non ꝓprie mã eſt.

¶ Ad ſeptimum ſatis eſt rationis diſtinctio.

¶ Ad octauum ſimiliter.

¶ Ad nonũ mutatio ꝓpoſitionis eſt a mutatione in alio. non aũt ꝙ ꝓpoſitioni acquirat̃ aliqd aut pdatur. Sed qꝛ ſic erat in re: vbi non plus ẽ vel non ſic erat vbi nũc ſic eſt. ſimiliter de futuro ⁊c. tempus. n. cointelligitur ⁊ componitur iuxta Ariſtotelem. 3. de aĩa textu com. 22.

¶ Ad decimũ n̄ identificãtur ꝯ̃ria eidẽ ſimul: ſʒ ſtat ꝙ aliq ꝯ̃ria ſucceſſiue de eodẽ dicantur.

¶ Ad vndecimũ ꝓ oppoſitione illa ſatis eſt rationis diſtinctio.

¶ Ad duodecimum de cathegoricis principaliter ſermo eſt. de ypothetica aũt ſtat ptem nominare totam diſiunctiuam verã. vt diſiunctio inter cõtradictoria. ꝓbabiliter tamen ꝯſequẽter diceretur ꝙ veritas diſiunctiue eſt ipſa diſiunctiua. ⁊ dicit̃ diſiũctiua ṽa ab eius primario et adequato ṽo ſignificato. ſʒ primũ puto verũ. qꝛ ſignificati veritas eſt propter partem.

¶ Ad decimũ tertiũ ſtat impoſſibilia inuicem vinciri ⁊ ligari p notã rationis. vt ex illis ꝯditionalis ṽa componatur. vt dixit Auerrois. 7. phyſicoꝝ commento. 2.

¶ Ad decimũ quartum ſtat diſiũctiue neceſſitateʒ eſſe ex repugnantia ptium. quãuis quelibet caꝝ ſit ꝯtingens. quia non eſt poſſibile euadere ab altero contradictoriorum.

¶ Ad decimũ qntuʒ ṽa poſſunt male componi. vt cũ vnũ non ſeqtur ex alio: ⁊ tamen ligantur per notam rationis.

¶ Ad decimũ ſextum illaꝝ ꝓpoſitionũ identitas eſt mãlis: non aũt formalis. copulatiua. n. et diſiũctiua ſunt alterius rationis.

¶ Ad decimũ ſeptimũ iſtius nulla chymera ẽ primarium ⁊ adequatum ſignificatũ eſt: ſignificatũ veꝝ: quãuis nihil ſit. qꝛ vere nulla chymera eſt. quemadmodum ceſar fuit: ⁊ ceſar non eſt aliqd. differũt tamen. qꝛ aliquãdo ceſar fuit aliqd poſitiuũ: non tamen chymera. neqꝫ poteſt eſſe ꝙ ipſa fuerit aliqd. neqꝫ vʒ ſignificatũ eſt ſignificatũ verũ: ergo ſignificatum eſt. ꝓp ampliationem ĩ p̃dicato antecedentis exiſtentem. immo non ſequitur. ergo ſignificatũ eſt veꝝ. ⁊ ſic cõmuniter ꝯceditur ꝯſequens. ad iſtum intellectũ intelligitur ſignificatum eſt ſignificatũ verum. iſte. n. terminus ſignificatũ eſt ampliatiuum. ſʒ veꝝ eſſe ampliatiuum: lʒ aliq ꝯcedat: nõ appet.

¶ Ad decimuʒ octauum negatur aſſumptuʒ ⁊ quãuis ꝯſequenter reſpõdendo ꝯcederetur certum ſignificatũ de quo extra caſuʒ fuiſſet cõceſſum eſſe primum adeq̃tum: qđ nõ eſt primuʒ ⁊ adeq̃tum. illud tamen falſum eſt: ſʒ ꝯceditur. qꝛ ſequens: neqꝫ ꝓp hoc negatur ꝙ ṽitas ꝓpõnis attendatur penes ṽitatẽ primi ſignificati ⁊ adequati: qđ eſt itentum p̃ſens. ſed ꝯceditur. ſʒ ꝯſequenter reſpondendo ꝯceditur non eſſe ſignandum ſignificatum inſolubilis primum ⁊ adeq̃tuʒ ⁊c. melius. n. dixit entiſber non dãdo illud: qꝛ non eſt maior ratio de vno ꝗ̃ʒ de altero. ꝗ̃ʒ Paulus venetus. q voluit ſignare illud. qꝛ lʒ poſſet ſe a redargutione defendere: illud tamẽ voluntarie ſignauit. ⁊ oportet ipſuʒ concedere

penes aliud ſignificatum attendi propoſitionis
veritatem q̄ȝ poſſibilitatem.
¶ An aūt intellectus diuinus: aut intellectus
alius in actu: cuiuſmodi eſt intellectus aliaꝝ in
telligētiarū ſupra poſſibilē ꝓpōnes habere poſ
ſit: certū eſt ꝙ deus nequaq̄ȝ formari pōt. qꝛ de
us nullo mō potētialis eſt: ſed eſt actus puriſſi
mus. Alie aūt itelligentie lȝ aliquo modo rece
ptiue ſint in doctrina Auerrois: non tñ cōplexa
cōponere poſſunt. qꝛ tūc intellectus eaꝝ eſſet in
tellectiuus in potētia: nō aūt ī actu. qꝛ extrema
affirmatiue vnibilia: ſunt ēt negatiue cōponibi
lia. Et vere vnibilia etiā falſe componi poſſunt.
dixit. n. Aꝛles. 3°. de aīa textu cō. 21. in quibus
aūt ꝛ falſum: iam ꝛ verum eſt. ꝛ ſic intellectus
quāuis abſtractus: ꝓpōnes falſas hēre poſſet:
ſiue illis aſſentiret: ſiue nō. Niſi dicas itelligen
tias: pp nām eaꝝ extra mām ꝛ nobilē: ſolū verā
cōpōnē facere poſſe. lȝ ex nā extremoꝝ vnibiliū
nō eēt repugnantia. ſed male cōponi poſſent. Et
videt̄ Auerrois. 3. de aīa cō. 26. hoc velle. dicit
enī iſta ē diſpoſitio intellectuū: quoꝝ itellectuȝ
eſt abſtractuȝ a mā: in hoc ꝙ ſemper veridicat:
quū nō inueniat̄ eis actio: que eſt p accn̄s. actio
p accidens eſt actio nō itēta: vt cōpoſitio falſa in
itellectu. quū nāliter inclinatur ī veꝝ. ꝛ cōmēto
27. tertij de aīa dixit veritas in eo. ſ. abſtracto
itellectu nūq̄ȝ admiſcet̄ cū falſitate. Sed h° in
doctrina Aꝛlis ꝛ Auerrois nō admittit̄. qꝛ ille
p eaꝝ eſſentiā intelligūt: aut p eſſentiā incōple
xam formantē illas q̄ oīa ſunt itellectiōes ī actu
nō aūt itellectiōes in potētia. ꝛ qꝛ cōpōnū quedā
eſſent euidētes: q̄dā nō. tūc itelligētijs non repu
gnaret diſcurſus. oſtēdens eis veritates nō eui
dētes ex euidētibus principijs. ꝯña eſt ꝯ Auer
roim. 3. de aīa cō. 27. dicentem cōprehēſio itelle
ctuū abſtractoꝝ eſt formatio tantū. ꝛ p hāc clau
ſulā pȝ ꝙ rñ° extorquebat ab Auerroe aliquid
qđ eſt ꝯ ipm: eſſet ēt nā actus cōnectētis extre
ma cōſiderāda: q̄ nā eēt ꝛc. queādmodū ꝯſiderā
dū eēt cur eſt ꝙ itellectus hñs extrema vnibi
lia illa vere vnire nō poſſit. vt hoc eſt ab hoc. ħȝ
eſt pp primū. aut vnde ē ꝙ btus diſtīcte cogno
ſcēs aliqua obīta non iudicet eoꝝ diuerſitatem
aut conuenientiam: vt ſupra tāgebatur.
¶ An aūt deus glorioſus aut aliaꝝ aliq̄ itelli
gētiaꝝ ſimpliciter abſtractaꝝ aliquā vitatē vide
at p eēntiā ſuā: quā inte⁹ nr̄ videt p ꝓpōnē com
plexam: eſt res in q̄ Auerrois ꝛ theologus diſ
ſentiūt. qꝛ Auerrois vult deū ſuā eſſentiā itelli
gere: ꝛ nō aliud. imo icōplexe ꝛ abſolute eā itel
ligit. iuxta ſniaȝ Auerrois. 12. metha. cō. 51. dicē
tis. Si aliud itelligeret: deus vileſceret. Eſt āt
theologus ad oppoſitū. vt ī libro de itelligētijs
ðterminaui quolibeto p°. apud igit̄ Auer. ſolus
inte⁹ humanus ꝓpōnes hēre pōt: nō aūt deus:
neqȝ alia itelligētiaꝝ. Cōtra aūt Auerroim ſit
hec cōcluſio deus: vltra hoc ꝙ cognoſcit ſe ipm
q̄ ē quodā mō oīa: cognoſcit alia a ſe. Correlari
um ñ ita ē reſtrīgēda ꝓpō Aꝛlis. 12. metha. tex.
cō. 51. vt eā ſtrīgit Auerrois. ſ. melius eſt nō vi
dere quedā q̄ȝ videre. ſ. viliora intellectu vidē
te. qꝛ nō ē ens ita vile: qu deus cognoſcat ipm. ꝛ
ſilr̄ alie itelligētie medie ꝓbat̄ tripliciter. ꝛ p°.
ex nā cognoſcētis via ad declarādū hoīeȝ ī feli
citate exñtē: cognoſcer̄ oīa p deū vt dixit Auer
rois. 3. de aīa tex. cō. 36. dicēs. tūc itelligimus p
ipm oīa q̄ itelligimus. eſt qꝛ deus eſt oīum eē ꝛ
forma: ꝛ lȝ eſſet deus finis ꝛ efficiēs: hec tñ ſūt
rebus extrinſeca magis q̄ȝ ſit forma: quāuis for
ma eſſet idealis aut exēplaris. ſi igit̄ deo exñte
oīum cognitione q̄ hō felix ē oīa cognoſcēs: aut
pōt oīa cognoſcere: a fortiori de⁹ oīa cognoſcet.
ſit igit̄ rō. hō deo oīa cognoſcit: g° deus deo oīa
cognoſcit. pȝ ꝯña a miori affirmatiue. ꝛ ꝯfirmat̄
ex ꝓportiōe intellectiōis ad itelligētē. qꝛ meli⁹
ꝓportionat̄ intelle°: q̄ de⁹ ē: intellectui diuino
q̄ȝ hūano. g° ſi hūanus inte⁹ illa intellectiōe ali
qđ videt ſeqt̄ deū eadē intellectiōe illud oīm
videre. Cōfirmat̄ ꝛ ē fundamētū quo inceſſit Al
bertus magnus. 12. metha. qꝛ artifex cognoſcit
artificiū: qđ facere intēdit. vt pȝ expiētia. ꝛ tñ ar
tifex nō hȝ in mente ſua niſi formaȝ artificij. Et
Auerrois dixit. 7. metha. cō. 30. ꝙ nō eſt in aīa
artificis ex gnāto: niſi forā tm̄: q̄ ē ps gnāti. ꝛ iō
artificiū nō eſt niſi forma gnāti: nō ꝯgregatū cō
gregatōe māe ꝛ forme. declarauit āt Auerrois
ꝯueniētiā ꝛ drīaȝ dei ad artificiū. 12. metha. cō.
44. ꝛ dixit Auer. in lib. de ſōno ꝛ vigilia. Et cū
iſta indiuidua hēant determiatū eē: neceſſe ē vt
nā coꝝ ſit intellecta apud formā abſtractā: cui⁹
ꝓportio ad illā eſt ſicut ꝓportio forme artificij
ad artificiatū. Scđo ex nā forē ſeu cognitiōis.
Ois forma ē cognitio māe deus ē forma oīum
alioꝝ a ſe. g° deus omniū alioꝝ a ſe cognitio eſt
ꝓbatur maior. qꝛ de tribus. ſ. mā forma ꝛ com

poſito: tenuit Auerrois ſolum formam recipi i itellectu noſtro: ⁊ ea mediante alia cognoſci. ſ. materiam ⁊ compoſitum. quia forma eſt quo cõpoſitum eſt: ⁊ forma eſt quo materia eſt: ergo forma eſt quo materia ⁊ compoſitum cognoſcũtur. dixerunt enim Ariſtoteles ⁊ Auerrois quarto methaphyſice textu ⁊ cõmento. 22. ſm ſpẽm oĩa cognoſcimus. Et. 3. de aĩa textu cõ. 38. lapis nõ eſt in anima: ſed ſpẽs lapidis. Et ſup illo textu Auerrois. Et impoſſibile eſt vt ipſum ens ſit intellectũ aut ſenſatuꝫ p ſuã formã: ⁊ ſuã mãꝫ. qꝛ qñ lapidẽ intelligeret: aĩa eſſet lapis: et ſi lignũ. lignum: remanet igitur vt illud: qđ exiſtit in aĩa de entibus ſit forma tãtũ: nõ materia. pꝫ aũt ꝯña Auerrois. qꝛ qñ forma habetur i ſua materia: ipſa habetur in ſuo eſſe reali. ſed anima per te habet formã lapidis in ſua materia. ergo eam habet in ſuo eſſe reali. apud. n. Auerroim. vbicũqꝫ materia eſt: ipſa ibi realiter eſt. qꝛ ipſa nõ hꝫ duplex eſſe ⁊c. ⁊ apud eundẽ quandocũqꝫ eſt forma preſens mãe formabili: informat eam. Minor aũt rõnis principalis pꝫ. ſ. deus oium alioꝝ a ſe forma eſt. qꝛ quorũcũqꝫ entium deus eſt finis: deus eſt forma. eſt enim deus primus finis ⁊ prima forma. imo primã ſperam ꝯcedũt philoſophi eſſe formã iferioꝝ ſperarum: vltra hãc generalẽ cõparationem: que eſt ꝯtinere. qꝛ formaꝝ inſertione cõnectuntur corpora celeſtia. ⁊ ſic ſpirituali cõplãtatione vnũ alteri eſt inſertũ. Et ſic ad vnitatem reducũtur. Et Auerrois expreſſe ꝯcedit itelligentiã ſuperiorem eſſe formam iferioris. Hæc eſt libro de intelligentijs. ⁊ de orbibus tibi ſiũt aptiſſima. declarauit aũt Auerrois. 3. de aĩa cõ. 36. itellectũ ſpeculatiuũ eſſe mãleꝫ reſpectu intellectus agentis ⁊ eſſe diſponentem itellectũ poſſibilẽ ad deũ recipiẽdũ. ⁊ cũ due forme in eodem formabili ſunt: quaꝝ vna eſt nobilior altera: nobilior eſt forma minus nobilis. I itellectu igitur formante poſſibilem: ⁊ ſpeculatiuo intellectu formante eundem. ⁊ itellectu agẽte exiſtente nobiliori qꝫ ſpeculatiuus intellectus: erit ſpeculatiuus intellectus vt materia. ⁊ preſertim qꝛ diſpõnes materiam preparãtes ad recipiendũ ſe tenent ex parte cauſe materialis. diſponit aũt intellectus ſpeculatiuus poſſibilem vt recipiat agẽtem ⁊c. Et cõfirmatur ex Auerroe. 3. de aĩa cõ. 36. ⁊. 2°. de anima. cõ. 24. omnis actio attributa alicui propter aliq̃ duo exiſtentia in eo: neceſſe eſt vt vnũ ſit mã. reliquũ vero vt forma. ſed agens intellectus ⁊ ſpeculatiuus notitiã demoſtrabiliũ ꝯcluſionũ agenerant. ideo agens eſt forma ſpeculatiui. nõ. n. poſſibile eſt eꝯ eſſe. ratio hec preſupponit qđ declaratũ eſt in libro de itelligentijs quolibeto quarto. ſ. deum eſſe intellectuꝫ agentem. qđ pꝫ ex. 3. de aĩa cõ. 36. qꝛ voluit itellectũ agentẽ eſſe vltimã formã in nobis: qꝛ certũ eſt. ſi ponatur itellectus agens infima itelligẽtiaꝝ ſimpliciter abſtractaꝝ. vt poſuit Auicenna. ꝙ vltra intellectũ agẽtẽ eſt forma vlterior. ſimiliter ponitur ibi intellectũ agentẽ eſſe p° cãm. nihil aũt eſt p° cã: niſi intellectus primus: reſpectu cuius oĩa alia cã eſt ſcda. Et vult Auerrois in eodem 36. ſciam: qua cognoſcitur intellectus agẽs: eſſe ſciaꝫ: qua cognoſcitur deus. ⁊ quod homo. felix p itellectũ agentẽ itelligens operatur opatione deo ꝓpria ⁊c. Operatio aũt deo ꝓpria eſt deuꝫ p eſſentiã dei intelligere: que licet cõicetur homini: nõ tñ deſinit eſſe ꝓpria quarto modo reſpectu dei. qꝛ alio modo cognoſcitur deus ab homine qꝫ ipſe a ſe ipſo cognoſcatur: qꝛ lꝫ aſcendat hõ p hmõi itellectionẽ ad graduꝫ ſui altiſſimũ. nõ tñ equatur deo: ſed ab eo valde diminutus: ei aſſimilatur. Cõfirmat qꝛ eadẽ ſunt principia cognoſcẽdi ⁊ eẽndi: deo igit exñte quo oĩa alia ab ipſo ſunt: deus eſt quo oĩa alia cognoſcuntur. ⁊ ꝑfertiꝫ apud deũ: q principia diſtinctiſſime cognoſcit. ſ. primã formaꝫ: primũ finem: ⁊ primuꝫ efficiens. omniũ igitur deus eſt cognitio. Confirmatur ſi iuxta Auerroim intellectus diuinus aliquid repreſentet inferiori intellectui: puta ſuum orbem intellectui humano: quẽ non repreſentet intellectui diuino: ſeqtur illã intellectionẽ nõ eſſe diuino itellectui adequatã. pꝫ ꝯña qꝛ illa intellectio eſt naturaliter repreſentatiua alicuius obiecti. qđ non eſt cognoſcibile a deo: qđ ẽ ipoſſibile. ⁊ ſic excedit itellectio illa itellectũ illa intellectione cognoſcẽtẽ. ⁊ ſeqtur vlterius ꝙ debilior intellectus aliqua certa data itellectõe itelliget aliqd: qđ nobilis itellectus non videt p illã itellectionẽ qđ ẽ ipoſſibile. qꝛ maioris luminis ⁊ cognitionis eſt maior inteꝰ qꝫ vilior. ⁊ ſic ſtãte eadẽ itellectione melius hꝫ itelligere deus mãm illius inteꝰ qꝫ intellectꝰ humanꝰ ſiue ſpũalis fuerit mã: ſiue nõ. Cõfirmat via Aplis. 3. de aĩa textu cõ. 8. ad oſtẽdendum

intellectum poſſibilē cognoſcere ſe ipſum per alia:
non eſt niſi.qꝛ alia formant ipſum: ⁊ forma oſtēdit
mām:quā format. ideo deo exiſtēte forma omniū:
ipſe ē cognitio oīum:īō ipſo ſemet cognoſcente:ipſe
cognoſcit oīa.qꝛ ipſe eſt intellectus;q oīum apud
ſe cognitionē hꝫ. Rñdi alias ꝓ Auerroe. Forma
eſt cognitio māe in itellectu apto cognoſcere aliud
⁊ potētiali.colligitur ſolutio ex Ariſtotele. 3°.de
aīa textu cō.25.loquente de itellectu cognoſcente
priuationē ex habitu.dicente opꝫ ipm eſſe poten/
tia cognoſcēs.deus aūt nō eſt potētia cognoſcens.⁊
pꝫ rñſionē hāc ex rōnibus ꝑtactis reprobari.puta ī
tellectionē excedere ipſum itellectū cognoſcentem
⁊ aliqd videre debilē itellectū p aliquā intellectio
nē qō nobilis intellectus ꝑ eādē itellectionē videre
nō pōt ⁊c.⁊ auctoritas Ariſtotelis ponebat de in/
tellectu nr̄o.ſ.eſſe potentia cognoſcens:non aūt de
itellectibus aliaꝝ intelligentiarum.Confirmat qꝛ
diffinitio declarat diffinitū.vt ex rōne diffōnis col
ligitur primo.⁊.6.topicoꝝ capitibus quartis.⁊ qō
libet ſingulare ſub diffinito cōprehēſum eſt cogni
tū:quāuis ipm eſſet ex mā ⁊ forma cōpoſitum.⁊ tñ
diffinitū ⁊ quelibet pars diffōnis;niſi ex mā ſit dif
finitio compoſita:eſt intentio vniuerſalis:⁊ forma
vniuerſalis.⁊ ꝓprie intelligendo formā:⁊ nō con/
gregatū ex mā ⁊ forma.vt dixit Auerrois.7°.me
thaphyſice cō.37.Quoniā diffinitio eſt intentiōis
vniuerſalis.⁊ forme vniuerſalis.⁊ ꝓprie nō cōgre
gati ex materia ⁊ forma.Et cōmen.40.qꝛ diffini/
tio eſt vnū cuꝫ diffinito ſm̄ ꝑdicationem:non quia
ipſa diffinitio que eſt forma;eſt ipſum diffinitum:
quod eſt habens formam.

Tertio ex nā obiecti intelligibilis:qꝛ deus eſt
obm ſuo intellectui adequatū.ergo qcqd eſt deus:
ad eius itellectu cognoſcit. ⁊ qcqd eſt ex parte dei
cognoſcibile:ab eius itellectu itelligibile eſt. Sꝫ
eſſe principiū ⁊ cām oīum eſt deus:⁊ eſt intelligibi
le ex pte dei:ergo a deo eſt hoc itelligibile.Quod
eſſe non pōt:niſi deus cauſata cognoſcat. Dicebat
autem Auerrois deū cognoſcere ſe abſolute:nō au
teꝫ reſpectiue.Contra qꝛ defectus eſt cognoſcentiſ
reſpectu cogniti;cum non comprehendit cognoſcēſ
omne eſſe ipſius obiecti.duo auteꝫ ſunt eſſe ipſius
obiecti.ſ.abſolutum ⁊ reſpectiuꝫ.ergo a perfecte
intelligente obiectum. hec intelligibilia ſunt. ali/
ter obiectum excederet operationem.Stando igi
tur ī puris nālib' iuxta ponātur hec.deus cogno/
ſcit itelligentias:deus non cognoſcit eas.deus co/
gnoſcit orbes celoꝝ:deus nō cognoſcit eos:de' co
gnoſcit iferiora:deus nō cognoſcat ea:deus cogno
ſcit mūduꝫ:deus nō cognoſcit eū.⁊ apparebit ma
nifeſte ꝯuenientius eſſe perfectioni diuine cogno/
ſcere hec ꝗꝫ nō cognoſcere hec.imo cognoſcere hec
illi ꝯuenit:nō cognoſcere aūt hec illi diſconuenit. ⁊
tunc ſi tenuiſſet Aꝑles id qō Auerrois tenuit:iu/
xta eſſet reprehenſio Aꝑlis quā facit Gregorius
ariminēſis p̄io ſen.diſt.35.ſed nō apparet Aꝑlē ſic
tenuiſſe.cadat igitur repħēſio ſuper Auerroe. ⁊ di
camus nedum eum in puris nālibus erraſſe: imo
ſua ꝓpria fundamenta nō ſeruaſſe:a qbus nō exiui
mus ī arguendo:⁊ meliorē fuiſſe in hoc opinionem
themiſtij ꝗꝫ Auerrois qꝛ primū agēs p cognitionē
deducere rē:quā facit:ī determinatū finē. ⁊ prudē
tiſſime agere:⁊ nō cognoſcere qd facit:neqꝫ quō fa
cit:neqꝫ amare illud qō facit. abſurdiſſima ſunt:⁊
itellectū ꝑter nāliter diſpoſitū regrētia:vt illis aſ
ſentiat.dare.n.bonitatē quā maximus amor ⁊ ma
xima bonitas nō amet:ꝑter nām eſt.ſimiliter da/
re entitatē:quā maximus itellectus nō itelligat:ē
deū ꝑter nāliter diſponere.⁊ ipſum iperfectū pone
re.Similiter dicere ꝙ diuia pcipiunt iſtās: ⁊ non
pcipiūt tēpus.vt tangit Auerrois.4°.phyſicoꝝ cō.
100.Caueamus igitur ne ipſum irritādo:potentia
illius contra nos prouocemus.

Ad exēplū aūt datum ꝓ Auerroe de arbore fru
ctus eius regente:⁊ ad debitū finem deducente:⁊
opus ſuū non cognoſcente.verificatū eſt in nā ex di
minutiōe arboris;ꝗ tñ a nō errāte itelligentia diri
gitur in determinatū finē:cognitionē nō admitten
tis ob eius iperfectioneꝫ.Deus igitur cā ordinis ē
in vniuerſo faciens ab eodem agente ex eadeꝫ ma
teria fieri.a.effectum ante.b.

Ad aliud exemplum de hoīe:quāuis itelligen/
te.nō cognoſcente primū motuꝫ:quē facit.ſ.cordis
motū.ex diminutione hoīs ortum eſt: a poſteriori
cognoſcere incipientis.⁊ nō ad tot aduertentis:ſi/
cut ipꝫ aduertere poſſibile eſt aut expꝫ:aut ad exte
riora itēti.ī deo aūt nulla eſt iperfectio:neqꝫ di/
minutio aliqua;neqꝫ in eſſe;neqꝫ in ordine cogno/
ſcēdi:vnde oriant hec.ſ.cauſare:producere:regere:
ſollicitari ꝯſeruare:⁊ nō cognoſcere:qō cauſat ꝓ/
ducit:regitur vel gubernatur aut ꝯſeruat.Et qꝛ di
cit Auer.opionē themiſtij nō ſuare ratiōes Aꝑlis
oñdamus ꝙ ſeruātur.⁊ rōnes Auerrois ſoluunt.

Ad fūdamētū āt Auer.12.meth.cō.51.ꝙ forma
mālis itelligi nō poſſit:niſi recipiat.eſt dōm ꝙ di

priuatū eſt;q₂ ſtat formam materialem comparari
ad intellectum reſpectu cuius illa ſe habet vt ma/
teria:ꝛ nō vt forma.ꝛ ideo nō intelligitur ab eo re
ſpectu:cui⁹ ipa ſe hȝ vt mā;q₂ formet ipȝ:imo itel
ligit.q₂ formatꝰ p formā;q̄ ē cognitio.ñ igit iformat
forma mālis itellectū diuinū.ſȝ intelligit a deo.q₂
format illa res p deū glorioſū.Similr̄ dōȝ ē ō alijſ
intelligentiis;cum.n.ad inferiora cōparent;cū ipſe
ſunt actuſ iferioꝝ:ſi itelligere hñt iferiora:itelligūt
illa p ſuas ſubas.ſȝ ſi itelligūtur ab illis: intelligē
tie formare hñt illa.ꝛ hoc erit maxime cū i itelle/
ctu iferiore recipientur.Sȝ ſi intelligentie medie
ad ſupiores itellectus cōparent:ille ſupioꝝ intelle
ctuū vt mā ſunt:ꝛ nō vt forma.iō ab altioribus in
telligētijs itelligi hñt vt māe ꝛ potētie.nō aūt vt
forme;neqȝ vt actus formātes itelligentia ipſas.iō
inte⁹ nobiliores intelligūt ea;q̄ ſunt minus nobilia
ꝛ formātur a ſupioribus inferiora: eo mō quo for/
ma repñtat mām:cuius eſt forma: vt a principio aſ
ſumptū eſt.format aūt Auerrois vniuerſaliter ꝓ/
pōne hāc.Quicūqȝ itellectus itelligit aliud: pficit.
Sȝ ꝯ itelligit mā ab itellectu nr̄o:ꝛ nō pficit mā
ipm.Similiter ēt priuatio itelligit:ꝛ tn̄ nō pficit.
potētia.n.pficere nō pōt.ꝛ qō nō eſt pficere nō pōt
Rñ° Auerrois aſſumptū eſt veꝝ de p ſe itellectis
cuiuſmodi nō ſunt priuatio;neqȝ mā.q₂ priuatio p
habitū intelligit:ꝛ mā p formaȝ intelligit.Sed ꝯ
eadē rñſio eſt ad Auerroim.q₂ uilia a deo nō p ſe
intelligunt;ſȝ p aliud ab eis.puta p deuȝ.ꝛ ſic non
opȝ ꝙ intellectū diuinum pficiāt.potētia.n.p aliud
itelligitur.actus aūt p ſe.12.metha.Auerrois cō.
37.omnia auteȝ alia reſpectu dei potentia ſunt:vt
predictuȝ eſt.Similiter dōm de imperfectioribus
reſpectu intelligentiarum dependentium.

¶Ad fundamentū ēt Auerrois ꝙ res mālcs non
ſūt in ſe itellecte;ſed vt fiāt intellecte;indigent in
tellectu agēte abſtrahente formas māliū:ꝛ reponē
te eas in itellectu.dōm ꝙ veꝝ eſt de illis ad intel/
lectū cōparatis;cuius ſunt obiectū primū.q̄ eſt itel
lectus poſſibilis.quēadmoduȝ.n.obiecta de nā ſua
ſunt potētia itellecta: ꝛ nō actu.ita cōparari habēt
ad intellectū potentia cognoſcentem:nō āt actu co
gnoſcentem.vt eoꝝ abſtrahibilitas puctur.nō autē
cōparādo illas ad intelligentias in actu;quaꝝ ſunt
obiectū ſecūdariū.Differūt.n.in nā hij intellectus
qm̄ qui in actu eſt:apud ſe habet : quo hec intelli/
gat: ſȝ intellectus poſſibilis hoc nō habet: ſed pfe/
ctioneȝ:qua poſſibilis intellectus intelligit:ipſe ex

pectat ab alio:puta ab intellectu agente.Optime
igitur dictum eſt a theologis de deo ꝙ cognoſcen
do ſe cūcta diſcernit.Uolūt tn̄ theologi Arleȝ ad
ſuā ſniam reducere.Et gloſant ipſum dicentē meli
us eſt nō videre q̄dā ꝙ̄ȝ videre:de mō videndi.nō
aūt de obiecto viſo.videre intellige:nō oculo cor/
porali:ſȝ intellectus acumine.dicūt.n.oē obm eſt a
deo viſum;nō aūt oī modo intelligendi : quo obm
itelligit;deus ipm intelligit.q₂ nō modo vili:ꝛ re
cipiēdo:ſȝ nobili ꝛ declaraui ego actuādo obm:nō
aūt patiēdo ab obo.ꝛ dicebat Auerrois deſtructio
ne deſtructionuȝ diſputatione.x.dubio.3. deus ſit
vniuerſalia ꝛ pticularia;ꝛ neſcit.ſcit modo;quo nō
impficitur: ꝛ nō ſcit mō;quo impficitur.Cōtra glo
ſa textū deſtruit;q₂ mutat dictionem importātem
obiectū in dictionē importātē moduȝ intelligendi
obm.Qō ad fallaciā figure dictionis ptinet.Jntel
ligo igit phm voluiſſe aliqua eſſe;que a deo nō co/
gnita ſunt.hec auteȝ ſunt caſualia;aut fortuita:aut
mala;q̄ ex neceſſitate māe ꝯtingūt;vt mors ꝛ cor/
ruptio.Jſtud colligo ex textu.51.12.methaphyſice
dū Arles querit.Utꝝ differt aliqd aut nihil:intel
ligere bonū aut ꝯtingēs.aut incōueniēs meditari
de qbuſdā.q₂ ꝯtingens diſiūctiue lectū cū bono fa
cit ꝯcipi mala euenientia.nō tn̄ ex intētione agen/
tis q₂ malū nō intenditur: ſȝ ex neceſſitate māe vt
mors ꝛc.aut caſu ꝛc.Quēadmodū.n. ꝯcedūt Ari/
ſtotes ꝛ Auerrois ſollicitudinē diuinā ad ꝓprieta
tes idiuiduoꝝ ꝓducendas ſe extēdere.in qbus cō
cāt indiuidua:nō aūt ad eas ꝓprietates;in qbus i
diuidua inuicē nō cōicant.cōicant autem idiuidua
vt exemplariter loquar de homine in habere vnū
caput:vnū cor;duas manus;duos pedes.ꝛc.nō cōi
cant autē in gibbo claudo ꝛc.q̄ caſualia ſunt. vt ex
Auerroe.12.methaphyſ.colligitur cōmento.37.ꝛ
52.ita ꝯcedet phs cognitionē diuinā vſqȝ ad hec ve
nire;quoꝝ eſt ſollicitudo.ꝛ nō vltra.vt cōis docto/
rū ſchola ꝯfitetur.ꝛ ſic error Ariſtotelis a vitate ſi
dei paꝝ diſtat.ſȝ in phyloſophia nāli nō apparet er
ror.imo hinc declaratur qūo caſus ꝛ fortuna ſunt
cauſe p accñs reſpectu celi ꝛ dei;ꝛ non tm̄ reſpectu
inferioꝝ cauſaꝝ.dicere.n.deū intendere ꝛ cognoſce
re q̄ fortuita ꝛ caſualia ponunt;eſt dicere repugnan
tia.q₂ eo q₂ itendūtur nō ſunt caſualia.eo ꝙ ꝙ ca/
ſualia ſunt;nō intēdūtur.hinc apparet error Auicē
ne ponētis fortuita reſpectu cauſaꝝ pticulariū;non
aūt vniuerſaliū.Sed Auerrois error eſt grauis.ni
ſi reſtringeretur ad hoc ꝙ opinio eius eſſet deum

perfecte cognoſcere ſe ⁊ abſolute ⁊ reſpectiue.ſ; ꝙ
tamen eius itellectus nullo mõ terminaretur ad
res depẽdẽtes:ſed ſolũ ad eſſentiã diuinã.⁊ ſic de/
pendẽtia melius eſſe hñt in deo ꝙ̃ in ſe ipſis.iõ ad
pfectionẽ diuinã ſpectat cognoſcere depẽdẽtia in
eſſe alto apud deũ:non aũt in eſſe vili.⁊ ſic non ſic
erronea eſſet hec poſitio ſicut prior Auerroi aſcri/
pta.Sed hec opĩo potius eſt Themiſtij reprobati
ab Auerroe ꝙ̃ Auerrois reprobãtis ipm.inducũt
aliq logicũ argumẽtũ ꝓ Auerroi.Dixit.n.Arles
in pñtis ꝙ põt eſſe ſcibile abſq; ſcĩa.Sed hoc neq̃
ꝙ̃ poſſibile eſt:ſi deus res mãles itelligat.q̃ nul/
la res eſt:q̃ poſſit eſſe ſine deo.p;.n.eſſe fallaciã ↄ̃ſi/
tis:ſcibile põt eẽ ſine ſcĩa ſortis:ergo ſcibile põt eẽ
ſine ſcĩa.q̃ diſtribuit̃ ſcĩa ad humanã angelicã ⁊ di
uinã.Dõm tñ nõ eſſe intentionẽ; philoſophi tam
equocã eſſe ſcĩe acceptionẽ.q̃ dixit ſublato anima/
li:ſcĩa auſertur.vt dixit ibi Arles.n.ſi forte p aĩal
itelligas cõe ad celeſtia corpora:ſed hoc nõ tolerat
littera Auerrois.dicit.n.ẽt hõ cũ tollit̃:tollitur ſci
entia.vel ſubdit Arlem loq ſm ꝙ famoſum eſt.
ꝙ aũt dr̃ ab aliqbus deũ cognoſcere ſpẽm:⁊ nõ in/
diuidua.ↄ̃ Auerroim eſt:dicẽtẽ ſollicitari deũ cir/
ca indiuidua.Tũ q̃ eſſe ſpecificũ eſt intẽtionale eẽ.
nõ intẽtũ a deo ſm ꝙ primus motor eſt.l; ab eo in
tẽderetur ſm ꝙ intellectus agẽs eſt.Preterea in
tẽdere maſculũ eſt infra ſpẽm quãuis ſpecialiſſimã
deſcẽdere ⁊c.ↄcedũt aũt philoſophi maſculũ eſſe in
tẽtũ.Preterea Auerrois rñſionẽ datam reꝑhẽdit
12.methaphyſice cõ.51.q̃ ſcĩa vniuerſalis eſt ſcĩa in
potentia.ſcientia aũt dei nõ eſt ſcientia in potentia
ſed in actu.Quid igitur ſenſerit Arles in hoc que
ſito.dõm ꝙ voluit deũ cognoſcere hec inferiora.n;
voluit Arles in.12.metha.textu cõ.51.ↄcluſionem
hãc.deus nihil aliud intelligit p̃ter ſe ipſum.⁊ pa/
rebit Auerroi; extorq̃re arlis auctẽtates vt eas ſal
uet.Ad id aũt qđ dicebam in libro de intelligẽtijs
nãm agere pp ſinẽ:antecedit ad ſollicitudinẽ.⁊ nõ
ad cognitionem:iõ nõ valere ↄ̃ñam.deus ſollicita/
tur circa hec:ergo deꝰ cognoſcit hec.dixit.n.Auer
rois.2° phyſicoꝝ cõ.75.Si methaphyſicus nõ ↄce
dit nãm agere pp ſinẽ:non poterit ꝓbare:ꝙ deus
habeat ſollicitudinẽ circa ea:q̃ ſunt hic.Dõm ꝙ ve
rũ eſt ꝙ ↄ̃ña illa nõ v; de forma.ſed rõne mãe cui
appropriat̃:valet.q̃ ſapiẽtis eſt cognoſcere omnia
vt ↄtingit.ꝓhemio methaphyſice.⁊ gloſa cõis de
li vt ↄtingit:eſt vt põt.⁊ ſubiungit.hic.n.ſ.ſapiens
nouit omnia aliqualiter ſubiecta.ſi.n.exponat̃ vt
ↄtingit.i.in vniuerſali.nedum expoſitio nõ eſt lit/
tere ↄ̃formis.q̃ ↄtingit non dicit vniuerſale.Sed
ſententia reprobata eſt a me parũ ſupra.⁊ ab Auer
roe dicente.12.methaphyſice cõ.51.ſcientiã dei non
eſſe in potentia:neq; in vniuerſali:neq; in pticula/
ri.ſed in actu eſt.ꝙ ſi forte reſtringis ſapientẽ;:ſic
ꝙ deũ a ſapiente excludas.huic reſtrictioni contra
dicit textus Arlis ibi dicens:quã.ſ.ſapientiã deuſ
maxime habet ⁊c.Preterea cognoſcit iuum:quod
a ſapiente excludit̃:ſub inſipiente cõprehenditur.
dicere aũt deũ eſſe inſipientem.erroneũ eſt.Gloſa
aũt Auerrois q̃ adducitur.deus ſcit omnia.ſ.nõ di
co omnia:ſ; aliquid qđ eſt quodãmodo omnia:de
ſtruit textũ dicentem omnia:nõ aũt dicentem ali/
quid qđ eſt quodãmodo omnia.

¶ Alia etiã; auctoritas Ariſtotelis libri de bona
fortuna dicebat.deo p ſe hoc:⁊ bñ videre futurũ ⁊
p̃ſens.gloſabat̃ deo ↄuenit dirigere fortunatum.⁊
p; gloſam nõ valere.ſ.bene videre.i.nõ videre fu/
tuꝝ ⁊c.ſ; dirigere fortunatum.bene igitur põt de/
us dare ꝓphetiã:cuius eſt rem cognoſcere:⁊ face/
re rem eſſe.⁊ ſic p; Auerroim Arlis auctoritati/
bus ↄuinci.q̃ eas cogitur violẽtare.⁊ iõ bñ habu
it Arles ꝓ inconuenienti.3.metha.textu cõ.15.feli
ciſſimũ deũ minus prudẽtẽ eſſe alijs.Jdõ ẽ dõ; eſt ꝙ
mentẽ Arlis nõ bñ habuit Auerrois in hꝰ q̃ſito.

¶ Ad id qđ dicit Auerrois ꝙ p iſtã opionem con
cedẽtẽ deum cognoſcere:deſtruũtur demoſtratio/
nes ariſtotelis hoc negatur.vt p; eas ↄ̃ſideranti.Il
la.n.q̃ reducit intellectũ ad vnitatem intelligentis
optima eſt.cũ primũ intellectum ponit eſſe vnum
⁊ idẽ cũ primo intelligente.Uelle aũt negare obie
ctũ ſcđo intellectum.q̃ ipſum nõ ſit idẽ; pᵒ obiecto:
dei nãm indignã facit.dixit.n.ariſtoteles.6.eth: pro
rũ capite.8.op; gᵒ ſapientem:nõ ſolũ q̃ ex princi/
pijs ſcire:ſ; ⁊ circa pñcipia veꝝ dicer̃.q̃re erit vtiq;
ſapĩa inteꝰ ⁊ ſcientia.gᵒ neq̃ ꝙ̃ ariſtoteli aſcribẽdũ
eſt deũ; ſolũ; ſcire principiũ; ⁊ vnũ;:ſ; et ſeq̃ntia
ex principijs.dixiſſet.n.tunc ſapiẽtiã eẽ intellectũ;
⁊ nõ ſcĩa;:ſalte; in ſuo pᵒ eſſe quo deo aſcribitur.

¶ Nõ ãt illa.12.metha.tex.cõ.51.Quare intellectꝰ
diuini viliſſima eſt actio actionũ;.nõ ↄcludit deũ;
nõ cognoſcere hec inferiora.ſ; ↄcludit ꝙ intellige/
re dei glorioſi nõ differt ab eius intellectu:aliꝛ
enim virtutũ; actiones pficiunt id:cuius ſunt actio
nes.diuina autem actio.que eſt intelligere:eſt vi/
lis.ſi differt a deo.q̃ ipm impficit.ſic ꝙ arguit ip/
ſum iperfectũ.q̃ potẽtialẽ actionis receptiuum.

¶ Ad id qḋ dicit̃. ꝙ ſi deus intelligeret alia: deus īdigeret alio. negatur ꝯña. qꝛ īdigentia notat defectū ulius qḋ īdiget. ſed obiectū ſcḋo viſu/n ab itellectu: quāuis nō itelligeret deus illud obiectū ſecundū: vel illud obm itelligeret a deo: nullā ponit aut arguit diminutionē reſpectu itelligētis. qḋ tñ volebat Auerrois. qꝛ volebat ſequi: deū cāri. deū formari: deum recipere.

¶ Sed ꝯ determinationē hāc eſt rō tacta ī libro ꝺ itelligentijs quolibeto p°. Et libro de elementis qōne decima. Si pria itelligētia ſit cognitio: q̃ pria itelligentia cognoſcit ſcḋam: tūc ſcḋa itelligētia cognoſceret ſeipſam p primā. ꝛ ſic perfectius deo cognoſcēte ſcḋam q̄ȝ ſcḋa ſe cognoſcat: ſecunda intelligētia pfectius ſe cognoſceret cognoſcēdo deū q̄ȝ ſcḋa itelligētia cognoſceret ſeipſam p ſeipſam.

¶ Ad primum ꝯcedit̃ ꝯñs. qꝛ cognitio cauſati ſine cā nō eſt ita pfecta ſicut cognitio cāti per cām. qꝛ cognitio pp qḋ eſt melior q̄ȝ cognitio qꝛ eſt eiuſdē. ſic aūt eſt ꝙ cognitio ſcḋe p ſcḋam itelligētiā ē cognitio cāti: nō p cām. ꝛ cognitio ſcḋe itelligētie per primam eſt cognitio cauſati per cauſam.

¶ Cōtra duo ſcibilia arguunt duas ꝓprias ſcias. ſunt aūt duo ſcibilia. ſ. primū ens: ꝛ entia: que depēdent. ergo deo vtraq; cognoſcente: erūt plures ſcientie illorum obiectorum apud deum.

¶ Scḋo cognitio relatiuoꝝ nō eſt vna cognitio: ſȝ plures qꝛ illa ē cognitio duoꝝ extremoꝝ ꝛ relationis iter ea: ergo deo ſe cognoſcente relatiue: apud ipſum erūt tres ſcie. ſ. duoꝝ extremoꝝ ꝛ relatiōis.

¶ Tertio ſciens aliqd ſcit ſe ſcire illud: ꝛ ſcia qua aliqs ſcit ſe ſcire: differt a ſcia q̄ aliqs ſcit. ꝛ ſic due ſcie erunt apud deum.

¶ Quarto ſequit̃ ꝙ ſcia nō erit ipm̄ ſcitū. qꝛ ſcia ē deus: ꝛ ſcitum eſt nō deus: puta oia que depēdēt: ꝛ eſt argumentum Auerrois. 12. metha. cō. 51.

¶ Quinto ſequitur deū īfinita cognoſcere. pȝ ꝯña qꝛ īdiuidua cognoſcit: hec autem ſunt infinita ꝛc. argumētū eſt Auerrois. 12. metha. cō. 51. probantis cognitionē diuinā non verſari circa particularia. qꝛ relinquenda ſunt ab arte. qꝛ infinita ſunt.

¶ Rñ° auerrois in deſtructione deſtructionū diſputatione ſexta dubio qnto aſſumpta ſūt ꝟba de nr̃o ſcire: nō aūt de ſcire diuino. differentia igit̃ eſt iter ſcire noſtrū ꝛ diuinū. qꝛ ſcia diuina eſt cā rex: nr̃a ꝟo cātur a rebus. 12. metha. cō. 51. ꝛ dixit auerrois ī deſtructione deſtructionū diſputatione. 3. dubio 18. de ſcia dei. nō ꝙ ipſe itelligit entia abſolute. ſ. inquantum ſunt cauſe ꝙ ipſe ītelligit ea. ꝛ in deſtructione deſtructionū diſputatione ſexta dubio tertio. īpoſſibile ē ꝙ intellectus diuinus pficiat̃ ab intelligibili cauſato ab eodē intellectu. Si enim intelligeret eo modo quo nos: eſſet eius intellect⁹ cauſatus ab intelligibili.

¶ Ad primū ſtat duo ſcibilia ad vnā ſcietiā ptinere. in ꝓpoſito deus eſt primū ſcitū. alia ꝟo ſcḋo ſcita ꝛ reducibilia ſūt ſcḋo ſcita ī primū ſicˊ cātū ī cāȝ.

¶ Ad ſcḋm ſtat duo correlatiua vna cognitiōe cognoſci vt actus ꝛ potētia cognoſcūt̃ p actū: ꝛ mā ꝛ fnama cognoſcuntur per formam.

¶ Ad tertiū eadē euidētia in nobis. q̄ facit nos ſcire: fac ſcire ꝙ ſcimus. ſi aduerterimus. a fortiori erit hoc in deo. in quo error aut ignorātia cadere ñ poſſunt. quemadmodū igitur ipſe ſe ipſo ſcit: ita ipſe ſe ipſo ſcit ſe ſcire: ꝛ non alio.

¶ Ad quartum ſcientia eſt ipſum ſcitum primū: nō opȝ aūt ꝙ ſcia ſit ſcitū ſcḋo. niſi forte eminenter aut ꝟtualiter. in nobis. n. p formā rei ſcimus formā ꝛ cōpoſitū ꝛ mām. ꝛ pȝ ꝙ ſcia eſt ſcitum primū. puta ipſa forma: nō aūt ipſum ſcitū ſcḋo: puta cōpoſitū neq; eſt ipm̄ ſcitū p accñs. puta ipſa mā. An autem ſufficiat deū eminenter ꝛ virtualiter ꝯtinere res: ad hoc vt eas itellectui eius valeat preſentare: inquirat theologus ꝛc.

¶ Ad qntū infinitū in actu nō eſt cognoſcibile apḋ phm̄. ſed bñ infinitū in potētia. Indiuidua autē ponunt̃ infinita in potētia · nō aūt in actu. ꝛ pȝ Auerroim oportere hoc ꝯcedere de intellectu nr̃o. dixit. n. 3. ꝺ aīa cō. 19. ꝙ iudicam ꝰīfinita ī ꝓpōne vniuerſali

¶ An āt deus cognoſcat chymerā: aut aliud fictū. Rñ° ꝙ nō. ꝯ deus ſcit ꝙ chymera nō eſt: deus ſcit ꝙ chymera nō pōt eſſe. Scḋo chymerā nō eē ē vex ꝛ neceſſariū. ergo a deo ſcitū. Tertio ſeqtur ꝙ de⁹ aliqd nō ſciret: quod homo ſcit. puta chymerā non eē. vel nō poſſe eſſe. ꝯñs eſt euidēter impoſſibile. ꝛ quāuis hō ſciat ſe poſſe peccare: ꝛ nō ſciat deus ſe poſſe peccare. aut maiorē aliq. nō tñ ſcit aliqd hō: qḋ deus nō ſciat. qꝛ deus ſcit hominē poſſe peccare ꝛ poſſe venerari maiorē q̄ȝ ſit hō: ꝛ ſcit hō deū peccare non poſſe: neq; maiorem attendere.

¶ Rñ° ſatis ſit nobis filij hominum errare: abſq; hoc ꝙ deū nr̃m errare admittamus. ꝯceptus enī chymere: eo qꝛ cū errore ſignificās eſt: deo ſignificatū eius repñſentatū eē nō admittit̃. neq; pp hoc aliquid pfectōis a deo remouet̃. eſſentie. n. diuine nobilitas eſt repreſentādo exñia aut poſſibilia exiſte

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE

re:nõ aũt impoſſibilia exiſtere. quemadmodum ẽt ipoſſibilia nõ ſũt poſſibilia a deo dependere.
¶ Ad primũ nego ꝙ deus ſciat chymerã nõ eſſe. chymerã.n.ñ eẽ nihil ẽ.fuit:aut erit:nꝫ poſſibile ẽ eẽ.ꝛ q̃uis hñat eẽ ymagiabile ab hoĩe: ñ tñ poſſibile ẽ ꝙ hñat illõ eẽ:qñ interueñat error
¶ Ad ſcõm negat aña.ſ.ꝙ chymerã nõ eſſe ſit verꝫ ꝛ neceſſariũ.ꝯceſſi tñ ſupꝛa ꝙ illud erat ſignificatũ verꝫ.ꝛ nũc ꝯcedo ꝙ illud ſignificatũ ẽ ſignificatũ neceſſariũ.duplices tñ ſunt ꝓpõnes quedã ex naturaliter ſignificantibus terminis cõponunt: quedã vero ex terminis ad placitũ ſignificãtib⁹.terioꝝ aũt nãliter ſignificãtiũ:qdã ſũt ſimplices:qdã ãt cõpoſiti ex pluꝛib⁹ ptialibus notitijs:ſine actu vbali ĩtelligo.tũc chymerã nõ eẽ ẽ ſignificabile p ꝓpõnẽ verã ex teriſ ad placitũ ſignificãtib⁹:ꝛ ex teriſ nãlib⁹:male tñ cõpoſitis:nõ aũt ſimplicib⁹:nꝫ cõpoſitis mõ cõpoſſibili ex pte ſignificatoꝝ.
¶ Ad tertiũ ñ ſcit hõ aliqd:qđ deus ñ ſciat.qꝛ qđ vitatis ibi ꝯtinet:ſcitũ eſt a deo:ſꝫ hñ:ꝛ ſine erroꝛe.q̃uis ſcitũ ſit ab hoĩe cũ erroꝛe.qꝛ ſcit de⁹ ptes illoꝝ aĩaliũ nõ eẽ vnibiles.pp eaꝝ ĩuicẽ repugnãtiã.ꝛ ſi p hãc ꝓpõnẽ.illoꝝ aĩaliũ ptes ñ ſũt vnibiles.hõ h⁹ ſciret:ſine erroꝛe h⁹ ſciret:ꝛ ſcit de⁹ ꝙ appellatũ ab hoĩe chymera:ꝛ ꝯceptũ ab hoĩe ꝯceptu cõpoſito:ꝛ cũ erroꝛe:nꝫ ẽ:nꝫ põt eẽ.Quicqd igr̃ ſcit̃ ab hoĩe ſcit̃ a deo:ſꝫ nõ eodẽ mõ.qꝛ erroꝛẽ admittit inte⁹ humanus:quẽ diuinus ĩnte⁹ nõ admittit.queãdmodũ receptionẽ ꝯceptibiliũ admittit int⁹ hũanus ſꝫ diuin⁹ nõ.
¶ Contra ſeqr̃ hoĩem ſcire hãc ꝓpõnẽ chymera ñ ẽ:quã de⁹ ñ ſcit.ſimiliter hãc chymera ñ pt eẽ.qꝛ ſubm ĩtelligit̃ ab hoĩe.ꝛ ꝯiter tota cõpõ: ſꝫ ñ intelligit̃ ſubm a deo:ꝛ ꝯiter nꝫ tota cõpõ.
¶ R⁹ ꝓpões ſũt ſigna hoĩ aut ãgelo ſi admittit̃ ĩpꝫ poſſe cõpõere:ñ ãt deo:ſꝫ ſi pñtat̃ deo.in rõne ſignati pñtãt̃:ẽ ãt eẽntia dĩna ſignũ ſignificãs ĩmediate ſe.ꝛ mediate alia.ideo obꝫ teriant̃ ĩtellectiõem dĩnã primũ ẽ eẽntia dĩna ꝛ ſcõꝫ eſt aliõ.ſcit tñ deus ſigna illa eẽ ſignificãtia hoĩ.ꝛ ſcit qd ſignificẽt ipſi hoĩ.ꝛ ſic ñ ſeqr̃ aliqd eẽ ſcitũ ab hoĩe.qđ ñ ſit ſcitũ a deo.ꝛ ſic negãdũ ẽ ꝙ oẽ obꝫ int⁹ cãet actũ ĩtelligẽdi.ſilr̃ negãdũ ẽ ꝙ oẽ obꝫ mẽſuret actũ ĩtelligendi. lꝫ ꝯcedatur ꝙ omne obm terminat actũ intelligẽdi vel primo vel ſcõo.In hoc igitur queſito.an res materiales habeãt eſſe cognitum a deo ꝛ ab eterno.differunt theologus Ariſtoteles ꝛ Auerrois.Dicit theologus ꝙ ſic.qꝛ vult deum eſſe omnia cognoſcentẽ.an aũt modo intelligendi:quẽ expreſſim⁹ ꝑ Ariſtotele.an alio deus ſcit.Arles ãt ꝙ nõ:ſed aliq̃ cognita ſũt:aliq̃ vero nõ.Auerrois ho dicit ꝙ nõ.qꝛ vult deũ ñ cognoſcere aliquod hoꝝ.Differt etiã Auerrois a theologo. qa vult Auerrois ab eterno fuiſſe hominẽ materialia cognoſcẽtẽ ſimiliter ꝛ Ariſtoteles: ſed hoc theologus negat.dicit etiã Auerrois vnũ eſſe intellectum numero:qui ab eterno intellexit.Sed theologus multiplicatos eſſe intellectus dicit.ꝛ ponit ꝙ qlibet intellectus humanus aliquãdo non intellexit.Quomõ aũt vnus ſit actus intelligẽdi affirmatiuus ꝛ negatiuus ſcꝫ reſpectu neceſſarioꝝ affirmatiuoꝝ ꝛ negatiuoꝝ.Similiter reſpectu neceſſarioꝝ ꝛ ꝯtingẽtiũ.Silr̃ idem ſit actus volẽdi ꝛ nolẽdi.Ex quo ſit idẽ actus ſapientialis ꝛ ſcialis.Theologo relinquimus ꝛc.Sed quia in libro đ intelligentijs de his ſatis dixi.Hec dicta ſunt ad magnificẽtiam dei oĩpotentis.Cuius trinitati ſemper ſint laus gloꝛia ꝛ honoꝛ. Amen.

¶ Explicit liber de diſtõnibus a filio Claudij Achillini Bononiẽſis vtrãq; oꝛdinariã ꝛ medicine theoꝛice ꝛ phie publice docente Editus ꝛ Bononie impreſſus p Joãnẽ antoniũ de bñdictis ciuẽ Bononiẽſem Julio ſcõo põtifice maximo dei eccleſiã glorioſiſſime reſtaurãte.Anno domini.1510.Die.5.Octobris.

Regiſtrum.

a b c d e f g Oẽs ſũt terni pter g ꝙ ẽ duernus

